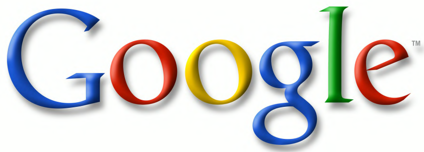
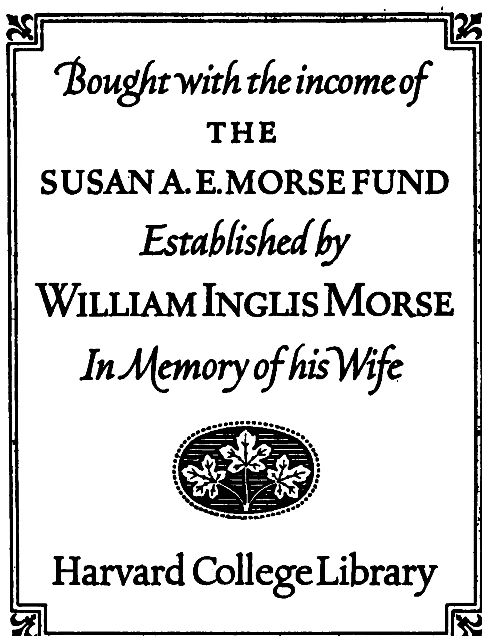

PERSEKUCE

HORY KUTNÉ

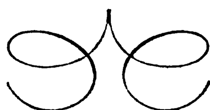
PO BITVĚ BĚLOHORSKÉ.

Historický příspěvek k událostem doby té.

NA ZÁKLADĚ PŮVODNÍCH PRAMENŮ MÍSTNÍCH

SEPSAL

PETR MILOSLAV VESELSKÝ.

V HOŘE KUTNÉ.

Tiskem a nákladem Karla Šolce.

1 8 8 2.

Slovútnému Pánu, panu

Františkovi Stáně-ovi,

doktoru lékařství a ranhojičství,
rytíři řádu císaře Františka Josefa I.,
vlastníku zlatého záslužního řádu
Františka Josefa s korunou,
čestnému měšťanu, městskému radovi a školnímu referentu kr. horního města Hory Kutné, předsedovi archeologického sboru „Vocel," čest. setníku a bývalému veliteli cís. kr. výs. sboru ostrostřeleckého v Hoře Kutné a čestnému setníku téhož sboru v Kouřimi, předsedovi spolku pro podporování chudých studujících a protektoru nadace „Tylovy" v Hoře Kutné, čestnému občanu v Sedlci a v Záboři, fysiku c. k. továrny na tabák v Sedlci, majiteli záslužné medaille hedvábnického spolku, pro království české, čestnému členu spolku veteránů a Hoře Kutné a v Kolíně, členu c. k. okresní školní rady a okresního zastupitelstvi kutnohorského, zakladateli a řiditeli kutnohorské všeobecné nemocnice, zakládajícímu a přispívajícímu členu přemnoha dobročinných spolků a jednot,
předsedovi průmyslové školy v Hoře Kutné a t. d.

na oslavu

památky čtyřicetiletého lidumilného působení co fysika

c. k. továrny na tabák v Sedlci

a udělení hodnosti c. k. továrního lékaře

v nejhlubší oddané úctě věnuje

spisovatel.

PERSEKUCE HORY KUTNÉ

PO BITVĚ BĚLOHORSKÉ.

Předmluva.

Pátraje roku 1867. po pramenech k dějům Hory Kutné v knihovnách pražských, a probíraje starý rukopis „Paměti Mikuláše Dačického,“ který se v knihovně musea českého pod čís. II. 9—5 nachází, dočetl jsem se mnohých zaznamenání o utrpení, jakých Hora Kutná po bitvě Bělohorské snášeti musila. To bylo pobudkou, že jsem o tom z původních pramenů bezpečného přesvědčení nabyti se snažil, a za tou příčinou veškerých listin a zápisek i v knihách městských „Memorabilií“ bohatého archivu městského i horního z doby té prohledal, z kterých nejdůležitějších listin a zápisek k událostem těm se vztahujících buďto úplně neb u výtahu ve spise tomto co objasnění a doplnění toho podávám, o čem Dačický jen částečně se zmiňuje, aneb čeho již ukončiti nemohl. Dějiny povšechné vlasti naší za doby pobělohorské seznamují nás s dostatek o tom, jakými prostředky, z čího ponoukání, a jakým vlivem se pronásledování to dělo, a takřka každé město v Čechách má o tom svých pamětí, ale dojista žádné tak smutných a četných jako Hora Kutná.

Obraz těchto všemožně sebraných smutných pamětí utrpení Hory Kutné od prvopočátku až do ukončení beze všech přídavků a všeho objasňování podávám tak, jak listiny samy o tom mluví, jelikož to bylo sedm krutých egyptských ran, jakých v době té město a obyvatelstvo přetrpěti musilo!

Také k srovnávání s událostmi doby té nehledal jsem z přečetných o nich pojednávajících spisů pomůcek nijakých, použiv místy toliko zápisek Mikuláše Dačického co očitého svědka doby té, jsa o tom přesvědčen, že podané tuto původní místní zaznamenání a listiny k vytknutému účelu úplně dostačí, jenž byl jediné ten: podati věrné vylíčení utrpení města toho; a pouze ze stanoviska tohoto budiž spis ten posuzován.

Hora Kutná v sedmdesátý den svého narození
(1. července) 1880.

SPISOVATEL.

I. Počátek a příčina.

Hoře Kutné bylo po nešťastné porážce na Bílé Hoře přisouzeno vypiti kalich utrpení až do poslední krůpěje. Hlavní příčina toho byla ta, že se vždy a věrně hlásila ku straně náboženství pod obojí, a víru tu i pro dobu budoucí udržeti hodlala; za to však tím krutěji stihlo ji veškeré pronásledování, jaké, jak známo, návodem a působením strany jesuitské připravováno bylo těm, kteří okamžitě k náboženství římsko-katolickému nepřistoupili, aneb v přistupování tom váhali. Hlavní pronásledovatel Hory Kutné v ohlędu tom byl tehdejší nejvyšší mincmistr Vilém z Vřesovic a z Doubravské Hory, na Podsedicích a Vchynicích.

Týž byl již hnedle před novým rokem 1612. na Vlašském Dvoře za nejvyššího mincmistra království Českého uveden s poručením a napomenutím, aby veškeří horní a mincovní úředníci i všecka obec po JMCé a Jich Milostech pánech radách komory království Českého k němu respekt svůj měli, a jím se řídili a spravovali.

Vřesovec za svého v hodnosti té úřadování neopomenul ničeho, by pro sebe z výtěžku horního náležitě kořistil, a dovedl toho tak daleko, že roku 1618, dne 16. února císařští komisaři a sice pánové: Krištof Grund z Grundperka, registrator kr. komory České, Erker z Schrekenfelsu, vrchní hormistr v kr. Českém, Zachariáš Fernstein, hormistr Jáchymovský, do Hory Kutné přijeli, kteří v přítomnosti úřadníků horních a mincovních, mincířův a pregéřův, jakož i vyslaných z prostředku šepmistrův a rady, obecních starších, osmisoudcův a osob z obce, jemu jménem a na místě JMCé císaře ~~Ferdinanda~~ Mat tyto hory se vším příslušenstvím vedle inventáře — kterýž před tím za čtyry týhodny ze všeho handle horního byl konán — poručili

a odevzdali „k direkcí a vládnutí, jakby nejlépe k dobrému a užitečnému JMCé byl rozuměl;“ poručivše při tom všem úředníkům a služebníkům horním a mincovním i vší obci, aby jej v svém náležitém respektu n.ěli, jím se řídili a spravovali, a jeho ve všem dobrém poslušni a jemu nápomocni byli. On však této samosprávy hor kutnohorských dlouho nepoužil, nýbrž znamenaje vzrůstající se bouření stavů v Čechách, opustil beze všeho se opovědění vysoký úřad svůj, a nejen z Hory Kutné nýbrž i z království Českého se vzdálil, což se asi z počátku neb u prostřed měsíce června r. 1618. státi musilo, neboť již dne 26. června t. r. došel úřadu horního dopis od direktorů a správců království Českého, na místě JMtí pánů tří stavů království Českého, dán na hradě Pražském v pátek v oktav sv. Víta (22. června) 1618., svědčící urozenému a statečnému rytíři panu Václavovi Chotouchovskému z Nebovid, a Pavlovi Šotnovskému ze Závořic, jímžto sé oni dva, „poněvadž p. Vilém z Vřesovic hor těchto opustil a z kr. Českého do markhrabství Moravského se odebral,“ ku správě a opatrování hor a mince Kutnohorské ustanovují, a jim dvěma ku pomoci pan Radslav Hlavsa z Liboslavě a Sigmund Kozel z Reisentala se dávají „tak aby mezi tím, pokud tato roztržitosť a podzvižení země pro praktiky a úklady nepřátel zemských trvati bude, hory ku pádu a pustošení přivedeny nebyly.“ Kteréžto poručení u přítomnosti vyslaných z pánů šepmistrův a rady, též úředníkův a služebníkův horních a mincovních všech čteno bylo; načež od pánův představených to napomenutí učiněno, že nyní každý ví, jak a komu hory tyto k opatrování se poroučejí, a proto také, ku komu se utíkati, na koho pozor a respekt již dále míti má, nicméně i povinností svých jedenkaždý, jakých má, se vší pilností vyhledávati hleděti se snažil, „tak aby nejen JM. císařská, nýbrž i JM. páni stavové s nimi spokojeni býti mohli.“

Když však roku 1619. ode tří stavů vládu zemskou v rukou majících, za krále Českého zvolen byl falckrabí při Rýně a svaté Římské říše kurfiršt Fridrich, byl za správce a místodržícího úřadu nejvyššího mincmistra ustanoven Albrecht Jiří, nejstarší Klusák z Kostelce, který také spolu s Jindřichem Hlaváčem z Vojenic

a na Malých Crhýnkách, hejtman kraje Kouřimského dne 21. září (fcr. 2 ant Mathei) 1620. obnovení šepmistrův a konšelův co královští komisaři vykonali. Co zvláštnosť uveden tu budiž dekret, jímžto jim výkon ten nařízen byl; týž zní takto:

Fridrich z boží milosti Český král.

Slovútní věrní Naši milí! Jakož jsme z obzvláštního uložení božího na království Naše České šťastně dosednouti, a jak úřady zemské tak i jiné Nám vlastně náležející dosaditi ráčili, toho také pilnou potřebu býti uznáváme, aby úřad konšelský v městě našem na Horách Kutnách tolikéž obnoven byl, jakož pak toho při nás šepmistři a konšelé na týchž Horách Kutnách sami v ponížeností vyhledávají a za to prosí.

Protož obrátivše k tomu vás za komisaře, milostivě vám poroučeti ráčíme, abyste, snesouce se o jistý a brzký den, a týmž horníkům o tom časně věděti dadouc, tu na Hory Kutné se sjeli, a potom na den od vás k tomu uložený, dotčený úřad konšelský osobami hodnými, Boha a spravedlnosť milujícími, podle předešlého starobylého obyčeje a zvyklosti obnovili, a ty osoby konšelské, kteréž k tomu za hodné uznány a nalezeny budou, povinností a přísahou Nám, jakožto králi Českému k ruce zavázali, učiníce i jim při tom dostatečné napomenutí, aby, zůstávajíce nám v náležité věrnosti a poddanosti, vedle toho jak Našeho, tak obecného dobrého s pilností vyhledávali, k lidem bez odkladův zbytečných a přijímání osob k spravedlnostem jich dopomáhati hleděli. A jak to vyřídíte, neopomíjejte Nám zprávy vaší na komoru Naši Českou o tom učiniti, a při tom poznamenání týchž osob, které tak na týž úřad konšelský od vás dosazeni budou, odeslati. Na tom jistou Naši královskou vůli vyplníte.

Dán na hradě Našem Pražském ve středu po památce nalezení sv. Štěpána pátého dne měsíce srpna léta Páně 1620., království Našeho Českého prvního.

Fridrich v./r. Ad mandtm. Dmni. Regis proprium
Chrištof Harrant v./r. Purkhart z Rokyc v./r.

I byl úřad konšelský těmito osobami obsazen: Primator: Jan Šultys z Felsdorfu. Za konšely do první stolice: Vojtěch Kašparův, Jan Strýc Písecký, Jan Špís z Hartenfelsu, Jan Endrle; do druhé stolice: Jan Šrajtr z Šrajtntalu, Radslav Hlavsa z Liboslavě, Jakub Neupauer, Jakub Novomlejnský; do třetí stolice: Jan Kosař Písecký, Ondřej Brtnický, Jan Krištof Opl, Václav mladší Labuška; do čtvrté stolice: Jan Antonius Pražský, Mistr Jiřík Sirus, Jan Knaur, Štěpán Ronšperský, Jindřich Chyzdera. Načež dle formule komisařům z královské komory české předepsané vzati jsou byli na závazek, a přísahu věrnosti ku králi Fridrichovi vykonati musili.

„Brzy však potom," jak Mikuláš Dačický píše, „se to vše podle jiných věcí změnilo," a dokládá: „Pomáhejž Bůh, milý Čechu — jenž už nejsi než v posměchu; každý do tvé vlasti běží — nezůstává než v loupeži; ochraňuj sám Pán Bůh tebe, a pomoz z země do nebe!" Neboť po hrozném pádu pozdvižených stavův v království Českém, neb po tak zvané bitvě na Bílé Hoře dne 8. listopadu 1620. stal se úplný převrat ve veškerém řízení zemském, a vítěz spěchal co nejrychleji jak bezpečnosť v zemi, tak úplnou poddanosť a věrnosť měst a lidu si pojistiti.

Kutnohorští hnedle, jak jich byla zpráva o porážce vojska stavovského došla — což velmi záhy státi se musilo — vyslali neodkladně ze středu svého tři osoby do Prahy k pátrání po tom, co se díti bude; a tito vyslanci (byli to Jakub Neupauer z velké rady, Jiří Treumann z osmisoudcův a Jan Novotný ze středu obce) již ve čtvrtek po sv. Martinu (12. listopadu) podávají ústně v úplné radě a před svolanými staršími obecními a osmisoudci tuto zprávu: „Dle usnešení se na tom a daného nám poručení od pánův šepmistrův, vypravivše se dne úterního (10. listopadu) po druhé hodině na noc na cestu, do dne (11. list.) do Prahy jsme dojeli, a na novoměstském rathouze s mistrem Valentinem Kochanem z Prachové shledání měli, od něho zprávy žádali a takové od něho tyto obdrželi, že již napřed Staroměstští císaře Ferdinanda sobě zas za krále a pána zvolili a jemu se poddali, i závazek učiniti mají; nejpřednější generálové že jsou městský stav opustili, tak že tak velké moci lidu vojanského

odolati možno nebylo, tudy že akord učiněn, a jim k odpovědi dání do třetího dne lhůty dáno a obdrženo býti nemohlo, jedině aby tím časněji poddání se stalo; za čímž že jest jim kníže bavorský Maxmilian na místě a k ruce krále Ferdinanda oznámiti dal, že jsou dobře učinili, že se pokořili a poddali; neboť že měli všickni i s manželkami a dítkami pomordováni býti. Pražané při tom se poddání toho jsou žádali, aby na milosť přijati byli s tou výminkou, aby při religionu a náboženství, majestátech a privilegiích svých, zůstaveni byli. Načež že jim od knížete Maxmiliana Bavorského ta odpověď dána byla, že tu o náboženství nic není bojováno, a k tomu to ohlášení že učinil, že jsou měli všickni zmordováni býti, a tak okolo 18té neb 19té hodiny ve středu přísahali, v tom se ohražujíce, že jsou k direkcí povoliti nechtěli.

A mezi tím se zpráva činí, že lid ten vojanský se po různu do měst některých položiti chce, aby tu přes zimu své přebývání měl, protož že bude městům zapotřebí se v tom opatrovati.

Obdržená zpráva ta nemohla ovšem Kutnohorských potěšiti, protož by se většímu zlu předejíti mohlo, dáno u přítomnosti všech k uvážení: co by učiněno býti mělo? poněvadž dojista poručení v poddání se přijde, a komisaři na to vysláni budou. A tu z většího počtu v přítomnosti pánův šepmistrův též veškerých úřadníkův úřadu horního a mincovního usnešeno: „Poněvadž již města Pražská, metropole a „caput regni,“ kde tak velký konfluxus lidu vojanského zbrojem a municí opatřen jest, se poddala, že jiného nepozůstává, jedině aby s podobnými výminkami obec tato také milosti žádala a na ni se dala, a za přímluvu kníže Bavorský žádán byl; za tou příčinou aby spis suplikační jeden český a druhý na německo přeložený knížeti byl podán, a vyslaným, kteří k tomu od většího počtu voleni a poctěni budou, plnomocenství, jedno jazykem českým a druhé v jazyku latinském dáno bylo. I zvoleni byli páni: Jan Šultys z Felsdorfu, primator, Jan Šreiter z Šreitentalu z velké rady; ze starších obecních pp. Mikuláš Vodňanský z Čazarova a Jiřík Lederer; od úřadu horního a mincovního pp. Jiřík Folk, puchhalter a Ludvík Veverin z Kranichsfeldu, urburní písař, kdež omluva obce

této činiti se má; předně, že jsou šepmistři, obec i úřad horní a mincovní žádné vědomosti o tom pohnutí a jitření, které se stalo, neměli, a k tomu se nikdy nepřikládali, výsylek do pole nečinili, než toliko ze statku pozemského, a toho nuceni byli pro opatrování, kveldikování a zachování hor a mince co klenotův zemských království tohoto Českého.

A poněvadž předešle „Salva quardia,“ aby sem na Hory lid vojanský kvartýrován a furýrován nebyl, obdržena byla, té také při tom aby se vší pilností vyhledáváno a žádáno bylo, poněvadž naděje jest ku Pánu Bohu, že mnozí užitkové z požehnání a nadělení vycházeti budou, a taktéž „rerum medium“ aby milosti pro zachování hrdel a hor těchto se dostati mohlo prvé, nežliby komisaři na to nařízení sem vysláni byli, poněvadž by tu něco většího a horšího následovati mohlo, k čemuž svým oustním přiznáním všickni přistoupili. K tomu místodržící úřadu nejvyššího mincmistra Albrecht Jiří nejstarší Klusák z Kostelce doložil: „Když již za milosť žádáno bude, aby obzvláštně na duši a náboženství pamatováno a nezapomínáno bylo, a každý toho opatroval, a ten nejpřednější artikul a punkt, aby po Bohu víru a dobré svědomí zachovati mohl a zachoval; privilegie také při tom aby vymíněny byly k horám, a pro zachování jich „Salva quardia“ žádána při tom byla.“ I jest toho svrchu psaného dne to vše přihotoveno, a na ráno po 10. hodině celého orloje páni vyslanstvím poctění vyjeli, čemuž Pán Bůh, aby dobře zjednali, požehnati račiž!

Zdali se vůbec vyslaní do Prahy dostali, nemůžeme s určitostí pověděti, a z dvojích důvodů o tom pochybovati musíme, jelikož předně dne 14. ledna 1621. v celém obecním zastupitelstvu primator Jan Šultis jménem s ním spoluvyslaných opakoval již dříve podanou žádosť o nahrazení škod, když za potřebami obecními v pátek po památce sv. Martina léta minulého do Prahy se odebrali, a za Kolínem od Balounův, Nizozemských rejtharův jak na šatech, zbroji, a penězích ostatních okradeni byli, takže mimo šacování jich všech pro zachování hrdel a životů svých i o své věci při tom přišli, a jisté sumy společně se vypůjčiti musili: pročež že žádají, by jim

toho dle poznamenání v spisu uvedeném nahrazeno bylo, k čemuž svoleno bylo; takže obdržel primator 59 kop miš. a 20 bílých, Jan Šreiter ze Šreitertala 19 kop 51 gr. 3 den., Špís z Hartenfelsa 8 kop 6 gr., Jiří Lederer 10 kop, Jan mladší Kouřimský, služebník panský obdržel $10^1/_2$ kop mimo šátky a obojky. Druhé: že již dne 24. listopadu 1620. Kutnohorským tento přípis od knížete Karla z Lichtensteina dodán a bezodkladně celé obci sdělen byl.

Karel z Boží milosti kníže a vladař domu Lichtensteinského, kníže Opavské, JMti císaře Římského tajná rada.

Moudří a opatrní nám milí! Není pochybné, že jsou vás jisté zprávy došly, kterak Pán Bůh všemohoucí z uložení svého božského, v neděli po sv. Linhartu, 8. dne listopadu JMti Římskému císaři, Uherskému Českému králi nad lidem nepřátelským šťastné vítězství dáti ráčil, takže týž lid na hlavu poražen jest. A protož vás jménem a na místě JMCé napomínati, a od budoucího zlého vystříhati ráčíme, nechcete-li další dokonalé zkázy a záhuby na sebe dočekati, i jiné sousedy a obyvatele v těžší zlé uvédsti, a manželky, dítky a hrdla vaše zachovati, tedy že i hned, jak vás toto psaní naše dojde, příkladem jiných vyšších stavův, Pražanů i jiných měst podobně se zachováte, milosti časně vyhledávati budete, i neprodleně z prostředku svého jisté osoby do měst Pražských, aby se před námi postavily, vypravíte, a v tom, že JMt Římského císaře Ferdinanda II. za pořádného, pravého, posloupného, korunovaného, pomazaného krále Českého a pána vašeho držíte, znáte a vyznáváte prohlásíte, a nižádného vojanského lidu přijímati nebudete. Také pokudž byste o nějakém nebezpečenství, kteréby od pozůstalých nepřátel JMCé k vám přibližovati se chtělo, uslyšeli, nám i hned v známosť uvedli; nebo na jiném nejsme, nežli vás náležitě chrániti, a všecko zase v dobrý a pokojný spůsob uvédsti. Tím se pro ujití zkázy a záhuby i dalšího zlého zpraviti moci budete.

Datum v hlavním městě Pražském v pondělí po sv. Martinu, 16. dne měsíce listopadu 1620.

Karel.

Post scripta. — A poněvadž se také všem okolním obyvatelům stavu panského a rytířského podobným způsobem psáti nemohlo, protož tolikéž toto naše psaní jim v známosť uveďte, tak aby i oni sami osobně, vědouce o tomto našem nařízení, do Prahy najíti se dali, pokudžby bezelstně toho vykonati nemohli, tedy lítostně v tom se ohlásili.

Na to pak již dne 25. listopadu přijeli pánové: Heřman Černín z Chudenic na Žlebích a Nebovidech, JM. císaře rada, komorník a hejtman Starého města Pražského, Adam Richenburský z Janovic JMCé rada a prokurator království Českého, a Václav Magerle ze Sobíšků, JMCé služebník, do Hory Kutné co komisaři knížecím dekretem nařízení, a davše svolati do radnice šepmistry, rady, osmisoudce a starší obce, jest k nim od pana Heřmana Černína mluveno: „Slovútní a poctiví páni šepmistři, konšelé, též starší obecní i všecka obec v Hoře Kutné! Přátelé naši milí! Není pochybné, že s velkou lítostí o tom vědomosť máte, čehož Bohu poželeti a politovati jest, v jak hrozných a těžkých bídách a soužení v království tomto Českém na statcích, s manželkami a dítkami postaveni jste byli, i všickni ještě v tom postaveni jste, a jakou příčinou se to stalo, to všem známo jest, že příčinou těch lidí, co k nížení a ztenčení důstojenství JMCé, jakožto krále Českého Ferdinanda druhého, pořádně voleného, korunovaného, pomazaného a přijatého se dělo, čehož se v historii nenachází, a Pán Bůh na další čas nás ostříci a tu metlu odvrátiti račiž; a to netoliko křesťany, též i pohany pohnulo, čímž JMCá k tomu přiveden býti ráčil, všelikých cest a prostředkův vyhledávati, interposici při kurfirštích žádati, aby tomu zlému vstříc vkročeno býti mohlo, i k tomu velikého přítele svého, Maxmiliana kníže Bavorské a hrabě Bouquoi co general komisara naříditi ráčil. Že však JM. knížecí, Maxmilian Bavorský, po pilné práci do své země vyjeti musil, správu pak na ten čas a místodržitelství knížeti Karlu z Lichtensteina nařídil, a jemu to vše poručiti a na něj vložiti ráčil, od něhož, jak vám oznámeno bylo, sem do Hory Kutné, dle dekretování tuto předloženého vysláni jsme za těmi příčinami: Předně. Jelikož jsou

města Pražská srdcem truchlivým, že velký pád učinili, za milosť JMCou před JMtí knížetem Bavorským žádali, v to se kořili, a na milosť se dali, což i stavové vyšší učinili: pročež jim instrukce dána jest a vyměření, aby i zde v Hoře Kutné šepmistry, konšely a starší z obce na rathouz povolali, a je z nepořádných závazkův propustili, je k tomu přivedli, aby zde žádných puntův aneb proti Římskému císaři nenáležitých řečí, mluvení, ani v spisech činěno nebylo: protož toho při vás i vší obci přísně nařizujeme a poroučíme, a za tou příčinou oznamujeme, že my konšely z těch nepořádných závazkův jakýchkoli co nepravých propouštíme, a nemá vám k žádné škodě aneb poctivosti a vzácnosti slouti, pakliže JMCé králi a pánu nám všem nejmilostivějšímu a pořádně volenému a korunovanému se poddati a jemu věrnosť zachovávati chcete.

Po takovém oslovení přiznali se ovšem všickni, že JMCé od osob svých poddanosť slibují, načež ode všech hlasitě vykonána byla přísaha, jižto jim p. Václav Magerle ze Sobíšků předříkával:

„Přísaháme Pánu Bohu, nejjasnějšímu, velikomocnému knížeti a pánu pamu, Ferdinandovi toho jména druhému, volenému Římskému císaři, Uherskému a Českému králi, pánu našemu nejmilostivějšímu, že Jeho císařskou milosť za našeho pravého, jediného, Českého, pořádně přijatého a korunovaného krále a pána poznáváme, Jeho Milosti a žádnému jinému věrnosť, poddanosť a poslušenství zachovati chceme. Toho nám dopomáhej Pán Bůh všemohoucí a sv. evangelium."

Pro lepší toho pojištění musili šepmistři, konšelé i všecka obec ještě písemní revers vystaviti a komisařům odevzdati, v němž doznávají, že u přítomnosti vyslaných komisařů přísaha vykonána jakož i že u jejich přítomnosti do knih městských památných vepsána byla. Načež bylo oznámeno, že páni šepmištři při svých povinnostech konšelských a v tom pořádku jak sedí zůstávají a v tom se napomínají, aby pro „interim" až do šťastného JMCé příjezdu zůstávali, důstojnosť JMCé zastávati hleděli, ty úřady spravovali spravedlnosť a řád zachovávali a konali, tak aby na ně žádné stížnosti nešly, a sousedé k nim jakožto vrchnosti od JMCé ustanovené respekt měli a poslušnosť náležitou zachovávali. Na to byl

na uprázdněné místo císařského rychtáře ustanoven Radslav Hlavsa z Liboslavě.

Konečně však, když toto vše vykonáno bylo, přednesen byl artikul poslední, pro obec však nejcitelnější, neboť páni komisaři oznámili: Poněvadž JMCá na zaplacení lidu verbovaného peněz potřebovati ráčí, tu aby obec pro dokázání věrné poddanosti patnáct tisíc kop miš. JMCé proti pojištění — však toliko půjčkou a žádným darem — půjčila a ve dvou nedělích od datum dnešního dne do minchauzu JMCé odvedla; a když tak učiní, že též oni neopomenou své přímluvy za tuto obec učiniti, aby od ložírování lidu vojenského osvobozena a v tom ušetřena byla.

Bránili se Kutnohorští všemožně, předstírajíce nemožnosť takové sumy sehnati, jelikož obec již dluhem přes 90 tisíc kop stížena jest, vše ničeho neprospělo, á obec musila k půjčce svoliti, jenže ji na místě požadovaných patnácte tisíc na 5000 kop gr. míš. sleveno bylo, kterážto suma také dle nařízení knížete Karla z Lichtensteina ze dne 10. prosince 1620. generallajtenantovi hraběti z Bouquoy odevzdána byla, který pro snadnější vymožení peněz těch v pondělí po památce sv Lucie (14. prosince 1620) se dvěma kornetama jezdců a mnoha vozy do Hory Kutné přijel, že však jemu vše odevzdáno bylo, druhého dne opět odejel.*)

II. Navrácení statku klášteru Sedlckému.

Sotva že odbyta byla tato jedna starosť, následovala hnedle v zápětí druhá egyptská rána mnohem citelnější. Jak známo byl statek klášterský Sedlcký od stavů zemských konventu konfiskován a pro nabytí potřebných peněz na vydržování vojska Kutnohorským prodán, kteří, aby potřebné sumy sehnali, nejen hojně se vydlužiti

*) Je to ten případ, o němžto se Mik. Dačický takto zmiňuje: „Hejtman vojenský JMti císaře Ferdinanda Bonaventura Bouquoy přijel do města se svými vojáky Francouzy, Italiany a Španiely, přes noc tu zůstali, některé domy vydrancovavše.

musili, nýbrž i chrámové zlaté a stříbrné klenoty zmincovati dali. Po bitvě bělohorské byly však prodeje statků kněžských v bouři té, od stavův provedené, za neplatné prohlášeny, a protož i Kutnohorským navrácení statků těch nařízeno bylo. Za tou příčinou přijeli vyslaní královští komisaři Herald Václav Liebšteinský z Kolovrat a Ondřej Hornatecký z Dobročovic do Hory Kutné, a v den sv. Štěpána (26. prosince 1620.) davše si předvolati šepmistrů, konšelů, starších obecních a osmisoudcův, v známosť jim uvedli, že z nařízení JMCé za tou příčinou vysláni jsou, by Kutnohorští opatu, převoru i celému konventu kláštera v Sedlcích všeho, klášteru tomu neprávně odňatého, a k obci Kutnohorské nepořádně koupeného statku i se všemi důchody a svršky opětně nejen navráceno bylo, nýbrž též konventu tomu za nepořádné užívání statků těch náležitá náhrada se stala; davše jim na rozmyšlenou, čeho by snad proti tomu nařízení k svému omluvení přednésti věděli, by se o tom uradili. Mezi tím, co se obec radila, jakéby odpovědi na vybídnutí to dáti měla, vysláni byli primator města Jan Šultis z Felsdorfa, Vojtěch Kašparův a Strýc Písecký ku pánu z Kolovrat s vyřízením prosby, aby on obci dobrým přítelem ostal, a k tomu přijíti nedopustil, aby obec o tu velikou sumu, jakou za statek ten dala, nepřišla, při čemž jemu sto kusů nových tolarů darováno bylo.

Navrátili se sice vyslaní s ujištěním, že jich pan hrabě Kolovrat své přízně k obci ubezpečil, a za ně se přimlouvati připověděl: protož budouli čeho chtíti proti tomu odevzdání statku klášterského namítati, by to jemu ve spisu podáno bylo, jejžto on s přímluvou JMCé předložiti se zavazuje; že však on s jinými pány za komisaře ustanoven jest, tedy že se prozatím s odevzdáním statků těch meškati nemůže; nařídiv spolu, by druhého dne k odevzdání do kláštera Sedlckého plnomocníků svých vyslali.

Protož Kutnohorští sestavili a podali obranu svou proti tomu v této žádosti:

„Majíce toho zprávu v jistotě sobě učiněnou, žeby jste jménem a na místě JMCé pána našeho nejmilostivějšího od JMti knížete a pána Karla z Lichtenšteina atd. za pány komisaře k uvedení do

statku kláštera Matky Boží Sedlce, kteréhož jsme my pod touto válkou v království Českém v držení a užívání vešli, důstojného a velebného kněze Bartoloměje Píku, opata, a kněze Melichara Alodiatina, převora, s konventem téhož kláštera nařízeni býti, a dnešního dne túž komisi řiditi chtíti ráčili, z jistých a důležitých příčin před Vaši Mti to své šetrné ohlášení činíme, že jsme my toho statku nikdy žádostivi nebyli, a jeho také ne z nějaké žádosti rozšíření panství a statkův svých, ani tím úmyslem, abychom pana opata s převorem a konventem utisknouti mínili aneb jim jaké příkoří činiti chtěli; ale když jak tento tak i jiní statkové klášterní v království tomto zastavováni, a potom na usnešení všech tří pánův stavův téhož království odprodáváni býti měli, vedle rady a ponuknutí nás k tomu pro samou příležitosť a pohodlí jak obce tak hor těchto JMCé, s kterým se stýká, a gruntové jeho až k samému městu dobíhají, též platy, které sousedé a spoluhorníci naši z některých rolí, luk a zahrad k témuž klášteru platí, obávajíce se, kdybychom toho nekoupili, aby se tu nějaký nesousedský soused nedostal, jakož pak nám tím, že se jiných, kteříby to koupili, nemálo nachází, hrozeno, a my k tomu donutkáni byli, jelikož třeba soused k obávání byl, s kterým bychom ustavičné nedorozumění a zaneprázdnění míti musili, a snad ani k horám těmto JMCé, na škodu jich, volného průjezdu užívati nemohli, zvláště jestliby se nám kdy ty grunty, tak jakž se nám toho od okolních pánův sousedův za časté z dosti malých příčin dostává zapovídali, a my ani nikam ven z města vyjíti nemohli; a nato jsme se pod interes a úrok, který s velikou těžkostí posaváde vypravujeme, vydlužili. Porozumívajíce pak, jakáby o tom milostivá vůle JMCé pána našeho nejmilostivějšího, a nařízení od JMti knížecí bylo, tomu se v ničem na odpor stavěti nechceme. Však, poněvadž jistou zprávou proti tomu, jestlibychom z toho statku vyvedeni byli, opatřeni jsme, jiným časem při JMCé, kdyžby sem do království tohoto brzce šťastně — čehož JMCě poddaně v nejhlubší pokoře z upřímného srdce, jakožto věrní poddaní vinšujem a tomu se těšíme — přijeti ráčil, a tyto nynější věci k lepšímu upokojení přišly, za milostivé dosažení toho,

abychom o takovou sumu, jsouce prvé na nejvýše zadluženi, takže důchodové na úroky vystačovati nemohou, a lidé propavovalí o své nepřicházeli, nýbrž oni k svým pánům a správcům hleděti mohli, v nejponíženější poddanosti vyhledávati. Kteréžto šetrné ohlášení naše že k sobě přijíti, a je k relací své o vyřízení této komise přiložiti, a JMti knížecí při ní odeslati, za nás se přimluviti, i dále v tom všem i obce této chudé a na nejvýš propavované laskavými patrony a ochranci býti a vždycky zůstávati račili, čehož my se Vašim Mtem služebně, ve všem líbezně a nám možně rádi odměniti chceme.

Aktum v sobotu na sv. Štěpána, 26. Decembris 1620.

Vaším Mtem k službám volní

šepmistři, konšelé, starší obecní i všecka obec na Horách Kutnách.

Ohražení to ovšem nezastavilo výkon, za jakým komise do Hory Kutné vyslána byla, a splnomocnění vyslanci z celé obce, mezi nimiž byli primator Jan Šultys z Felsdorfu, Mikuláš Vodňanský z Čazarova, Sigmund Kozel z Reisentalu a jiní s písařem radním, musili se jménem celé obce k odevzdání statku toho do Sedlc odebrati, kdež se jim od opata a převora jako na potupu ta odveta stala, že přijdouce na nádvoří před opatství, jim opat s převorem vstříc vešli, a když byl opat nejprvé pánům komisařům poděkoval, že tu práci na se vzíti ráčili, doložil: „Poněvadž na onen čas statkové od toho chudého kláštera na tom samém místě jemu odnímáni a šepmistrům a obci postoupeni byli, pročež že žádá, aby na témž samém místě podle milostivé vůle JMCé jemu, převoru a konventu zase se všemi lidmi poddanými vráceni, a oni zase v moc a právo své uvedeni byli. Poněvadž však při tom uvozování pánův šepmistrův nemálo jemu od svrškův tak i od cínového nádobí pobráno, bibliotéka také, v které svá exercitia mívali, vyhledána, a z ní některé knihy, na nichžto jim nemálo záleží, vzaty jsou, to aby jim všecko zase navráceno, a jim za škody a užitky vyhrazení učiněno bylo; dotýkaje se při tom i některých jednotlivých osob, jakoby se mu od nich při uvozování pánův šepmistrův do toho kláštera křivda a ublížení stalo v tom, že na něj mušketýři, kteří

její s jeho pány bratry jako nějakých zločincův hlídali, číhali, nedajíce žádnému nikam z kláštera vyjíti, a páni se k němu vůbec nekřesťansky chovali.

Na to byla předčtena od komisařův suplikací opata a převora jménem celého konventu k JMCé podaná za navrácení statku, jakož i navrácení téhož týkající se nařízení, v němžto zároveň podotknuto, aby, co tu od svrškův zastihnou, všecko pořádně sepsati dali, a byloliby co odtud odnešeno neb odvezeno, toho šepmistrův a rady k navrácení napomenuli.

Když to obé bylo přečteno, tu vyslaní Hory Kutné ústně své ohlášení učinili, a proti tomu, aby co víceji, mimo to, co v inventář při uvedení jich do toho statku klášterského pojato jest, jakým toho navracováním povinni býti měli, se opřeli, byli tři z vyslaných, a sice Jan Strýc Písecký, Jan Heniochus a Václav Charamsa, úředník pánův šepmistrův, na týchž statcích co plnomocníci celé obce k odevzdání ponecháni.

Na to byli opětně v pondělí dne 28. prosince starší obecní do radnice svoláni, a tu jim bylo přečteno psaní od knížete Karla z Lichtenšteina, v němžto jménem JMCé nařizuje, aby statku klášterského pro nepořádný trh a jeho koupení k obci, opatu, převoru s konventem postoupili, jelikož to, čeho šepmistři na místě celé obce na obranu přednášejí a čím se hájejí nyní uvažováno býti nemůže, poněvadž JMCá ještě v zemi býti neráčí, a v tomto čase nepokoje a nebezpečenství veřejného do jiné příležitosti zanecháno býti musí. Dále se nařizuje, aby o plat a sbírku pro vojsko „Salva quardia“ sem do obce této nařízené postaráno bylo, jelikož již první měsíc vyšel a jim odkud platiti není, protož aby 100 kop gr. anticipírováno a založeno bylo, a sbírky k uplacení toho aby v městě zavedeny byly.

Z uvážení obecních starších bylo na to odpověděno: Co se odevzdání statku klášterského dotýče, k tomu se pod předloženým ohlášení a vyhražení podrobují, s výminkou všelikého nahražování

ztrát a škod, jelikož statek v lepším stavu odevzdávají, nežli jej byli přijali.*)

Co se však druhé věci dotýče, tu že jest jim s podivením, aby tato obec zároveň s jinými městy a obcemi měla k takovému in specie neb partikulariter potahována býti, jelikož se tím toliko jiná města in gencre miní a obsahují, poněvadž se této obci a horám pro zvelebení, kveldikování a zachování jich vždycky, kdykoliv jaké půjčky neb sbírky od jiných měst činěny a na ně ukládány byly, ušetření se dostávalo, v to nikdy nepotahováni, nýbrž z toho propuštěni až posud bývali a jsou, k čemuž teď v nově na předložení Heřmana Černína z Chudenic a pánův komisařův sem do Hory Kutné k obnovení závazkův a povinností konšelských vypravených, JMCé pět tisíc kop miš. zapůjčeno a proti na to dané certifikací také již odvedeno bylo; protož že žádají, aby tato gravamina pánům komisařům přednešena byla; nebo kdyby obec a sousedé v to potahováni býti měli, cupusův (horních příplatků) a sbírky na „Salva quardia“ by nikterak odvozovati nemohli, jelikož by se to s mnohou obtížností, prací, upomínáním ano i vězením přidržováním díti muselo, a zatím by nemohlo nežli zmenšení nákladův horních a škodlivé obmeškání a snad opuštění pavuňku obecního následovati.

Že ohražení toho žádného platného výsledku nemělo ukáže se později.

Však nejen na obci, nýbrž i na jednotlivcích se peněžité půjčky nejen požadovaly, nýbrž pod výhružkou nemilostí JMCé takřka vynucovaly. Tak mezi jinými předstoupil dne 2. ledna 1621. arciděkan Václav Štěpán Teplický před plnou radu a oznámil, že byl včerejšího dne na Hrádek nad Páchem před pány komisary povolán, kdež jemu

*) O tom všem zmiňuje se Mikuláš Dačický ve svých „Pamětech“ takto: „Páni Horníci, jenž byli s obcí tou nebezpečně a nerozvážlivě klášter Sedlcký s jeho příslušenstvím od zbouřených stavů koupili, museli zase s velikou škodou obce své vše opatovi a konventu se všemi statky navrátiti.— (Odbojní stavové žádali na klášteře r. 1619 válečné dané dva tisíce kop gr. míš. (!) a když mniši jich zaplatiti odepřeli, byli z kláštera vyhnáni, a zboží klášterské městu Hoře Kutné za 30.000 kop gr. míš. prodáno).

dvě věci předloženy byly. Předně, aby spolu s jinými kazateli a správci církevními v tom se tak při kázání slova božího opatroval, aby ku pokojnému životu vedli, a žádnému pozdvižení a zbouření lidu příčiny dány nebyly. Druhé. Poněvadž již drahný čas za předního správce církevního v obci této zůstává, aby JMCé dvou tisíc kop míš. proti pojištění zapůjčil. I ačkoliv se proti požadování tomu všemožně ohražoval, že jemu to nesnesitelné a nemožné jest, jelikož z samého platu týhodního živ býti, a z toho také pomocníky (kaplany), manželku a dítky živiti a vychovávati musí, protož že se k nim o ochranu utíká. Znajíce však šepmistři a rada panující poměry, nebylo možno jemu jiné rady dáti, nežli aby si toho sám s pány komisary vyjednal. Nevíme říci, byl-li týž arciděkan k půjčce té donucen čili nic, neboť dne 21. ledna, vdávaje dceru svou Teodoru za kněze Sigmunda Těšíka, správce církevního u Náměti, mezi svatebním veselím náhle zemřel. Však i na jiných zámožnějších osobách byly půjčky požadovány, o což se pan Herald Kolovrat Liebsteinský, jsa tehdáž v držení Hrádku a spoluobyvatel Hory Kutné, s poměry občanstva Kutnohorského dobře seznámen, všemožně přičiňoval.

Přinesl-li rok minulý 1620. Hoře Kutné strastí a útrap mnohých, nastaly jí rokem 1621. ještě větší.

Jak z předu pověděno, nebyla obec od placení na vojsko „Salva quardie“ osvobozena, protož aby to občanstvu nějak ulehčeno bylo, bylo dne 7. ledna v radě obecní usnešeno a nařízeno, že osoby stavu panského a rytířského, které zde v městě domy mají, z každého domu na vydržování vojákův jednu kopu míš.; ti pak, kteří zde toliko příbytky a některé pokoje najaty mají, měsíčně 30 gr. platiti povinny budou, sice že by v čas nebezpečný čeládky ani poddaných jich do města puštěno býti nemohlo.

III. Návrat nejvyššího mincmistra pána z Vřesovic, a jeho si počínání.

Dne 27. ledna bylo oznámeno, že sem páni komisaři vysláni budou, by pana Viléma Vřesovce z Vřesovic — jehož se Kutnohorští nejvíce obávali — zase co nejvyššího mincmistra království Českého na své předešlé místo uvedli, což se také dne 6. února skrze pány Rudolfa Trčku z Lípy a Buriana Chuchelského z Nestajova u přítomnosti císařského rychtáře Radslava Hlavsy z Liboslavě, šepmistrův, starších obecních a osmisoudcův, jakož i úředníků horních a mincovních v rejtunku na Vlašském dvoře stalo, a sice tímto způsobem: Nejprvé čteno bylo poručení knížete Karla z Lichtenšteina ze dne 26. ledna 1620., jímžto se jmenovaným komisařům nařizuje, by Viléma Vřesovce z Vřesovic v úřad ten, do něhož předešle od JMCé postaven byl, a z něj na počátku té roztržitosti nespravedlivě odstrčen jest, nikdy však z něho od JMCé propuštěn nebyl, hned zase uvedli, šepmistrův a konšelův i vší obce Hory Kutné, též úředníků horních a mincovních povolali, jim to oznámili a nařídili, aby se jím řídili a spravovali, a jeho rozkazům vždy poslušni byli, a jak to vyřídí, o tom relací učinili. Na to čteny byly dva patenty císaře Ferdinanda II., dané ve Vídni dne 5. prosince 1620., z nichžto jeden úředníkům horním a mincovním, a druhý šepmistrům, radě a obci v Hoře Kutné svědčil, v nichžto to samé obsaženo jest, načež od pana Buriana Trčky z Lípy bylo promluveno: „Poněvadž dle dekretů vám přečtených pan Vilém Vřesovec nebyl nikdy řádně ani od slavné a svaté paměti císaře Matiáše, ani od JMti císaře Ferdinanda úřadu svého zbaven, ani z něho propuštěn, a toliko v té rebelii neslušně a nespravedlivě odstrčen jest, protož JMCá ráčí vám poroučeti, byste jej za nejvyššího mincmistra poznávali, a ve všech slušných a spravedlivých věcech jeho poslušni byli; protož jsme k vám té naděje, že se v tom podle milostivé vůle JMCé vám od nás v známosť uvedené poslušně chovati chcete, a se jakž povinni jste, a povinni budete, zachováte.“ Načež, aby obyčej zachován byl, písař urburní Ludvík Veveryn z Kranichsfeldu jménem

úřadu horního a mincovního oznámil, že oni JMt pána z Vřesovic za správce a ochrance svého vždy poznávali, a k němu poslušnosť zachovati chtějí, přeje jemu božího požehnání, a za ochranu jej žádaje. Taktéž i primatorem Janem Šultysem promluveno: že obec pána za patrona jako prvé poznává a jemu vinš náležitý učiněn. Že však on a obec vůbec panu Vřesovcovi mnoho nedůvěřovali, žádal spolu pánů komisařů za přímluvu, by pan mincmistr obci té vždy přízniv byl a ji v ochranu vzal, což se od nich také hnedle stalo.

Ku konci poděkoval pan z Vřesovic komisařům za vykonanou práci, připomínaje, že má tu jistou naději, jak JMCá to ráčí v své milostivé paměti míti, kteří jemu věrní a stálí byli, a toho také štědrostí svou vynahražovati ráčí, a že jak svou věrnosť, poslušenství a práci vedl předešle zde v Čechách, tak i nyní jí vésti chce, a úřad ten tak spravovati, aby JMCá jeho milostivým císařem, králem a pánem býti a zůstávati ráčil. Co se pak přímluvy pánův komisařův za obec dotýče, tu jest jistě mnohým vědomé, jak jest rád jednoho každého vyslýchal, a všeho podle možnosti své činil, ačkoliv by mohl při tom připomenouti, jak jsou se nevděčně za jeho upřímné solicitýrování jemu odměnili, a skrze „Apologii“ jeho k těžkosti přivedli, a tak nesmrtelnou paměť spůsobili; toho však že zanechává. V slušných věcech že rád chce obec zastávati, aby dobří zachování byli, zlí pak trestání, a tím že se jim zakazuje, když v bázni boží a lásce mezi sebou zůstávati a pracovati budou, on že jich také fedrunkem a ochranou svou neopustí.“

Ač krásně mluvena byla řeč ta, a důvěru vzbuzovati mohla, okázalo se brzy vše jinak, neboť jak Dačický připomíná, vojsko do Hory Kutné povolané řádilo v městě dle libosti, a on jsa nyní takřka neobmezeným pánem nad sklíčeným městem dal dodati šepmistrům, radě a vší obci dva dekrety, které dne 24. února v plném zastupitelství obecním přednášeny byly, kterými „nejprvé se táže, jak jej obec tato na poctivosti opatřiti chce. Neboť když on na onen čas léta 1618, když stavové u velikém zjitření postaveni byli, obávaje se toho, žeby i s ním nebezpečně zacházeno bylo, odtud se hnouti a pryč odjeti musil, ku kterémužto vypovědění z království

tohoto zprávou a stížností, které jsou byly od obce zdejší s podpisem šepmistrův na místě celé obce do direkcí odeslány, největší příčina dána, a jemu tím spomoženo jest, že takové stížnosti na veliké skrácení a ublížení na poctivosti úřadu a rodu jeho do „Apologie“ pojaty byly, a k vytištění přišly. Druhé. Poněvadž jest tím jemu k velikým škodám pomoženo, takže všecku spravedlnosť manželky své v Rakousích, kdež po ten čas přebýval, utratil, aby jemu ty škody od obce nahrazeny byly.“ Šepmistři a rada věděli již dobře, že od mincmistra všeho zlého k obávání by bylo, kdyby vůle jeho vyplněna nebyla, svolali za tou příčinou všech starších obecních a osmisoudcův, jimžto artikulové ti k poradě předloženi byli, kteří vzavše jich v potaz, zvolili si staršího obecního Jana Heniocha za mluvčího, který dle společného usnešení přednesl toto: „Stížnosť ta, žeby panu mincmistrovi od obce na počestnosti ublíženo býti mělo nezakládá se na pravdě tak, jak on se domýšlí, neboť šepmistři a obec byli k stížnostem těm, které do té Apologie pojaty byly, od direktorův zemských takřka donuceni. Jelikož však JMCá všecky spisy a akty, jaké za správy direktorův a pak nato za falckraběte Fridricha vydány a zhotoveny byly dle vydaného mandatu rušiti, kaziti a v nic obraceti ráčí, pročež že tím nyní ani jeho dustojnosť ani česť ničeho netrpí. Co se však vynahražení škod dotýče, k tomu že jemu obec nijakou příčinu nezavdala, jelikož pan mincmistr dávno dříve ze země byl odejel, nežli ta Apologie vytištěna byla: pročež aby žádán byl, by za své škody vynahražení na obci nežádal. Však ale z ohledu toho, aby pana mincmistra sobě a obci příznivě nakloněnu míti mohli, chtějí-li páni šepmistři a rada jemu jakou vlídnosť učiniti, že se s nimi ve všem srovnávají.“

I dáno jim panem primatorem za odpověď, že o prvním článku se s nimi úplně schodují; co se však druhého dotýče, tu že se obávají, žeby u něho čeho pořídili, spíše snad odporem svým jej ještě více proti sobě popudili: protož že se již prvé na tom usnesli, poněvadž nijakých hotových peněz při obci se nenachází, aby panu mincmistrovi od obce buďto dvůr Vrbovshý v Poličanech, na němžto pan mincmistr již zápis na 1300 kop grs. má, se vším příslušenstvím

postoupen byl, aneb aby jemu ves Šetějovice, z kteréž obec toliko 20 kop gr. užívá, darována byla. A když k tomu od obce svoleno bylo, odebrali se primator Jan Šultys z Felsdorfu, ze šepmistrův Vojtěch Kašparův, a z rady Pavel Nycefor k vyjednávání s panem mincmistrem, a učinili o tom druhého dne zprávu, jak se jim šťastně podařilo JMt k tomu přiměti, že se projádřil, že toho, co se sáhnutí na česť osoby jeho dotýče, úplně mimo sebe pouští, však co se úřadu jeho týká, to že na pozdější rozhodnutí JMCé ponecháno býti musí, jakož i že v náhradu jeho utrpených škod a ztrát dvůr Vrbovský ve vsi Poličanech od nich přijímá, by však obec, až desky zemské otevřeny budou, svým nákladem pro něho jej vložiti dala. Což bylo od přítomných nejen přijato, nýbrž i dodáno, že k snadnějšímu spracovávání dvoru toho ještě jeden neb dva koně koupeni budou.

Mýlili se však Kutnohorstí, pakliže se domnívali, že velikou obětí tou mincmistra sobě nakloní, jelikož on stále nových příčin vyhledával, jimižby šepmistrův pronásledovati a obec soužiti mohl, k čemuž jemu ovšem také mnozí tajní udavači nápomocni byli. Neboť sotva že tato jeho osobní záležitosť vyřízena byla, došlo šepmistrův a rady vyzvání, by se z toho zodpovídali, kdo byl toho původem, že statek kláštera Sedlckého k obci koupen byl, jelikož jej zpráva docházi, žeby mnozí z obecních starších byli k tomu přivoliti nechtěli, a jiní o tom povědomosť neměli. Dále mají bezpečnou zprávu o tom podati, kdo toho byl původem a rádcem, že ku klenotům a stříbru chrámovému sáhnuto, a to samé k zmincování dodáno bylo, by se penězi těmi statek klášterský zaplatiti mohl, jelikož jemu úředník mince Pavel Škreta Šotnovský ze Závořic přípis, tehdejším primatorem Mikulášem Vodňanským z Čazarova podepsaný, předložil, jímžto se zmincování toho stříbra ku potřebě koupení statku toho nařizuje. A třetím artikulem se jim v známosť uvádí, že od nich předsevzatá volba nového arciděkana Cipriana Pešína potvrzena býti nemůže, poněvadž týž ve Würtemberce studoval, tam i ordinován byl, tudy že kalvínským učením nakažen jest; chtějíli aby arciděkana potvrzeného měli, aby si obrali kněze od arcibiskupa Pražského svěceného.

Byli tedy za příčinou tou obecní starší a osmisoudcové dne 8. března povoláni, a jim se toho zpráva podala, a tu dle jednomyslného usnešení má na to tato odpověď dána býti, že tehdáž, když jest ten rumor a pověsť strany odprodání statkův, klášterův a kláštera Sedlckého zvlášť sem došly, že tu z důvodů, které již při odvádění zpět statku toho uvedeny byly, z jednomyslné vůle všech ke koupi té raděno bylo; a rovněž taktéž, když peněz dostatečných před rukama nebylo, aby k těm chrámovým klenotům a stříbru, — které bezpotřebně se ukrývá, sáhnuto bylo, aby z toho ten statek zaplacen býti mohl; protož ani jedna, ani druhá věc toliko jen některé neb jisté osobě vykládána a přičítána býti nemůže, poněvadž tomu všickni povolovali, a v tom všickni za jednoho a jeden za všecky býti musejí a povinni jsou: a pakliže všickni zhřešili, aby se také všickni JMCé vinni dali a za milosť prosili, jížto také od JMCé obdržeti doufají, což má panu mincmistrovi za odpověď dáno býti, při čemž i toho podotknuto býti má, že sám Pavel Šotnovský ze Závořic k zmincování stříbra a klenotův chrámových poradil, a kdyby té rady jeho bylo nebývalo, žeby žádný z pánův a obce na to byl nepomyslil; čímž se udavači jaksi pomstíti chtěli. Co se pak volby nového arciděkana dotýče, tu ovšem s volbou kněze Cipriana Pešína se shodují, a proto pány k tomu splnomocňují, aby jakýmkoli budou moci prostředkem pana mincmistra k potvrzení jeho nakloniti hleděli.

Z obdržené takto odpovědi počínal pan Vřesovec nahlížeti, že se jeho nařízením a osobním přáním tichý sice, ale předc slušný odpor činí; přišel tedy na jinou myšlénku, a prohlásil nynější šepmistry a radu za nepořádně volenou a nařídil, aby ku dni 15. března pod pokutou všickni ti obesláni byli, kteří od něho dne 4. dubna 1618. za konšely voleni a nařízeni byli, a v tom pořádku' na svá místa se posadili, jak tenkráte jmenováni a posazeni byli, jelikož toho úmyslu jest, úřad konšelský obnoviti.

Bylo to ovšem veliké ponížení všech, kteří nyní v úřadě konšelském byli, však ze známých již příčin nemohli se proti tomu

zpouzeti, a proto byli všickni dne 9. března do radnice svoláni, a tu jim k zármutku všech starším šepmistrem Janem Neupaurem nejprvé sděleno, že primator Jan Šultys z Felsdorfu do měst Pražských do vězení odeslán byl, a pak i nařízení druhé od pana mincmistra jim zaslané.

Proti tomuto nařízení ohražoval se starší obecní Mikuláš Vodňanský z Čazarova (muž doby své na slovo vzatý, poctivostí a obětavostí pro dobro města jakož i učeností proslulý, na něhož však pan Vřesovec nejvíce zanevřel, jelikož jej za původa sepsaných proti němu stížností, které do Apologie pojaty byly, považoval,) dokládaje, že nařízení to na nějakém omylu spočívati musí, jelikož jak on, tak i všickni ostatní od komisařů, kteří od JMti knížecí dne 25. listop. 1620. do Hory Kutné k obnovení a sazení rady a konšelů vysláni byli, voleni a sazeni jsou a přísahu k ruce JMCé vykonali, a povinnosť tu až do šťastného JMCé do království tohoto příjezdu zastávati poručeno mají. Z těch pak, kteří r. 1618. voleni byli, oznámil Jindřich Klepsatl, že když již jednou z povinosti té propuštěn byl, více o povinnosť tu nestojí, a jinou službou se opatřiti chce. Jan Němčický a Lukáš Papoušek doložili, že sice úřadův těch více žádostivi nejsou, a raději by při pokoji zůstávali, však ale poněvadž to vůle páně mincmistrova, že proti tomu býti nechtějí. Když však starší šepmistr Jan Neupauer oznámil, že to žádný omyl není, nýbrž že jemu od pana mincmistra výpis osob r. 1618. od něho volených odeslán jest, a při tom poručeno, aby zase ty osoby do rady obeslány byly, a tím pořádkem jak poznamenány jsou, na svá místa zasedly, ti pak, kteří posléze do rady dáni jsou a v tom předešlém počtu nebyli, víceji do rady nepřicházeli, poněvadž nepořádně k tomu voleni jsou; tu konečně si to pan Vodňanský rozmyslil, a doložil, že sice o ten úřad více nestojí; aby se to však jemu vykládati nemohlo v ten spůsob, jakoby snad JMCé poslušnosť zachovati nechtěl, na své tehdejší místo opětně zasednouti chce, poněvadž tomu vyrozumívá, že tu již žádné omlouvání platnosť míti nemůže. A když se všecko bylo utišilo, pomodlili se společně, a posadili se v tom pořádku do lavic, jak r. 1618. voleni byli. — Tak

pojednou zlomena jest pověstná hrdosť Kutnohorských šepmistrův, a v smýšlení veškerého občanstva nastala úplná ochablosť.

Mezi tím dostavili se do obecního shromáždění pánové Šebastian Hölzel z Sternsteina úředník mince ae Ludvík Veverin z Kranichsfeldu úředník mince co vyslaní od pana mincmistra, oznamujíce, že pan mincmistr dle sobě od JMti knížecí daného nařízení hned při svém se navrácení radu obnoviti chtěl a měl, k čemu pro nedostatečné zdraví posaváde přikročiti nemohl, proto skrze ně jménem a na místě JMCé nařizovati ráčí, aby ty osoby, které od něho r. 1618. za císaře Matiaše na úřad konšelský voleny byly, a z těch povinností pořádně propuštěny nejsou, to co k. povinnostem jich náleží, až do obnovení rady řídily a konaly, a k účelu příštímu obnovení rady každý z nich po dvou osobách k úřadu tomu hodných, kteréby však kalvínského učení nebyly, panu mincmistrovi odeslaly.

I byla na to panem Endrlem dána odpověď, že páni JMti službu svou vzkazují, a na Pánu Bohu zdraví dobrého a všeho nejlepšího přejí a dle nového nařízení se zachovati a s pomocí boží vše dle nejvyšší své možnosti vykonávati chtějí." I vykonavše uloženou povinnosť, napsali na svá místa po dvou osobách a odevzdali seznamu toho zapečetěného páně mincmistrovým vyslancům. —

Jaká změna v mysli Kutnohoranů nastala, jaká bázeň a strach zvláště mezi šepmistry a konšely panovati musily, a k jaké pokoře a takřka patrné podlízavosti se snížili, o tom nás poučí následující den 15. března 1621., kterýžto den k obyčejnému obnovení šepmistrův a rady ustanoven byl; za jakouž příčinou nejvyšší mincmistr Vilém Vřesovec z Vřesovic a vedle něho pánové Kašpar Melichar z Žerotína na Nových Dvořích, Podrsanech a Strážnici, Ondřej Hornatecký z Dobročovic na Zbraslavicích, Dobřeni a Radboři, Arnošt starši Rabenhaupt ze Suché na Ronově nad Doubravkou a Žlebích, a Mikuláš Salava z Lípy na Oumoníně, jakož i také úředníci horní a mincovní do radního domu se dostavili, kde již všickni předešlí šepmistři, konšelé a obecní starší shromážděni byli, a tu po obvyklých uvítacích řečech jej předešlý primator Mikuláš

Vodňanský z Čazarova takto oslovil: Poněvadž této chvíle k tomu přichází, že v této obci úřad konšelský k svému obnovení přijíti má, tak nás k tomu netoliko veliká potřeba, nýbrž také i povinnosť vede, za to Pánu Bohu děkovati, že jest JMCou a krále všech nejmilostivějšího po všecka tato léta v dobrém zdraví uchovati, jej milostivě chrániti, jemu svou pomocí přítomen býti, slavným vítězstvím nad nepřáteli obdařiti a srdce JMti k tomu nakloniti ráčil, že, moha vedle spravedlnosti přísnosti své proti království tomuto slušně užívati, toho jest tak činiti neráčil, začež také JMCé ve vší poníženosti děkují a na Pánu Bohu dobrého zdraví, dlouhého a šťastného panování, i dalšího nad všemi nepřáteli vítězství vinšují. Taktéž Bohu děkují, že i JMt nejvyššího pana mincmistra po tento všechen čas v dobrém zdraví dochovati, přede všemi zarmoucenými věcmi chrániti, a jemu se sem zase v témž dobrém zdraví navrátiti popřál, k čemuž přejeme dlouhého, dobrého zdraví, v povinnosti a práci hojného božského požehnání, tak aby ty hory ke cti a slávě boží, JMCé k dobrému, sobě pak, a slavnému rodu svému ku pochvale a poctivosti větší spravovati mohl. —

A jakož všem vůbec známo a patrno jest, kterak jsou někteří nepokojní a neupřímní lidé svého vlastního zisku a interese v tom vyhledávajíce, pod zástěrou a titulem všeho dobrého, zachování a rozšíření privilegií a svobod království tohoto, to před sebe vzali, že jsou JMCou o jeho právo k tomuto království připraviti chtěli, a za tou příčinou v této pokojné zemi válku vyzdvihli; a nemohše svého intentu provésti, všecko toto království zavedli a ve velikou bídu uvedli, do čehož také my sprostní, nevědouce, co se pod těmi velice pěknými a slibnými řečmi skrývá, přichlácholením přivedeni jsme byli, takže jsme proti JMCé těžce provinili. A jak s námi potom nakládáno a zacházeno od nich bylo, takže horší nežli dosti opovržení lidé jsme býti musili, o tom se na ten čas mlčeti musí! Protož za to Vaši Mt všickni žádáme, abyste k JMCé pánu nám všem nejmilostivějšímu se přimluviti ráčili, poněvadž my k těm zarmouceným věcem žádné příčiny nedali, a jsouce do nich pod zástěrou rozšíření svobod království tohoto přivedeni, a nerozumějíce,

jaké věci se pod tím kryjí, s velikou těžkostí a častokráte s nebezpečenstvím a těžkými domluvami to jsme opatrovali, že jsme žádné výpravy proti JMCé podle jiných měst nečinili, nýbrž pod takovou roztržitostí a nebezpečenstvím nicméně pavuňk ten obecní starého Kaňku, na kterém horám těmto všecko dobré záleží, v tom spůsobu, jak na nás od JMti císaře Matiáše slavné paměti uložen byl, obdrželi, a na ten spůsob tyto hory dochovali; aby tedy JMCá jak na všechno toto království do největší bídy uvedeného, tak na obec tuto zavedenou a všecky v ní obyvatele okem milosrdným vzhlédnouti, nás podle našeho zasloužení v hněvu a přísnosti své vedle spravedlnosti netrestati, nýbrž nás na milost podle velikého milosrdenství svého, kterým jak JMCá i všecken ten nejslavnější domu Rakouského rod vždycky stkvíti a z toho největší pochvalu míti ráčí, přijmouti ráčil; jakož pak Pána Boha, který všech králův a potentátův srdce ve svých rukou má, a je, jak se jemu líbí, spravovati ráčí, pokorně žádají, aby k tomu srdce JMCé nakloniti, a k přímluvě Vaší Mti milostivě učiniti ráčil, tak aby pod milostivým JMCé panováním, z milosti JMCé se těšíce, pokojně zůstávati a Pánu Bohu i JMCé sloužiti mohli. A poněvadž k tomu přichází, že na místě a jménem JMCé skrze JMt pána úřad konšelský obnoven býti má, protož žádají, aby pán je z povinnosti propustiti, a jinými hodnými osobami týž úřad osaditi ráčil, připovídajíce, že kdokoli z vůle boží a JMCé v ta místa povoláni budou, k nim náležitou poslušnost a šetrnost zachovati chtějí.“

Seznav toho pan mincmistr, že má k účelu svému půdu již řádně upravenou, mohl tedy již směle mluviti tak, jak dávno si byl umínil, čímž veškeré prvější smýšlení Kutnohoranů zdrtiti a své nad nimi vládnutí a panování okázati se snažil, a za tou jedině příčinou vzal sebou tak četný průvod přívrženců strany své, aby ponížení Kutnohoranů svědky byli, a odpověděl na oslovení k němu činěné takto:

„Slovútné a vzáctné poctivosti páni, přátelé a sousedi! Z dosti obšírné řeči, kterou jest přistojící pan Mikuláš Vodňanský učinil, a načby se vztahovala, jsem vyrozuměl, a abych ji měl repetýrovati,

byloby zbytečné a daremné; věc a také čas k tomu nestačejí. — Jakou jistou, bezprávně a beze vší příčiny proti JMCé králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, díl některých osob nepokojných a bouřlivých, svého vlastního pod tím zisku a interese vyhledávajících, vzpouru provedli, chtíce JMCou o právo a vlastnictví k tomuto království připraviti, ano i zemi Rakouskou a dědičnou v to interesírovati, a ten slavný dům a rod, kterémuž ve všem světě rovného není, a do skonání světa nebude, o ní připraviti, takže samo město Vídeň sotva při JMCé zůstalo, a i tam JMCá bezpečen ssebou býti neráčil, poněvadž i tam se lidé nacházeli, kteří zle o JMCé myslili, a to, kdyby byli mohli, a Pán Bůh, který jest spravedlivý, a ve svých rukou srdce králův má, jim v tom nepřekazil, provésti usilovali, pod praktikou náboženství, svobod a privilegií, rebelií a pozdvižení jsou učinili, a nemajíce sobě k tomu žádné příčiny dané, svého pořádného krále a pána korunovaného zavédsti, a jiného sobě na to místo hledali, volili a korunovali, jest to všemu lidu zjevné a známé. Co jsou pak tím dovedli, a jakých svobod ti nebozí rebelanti jsou sobě i nám všem dovedli, nebude se snad to moci každému líbiti. A kdyby JMCá ráčili míti zuřivosti své podle spravedlivého zasloužení prokazovati, a trestáním spravedlivým k tomuto přistupovati, musilby té přísnosti JMCé spravedlivé takový příklad býti, že by se měl celý svět do čeho vzhlídnouti, a ji sobě před oči, tak aby se podobné rebelii uvarovati, jakoby představiti, a v království tomto skrze osoby, které k těm věcem náležejí, veliké krve prolití státi. Ale dům Rakouský, a obzvláštně JMCá ráčí býti lítostivý a dobrotivý; a poněvadž mnozí ze stavův nebyli ani těch věcí, co se pod tím krylo, povědomi, a divnými praktikami a spůsoby do té rebelie uvedeni jsou, jest ta naděje, že se hrubého krveprolévání nestane, než kdo čeho zasloužil, ten za to svou odměnu vezme. — A jest s podivením a velice politování hodné, že i tato obec tak pojednou, nemaje sobě žádné příčiny dané, a užívavši po městech Pražských z milostivých JMtí císařův Římských a králův Českých ze slavného rodu Rakouského obzvláštních milostí a svobod, nad tím se zapomněla, od JMCé odstoupila, a do té rebelie hned po

městech Pražských lidem zlým a svého v tom užitku vyhledávajícím se namluviti dala. Však, poněvadž svého prohřešení poznáváte, a JMCé na milost se podáváte, a mne za přímluvu žádáte, smejšlím, že jste z předešlého mého prohlášení vyrozuměli, jakéby mé dobré zdání a zakázání bylo, a na jiném nejsem, nežli podle své nejvyšší možnosti, pokud jen toliko vy a obec mé rady a dobrého zdání poslouchati, a jím se říditi chtíti budete, u JMCé se přimlouvati, tak aby vám milost učiniti, a to spravedlivé a dobře zasloužené trestání od vás odvédsti ráčil. Však při tom všech napomínám, na další časy ničeho k tomu podobného před sebe nebrati, nýbrž všemi způsoby toho se pilně varovati; jinak zajisté musilo by k tomu přijíti, žeby s poslednějším hříchem i prvnější připomenut a spravedlivě přísně vytrestán býti musil, a nedomejšlím se tedy, abyste takovými býti měli, protož chci při vás a obci této státi, a vám v dosažení milosti u JMCé nápomocným býti, za vás se přimlouvati, defendýrovati a fedrovati. Co se pak obnovy konšelův dotýče, ačkoliv něco toho jsem zaslechl, žeby před tím již se byla obnova státi měla, však poněvadž se to nepořádně stalo, slušně žádného místa míti nemůže, tedy osoby ty, mezi ně nepořádně umístěné, zase vyndati, a tak činím, a vás všech z těch povinností, v kterých jste, zase propouštím.“

Když tak propuštěni byli, a všickni z míst svých vystoupili, mluvil dále: „Nyní jste sobě všickni rovni, a žádných povinností žádný na sobě nemá. Ačkoliv dále měl bych se vás ptáti, jak jste vy s nimi a oni zase s vámi spokojeni byli; ale poněvadž v to ta těžká rebelie vkročila, a kdyby na to vyptáváno býti mělo, snad byste mi na ně a oni na vás žalovali a vinu skládati chtěli, a skrze to překážka tomu, co se konati má, státi mohla, protož na ten čas, do dalšího JMCé o tom nařízení a vyměření toho zanechávám, a to všecko mezi vámi kazím, mořím a v nic obracím. Nikoliv se toho JMCá nadíti ráčil, aby tato obec, která znamenitých milostí v království tomto užívala a kdež obzvláštní regal a důchod JMCé zůstává, pojednou se nad tím zapomenouti, a od JMCé krále a pána svého beze příčiny odstoupiti, a k těm stavům bez vznešení

toho na JMCou přistoupiti měla. Ale co tomu říci, stalo se, a odstáti se nemůže. Protož podle žádosti na mne vložené, chci se u JMCé přimlouvati, aby ráčil milostivým pánem a králem zůstati, a k vám ne podle zasloužení našeho trestáním, ale milostí svou císařskou přistupovati. Napomínám při tom a žádám všech, aby žádných víceji protimyslných a k té rebelii sloužících věcí se nedotýkali, nýbrž jich se vší pilností se vyvarovali, a shledají-li koho, o tom neprodleně mně oznámili; nebo jeden každý, kdoby toho co vyzradil, netoliko zachován, ale také od JMCé obzvláštní císařskou a královskou milostí fedrován bude. A poněvadž jako království bez pána a krále býti a státi nemůže, jak jsme v těchto rebelských a bouřlivých časech toho dosti příkladů viděli, kterak se s lidmi od těch rebelův zacházelo, kterak netoliko o všecky svobody, ale také o česť a hrdla jsou připraveni, volili sobě jiného pána malovaného; neboť nebyl nežli malovaný pán, nebohý člověk, jest od nich zaveden, musí nyní po světě běhancem býti, a kdo ví, jakou smrtí ze světa vykročí. Poněvadž jakž oznámeno, království bez pána a obec bez vrchnosti býti nemůže, protož jest na to se vší pilností mysliti, a osoby hodné, kteréby tuto zavedenou obec zase v dobrý spůsob uvedly, jí pomohly, a při JMCé rozšafností svou milosť objednati mohly, k úřadu konšelskému obrati. Protož kteří budou k tomu obráni, těch napomínám, aby se Pána Boha báli, česť a slávu jeho rozšiřovali, JMCé cti a dobrého vděčně a upřímně ve všem vyhledávali, a jednomu každému, chudému a bohatému spravedlnosti udělovali a k povinnostem svým konšelským beze všeho rozpakování přikročiti.“

Načež byli dle nejvyšším mincmistrem sestaveného a předloženého seznamu urburním písařem Veverýnem z Kranichsfeldu následující osoby co za konšely zvolené prohlášeny; a sice: primatorem: Jan Endrle; do první lavice: Vojtěch Kašparův, Jiří Stárek, Jan Kosař, Jan Špís z Hartenfelsu; do druhé lavice: Jan Šreiter z Šreitntalu, Job Neupauer, Jakub Novomlejnský, Jindřich Klebsatl z Mühlhausu; do třetí lavice: Jan Němčický, Jan Strýc Písecký, Jan Knaur, Štefan Hodoušek Ronšpergský; do čtvrté lavice: Martin

Klatovský, Pavel Urbanů, Isaiáš Fingermann, Jan Bader Trutnovský, — kteří po svém zvolení následující přísahu skládati musili:

„Přísaháme Bohu všemohoucímu a nejjasnějšímu a nepřemoženějšímu velikomocnému knížeti a pánu, panu Ferdinandovi Druhému, z boží milosti volenému Římskému císaři, po všecky časy rozmnožiteli říše, Uherskému, Českému dědičnému, Dalmatskému, Charvátskému králi, arciknížeti Rakouskému, markrabí Moravskému, Lucemburskému a Slezskému knížeti a Lužickému markraběti, Pánu našemu nejmilostivějšímu, dědicům a budoucím Jeho Milosti; a vedle toho urozenému pánu panu Vilémovi Vřesovcovi z Vřesovic a z Doubravské Hory, na Podsedicích a Vchynicích, JMCé radě, komorníku a nejvyššímu mincmistru v království Českém slibujeme, že tento úřad konšelství tohoto věrně, právě a stále vésti a spravovati chceme, cti v tom předně Pána Boha, a potom císaře JMti, také obecného dobrého a užitečného a horám těmto prospěšného všemi obyčeji vyhledávati, nad chvalitebnými řády a nařízeními, zvláště nad tím, co od JMti pána spolu s námi za dobrý řád, pro dobré hor a obce nařízeno a od JMCé a Jich Mtí pánův rad schváleno jest, ochranu držeti a to zachovávati, pravdu velebiti, křivdu tupiti, dobré množiti, zlé rušiti, a při tom jednomu každému, chudému i bohatému, sirotkům, vdovám, hostem i také domácím ku pravdě a spravedlnosti dopomáhati, ortele spravedlivě vynášeti, všecku tajnost v radách zachovávati, a toho jinak nečiniti pro přízeň ani pro nepřízeň a dary, ani pro kterou jinou vymyšlenou věc. Tak nám k tomu dopomáhej Bůh všemohoucí.“

Pro náležitý důkaz vykonané volby a přísahy, jížto si nejvyšší mincmistr Kutnohorských podrobil, musila přísaha ta do knih obecních u přítomnosti všech zanešena a zvolenými konšely podepsána býti, čehož věrný a pověřený opis též nejvyšší mincmistr obdržel; čímž tato rozhodná volba ukončena byla, za jejížto vykonání konšelé druhého dne se usnesli, by panu mincmistru dvacet

pět tolarů širokých, tak jak nyní jdou každý tolar za 7 kop gr., a písaři urburnímu Veverýnovi dva tolary široké darovány a odeslány byly.*)

IV. Obtíže Kutnohorských při volbě nového arciděkana.

Pověděno již bylo, že arciděkan Kutnohorský Václav Štěpán Teplický v osudné době té byl zemřel, protož vedena byla péče o nové obsazení místa toho, na které vyhlédnut byl farář Námětský Ciprian Pešín Žatecký, a s ním také již o přijmutí místa toho jednáno bylo, však nejvyšší mincmistr se proti zvolení tomu vzpíral, a proto také došel šepmistrův a rady rozkaz knížete Lichtensteina, aby do dalšího o tom nařízení žádný na to místo dosazován nebyl. Že však šepmistři a rada o obsazení arciděkana usilovati nepřestávali, ano toho i přímluvou paní Slavatové rozené Trčkové z Lípy a pana Kašpara Melichara z Žerotínů dosáhnouti se přičiňovali, dáno jim konečně k tomu svolení, však pod tou výminkou, že od kněze Cipriana upustiti musejí, jemuž se to za vinu pokládalo, že ve Würtemberku studoval, tam i ordinován byl, a proto kalvinismem nakažen jest, a takových kněží že v království tomto fedrovati se nemůže. Protož jim dáno na vůli, aby volili z osob jim ponavržených. Byli to: kněz Jeremiáš, farář v Nehvizdech; kněz Vavřinec u sv. Mikuláše v Praze, kněz Štěpán v Kostelci, kněz Karel v Starém městě Pražském a kněz Matěj na Prosíku. Mnohé a prudké hádky byly ohledně toho mezi šepmistry a staršími obecními vedeny, neboť poslednější nechtěli od kněze Cipriana upustiti, ač jim šepmistři dokazovati se snažili, že jim kněz ten povolen nebude. — Když za tou příčinou opětně dne 2. dubna veškeří konšelé, osmisoudcové a starší z obce ku konečnému o té věci usnešení svoláni

*) Mikuláš Dačický ve svých „Pamětech" toto pro obec důležité obnovení rady v době té odbývá dvěma řádky, neboť praví: „V pondělí po neděli postní „Oculi" pan Vilém z Vřesovic, nejvyšší mincmistr, obnovil konšele městské na rathauze na Horách Kutnách, učiniv prvním Jana Endrle."

byli, a jim oznámeno, jak šepmistři nejvyššímu mincmistrovi připověditi musili, že kněz Jeremiáš Renhard Senitonius, farář Nehvizdský za arciděkana zvolen bude, povstala nová bouře mezi přítomnými, kteří svobodné právo obce volby arciděkana všemi možnými důvody hájiti se přičiňovali, a každému vnucování cizích jim neznámých kněží za arciděkana se protivovali, tak že řeči ač důvodně vedeny byli, již šepmistrův, kteří v záležitosti té všech možných kroků již byli konali, domrzely, tak že jim starším šepmistrem Vojtěchem Kašparem v odpověď dáno:*) „Poněvadž na svém stojíte, tak vás v tom rozpakovati nechceme, aby snad ste na nás později nenaříkali; ale nám se to již netrefí panu mincmistrovi to přednésti. My jsme toho již dosti slyšeti musili, a raději bychom chtěli nevím kde býti, nežli se s ním potkávati; nebot pan mincmistr se na všechno naše všemožné ohražování a dovozování následků rozhodně projádřil, že kněze Cipriana míti nechce, a pakliže pro kněze Jeremiáše hnedle zítřejšího dne posláno nebude, tedy nám pohrozil, že v nastávající hody velikonoční všecky chrámy spečetiti dá, a k tomu také to rejtharstvo, které tu okolo při Čáslavi a v Kolíně leží, sem do města ubytovati dá, a k nim ještě dva tisíce Španielův připojí, kterých nedaleko před rukou má, tak aby to město a obyvatelé v něm na dokonalou záhubu a splundrování přišli, v čemž pak žádnému jinému nežli sami sobě vinu dávati moci budete. Protož z prostředku svého jisté osoby volte, které by s odpovědí tou odeslány byly, uslyší pak sami, co budou míti za odpověď.“

Však ani to nespomohlo, odporná strana vzdor tomu povoliti nechtěla, a dosti nešetrně se projádřila, „že jim to nepřísluší, aby oni z prostředku svého koho vysýlati měli, jelikož „páni“ (t. j. šepmistři) tím povinni jsou, toho, na čem se usnesoů, panu mincmistrovi oznámiti. Když však ani starší z obce, ani šepmistři osob k tomu nařízditi nechtěli, „jelikož prý by se s něčím od-

*) Doslovně dle zápisek v knize Memorabilií r. 1621. od schůzi té zanešených, kterýchžto zápisek jedině k pojednání tomuto použito jest.

pornym potkati mohli," počali mnozí ze schůze odcházeti. K nařízení primatora ostala však valná částka mírnějších pohromadě, a těm předneseno, že o knězi Jeremiášovi dobrou zprávu mají, že není žádný pletichář ani ceremoniář, ale člověk učený, dobrý, pobožný, ve věku již pokročilém, který v Lounech a Českém Brodě po mnohá léta děkanem zůstával, a dobré jméno o sobě má, i Kouřimští žeby ho velmi rádi měli: protož aby dále mysliti hleděli, a tak zúmyslně sebe i vší církev zdejší do většího nebezpečenství neuvozovali, jelikož by potomci jich mohli na ně naříkati, že svou zpourou sebe i je v záhubu uvedli, jakož i dále jim známo jest, že u mincmistra nic nemožného není, a on by jim třeba nějakého „papežence" sem uvedl (čehož se Kutnohorští nejvíce obávali); proto také ti, kteří tu ještě byli pozůstali, majíce to ve svém uvážení, oznámili: „Poněvadž páni jistí, že kněz Jeremiáš žádný ceremoniář není, a služba jeho k obtížnosti svědomí jich nebude, a že ze dvého zlého to menší vyvoleno býti musí, proto že oni od svých osob při tom zvolení kněze Jeremiáše zůstávají, však tak, aby s ním o tom dostatečně mluveno bylo, aby žádných nových ceremonií do chrámů zdejších neuvozoval, nýbrž v čistotě slovem božím a velebnými svátostmi posluhoval, též i jiných správců církevních, jako Barborského a Náměstského na svých místech zachoval, jich nevybýval, nýbrž chránil, a s nimi v lásce a svornosti zůstával; rozešlým se osobám z obecních starších aby usnešení to v známosť uvedeno bylo, by také svůj „konsens" k tomu přiložiti mohli: což vše připovědíno bylo, a hnedle osoby z prostředku jich zvoleny byly, které druhého dne pro nově zvoleného děkana vypraviti se měly, aby jej tu do hodů velikonočních míti mohli.*)

*) Dle „Pamětí" Mikuláše Dačického byl týž kněz Ciprian Pešín Žatecký farářem u Náměstí, tedy svým působením v městě znám, není se tedy čemu diviti, že si jej Kutnohorané oblíbili. Týž kněz jel v této pobouřené době s příznivcem svým Kašparem Melicharem Žerotínem na Nových Dvořích přes pole a byli od loupežných vojáků obklíčeni, při čemž týž kněz Ciprian od nich mocí vzat a zbit, do Chrudimě byl dopraven, odtud potom na Choltice, kdež se jim nemalou sumou vyplatiti musil; pak do Hory Kutné se navrátil."

Mělić již šepmistři a konšelé z počínání si nejvyššího mincmistra Vřesovce takový strach, že se při každém svém počínání zlých následků strachovati musili, ačkoli takřka všechno dle vůle, přání a rozkazů jeho činili, předc se jim jeho hněvu a pronásledování, jakož i všelikého nejkrutějšího vyhrožování uvarovati nelzelo: nebo to vše předcházející bylo toliko počátkem věcí horších. — Tak na příklad když mincmistrem nově zvolení šepmistři a konšelé, neboli rada, dle starodávného obvyklého obyčeje sami ostatní počet obecních starších a osmisoudcův volili, čehož jim nikdy zabraňováno nebývalo, ani když králové sami šepmistry a radu obnovovali, tentokráte jim toho mincmistr velice za zlé pokládal, a jich k zodpovídání potahoval, jak z dalšího průběhu událostí persekučních poznáme.

Dne 30. března byla všecka obec obeslána a do radnice svolána, kdež jí v známosť uvedeno bylo, že urození páni Kašpar Melichar z Žerotína na Nových Dvořích a Jan Rudolf Trčka z Lípy a na Opočně JMCé radové a komorníci šepmistrům a radě oznámiti ďali, že na místě JMCé a knížete z Lichtenšteina do krajův Hradeckého, Chrudimského, Čáslavského a Kouřimského za komisaře k jednání s obyvateli týchž krajův i také městy o půjčku peněz k vysoce důležitým potřebám JMCé pro obhájení a zachování před dokonalou záhubou a zkázou království tohoto i jiných zemí dědičných nařízeni jsou, a davše jim přečísti k tomu se vztahující patent, doložili pak oustně: „Poněvadž z toho jste porozuměti mohli, jak mnoho na tom záleženo jest, aby co nejvíce možno peněz shledáno a těm neřestem na země tyto se valícím odpomoženo bylo, aby lid vojanský z království tohoto vypraven býti mohl, k svému srdci to připusťte, a o to se vší svou možností „n a ž á d n á

— Pozoruju-li celý běh události, jest mi s podivením, že by se při té příležitosti bylo panu Žerotínovi též něco podobného nepřihodilo, alespoň Dačický ničeho více neudává; protož uvážím-li, že pan Žerotín se panu Vřesovcovi u provádění jeho zámyslů velice potřebovati dal, nedá se jiného domnívati, nežli, že týž kněz Ciprian nejjednodušším spůsobem odstraněn býti měl!

gravamina, těžkosti a závady (o kterých sice i my dobře víme)" nic se neohlídajíce, o jistou sumu peněz co nejvíce možno mezi sousedy svými a při obci se postarati, a JMCé zapůjčiti hleďte, jelikož na vás a na tuto obec deset tisíc kop míš. se ukládá. Ta pak suma se od vás darmo nežádá, než má vám náležitě na některém statku, neb rukojměmi pojištěna býti, a my sami se obci za to v rukojemství postaviti chceme. Protož to budiž obci náležitě předneseno, aby to k tomu nepřišlo, abysme sami bráti musili, a sousedé, mohouce tomu předejíti touto půjčkou, potom pozdě toho nelitovali a nenaříkali, že jsou toho učiniti zanedbali. — Předneseno jim též, že již šepmistři veškeré těžkosti obce této byli přednesli a na to poukázali, jak veliké dluhy obec tuto již tíží, že statkové obecní k zaplacení jich nestačí, ba ani důchodové obecní na úroky postačovati nemohou; k tomu že brzy po dobytí měst Pražských od obce této JMCé 5000 kop míš. a teď nedávno od sousedův podruhé téměř opět tolik půjčeno bylo, kromě toho že obec nákladem svým dvě štoly na Kaňku ustavičně pavuje, a mimo to že reversem císaře Rudolfa II. chráněni jsou, že Horníci žádnými půjčkami ani rukojemstvím obtěžováni býti nemají, to však ničím více prospěti nemůže, a půjčka taková státi se musí."

Bylot o věci té velmi živě rokováno a všeliká nemožnost předstírána, jelikož obyvatelstvo a obec již dvěma půjčkami a mimo to placením na vojáky „Salva quardia" stížena jest, a protož usnešeno, by ze shromážděných nové osoby voleny a k pánům komisařům vyslány byly, kteréby o osvobození půjčky té poznovu přičiniti se měly. — Navrátili se však vyslaní s nepořízenou, oznamujíce, s jakou nelibostí přijati byli, a za odpověď jim dáno, že páni komisaři tomu nebrání, by se obec k JMti knížecí utíkala, oni že též svou zprávu o tom podají, co pak dobrého tím sobě spůsobí, toho pak všickni užívati musejí, nebo dva neb tři regimenty vojska sem do města a okolo do vesnic panských položeny budou, a pak poznají, až o všecky své statky a jmění, a snad i o hrdla připraveni budou.

K výhrůžce takové, o nížto již napřed věděti se mohlo, že i provedena bude, přestaly všeliké další omluvy, a protož aby tomu uvarováno a v cestu vkročeno bylo, usnešeno: že se již v tom Pánu Bohu poroučí, a k tomu svolují, aby asi do dvou tisíc kop míš., pokud by na tom přestáno býti mohlo, opatřeno a JMCé k této potřebě zapůjčeno bylo, ta pak suma aby někde u některého dobrého člověka objednána a k obci pod úrok vzata byla: neboť pro velikou chudobu a obtížnosť svou sousedé mezi sebou takové sumy skládati nemohou, zvláště proto, že již prvé nad všecku možnosť svou půjčovati musili.

Nebylo však na tom dosti, ač by si byli Kutnohorští vřele přáti mohli, kdyby to pro ně byla poslední rána egyptská bývala; ale v knize utrpení jejich nebyly ještě všechny stránky vyplněny, a proto také žilo veškeré obyvatelstvo stále v úplném se strachování, jelikož nebylo takřka dne, aby novým pronásledováním a novými břemeny obtěžováno nebylo. — A tak tomu bylo i tenkráte, neboť již na druhý den na to, totiž dne 1. dubna, dal mincmistr svolati obec do rajtunku na „Vlašský dvůr," a tu jim čteny dva patenty jménem JMCé od knížete Karla z Lichtensteina dané v menším městě Pražském dne 23. března 1621., z nichžto prvním se skládání všelikých zbraní, kromě pobočních, nařizuje, které na Vlašský dvůr odváděny býti musily, k čemuž zvláštní osoby ustanoveny byly. Druhým patentem nařizovala se půjčka peněz od osob a sousedův ku potřebě a zalíbení JMCé na zaplacení lidu válečného žoldu zasezelýho čtyřikrát sto tisíc kop míš.*)

Příležitosti této použil však pán z Vřesovic též k tomu, by si na šepmistrech svůj dávný hněv v plné míře vylil, neboť, když byl po ohlášení patentů těch shromážděným byl oznámil, že co se půjčky týče, poněvadž Hora Kutná město horní jest, ku krajským

*) Dačický o tom všem toliko toto uvádí: Pan Vilém z Vřesovic, nejvyšší mincmistr, přijev na Hory Kutný s nařízením, aby všickni na Horách Kutnách i stavu rytířského tu obývající zbraně své (krom zbraní pobočních) před něj na Vlašský dvůr složili, což se vykonalo." O dalším však neměl snad vědomosti, anebo psáti nechtěl.

městům přirovnávána býti nemůže, za tou příčinou že JMCá neráčí dopouštěti obce této pro hory obtěžovati; jedině jisté osoby, kteréž poznamenané a upečetěné má, o to potaženy býti mají; načež všech propustil, a toliko šepmistrům nařízeno ostati, a tu jim pak od mincmistra velmi přísně domlouváno bylo, že bez jistého od něho poručení starší obecní a osmisoudcové od nich voleni jsou, mluvě k nim: „Poněvadž se to stalo bez vědomí a jistého nařízení JMCé, to stále očekávati musíte, co následovati bude. Nebo tomu dobře již vyrozumíváno býti mohlo, že z takových starobylých zvyklostí a obyčejů, kterými se zastíráte, již sešlo, a na to obec tato žádných privilegií nemá, aby mohla sama sobě starších obecních a osmisoudců voliti a nařizovati; neboť ani Pražané ni jediné osoby od sebe nevolili, nýbrž sám JMt knížecí: protož, jak se podobá, budete tak dlouho dělati, že pak pro vás císař pošle, a vás strčí do věže seděti, skrze co pak sami na sebe, a děti vaše na vás naříkati budou. Neb jsem již skrze vás, že jste svévolní, těžké napomenutí dostal: a proto prosím vás pro Boha, nedělejte mi toho, abych pro vás ještě dále trpěl. Neboť, nebudeli to skrze mne knížeti oznámeno, stane se to dojista skrze jiného, anto nejste dojista tak šťastni, ani žádný sebou tak bezpečný, aby neměl nepřítele míti. Ale vy o vašich nepřátelích, kdo a kteří jsou, nevíte, a věděti snad nemůžete, kteří i zde zůstávají mezi vámi. Protož Vás napomínám, aby se v tom napravení stalo, nechceteli sebe k něčemu horšímu přiváděti. Nebudeteli tak dělati, a v tom zůstávati, jest vám na to mysliti, abyste všecka privilegia nemusili složiti a tak JMCé hněv krotiti. A já sám bych za to sto dukátův dal, aby se toho bylo nestalo: nebo ten, kdo jest vám k tomu radil, musí z toho perně odpovídati, jelikož nevíte sami, do jakého labyrintu jste již přišli. Já krotím jak mohu, ale to nic neprospívá. Také o kněze měl jsem již hroznou kapitolu, ale co jest mi po tom, já budu jen svůj úřad spravovati."

Co se pak obzvláštní půjčky dotýče, poněvadž jste 5000 kop míš. nepořádnému falckraběti půjčili, tak budete také moci tomuto pořádnému a pravému králi svému a císaři půjčiti. — O klášter

se také již hrozné věci začínají, a ti, kdo jsou duchovní statky kupovali, musí poloviční sumy, zač koupeny jsou, pokuty dávati, jak o tom příkladu máme, co od Strahovského kláštera koupeno bylo, neboť již pan Pelhřimovský u vězení sedí, a jak mu to bude dále váženo, toho očekávati musí. Protož vám nařizuji, byste bez odkladu mi těch osob, které za starší obecní a osmisoudce voleny, a v tom pořádku jak voleny byly k potvrzení předložili.“

Nelze ani dost málo o tom pochybovati, že nařízení tomu úplně vyhověno bylo, jakož i o tom si snadno domysliti můžeme, s jak sklíčenou myslí a strachem před věcmi budoucími, jaké k obávání byly, šepmistři se domů ubírali. Byla to však pouze předehra k dalšímu pronásledování a utrpení, a obdivovati se musí mužná statečnosť a obětování se tehdejších zástupců města, kteří s tak rozhodnou lhostejností všemu možnému osudu vstříc kráčeli, a vzdor utrpeným útiskům a příkoří nejen práva města a měšťanstva hájiti neustávali, nýbrž jak jen kde možno bylo o polehčení ukládaných na ně břemen se přičiňovali.

Ještě téhož dne byli opět šepmistři a rada na Vlašský dvůr povoláni, a tu jim před pány Ondřejem Hornateckým z Dobročovic, Mikulášem Solavou z Lípy a Arnoštem Rabenhauptem z Suché od nejvyššího mincmistra oznámeno, jak již v předešlých dnech zvěděli, jakáby na něj komise strany vypůjčení peněz k ruce JMCé vložena byla. Poněvadž pak toho JMCé tak velice a nevyhnutelně zapotřebí jest, že musí do osmkrát sto tisíc kop shledáno býti, a kdyby se to nestalo, že lid válečný, jízdný i pěší pro nezaplacení žoldu chtěl by se zdvihati, a skrze to JMCá v znamenité nebezpečenství, země pak a království toto na dokonalou záhubu a zkázu přijíti musily, i protož nevěda kde jinde tak veliké sumy tak na rychlo vzíti, že ráčí je mezi svými věrnými poddanými shledávati a do jistého času vypůjčovati, a na jiném nebýti, nežli jednomu každému, kdoby se tak poddaně a poslušně zachoval, a k této důležité potřebě jaké sumy zapůjčil, to dostatečně zjistiti a zase zaplatiti dáti. Podle čehož ráčí míti tu milostivou naději i k městu tomuto i obyvatelům jeho, poněvadž mimo jiná města království tohoto ušetřeni jsou, takže k žádnému vydrancování

a plundrování nepřišli, že jakožto věrní poddaní volně se ukáží, a seč kdo býti může, zapůjčí. — A maje toho JMt knížecí v moc dáno, aby to tím snázeji a bez veliké jednoho každého obtížnosti jíti mohlo, nařídil mi, abych k Janu staršímu Šultysovi z Felsdorfu na rathouz novoměstský, kdež tehdáž u vězení zůstával, práci vážil, tak aby on, co města a obyvatelův nejlépe znalý, kdo by co beze škody své živnůstky zapůjčiti mohl, toho povážil, a JMti knížecí v poznamenání uvedl. Což se také stalo, a při tom od něho i toho doloženo bylo, že to na své dobré svědomí a na svou duši béře, že jedna každá z těch od něho poznamenaných osob toho beze vší obtížnosti a škody statečku a živnosti své učiniti může.

Protož JMt knížecí podle toho se na tu takovou sumu dokonce bezpečil, a jemu o tom, aby ji zcela a zúplna vyupomínal, dostatečně poručil: a protož jeden každý, co tak na něj uloženo jest, tomu dosti učiniti, a od sebe beze všech výmluv — nebo žádnému postačiti ani přijímány býti nemají — odvédsti povinen býti má, a to od dneška konečně ve dvou nedělí. Pak s důrazem doložil: „Pakliby který tomu dosti učiniti a toho podstoupiti nechtěl, ten každý má JMti knížecí oznámen býti, a več mu taková neposlušnosť obrácena bude, to také podstoupiti; druhé, že mu mají do domu v jistém počtu vojáci položeni býti, on je vychovávati, a jim dotud a tak dlouho platiti, dokudby takové na sebe uložené sumy neodvedl: a jestli od těch vojákův obloupen a plundrován bude, musí sobě sám vinu dávati. O čem jeden každý věda, bude se věděti jak před škodou vystříci.“

Na to byl čten seznam, čímby každý jak z úředníků horních a mincovních, tak ze šepmistrův, konšelův atd., jakož i jiné osoby v městě k půjčce té přispěti musili, v němž ani sám Jan Šultys s manželkou vynechán nebyl; čehož když se obecní starší ulekli, a nemožnosť svou — že mezi nimi ani jediného není, kterýby z tak veliké sumy býti mohl — předkládati chtěli, nebylo od nich přijato, nýbrž výhružně doloženo: „Hleď se bedlivě každý tak zachovati, jak na něj uloženo jest, neboť když jste se proti JMCé tak těžce prohřešili, tak veliké a neslýchané rebelie se dopustili, statky

duchovní kupovali, k monstrancím, kalichům a jiným chrámovým klenotům sáhnuli a jich se ujímali, až také i těm rebelům proti JMCé pomáhali a jim peníze půjčovali: protož nařizuji, abyste se pronesli, co v této potřebě od obce JMCé co pravému pánu svému půjčiti byste chtěli." A když po vystoupení a učiněném o tom potazu veškerá jak obecní, tak osobní nemožnost předkládána byla, vše nic neprospívalo, bylo jen výsměšně k tomu poukázáno, aby statky obecní prodali a peníze opatřili, takže konečně k tomu přivoliti musili, že od obce jeden tisíc kop míš. zapůjčeno k tomu bude, což bylo s tím doložením přijato, že ta osobní půjčka tak jak poznamenána jest, před se jíti musí, a dodáno: „Ani JMt knížecí, ani já půjčku tu nepředpisoval a neukládal, nýbrž ten, který takměř od dětinství zde žije, a všech, kdo seč býti může, dobře povědom jest, protož na žádného jiného nežli na Jana Šultyse naříkati můžete," čímž schůze a porada ukončena byla.

Aby však mincmistr slovům a výhrůžkám svým náležitého důrazu dodal, zaslal dne 15. dubna tento rozkaz:

„Pánům šepmistrům a radě i všem těm, kteří se v tom poznamenání o půjčku od JMti knížecí předloženém nalézají.

Vám se na konec oznamuje, abyste to, co na vás od JMti knížecí uloženo, hned půjčili, a v tom se tak a ne jináče zachovali. Vy pak páni šepmistři a spoluradní a vy starší obecní, kteří jste na sobě věrností a poddaností před jinými příklad učiniti měli, a co na důchod obecní, též i co na každého z vás uloženo jest, složiti a odvésti jste měli, což jste až posaváde nevykonali, a skrze to veliké nepříkladné nešetrnosti se dopustili: pročež ještě toto milostivé ve jméně JMti knížecí napomenutí vám se činí, a na konec se vám poroučí, abyste vy předně mezi dneškem a do zítřka 18. hodinami na celém orloji (v poledne nynějšího času) každý svou sumu proti certifikací na Dvůr Vlašský těm k tomu nařízeným osobám odvedl. A poněvadž se tak mnozí z obyčeje až posavád neposlušně zachovávají, abyste to nařízení při správcích zdejších duchovních učinili, aby oni dne nedělního po kázání všecky dostatečně napomenuli, aby takové na ně uložené sumy bez všech

a všelijakých výminek a výmluv v pondělí do 18. hodin složili. Jestliby se pak to nestalo, tedy vy předně, potom ti, kteříby neposlušně se zachovali, dle vyměření od JMCé mně daného trestáni budete. Tomu nejináče. Čímž pod uvarováním JMCé a JMti knížecí nepominutelného hněvu a nemilosti nařízeného ode mne trestání se řiďte.

Datum na Horách Kutnách,
15. aprile 1621. Vilém Vřesovec.

Dle seznamu půjčky té, který posud v archivu městském se nalézá, na němž při každém jednotlivém připsáno „dal", jest viděti, jak se každý nutil, aby hrozícímu horšímu zlému ušel.*)

Podobá se tomu, že nejvyšší mincmistr Vřesovec si byl předsevzal, Kutnohorským vůbec, a hlavně šepmistrům a radě oddechu nedopřáti a jich neustále pronásledovati, a tím se znamenitě osvědčil, že toho, čeho si byl předsevzal, také provedl; jen že to, čeho v Hoře Kutné prováděl, bylo vždy na znamenitou škodu obce a k velikému zármutku občanstva.

Sotva že záležitosť půjčky ukončena byla, vzpomněl si pan Vřesovec na vykonanou volbu starších obecních, osmisoudcův a městského rychtáře bez předcházejícího se o to u něho ohlášení; a proto, aby šepmistry za výkon ten jindy zcela obvyklý, jen jemu právě nevhodný, náležitě potrestal a zahanbil, vyslal na místě svém Šebastiana Hölzla z Sternsteina, úředníka mince, Jiřího Fuldu, horního účetního a Ludvíka Veveryna z Kranichsfeldu, písaře urburního do schůze obecní za tou příčinou na den 3. května nařízené, kde šepmistři přede všemi přinuceni byli oznámiti: „poněvadž volbě od nich vedle starobylého spůsobu a dle jich dobrého zdání vykonané nejvyšší mincmistr místa nedává, nýbrž ji za nepořádnou uznává, a ten trojí úřad jinými osobami osaditi chce, za jakouž příčinou na místě svém přítomných pánů úřadníků do shromáždění toho byl

*) Dle seznamu toho vynesla vyhrožená půjčka ta v městě 5770 kop míš., a sice od obce 1000 kop, od vyznamenaných osob z obyvatelstva 4770 kop. Toliko na jmění Jana Šultyse z Felsdorfu uložené 4000 kop míš. nejsou co zaplaceny poznamenány, za to však veškeren statek jeho byl později konfiskován.

vyslal, protož — ačkoliv tomu nijak povděčni býti nemohou, že pan mincmistr od svého upustiti nechce — jimi k povinnostem a úřadům starších obecních, osmisoudcův a městského rychtáře volené osoby z povinností a závazkův, které k úřadům svým vykonaly, propouštějí, a jich toho prázdny činí."

Že událosť ta ani zvoleným osobám lhostejná býti nemohla, dá se souditi z projádření předního z osmisoudcův Agathonusa, který od sebe staršímu šepmistrovi Kašparovi Vojtěchův pečeť úřadu osmisoudcův odevzdávaje, doložil: Nebyli jsme od osob svých povinností těch nikdy žádostivi, jsouce však k nim od pánův (šepmistrův) potaženi, jinak jsme nesmýšleli, nežli že to vše řízením božím jde, a jen za tou příčinou jsme povinností těch k sobě přijali, abychom v nich věrně, upřímně podle svědomí svého dobrého a závazků na to učiněných se vždy zachovali, a tak městu a obci této prospěšnými byli; poněvadž však nám tak se zachovati popřáno býti nemá, nechceme se tomu protivovati, jedině za to žádáme, aby nám to k nijaké újmě dobrého jména a poctivosti naší vykládáno nebylo." — Načež všickni z lavic vystoupili a místa svá opustili, a písař urburní přečetl pak jména osob nejvyšším mincmistrem k povinnostem těm ustanovených, nejprvé starších obecních, pak osmisoudcův, kteří pak místa ta zaujali. Na to i rychtář městský žílu a pečeť od sebe odváděje, pravil: „Jestliže jsem kdy všem povinnostem svým zadosti neučinil, žádám za odpuštění," na jehož místo vyhlášen byl Sigmund Červenomlýnský; a ačkoliv se týž vymlouval, že jest člověk mladý a právu nic nerozumí, ano že ani výmluvnosti při něm žádné není, a k úřadu tomu naprosto nespůsobným jest, protož že pro Boha prosí, aby o to potahován nebyl, jelikož by mohl někdy něčeho přehlédnouti, a tak pánům mnohé zaneprázdnění učiniti: to vše mu nic nespomohlo a on proti vůli své na závazek vzat byl, a jemu žíla i pečeť rychtářská s příslušným napomenutím odevzdány.

A tak byla zase vůle pána z Vřesovic vyplněna, čímž se domníval v zastupitelstvu obecním osob takových míti, s kterými mu možno bude dle své vůle vládnouti.

V. Taktické pokračování pána z Vřesovic v pronásledování Kutnohorských.

Ku dni 2. června byli opět obecní starší atd. svoláni a tu jim nejvyšší mincmistr dal přečísti patent o sbírky z domův a komínův na zaplacení a vybytí ze země lidu válečného vydaný.

Ačkoliv byli zástupcové obce většinou noví a dle vůle páně mincmistra ustanovení, počali i tito proti neustálému ukládání nových sbírek a daní se ohražovati, jelikož, jak oni tomu rozumějí, se povinnosť ta na jiná města a ne na toto horní město vztahuje, a protož usnešeno bylo z prostředku svého osoby voliti a do Prahy ku knížeti z Lichtensteinu se stížností a náležitě sestavenou omluvnou žádostí vyslati, v kteréby hlavně vyznačeno býti musilo, s jakými svízely toto město horní a obyvatelé jeho již zápasiti musí, jelikož jich nákladem pavování dolů Kaňkovských se děje, na něž bez rozdílu bohatí i chudí každotýhodně přispívati musejí, mimo to že obec zdejší pro obhájení a opatření města a mince JMCé dosti značnou obsádku co „Salva quardia“ vydržovati musí, mimo to již trojnásobnou půjčku k potřebám vybytí vojska cizího ze země byli učinili. Dle usnešení toho se také stalo, a rozhodnutím knížete Karla z Lichtensteina daným v Praze dne 8. června 1621 byla Hora Kutná od placení daně té osvobozena.

Za to však, že Kutnohorští prosbu tu bez vědomí a proti vůli páně mincmistrově do Prahy odeslali, uvalili si hněv jeho na sebe, tak že týž povolal jednu kompagnii vojska pěšího Rudolfa Zeidlice z Schönfeldu, jižto do vesnice Neškaredic — Hoře Kutné náležející — vložiti kázal, aby tu vydržována byla. Že však k obávání bylo, aby obyvatelé Neškarediční břemene takového snésti nemohouc, pryč se rozběhnouti a statků pustých zanechati mohli, jelikož to bylo patrné, že se toho toliko na vymstění města stalo, navrhl ve schůzi obecních starších Sigmund Kozel z Reisentalu, aby se panu Zeidlicovi z Schönfeldu sedm kop míš. odeslalo. Který také peněz těch přijav, dále odtáhl.

Sotva však že jedna posádka vojenská odstraněna byla, hrozeno bylo Hoře Kutné obsádkou novou, a k tomu si pán z Vřesovic obral záminku, kterou věděl že se Kutnohorských nejcitelněji dotkne.

Dal totiž šepmistrům a radě oznámiti, že dne 16. června slavné procesí z kláštera Sedlckého až na Vlašský dvůr konati dá, ku kteréž aby čtyry osoby z předních radních pro poctivosť nešení nebes ustanoveny byly; mimo to nařízeno, aby na všech chrámích zvoněno bylo, po ulicích a ryncích ničeho se neprodávalo, a k tomu cíli aby čtyři oltáře postaveny byly, pro něž určena byla místa před radnicí, před Vorlovým domem, před bakalářovým domem, a čtvrtý na Vlašském dvoře; protož že jich k tomu procesí zve, jakož i toho nařizuje, aby to veřejně prohlášeno bylo, tak aby sousedé o tom vědouce, kteříby tomu přítomni býti nechtěli, tomu se neposmívali, překážky nečinili, aby nijakého pohoršení a nepokoje spůsobeno nebylo; a pokud by se tak nestalo, tu že přísahá Bohu, že sem vojáky knížete ze Sasů od Chrudimi povolá.

Když záležitosť ta dne 15. června v shromáždění obecních starších přednéšena byla, bylo o věci té velmi horlivě rokováno, jak z řeči obecního staršího Jana Heniocha poznati lze, který takto mluvil: „Jakož jsme tomu porozuměli, že pan mincmistr toho úmyslu býti ráčí, podle katolického spůsobu dne zítřejšího procesí odbývati, neboť hnedle minulou neděli po svém příjezdu z Prahy se byl tázal, zdali jsme se v Hoře Kutné rovněž tak zachovali jako v Praze? — Proti tomu se vstříc stavěti nám možno není, a pročež tomu povděčni jsme, že nikdo k tomu procesí nucen býti nemá. My však toho ku paměti si přivozujem dle žalmu 110., že jednoho každého pobožného člověka má býti služba boží dobrovolná a nepřinucená. Jelikož se však od JMCé žádného poručení strany toho procesí neukazuje, protož aby chtěli oni takovým modloslužbám přítomni býti, toho se jim učiniti nevidí, a proto toho také přijíti nemohou a nemíní, a prosíme, že v tom omluveni budeme, poněvadž to při vůli každého zůstává. Co se však zvonění dotýče, proti tomu nejsme, nebo kdo ví, co by za tím následovati mohlo. Konečně prosíme, abychom při svém náboženství, v němž zrozeni, zvedeni

a vychováni jsme, zachováni byli, abychom mohli pokojně Pánu Bohu sloužiti. O tom však že nijak nepochybuje, že jiní sousedé se při tom procesí pokojně i se svou čeládkou doma zdržovati budou."

Však omluva tato, jižto šepmistři nejvyššímu mincmistrovi přednesli, byla velmi nemile přijata; a aby nemilosti té důraz zjednán byl, dostavil se ještě téhož dne do rady Jan Bukovský z Hustiřan s ritmistrem od vojska knížete Františka Albrechta ze Sasů, kterýž sem z Chrudimě byl přijel, a tu šepmistrům a konšelům velice domlouvati počal, že tu z téhož regimentu jedna setnina vojáků po kolik již měsíců na „Salva quardia" jest, a ti se vždy dobře chovali, aniž by na ně čím kdy stěžováno bylo, že však za to vše tak špatná rekompensace panu mincmistrovi se byla dostala, a protož že za to náležitou satisfakcí žádá, neboť sem z vojska svého, kterým k exekucí ku Praze táhne, osm kumpaní obrátiti hodlal, z čehož toliko na přímluvu nejvyššího mincmistra odvrácen byl: že však potom, až se zase zpět navracovati bude, toho obci této, pakliže ve své zatvrzelosti setrvá, připomínati by chtěl. Prozatím že však pan mincmistr již čtyry osoby poznamenané má, které jiných strany toho procesí rozpakují.

Proti čemuž starší obecní Sigmund Brodský odpověděl, že jsou se toho nenadáli, aby jim mělo toho tak ve zlé vykládáno býti, když jim na vůli ponecháno bylo procesí toho se súčastniti čili nic; k čemuž Ondřej Brtnický dodal: „Poněvadž se mezí námi dojista čtyry osoby nenajdou, kteréby jiných o tom rozpakovati chtěly a někomu překážku činily, nýbrž že každý svobodnou vůli má toho učiniti neb nechati; jelikož však usnešení to se jednomyslnou vůlí všech stalo, že také všickni společně k nejvyššímu mincmistrovi půjdou jej požádati, aby jich k tomu nenutil, nýbrž toho každému dle své zámluvy na svobodné vůli ponechal."*)

*) Máť o tom Mikuláš Dačický poznamenáno takto: „Ve čtvrtek 1. dne měsíce Julii (července), opětně procesí od nejvyššího mincmistra pana Viléma z Vřesovic nařízená s monstrancí a muzikou se na Horách Kutnách vykonala s opatem Sedlckým Bartolomějem Píkou, při čemž byli přítomni týž pan mincmistr a pan Heralt Václav z Kolovrat, jsouc oba religionu římsko-katolického, za nimiž kráčeli i někteří religionu evangelického k zalíbení témuž panu mincmistrovi, ku které procesí se také u všech kostelů zvoniti musilo."

Není o výsledku processí toho v knihách městských ničeho více zaznamenáno, předc však dle výhrůžky pana z Vřesovic učiněné, „že město vojskem obsazeno bude,“ dá se domýšleti, že rozkazu toho uposlechnuto bylo, neboť když se dle usnešení všichní starší obecní k mincmistrovi byli odebrali, a jej žádali, aby jich dle své přípovědi k tomu nenutil, dal jim za odpověď: „Však on kníže ze Sasů svými pěti kumpaniemi odpor váš skrotiti dovede!“

Jak dle všeho souditi se musí, zvrhlo se v Hoře Kutné panující náboženství utraqistské poslednější touto dobou úplně v učení luteránské, neboť byli šepmistři, konšelé a obecní starší velice tím pohoršeni, že nový děkan Jeremiáš při oltáři nové obřady zavádí, a při nich ornátu a štoly užívá. Za tou příčinou byla dne 21. června 1621. schůze veškerého zastupitelstva obecního svolána, a o tom velmi horlivě rokováno, a na tom usnešeno, k němu ze středu svého poselství vyslati s tím vybídnutím, aby novot těch zanechal. Vyslaní však po svém se navrácení projádření jeho oznámili takto: Při svém ustanovení jsem se toho hnedle obával, jelikož ale mám toho poručeno, tak činiti musím, nebo, kdybych toho odepřel, mohl bych též v to důmění upadnouti, že jsem skalviněl,“ protož aby jej při tom užívání ornátu na pokoji nechali na tak dlouho, dokuď od JMCé jisté vyměření o ceremoniích a řádech církevních, o jakých s knížetem Saským usnešení se stalo, prohlášeno nebude. A při tom také zůstalo.*)

VI. Bránění se Kutnohorských proti vnucování náboženství.

Odpor, jakýž Kutnohorští proti užívání mešního roucha při službách božích na jevo dali, neostal tajným nejvyššímu mincmistrovi,

*) Že opětné zavedení užívání ornátu při službách božích obecné nevole příčinou bylo, lze souditi též z poznámky Mikuláše Dačického v téhož „Pamětích“ znějící takto: „Šepmistři a konšelé města Hory Kutné jsouce k tomu

a protož tento, aby jich tím více poškádlil, a moc svou nad nimi okázal, odeslal šepmistrům a radě dne 9. července rozhodné vyzvání, by jemu do druhého dne do 14 hodin (t. j. do 10 hodin předpolednem dle našeho času) jistá odpověď dána byla, chtějíli jak děkan tak i jiní správcové církevní tak také i šepmistři a konšelé se staršími obecními i vší obcí k augsburské konfesi přistoupiti čili nic.

Bouřlivá to byla schůze obecních starších po obdržení nařízení toho odbývaná, a prudké proti tomu vedeny byly řeči, z nichž pro poznání panujícího tehdaž smýšlení o náboženství uvedena budiž řeč rozvážného a moudrého obecního staršího Sigmunda Kozla z Reisentalu. Mluvilť ve smyslu tomto: „Poněvadž se tu věci převelice těžké, a jednomyslnosti, jaké v takových případnostech šetřeno býti musí, dotýče, my sami na sebe toho vzíti nemůžeme, aby za všecky připovídati jsme mohli. Však co se nás týče, tu z učiněného potazu jménem přítomných odpovídám: Jelikož se tu nejen užívání ornátu dotýče, nýbrž tím i k tomu se směřuje, aby mše držány byly, za kterouž pak šeptavá zpověď, exorcírování, totiž vyhánění zlého ducha z malých dítek, a užívání odpustkův by následovalo, a tak by tu celého papismu uvedení do této obce přicházeti chtělo, my pak mezi sebou to nacházíme, a o jiném nevíme, nežli že obyvatelé a sousedé v městě tomto žádné zvláštní konfesí neměli a nemají, nežli té, která jak císaři Ferdinandovi I. a potom císaři Maxmilianovi r. 1574. předložena a nimi schválena byla, při níž ponecháni býti si přejeme. A poněvadž nás JMt knížecí při kolaturách našich ponechati ráčil, nemůžeme se té konfesi augsburské odepříti. Však kdyby se co mimo této konfesi přidávati chtělo, v to abychom potahováni nebyli. Protož na ten čas, vědouce o tom, že jsme pod milostí a nemilostí, pro samou svornosť proti tomu bychom býti nechtěli, aby ten ornát užíván býti neměl, toliko

---

(donuceni), že kněze Jeremiáše, jim nepovědomého, k děkanství tu na Horách Kutnách přijíti musili, a k tomu při kostele, jenž slove u „Vysokého" uveden jest, a ten hned v ornátě (což byli Horníci opustili) přisluhoval, o čemž mezi některými hádky a nelibosti byly, jakkoli ornát (po česku ozdoba) žádného nespasí ani nezatratí."

aby lid z toho vyvozován byl, že se to neděje ze žádné hodnosti, dostatečnosti, ale pro ujití další persekuce."

Že však shromáždění obecní starší od sebe žádné závazné usnešení i pro ostatní správce duchovní učiniti nechtěli, povoláni byli do schůze té také kněz Jan Mathiades Nosislavský, farář Svatobarborský a kněz Sigmund Těšík, farář Nâmětský a ostatní kaplanové, z jichž úrady farář Svatobarborský tuto odpověď podal:

„K takovým ceremoniím, které již v církvi zdejší od předků našich slovem božím vyzdviženy byly, přistoupiti, a toho tak v rychlosti učiniti nemůžeme, ale vidí se nám, žeby k tomu musil konsens jiných správcův církevních usnešen býti. Nebo my partikulární osoby v obci zdejší k tomu, co proti slovu božímu, a spůsobu, který v církvi zdejší zachováván byl, čelí, povolovati a přistupovati nemůžeme, poněvadž by to bez urážky jiných býti nemohlo, a tak bysme od učení apoštolského, které beze všech ceremonií slovo boží kázati nařizuje, odstoupiti musili, a tím zlým příkladem Pána Boha urazili, své svědomí poškvrnili, a tak dveře otevřeny byly k jiným věcem, které by se pod tím ornátem ukrývati mohly, a naposledy z toho předc to následovati mohlo, žebychom odtuď vyzdviženi býti musili. Jestliže by pak jináče býti nemohlo, tedy že raději poslednější nežli první voliti ochotni jsou."

Dle usnešení toho hleděli šepmistři u nejvyššího mincmistra se omluviti a o nedolehání na ně žádati; že však to nic neprospělo poučí nás budoucnosť. Prozatím pověditi tu potřeba o nových nesnázích, které Kutnohorským nastali.

VII. Jak se Kutnohorští snažili císaře k milosti nakloniti.

Bylot dojista doby té od šepmistrův a obecních starších všemožně a horlivě k tomu pracováno, aby Hora Kutná v brzce od JMCé na milosť přijata byla, za jakou příčinou všelikých přímluv a proseb činěno bylo, a konečně i na tom bylo usnešeno, aby JMCé

při jeho očekávaném příjezdu do Čech nějaký zvláštní dar jménem města a obce odevzdán byl. Dar ten měl sestávati ze stříbrného havíře, na jehož zhotovení Kutnohorským od úředníků mincovních 93 hřívny 11 lotů a 3 qvint. stříbra, proti zaručení se předních osob, že jim v čas zaplaceno bude, na úvěr přenecháno bylo. Nemuselo však býti doby té v Hoře Kutné zlatníka zručného, jemuž by práce ta svěřena býti mohla, protož bylo usnešeno, aby dva ze starších šepmistrův, a sice Jan Šreiter z Šreitentalu a Václav Labuška mladší se stříbrem tím do Prahy vypraveni byli, a práci tu u některého tamního zlatníka objednali. Vzali sice zvolení úlohu tu na sebe, však s tím vyhražením, „kdyby se jim na cestě co nešťastného bezelstně přihoditi mělo, a oni k nějaké škodě anebo rancinování mimo svou naději přišli, že toho na nich k ruce obce postihováno nebude," k čemuž také přivoleno bylo.*)

VIII. Ponížení Kutnohorských při odevzdávání statků klášterských.

Bylo již z předu při odevzdávání statku klášterského v Sedlci pověděno, že opat za obcí Kutnohorskou za užívání statku toho odškodnění požadoval, a poněvadž jemu odepřeno bylo, použil doby té, Hoře Kutné na nejvýš nepříznivé, a podal na ně žalobu k místodržiteli knížeti z Lichtensteina, od něhož k vyřízení záležitosti té vysláni byli pánové Jan Čabelický a Pavel Chotouchovský z Nebovid

*) Práce ta svěřena byla dvornímu zlatníku Janu Konrádovi Greiterovi, který za práci tu při odevzdání zhotoveného havíře 150 kop gr. požadoval, spolu však žádal, aby schodek stříbra, který 4 hřívny 12 lotů obnášel, jemu prominut byl, poněvadž by na skrovné záplatné, jaké od práce smluvil, v nynějším čase obtížností a drahoty k veliké škodě přijíti musil, a obci od toho snáze upustiti možno bude. Ačkoliv se sám pan Karel z Reisentalu za něho přimlouval, nebylo k tomu svoleno, nýbrž usnešeno na tom, jelikož se obyčejně při podobných prácech na 100 hřiven stříbra toliko 12 lotů schodku připouští, tedy aby podle toho počtu také jemu schodek z požadované mzdy sražen byl. Stříbrný havíř ten byl císaři Ferdinandovi II. roku 1623. odevzdán. — Hůře

co komisaři, a tito dne 21. července povolali k sobě do kláštera Sedlckého šepmistrův, kdež jim žaloba ta na vynahražení škod pro vyšumování a užívání statku klášterského oznámena byla, kteroužto utrpenou škodu si opat na tisíc kop gr. míš. počítal.

Že však k narovnání tomu vyslané osoby samy o sobě k ničemu přistoupiti nemohly, svoláni byli na den 22. července starší obecní a osmisoudcové, jimž ta věc k uvážení předložena byla.

Bylof o tom ovšem mnoho řečí vedeno, i toho doloženo, že neslušné žádosti té odpor položen býti musí, neboť se nijak na pravdě nezakládalo, žeby byl statek ten od Kutnohorských nějak vyšumován býval, aneb žeby byl opat a konvent nouzi trpěl neb slušné výživy nepožíval. Proti tomu, že se i toho vyhledá, že statek ten v každém ohledu jak na staveních hospodářských tak na osení a dobytku zlepšen byl, jakož i to, že obec v době té z vlastního měšce přes čtyry sta kop gr. sbírek a kontribucí na statek ten vypadajících dáti musila, poněvadž se toho z důchodu statku shledati nemohlo; poněvadž však toho tak na rychlo státi se nemůže, jelikož jim o tom dříve zpráva učiněna nebyla, usnešeno za prospěšné, aby některé osoby z nich k pánům komisařům do kláštera Sedlckého vyslány byly, kteréby o odložení záležitosti té požádaly a omluvný spis předložily. Tak se také stalo.

Ale již dne 23. července oznámili vyslaní ti před obecním shromážděním, jak špatně se žádostí svou pochodili, při čemž i doložili, jak nešetrně a neuctivě sobě pan Chotouchovský počínal, tak

však bylo, když se jednalo o zaplacení stříbra z mince na úvěr vzatého, když koncem roku toho úřadníci mincovní na zaplacení stříbra toho usilovali, jelikož nejen cena stříbra výše stupovala, nýbrž i závěrek účtů na vyrovnání požadavku naléhal. I bylo tedy ve schůzi dne 15. prosince r. t. usnešeno: poněvadž v pokladně obecní peněz potřebných před rukama není, a o žádném příteli nevědí, který by je založil, pakliby se peněz těch za obilí ze dvorů do důchodu sehnati nemohlo, aby se buďto vesnice Šetějovice aneb Poboř prodala, které od města vzdáleny jsou, a tak potřebných peněz opatřilo. — Když stříbro z mince vzato, bylo jim počítáno na 19 set kop gr., když však placeno býti mělo za příčinou stoupání ceny stříbra bylo Kutnohorským již na pět tisíc kop počítáno, jak zápisy v městských knihách svědčí.

že se podobalo, jakoby těm komisarům moc dána byla, „aby nám na hrdla sahali," neboť počal nám i toho předstírati, „žebychom posud co rebelové zůstávali a JMCou posaváde za pána svého neuznávali:" z čehož že patrně viděti, že páni komisaři ku straně opata a konventu na úkor obce nakloněni jsou.*) — Protož bylo usnešeno, že se s relací k JMti knížecí obrátějí, v které veškeré poměry obce k statku někdy klášterskému náležitě objasněny budou, a o odklad záležitosti té proseno bude. — I podobá se, že žádost ta alespoň částečně pomohla, jelikož toho roku více požadavky opata kutnohorští obtěžováni nebyli. — Ale odloženo neostalo zapomenuto!

XI. Nařízení k vypovězení dřívějších kněží.

Aby však kutnohorští z rozčílení nevycházeli, došlo jich o propuštění kněží toto nařízení:

Karel z boží milosti kníže a vladař domu Lichtenšteinského, kníže Opavské, JMti císaře římského, uherského a českého krále tajná rada etc.

Poctiví nám milí! Jakož jsme vám předešle skrze poručení naše dostatečně o tom poručili, abyste ty nepořádné kněze kalvínského učení, kteří se řády církevními spravovati spečují, odbyli, a na místo jich jiné řádné kněze, kteří by podle starého spůsobu církevní řády zachovávali, přijali, čehož se nestalo, než-li toliko osobu jednu, děkana na faru jste uvedli, nad čímž žádného zalíbení nemáme. Pročež jmenem a na místě JMCé krále a pána, pána nás všech nejmilostivějšího vám na konec poroučíme, abyste neprodlévajíce tím, takové neřádné kněze z far vybyli, a pořádné kněze,

*) Podobá se, že pana Chotouchovského nejvíce pobouřila okolnosť ta, že se mezi vyslanými žádný ze šepmistrův nenacházel, což z dodatečné zprávy staršího obecního Václava Charamzi vysvítá, který pravil, že se k vyslaným takto vyjádřil: „Což jsou nás šepmistři za tak špatné uznávali, že k nám ani dvou osob ze sebe neposlali; toť mohli raději „mendíky" ze školy poslati, abychom jim po pardusu dali."

kteří vám od urozeného pána pana z Vřesovic, nejvyššího mincmistra, u starobylém náboženství se srovnávající, předestrčeni byli, bez odpornosti přijali, tak aby nebylo potřebí jiného prostředku v té věci požívati. Na čemž JMCé milostivá vůle naplněna bude.

Datum v menším městě Pražském, 27. Julii léta 1621."

Karel kníže z Lichtenšteina, v. r. J. D. Kapr, v. r.

Nařízení to bylo zcela jasné a viděno z něj kam směřováno bylo, což shromážděnému obecnímu zastupitelstvu dne 4. srpna oznámeno, a o poradu, čeho by se tu státi mělo, tázáno, z potazu však v odpověď dáno, že toho starší obecní na svou odpovědnost bráti nemohou, nýbrž že k tomu celá obec, jakož i starší nad havíři hor stříbrných i Kaňkovských, šmelcíři, hutníci a šlichýři svoláni býti mají, aby tu, poněvadž se to víry, náboženství i církevní proměny dotýče, mohl každý svobodně své zdání pověditi. Bylo k tomu svoleno, a schůze taková na den 6. srpna 1621. svolána, jižto též císařský rychtář Radslav Hlavsa z Liboslavě přítomen byl, a shromáždění oznámil, že on k schůzi toliko v ten spůsob a v té naději přivoluje, aby to, co přednášeno a řízeno bude, proti JMCé králi a pánu našemu nejmilostivějšímu v nejmenším nečelilo a na urážku Jeho nebylo.

Načež když celému shromáždění výše uvedené nařízení přečteno bylo, děla se o věci té mezi všemi náležitá porada, po kteréž co zvolený řečník za všechny mluvil starší obecní Jiří Brodský následovně: Jelikož nařízením tím se poroučí, abychom těch kněží, kteříby kalvínským učením nakaženi byli, odbyli, v tom, jakbychom se zachovati měli nepoznáváme, neboť my toho při našich správcích duchovních a kazatelích nenalezáme, aby nás ku kalvínskému učení vésti měli, jelikož oni k augsburgské konfesi se přiznávajíce, slovo boží nám hlásají a velebnými svátostmi posluhují a proto pochopiti nemožno proč se nařízení to stalo. A jelikožby neuposlechnutím třeba horší věci následovati mohly, bude zapotřebí omluvného a obranného spisu neb suplikaci JMti knížecí podati, v kterémžto uvedeno budiž: „Poněvadž jsme od JMti knížecí při konfesi augsburgské zůstaveni, též i při kolaturách našich, děkan

také nově dosazený té konfesí následuje, že tedy za nějaké takové bludného učení následovníky držáni býti nemůžeme". Což však vše střídmě a šetrně předneseno a též k tomu poukázáno budiž: „Že v jiných městech se správcům církevním žádná překážka nečiní a z nich vyzdvihováni ještě nejsou. A jelikož, jak se proslýchá, JMCá ráčí nějakou synodu svolati chtíti, a jisté řády církevní naříditi, jimiž by se všichni říditi měli, aby toho tedy za tou příčinou na ten čas na tuto obec připuštěno nebylo, aby správcové naši církevní vyzdvihováni byli, a to pro naříkání veškerého lidu a pro zlý příklad jiným obcím, že se to zde nejdříve začalo. A pakliže jak se toho bezpečně očekává, JMCá ráčí amnestii uděliti, a toho veřejného přečinění odpustiti, jest ta naděje, že této naši ponížené, pokorné a poslušné žádosti uslyšeti ráčí, a my při týchž správcích církevních zůstaveni budeme. Pak-li by přes to všecko jináče býti nemohlo, tedy budiž prošeno, abychom při týchž správcích duchovních, kteří nás žádné jiné víře, jedině v Krysta Pána, který pro naše spasení smrt podstoupiti ráčil, vedli a vyućovali, až do šťastného JMCé do země této příjezdu ponecháni byli. Taková však suplikací aby šla s podpisem šepmistrův, starších obecních, osmi soudcův, starších z obce, i vší obce na Horách Kutnách, též starších nad havíři hor stříbrných i Kaňkovských, mincířův a pregeřův, šmelcířův a šlichéřův." K čemu se také všichni přiznali, že to jednomyslná vůle jest; načež zvoleno bylo dvanácte osob k sepsání a redigování suplikace té.

Z toho nabýváme přesvědčení, s jakou láskou Kutnohorští k svým duchovním správcům lnuli, a jak pevně u víře své stáli: že však žádoucího cíle svého nedosáhli, a že právě toto přidržování se náboženství zděděného, v němžto zrozeni a vychováni byli i zrostli, všeho pronásledování příčinou bylo, poučí nás další události

Na nějaký čas ostali kutnohoršti při pokoji, neboť bylo k obávání, že by lid horní, jak v tom se byl pronesl, hory opustiti a jinám odstěhovati se chtěl, cožby k nevyhnutelnému úpadku veškerého hornictví vésti muselo.

Ku konci roku byli však kutnohoršti opět dvojí zprávou na nejvýše pobouřeni, neboť předně sám děkan Jeremiáš, nepochybně

přílišným na něho nalehánim se strany pana z Vřesovic, že jsi z převracováním kutnohorských ve víře dosti horlivě nepočíná, zaslal šepmistrům a radě oznámení, že za některými důležitými příčinami od nich odpuštění béře, a od sv. Jiří jinam odebrati se hodlá. — Druhé došlo od nejvyššího mincmistra šepmistrův nařízení aby se z toho zodpovídali: „Zda-li z všetečnosti svých kněží toliko to činili, že veřejně za krále Fridricha modlitby konány byly; neboť, pakli-že toho Kutnohorští ze svého vlastního popudu činili, že jim budou veškery statky odňaty.“

K uradění se o těch tak důležitých věcech byli starší obecní na den 27. prosince svoláni, a tu v první záležitosti usnešeno, aby s arciděkanem vyjednáváno bylo, by od úmyslu svého upustil. V druhé věci však snešeno, že u větším počtu k panu mincmistrovi půjdou, a jemu patenty tištěné okáží, jimiž modlení takové nařízeno bylo. Poněvadž však z nařízení toho seznávati musejí, že se tím hlavně o odstranění kněží jejich jedná, tedy že má připomenuto býti, že nynější správcové duchovní, tehdejšího času zde ještě nebyli, tedy v pokuty takové tak jako farářové pražští, potahováni býti nemohou.

Omluva tato neměla však u pana z Vřešovic žádného výsledku neboť v shromáždění obecním dne 30. prosince odbývaném oznámili vyslaní, a sice primator Jan Endrle, a starší šepmistři Jan Šreitr z Šreitentálu a Jan Strýc Písecký, že jim vedle patentu knížete Karla z Lichtenšteina poručeno, aby kněži Jan Matiades Nosislavský, farář Svatobarborský a Sigmund Těšík, farář Námětský, chtějí-li při správě církevní zde zůstaveni býti, se do měst Pražských vypravili, a tam před arcibiskupem Pražským se přiznali, že ku konfesi augsburgské přistupují, a jí se spravovati chtějí; pakli-že by tak učiniti nechtěli, tedy aby třetí den z města se odebrali.*)

*) Srovnává se to s poznamenáním Mikuláše Dačického, kde praví: „Pan Vilém z Vřesovic, nejvyšší mincmistr zapověděl a zastavil v hody vánoční kázání a přisluhování ve dvou kostelích, totiž u sv. Barbory a u Náměti na Horách Kutnách, vzav příčinu, že farářové těch dvou kostelův v ornátech přisluhovati se zpečovali, a tak jsou v ty hody boží v těch dvou kostelích služby

Seznali jsme již z vypravovaného, že se kutnohorských nic tak dotknouti nemohlo, jako sáhnutí jim k náboženské stránce, aneb dotýkání se jich správců duchovních; protož i tenkráte bylo v schůzi té velmi živě rokováno, a usnešeno se na tom, aby se několikero suplikací sepsalo a podalo, by kněži jejich na pokoji zůstaveni byli, a sice jedna panu mincmistrovi, druhá bratru páně mincmistrova v Hoře Kutné právě přítomnému Volfovi Vřesovcovi z Vřesovic JMCé radě a komorníku, a třetí nejvyššímu general wachtmistru kurfiršta Saského, a podobná suplikací aby též od starších nad havíři hor stříbrných jménem lidu horního podána byla.

Ještě téhož dne byly suplikace ty podány, a k přímluvě bratra páně mincmistrova bylo toho dosaženo, že oba farářové zdejší Svatobarborský a Námětský tu až do příjezdu a navrácení knížete z Lichtenšteina zůstaveni byli, však kázání do té doby zanechati museli, při čemž jim od pana Volfa z Vřesovic i ta zámluva učiněna byla, že při svém do Prahy příjezdu u nejvyššího hofmistra Adama z Waldsteina o to přimlouvati se bude, by od pana místodržícího sem povolení ku kázání pro ty dva kněze zasláno bylo. Ta těšínská jablka však neuzrála, a bylo-li dříve zle, bylo později ještě hůře!

X. Peněžitý náklad, jejžto kutnohorští v prvním roce persekuce nésti museli.

Tím ukončen první rok persekuce Hory Kutné, a ze všeho až posavád vypravovaného každý poznávati musí, že vše to pro své náboženství snášeti musela.

Ku konci roku toho třeba ještě uvédsti hlavní součet všech peněžitých škod, ztrát výloh, jakých Hora Kutná v roce tom na

---

boží opuštěny, pročež bylo v lidu obecném zhoršení a naříkání. Toliko u Vysokého kostela sv. Jakuba (kde nový děkan kněz Jeremiáš Horníkům bezděk dosazen byl a ornatu užíval) a Němcům v kostele Svatojirském za branou kouřímskou se posluhovalo, a kněžím kutnohorským (jenž v ornatech přisluhovati nechtěli) vypovězením hrozeno.

všeliký lid vojenský a některé pány komisaře vynaložila, vynechajíc při tom podrobnosti utrpených škod a ztrát jednotlivých sousedů, tak jak toho na poručení knížete Karla z Lichtenšteina jemu předloženo bylo.

Součet ten nachází se v archivu městském pod tímto záhlavím:

„Vyhledání na poručení JMti knížete Karla z Lichtensteina co jest na všeliký lid vojenský i také na některé pány komisaře na Horách Kutnách vynaloženo, a jakou kdo i na čem skrze to škodu vzal, toliko to co většího jest počítajíc, a co menšího, jako také co jsou sousedé při některých durchcucích vynaložili a škody vzali, poněvadž to vše vyhledáno býti nemůže, vypouštějíc."

I. Léta 1620. brzo po vzdání se měst Pražských osoby do měst Pražských se suplikací o přijmutí vší obce na milost vyslané na cestě za Kolínem Novým od rejtharův armády JMCé obrány jsou, a k tomu na hotové sumě rancionu dáti musily 300 kop gr. Mimo to pobráno jim peněz na outraty daných 40 kop míš. a přesto ostatních jejich peněz jako i jiných věcí od šatův, ručnic, pistolí, kordů a kůň jeden, začež jim vše od obce vynahraženo jest 176 kop 34 gr. 2 den. míš.; a tak toho činí 216 kop 34 gr. 2 den. Léta 1620. v neděli prosebnou kněz Ciprian Pešín jsouc od rejtharův JMti knížete a pána pana Františka Albrechta z Sasů na cestě do Chrudímě zajat, rancionu na vyplacení se z vězení odvedl 4000 kop míš. a panu hofmistrovi JMti knížecí 50 kop míš. činí to všechno 4566 kop 34 gr. míš.

II. Náklad na pana Balického a Poláky.

Léta 1620., 21. listopádu pan Balický veda Polákův nemalý počet na „Salva quardia" na grunty pana Heřmana Černína z Chudenic, s nimi v noci na Hory Kutné přijel, a že do města pro minci JMCé puštěn nebyl, na předměstí Kolínském s týmiž Poláky přes noc zustati musil, nemalé škody na něm obyvatelům učinil, jichž sám nebožtík Jan Šultis sobě ve dvoře svém do 500 kop gr. pokládal, a mimo to na vychování jeho s týmž lidem od

obce za chléb, maso, pivo, víno a jiné potřeby přes noc vynaloženo 50 kop gr. míš.

Potom na druhý den přivedl k tomu, že s kolikasi koňmi puštěn byl do města a za „Salva quardia“ kterou pravil, že má zde na Horách Kutnách zanechati, dáno mu býti musilo od obce 80 kop gr. míš.

Jt. Dne 23. listopádu pohrůžkami svými, že se toho posměchu, který se mu nepuštěním jej při prvním příjezdu do města stal, mstíti musí, a že mu za onen čas málo na „Salva quardia“ dáno jest, vymohl 40 kop míš.

Jt. Dva Poláci od pana Balického na „Salva quardia“ zanecháni od 16. listopádu do 5. prosince v hospodě, protrávili 27 kop 18 gr. činí 197 kop 18 gr. míš.

III. Outrata na JMt knížete ze Sasů.

11. prosince 1620. JMt knížecí z města Kolína, kdež tehdáž svůj kvartýr míti, sem do Hory se k snídaní zváti a v několika osobách přijeti ráčil, načež naloženo 38 kop 9 gr. 3 den.

Jt. 26. ledna 1621. JMt jedouc z markrabství Moravského do měst Pražských, ráčil téhož dne z Čáslavi do Hory k snídaní v několika osobách přijeti, a tu až do druhého dne přes snídani se pozdržeti, kdež protráveno 85 kop 4 gr. 1 den. míš.

K tomu dáno ovsa na koně 20 korcův, korec po 1 kop gr. činí 20 kop gr. m.

V hospodách od rejtharův, kteří s JMtí knížecí byli, protráveno a od obce zaplaceno 39 kop 8 gr. 5 den.

Dáleji JMti knížecí na hotové sumě odvedeno:

Předně. Při nejprvnějším příjezdu, aby z položení sem do Hory 1000 koní, které zde položiti chtíti ráčil, sjíti, a mincí JMCé skrze to nebezpečenství zniknouti mohla, hory také k nějakému hydruňku aby nepřišly, dáno jest od obce 400 zl., činí míšenských 342 kop 51 gr. 3 den.

A při tom komorníku dáno 24 kusů šedesátníkův, činí 20 kop 34 gr. 2 den. m.

15. prosince 1620. nejvyššímu leutnantovi JMti knížecí z města Kolína, kdež svůj kvartýr měl, sem do Hory sám druhý přijel, aby s lidem svým města tohoto a mince JMCé ušetřil a sem jej neložíroval, mimo poctivé uctění, spravena dvě sedla, za kteréž dáno 21 kop 50 gr. m.

Jt. 3. července 1621. JMt knížecí ráčil od obce této vyhledávati rekompensací a satisfakcí za to, že zde 100 mušketýrův z regimentu svého přes zimu na „Salva quardia“ zánechal, a pod tím titulem a jménem JMti knížecí odvedeno býti musilo 600 zl., činí 514 kop 17 gr. 1 den. Facit všeho vydání 1104 k. 25 gr. m.

IV. Outrata a náklad na general quartirmeistra leutnanta pana Jana Šenka.

Při nejprvnějším v několika koních příjezdu přivedl sem sto mušketýrův, a tu jest protráveno v hospodách a od obce zaplaceno 30 kop gr. míš.

A k tomu dáno za víno 26 kop 58 gr.

Jt. Odesláno jemu do Brodu Českého, aby sem lidu nekladl, 30 kop gr. míš.

Jt. Zde v Hoře Kutné dán mu groš zlatý za nějž dáno 31 k. gr. m.

K tomu prsten zlatý za který dáno 10 kop gr. míš.

A na hotové sumě 26. listopadu 1620 50 kop gr. míš.

Jt. Jinému leutenantovi, také general kvartýrmeistru, který okolo Čáslavi lid kládsti a kvartýrovati měl, dáno 28. listopádu 50 kop, facit obojího nákladu 827 kop 58 gr. míš.

V. Outrata a náklad na JMt. knížecí Bouquoye a jeho leibgardy ve třech kornetech.

Tuto se nic toho neklade, co jsou sousedé na vychování těch tří kompagnií vynaložili a jaká při tom skrze vytlučení domu jednoho škoda učiněna byla, mimo to samé, co jest od obce na vychování dvoru JMti knížecí, však i tu toliko co většího počítajíc, vynaloženo, a do některých hospod, kdež přednější páni oficírové stáli, a hospodářové sami k tomu vystačiti nemohli ku pomoci a nákladu jich učiněno, téhož se v jedné sumě vyhledalo 396 kop 11 gr. 1 den. m.

Při tom panu Tonradlovi, JMCé nejvyššímu general profiantmistru, za budoucí fedruňk při navrácení koní, kterých se k vyvážení bagaží a profiantu do 100 zapůjčilo, ale mnozí z nich tam zůstali, 100 šedesátníkův dáno, učiní 85 kop 42 gr. 6 den. míš.

A před tím něco málo, když celá armáda tudy táhla, panu z Tiefenbachu, aby sem do města žádného kvartýrů ani durchcuků neráčil dopouštěti 300 zlatých, činí 257 kop 8 gr. 4 den. míš.

Toho také času lid vojanský, který v Brodě Českém ležel, na Kaňk přitáhl, a na něj outraty od sousedův a obyvatelův, lidí pracovitých horních jak na pana ritmistra, leutnanta a forýra tak i jiné rejthary a koně jejich vedle sečtení vzešlo sumy 688 kop 57 gr. 3 den. míš., facit 1428 kop gr. míš.

VI. Outrata a náklad na pány oficíry při profianthauzu.

Před příjezdem JMti knížecí Buoquoye, a dříve než-li se armáda od měst pražských hnula, jest zde nařízen profianthauz a tu na pány oficíry při něm, totiž leutenanta pp. Michny, Albrechta Kromera, štalmistra p. Michny s koňmi a čeládkou jich, od hospodářův kdež ložírovali bylo utraceno a zase od obce vynahraženo jest v jedné sumě 61 kop 21 gr. 6 den. míš.

VII. Outrata a náklad na všelijaké Jich Mti pány komisaře.

Předně v nejprvnější komisi sem na Hory Kutné k učiněné povinnosti JMCé pány Heřmana Černína z Chudenic, Adama Rizmbergského z Janovic a Vácslava Magrle ze Sobíšků, na kteréž od obce vynaloženo 139 kop 2 gr. míš.

A mimo to na konvoj která s nimi byla 25 kop 18 gr. míš.

Jt. JMt pan Rudolf Seidlic z Schönfeldu ráčil sem na Hory Kutné v pondělí po památce blahoslavené sv. Trojice v létu 1621. přijeti a se ohlašovati, že na grunty obce této jistý počet soldátův položen býti musí. Z čehož aby sjíti, a lidé podaní v též vsi před tím skrze časté lidu vojenského durchcuky, poněvadž blízko silnice jsou, o všecko jmění své připraveni býti mohli, jest to, co tu od pána protráveno bylo, od obce zastoupeno v sumě 61 kop 13 gr. 3 den. míš.

Jt. V pátek po památce narození blahoslavené Panny Marie jinak 10. září léta 1621. urozený a statečný rytíř Chrastský, komisař nad dvouma kompagniemi rejtharův nejvyššího pana Merdera k vedení jich do markrabství Moravského nařízený, s týmiž kompagniemi do Hory Kutné přijeli; a že to rejtharstvo, nemajíc sem žádné ordonancí, pro minci JMCé puštěno býti nemohlo, na předměstí Kolmarském se ložírovalo, a tu všecko všudy vybráno jest, tak že ani chudý a pracovitý horní lid ušetřen není, a nic méně, že tu jen přes noc a den zůstali, na ně od sousedův téhož předměstí vynaloženo 275 kop 7 gr. 1 den. A k tomu od obce jak na pány komisaře tak i na ten lid nákladu učiněno 52 kop 32 gr. A mimo to týmž pánům komisařům, aby ten lid odtuď vyzdvižen byl dáno 50 kop. Facit 606 kop 12 gr. 2 den.

VIII. Outrata na všelijaké konvoje.

Léta 1620. pan leutenant, který s kompagnií Jich Mti pány komisaře k přijetí od obce k ruce JMCé závazkův vyslané provázel, protrávil v hospodě 12 kop, a k tomu fouryrům jeho dáno býti musilo 12 kop 48 gr. nepočítajíc toho, co jsou sousedé někteří na rejtharstvo to vynaložili, než samé ty posty, kteréž obec vypravila, totiž 24 kop 48 gr. míš.

Jt. Při nejprvnějším sem do Hory Kutné příjezdu nejvyššího pana mincmistra, jejžto pan leutenant Haugvic ve dvanácti osobách provázel, toliko na koních protráveno a od obce zaplaceno 11 kop 47 gr. 3 den.

Jt. 1621. ve středu po neděli smrtelné přijela konvoj z Prahy pro peníze v několika koních, po kteréž potom peníze do Vídně odeslány byly, a tu protráveno což od obce zaplaceno 47 kop 3 gr. 3 den.

Zatím na květnou neděli přijeli Charváti od Pelhřímova ve třech kompagniích, kteří než ty peníze konfogírovali, ale že jiná konvoj již byla s nimi vypravena, ti tu na Horách Kutnách, grunteeh Čáslavských a v Kolíně za několik dní, očekávajíce na ordinancí, zůstávali, a na kompagnii zde zůstávající od obce, mimo to co jsou sousedé utratili, vynaloženo 38 kop 12 gr. 4 den.

Téhož léta 23. dubna čtyřiadvatceti muškety̆rům, kteří pro peníze sem do Hory Kutné přijeli dáváno každému na den po 12 gr. 6 den. a vydáno jím 16 kop míš.

Jt. dne 24. máje u Bakalářů v hospodě na 32 koně a 26 osob vynaloženo 24 kop 50 gr.

Jt. dne 20. máje dvanácti muškety̆rům kteří opět pro peníze přijeli na den po 10 gr. vydáno 41 kop 58 gr.

Jt. na jinou kompagnii, která na svátky svatodušní přijela v hospodě vynaloženo 12 kop 58 gr. 2 den.

Jt. Opět jiná konvoj v 17 osobách a tolika koní protrávila 15 kop 56 gr. 4 den.

K tomu vydáno na hospody co tak rozdílně na vojáky a konvoje vynaloženo k Vorlům 237 kop, k Bakalářům 124 kop 20 gr. 4 den.

Dne 5. října čtrnáct osob přijelo do mince s penězi, protrávili v hospodě 10 kop 48 gr. Suma vší outraty na konvoje 568 kop 42 gr. 6 den.

IX. Outrata a náklad na 100 muškety̆rův z regimentu knížete ze Sasů a hraběte z Nasau pro obhájení hor a mince JMCé zde na Horách Kutnách přes zimu zanechaných a jiné některé soldáty.

Předně: na předměstí zůstávali, a co tu prostráveno toho se nepočítá. Potom pak do města puštěni, a dříve než-li mezi sousedy rozděleni byli v hospodách protráveno a od obce zaplaceno jest 14 kop 42 gr.

Potom pak za pět měsícův od obce a sousedův podle smlouvy s panem general-kvartýrmistrem leutenantem učiněné každého dne na leutenanta po 3 rejnských, na desátníka po 50 kr., na kfreitra po 36 kr. a na kmansoldaty po 20 kr. počítajíc, mimo to, co sousedé, kteří je po domích svých měli, na ně vynaložili a škody učinili, vydáno 4340 kop 2 gr. míš.

Jt. Panu Janovi Starkovi Jihlavskému leutenantovi nad těmiž muškety̆ry obzvláště mimo štanc když odtáhnouti měl dáno 25 kop 42 gr.

Více od obce Kaňkovské též sousedův a obyvatelův na táž „Salva quardia," která pro fedrunk, aby se při Kaňku na štolhauzích JMCé, nákladech obecních a všechněm sousedům od lidu vojenského škody nedály tu na Kaňku, také za 5 měsícův bylo utraceno 220 kop 37 gr. 3 den.

A na Kaňku 162 kop 36 gr., u Labe na březích 98 kop 44 gr. 6 den. A tak vší sumy na „Salva quardia" vynaložených činí 4862 kop 32 gr. 1 den.

K tomu jiným 43 soldatům, kteří na mustrunk táhli, a na předměstí zde u Hory dva dni zůstávali, dáno za chleby, pivo a jiné věci 6 kop 58 gr. 4 den.

Opět jiným 25 mušketýřům, kteří zde v městě přes hody velikonoční zůstali, dáno na jednoho každého na den po 20 kr., činí za dva dni 14 kop 17 gr. 1 den.

Jt. Soldátům nejvyššího pana Paradysa, který v Neškaredicích na gruntech obce této zůstávali, když sedláci jich dáleji odkud vychovávati neměli, dáno od obce za maso 15 kop 6 gr. a 18 sudů piva, sud po 2 kop 36 gr., činí v jedné sumě 51 kop 6 gr. Facit všeho toho nákladu 4944 kop 58 gr. 6 den.

X. Vydání na lid vojenský jinde ložírovaný.

1. Na vychování lidu vojenského v království tomto zanechaného, sbírky z vlastního měšce z každého podaného po 2 kr., z kol mlýnských po 6 kr., z komínův po 3 gr. a na poddané sami ze sebe též po 3 den. na každý týden od 18. dne měsíce máje 1621. uložené za 8 neděl 63 kop 5 gr. 4. den.

2. Na lid vojanský nejvyššího pána pana Albrechta Eusebia z Waldsteina v kraji Hradeckém položený sbírky z poddaných i z vlastního měšce na každý měsíc po 10 gr. v sobotu po sv. Petru a Pavlu léta 1621. uložené za půl šesta m. dáno 304 k. 20 gr.

3. Na lid vojenský JMti knížete z Lichtensteina, který v Čáslavi garnison míti měl na pány z poddaného po 18 kr. a poddaní sami ze sebe po 10 kr., od 19. listopadu 1621. měsíčně nařízené mimo oves dáno 64 kop 3 gr. 3 den.

4. Na lid vojanský v království tomto zůstávající na poddaného po 9 kr. a pána z poddaného po 6 kr. od 25. prosince 1621. nařízené dáno i za žito 363 kop 37 gr. 1 den.

5. Na rejthartstvo nejvyššího pana Samuele Krapi v městě Čáslavi v garnisonu zůstávající, mimo to co jest od nich škody poddaným přijíždějíce na grunty obce této a obroky všelijaké poddaným prvé na nejvýš obraným i jiné věci odjímajíce toho, že mnohým nic toho zanecháno není, učiněno, vydáno z poddaných i z vlastního měšce 490 kop 19 gr. 2 den. a ovsa 3 k. 36 korcův, učiní za korec po půl druhé kopě počítajíc 324 kop gr. míš. a tak vší outraty 814 kop 29 gr. míš.

6. Na lid španielský, který touto silnicí z markrabství Moravského do Falcu vedený byl pomoci dáno do Čáslavi za 339 k. 20 gr.

7. Ve středu po památce sv. Kateřiny 1621. panu Leonovi Kropalo Medici nejvyššímu nad šesti kompagniemi lidu válečného pěšího, s kterým tehdáž v Kolíně na některých gruntech obce této v garnisonu zůstával, též i poddaní naši Přítočtí předešlými častými durchcuky na nejvýše obráni a od rejthartstva pana Haugvice, s kterým v Kouřími byl, skrze nenadálý na ně vpád o všecky všude dobytky a jmění své, co jim toho při těch durchcucích zůstalo, připraveni, podle uložení na sebe dáti a shledati musili 144 kop 17 gr. 1 den., a 20 korců ovsa po půl druhé kopě 30 kop, činí 174 kop 17 gr. 1 den.

8. Co jest poddaným našim i na dvořích našich obecních skrze časté durchcuky lidu válečného jízdního i pěšího škody zděláno, dobytka koňského i rohatého pobráno, a co na ně vynaloženo, tak že poddaní naši o všecko téměř jmění své připraveni jsou, a v sbírkách uložených na větším díle zastupováni býti musejí; to poněvadž sečteno býti nemůže, také se tuto položiti nemohlo, a tak vší sumy činí 2093 kop 12 gr. 2 den.

XI. Půjčování peněz JMCé na zaplacení lidu vojenského.

Předně. Při obnovení závazkův na jednání pana Heřmana Černína z Chudenic, Adama Riesenburského z Janovic a Václava

Magerle ze Sobíšku pánům komisařům svoleno, a potom 10. dne měsíce prosince 1620. JMti panu Bouquoyovi proti certifikací odvedeno 5000 kop.

Další výkaz chybí; sečtouli se však veškeré tuto uvedené výdaje obnáší to 20.1792 kop 44 gr. 2 den. míš.

---

1 6 2 2.

XI. Odchod starých kněží z Hory Kutné.

Nastalý rok 1622. nebyl Hoře Kutné příznivějším. Již dne 3. ledna oznámili vyslaní k arciděkanovi Jeremiášovi, kteří jemu úmysl jeho z místa svého odstoupení vymluviti přičiniti se měli, odpověď, která pro ně příliš lichotivou nebyla, neboť k nim mluvil: „Příčin těch, které mne ku kroku tomu pobádají, uváděti mi třeba není, neboť jest každému známo, jak se sousedé mých služeb církevních štítí; a protož, budeli se mne kdo jiný na ty příčiny tázati, budu věděti co oznámiti. Neboť hnedle tehdáž, když jsem v tom vyhledáván byl, abych správu církevní v tomto městě na sebe přijal, oznámil jsem vyslaným, že z tak velké práce býti a ji na sebe přijmout nemohu; však přes vůli mou, byl jsem od knížete mocně sem dosazen, při kterémž přesídlení mi od lidu vojenského knihy a šatstvo pobráno bylo, jehož vynahrazení mi připověděno, ale ničeho se nestalo. Ano když jsem byl sem přivezen, mne s manželkou na faře samotného jste nechali, ani pro nás s oficialy jídla neopatřili, a tím hnedle neláska k osobě mé okázána byla, a tak mnozí až po tu dobu se mne štítí, mnichů, kabátníků a pletichářů mi spílajíce, ano i toho se mi za vinu dává, že o slavnostních hodech vánočních v chrámích sv. Barbory a u Náměti kázáno nebylo, aniž mi podle předešlého spůsobu správa škol a pečeť konsistorská odevzdány byly, jakož vzdor prosby mé, rozdělení far a osad se stalo, takže farář Svatobarborský na úkor můj křtí a odává a tím se omlouvá, že jemu toho od některých z rady povoleno bylo. A poněvadž mi ani toho, co mi náleží, odvozováno není: protož

pokudž že mi následující kvartál vše to co mi náleží odvedeno nebude, tedy že od sv. Jiří příštího bez odkladu jinám se odeberu.“

Ač pádné a pravdivé byly důvody uvedené, nestalo se přec k odstranění a napravení jich usnešení nijakého, a to bylo důkazem o neoblíbenosti jeho.

Boj proti kněžím starým, čili vlastně proti náboženství utrakvistskému nejvyšším mincmistrem vedený byl však v plném proudu, a ačkoliv neprojevil hned pravého úmyslu svého u věci té, používal k dosažení cíle svého prostředků všelikých. A tak již zase dne 12. ledna 1622. byli obecní starší povoláni k poradě, coby státi se mělo ohledně farářů u sv. Barbory a u Námětí, jímžto nejvyšší mincmistr, pod výhrůžkou vypovědění z města, užívání ornátů nařizuje, a oni v tom za ochranu prosí. Veškeré o tom rokování nevedlo k jinému usnešení, nežli, aby nejvyššímu mincmistrovi připomenuto bylo rozhodnutí knížete Karla z Lichtenšteina, jimžto nařídil, aby až do další resolucí JMCé kněží kutnohorští při pokoji ponecháni byli, a též na tom uraděno bylo: „aby některé Hornice vystrojeny k panu mincmistrovi vyslány byly, a ty k sobě též některé páni ze stavu rytířského připojily, a ty aby toho žádaly, by ti kněží pro kázání slova božího a posluhování velebnými svátostmi zde ponecháni býti mohli.“

Však ani prostředek ten neměl žádoucího výsledku, neboť došla na to rozhodná odpověď, aby na místa těch dvou jmenovaných kněží jiní jmenováni byli, buďto z těch, jichžto jim nejvyšší mincmistr sám ponavrhl, aneb z těch, jichžto by arciděkan na místa ta za hodné uznal, sice když by se tak nestalo, že bude arcibiskupovi psáti, aby sem sám kněží ustanovil, na nichž by pak přestati musili.*)

*) Od nejvyššího mincmistra byli ponavrženi: kněz Pavel Vilímovský ze Svinčan, Václav Pauz z Mýta, Melichar z Německého Brodu a Kašpar Štěpans z Kozojed. — Arciděkan pak ponavrhoval kněze Jana Antoše faráře ze Starého Kolína k sv. Barboře, a kněze Jana Zahumského z Volíně k Náměti co kněze ornátu zvyklé, a dokládá při tom, že to nečiní z nějaké nelibky k posavadním kněžím, ale když tito od svých náhledů upustiti nechtějí, že se tak pro dosažení svornosti a jednoty státi musí.

Byli za tou příčinou opětně veškeří starší obecní svoláni ku dni 19. ledna, ale rokování o tom nevedlo k žádnému cíli, neboť přišli již k tomu náhledu, že v ohledu zastávání se svých posavádních kněží ničeho pořídíti stavu nejsou, protož již jaksi z omrzelosti se projádřili: Poněvadž jsme my od osob našich k tomu, aby předešlí kněží do chrámů Páně od hodů vánočních nechodili, žádné příčiny nedali, a ani k tomu, majíli jím služby boží zastaveny býti, povoláni nebyli, jakož i o tom, aby chrámové zavřeni byli, ničeho nevěděli, a toho jen někteří z pánův o své ujmě učinili, nám také žádný z ponavržených kněží povědom není, protož toho všeho při vůli pánův zůstavujeme."

Však více dotkl se jich přípis kněze Jana Mathiadesa Nosislavského, faráře Svatobarborského, který, aby všemu dalšímu pronásledování ušel, své odstoupení oznamuje a se se všemi loučí. V jaké oblíbenosti kněz ten u všech byl, posouditi lze z usnešení, aby dříve, nežliby se pryč odebral, a jako dobrovolně z města vyhostil, pro jeho věrnou v církvi této vedenou práci, učenosť a pobožnosť, jemu skrze pány a jiné k nim z obce přijaté poděkováno, jakož i vysvědčení, že jest se vždy poctivě, pobožně, pokojně a příkladně choval, lid slovem božím příkladně vyučoval, jemu odevzdáno bylo.*)

---

*) Výpověď ta jest tak vzorně a tak citupině psána, že ji v plném znění podati pominouti nemohu. Píšeť takto: „Slovútné a všeliké vzáctné poctivosti hodní páni šepmistři, JMtiCé pane rychtáři a páni spoluradní, páni osmisoudcové a starší obecní přítomní i nepřítomní, páni kolatores a patronové moji vzáctně milí!

Zdraví pohodlného, potěšení v těchto zarmouccných dnech hojného a jiného všeho, strany duše i těla nejlepšího dobrého Vašim Mtem srdcem upřímným času každého vinšovati nepřestávám.

Až posavád moji vzáctně a šetrně milí páni kolatores na kolatúře Vašich Mtí jsem zůstával, správu církve boží Svatobarborské na sobě zdržoval, a při tom mnohých a velikých od JMti mně prokazovaných dobrodiní požíval, ku kteréžto správě a regimentu církevnímu řádně před dvěma léty skrze poctivou vokací od JMti mně učiněnou povolán jsem byl. Ačkoliv pak prohlédajíce k mé mdlobě a nestatečnosti o povolání toho tak důstojného velikosti mohl

Jakým spůsobem však i krajští hejtmané dosti těžké břímně, jaké na Horu Kutnou se všech stran se valilo, ještě libovolně přitížiti se přičiňovali, poznati lze z tohoto příkladu. Táhl dobou tou lid vojenský španielský krajem čáslavským, a ležel po delší čas kolem Čáslavi táborem, který od obyvatelstva okolního vydržován býti musil. Kutnohorští, aby ubytováním vojska ušetřeni byli, předešli si to u krajského hejtmana Heřmana na Žlebích tím, že jemu čtyry pěkné koně darovali; nicméně bylo jim však co kontrbuce 30 korců žita na chleby, 12 sudů piva, 60 korců ovsa 10 volů a jednoho skopce odvédsti uloženo, proti čemuž se Kutnohorští dle svého obvyklého spůsobu opět ohražovati hleděli, a jakousi zdánlivou přímluvou nejvyššího mincmistra, bylo jim krajským hejtmanem 20 korců ovsa a čtyři voli sleveni, a vyslaní k němu do Žlebů vypravovali shromážděným obecním starším, jak příznivě

---

jsem tomu, na místě předešlém přestávaje, odepříti; ale však, že vůli svou s vůlí VMtí jsem spojil, a tak poctivé povolání přijal, k tomu jsem probuzen byl především povoláním božím, skrze zřízené od něho prostředky pronešeným, jemuž, kteří, někdy i ze svatých proroků, se vyhýbali aneb odpírali, samému Bohu odpírali, a pokut jeho neucházeli, kterýchžto i já jsem se obával. — K přijetí toho povolání přivedla mne i láska a přízeň Vašich Mtí, jižto já, jakož předešle zůstávajíce ve školách zdejších pod ferulí pobožných preceptorů i při cvičení mládeže za několik lét, tak i při tomto církevním povolání nemálo jsem okusil, kterýmž, kdybych byl pohrdl, „in notam ingratitudinis“ snadně bych byl upadl. — K oblíbení a přijetí toho povolání přivedla mne také i povědomost místa, města i církve této, v kterémžto já jsem zrostl, začátky literního umění přijal, a v pravdě boží utvrzení došel, načež vše pamatujíce, kdybych byl zase k odsloužení toho dobrodiní se nepostavil, příliš nevděčný býti bych musil. Též i jiné příčiny mne, neohledajícímu se na to, jak jest těžko v těchto zarmoucených dnech dům církve boží stavěti a babilon bořiti, k přijetí toho povolání přivedly a v něm téměř po dvě léta pořád zdržovaly, a bylyby i dále zdržely, kdyby moc světská k tomu byla nepřistoupila, a mně v tom čase z místa a církve mně svěřené nevypudila. Ale jak jest koliv, zlým za zlé žádnému neodplacujíce, budu raději na tu neupřímnosť a zlosť proti pravdě boží Bohu žalovati, a jemu tu hroznou křivdu i potupu mně nevinnému učiněnou poroučeti, kříž ten na mne vložený trpělivě snášejíce a jemu z toho děkujíce, že mně ze služebníků svých nejmenšího za hodného ráčil uznati něco pro

přijati byli, ano jak se jim pan Černín zamlouval, jak on vždy obec zdejší na paměti měl, ano i zamýšlené vyplundrování Hory Kutné odvrátil, a i na dále každou žádosť obce na paměti míti bude; že však žádá, poněvadž tu na Žlebích u prostřed muštrplacu se nachází, aby jemu od obce jedna nádoba vína opatřena a darována byla. Ač z mnoha stran proti tomu mluveno a namítáno bylo, žeby jich pak věc ta více stála, nežli čeho jim sleveno bylo, a žeby se to při podobných příležitostech opakovati mohlo; že však mnozí se obávali, aby odepření požadavků nějakých nelibostí nespůsobilo, svoleno konečně, aby jemu nádoba sedmivěderní (poněvadž menší k opatření není) vína moravského odeslána byla.

XII. Nová nesnáze s opatem Sedlckým.

Nová nesnáz nastala však Kutnohorským s opatem Sedlckým, který o náhradu za užívání statku klášterského usilovati neustával; i bylo za tím účelem nové řízení k porovnání věci té ustanoveno, k němuž za prostředníky mezi stranami se strany pana opata pp. Herald Václav Liebsteinský z Kolovrat a Ondřej Hornatecký z Dobročovic, se strany pak obce nejvyšší mincmistr a p. Arnošt starší Rabenhaupt ze Suché voleni byli.

---

jméno své svaté trpěti. — Vím, že od květu své mladosti nic takového jsem se nedočinil (větší částku života svého v tomto horním městě trávíce, a mnohým povědom jsouce) proč bych touto pokutou pokutován býti měl, pročež tím mileji ji ponesu, a místo vymsty s Polikarpem volati budu: „O Deus in qua nos tempore reservasti!“ Jakkoliv pak po ten všecken čas přisluhování mého s mnohým nebezpečenstvím a lidskou škodlivou závistí jsem se potkával, avšak i v tom boji patrocinium a ochrany VMtí v hojnosti jsem okoušel, že pokudž možno bylo, nad tím břemenem citelnost míti a mne i církve boží, aby z roucha pravdy Kristové svlečena nebyla, chrániti jste ráčili, jakožto praví lidu božího patret et pastores utriusque tabulae custotes. A z té příčiny já vděčností VMtem jsem zavázán. — Jest pak vděčnosť hlava, matka, studnice a pramen jiných ctností, složena jsouce z pravdy a spravedlnosti, z nichž ona toho vyhledává abychom se k přijatým dobrodiním přiznávali, tato abychom za přijatá dobro-

K jednání tomu však nepřišlo pro událost zvláštní. Když totiž starším obecním ve schůzi dne 22. února oznámena byla ustanovená komise, by se uradili, čeho by tu činěno býti mělo, povstal starší obecní Jan Němčický, a přednesl, že opat Sedlcký Bartoloměj Píka v první středu postní, v domě, kdež na ten čas p. Oldřich Skuhrovský ze Skuhrova bytem zůstává, přišedše tam podnapilý ve 22 hodin s panem Adamem Balbínem u přítomnosti jeho a spoluradního Matiaše Dačického z Heslova (což on lidmi dobrými a hodnověrnými osvědčiti chce) slova hanlivá a urážlivá mluvil, „že všickni Horníci jsou šelmi, zrádci, loupežníci, rebelové, a zvláště ten Strýc a Vodňanský, kteří nápomahali k tomu, aby jej vojáci vytloukli;“ protož že toho nesnesitelného nářku mlčením pominouti nemůže a činí návrh, aby u nejvyššího pana mincmistra odložení té smlouvy zažádáno bylo, a dále aby váženo bylo toho, čeho pro obhájení poctivosti a dobrého jména činěno býti má.

---

diacům našim děkovali. To sobě vždycky jsem na pozoru měl a dvakráte ze škol VMtí jedno z církevního cvičení vystupujíce, vděčnost svou ku Pánu Bohu a VMtem publice jsem pronesl. Nyní nad spůsob předešlý daleko za šťastnějšího sebe býti poznávám v tom, že požívajíce obecních dobrodiní, nemohu vůbec (jakž jest slušné a spravedlivé) v shromáždění církevním se ohlásiti, a náležitě z přijatých dobrodiní poděkovati. Nicméně, čeho v církvi nelze učiniti, to v shromáždění VMtí činím, a tu především tobě o nevyvážitelná studnice všelikých dobrodiní, Bože, děkuji, že jsi mně z přirození mdlého, známostí pravdy své osvítiti, do této církve a obce uvésti, a v ní vším dobrým podle duše i těla dařiti a podělovati ráčil. Děkuji srdcem i myslí po Pánu Bohu nejpřednějším patronům a kolatorům mým Vaším Mtem pánům šepmistrům, soudcům a starším obecním, buď přítomným nebo nepřítomným, že mne hned od květu mladosti ve školách svých chovali, věrnými preceptores opatrovali, mládeži své představovali, cvičení církevního a v pravdě boží zmocnění přáli, až i tuto církvi boží představili, ano i služeb mých, mdle, však upřímně konaných důvěrně požívali, Bůh dárce všelikého dání dobrého a každého dání dokonalého račiž to vše VMtem i jednomu každému hojněji vynahraditi, a svou milostí i požehnáním osoby Vaše i statečky Vaše korunovati. — A poněvadž jakž pobožný císař Theodosius říkával, není žádná větší člověka křesťanského sláva, jako býti pravým oudem církve Kristovy, a žádná nebývá ozdobnější koruna a poctivost krajin, měst a obcí, jako když hospodu Kristu Pánu a jeho pravdě

K návrhu prvnímu bylo jednohlasně přistoupeno, a pánům komisařům omluva učiněna, proč jim možno není k vyjednávání tomu dříve přistoupiti, pokud by jim od pana opata za učiněnou

---

evangelické dávají. Bůh, nejvýbornější dárce toho daru nejznamenitějšího, této církvi i obci to rač dáti, aby i na časy budoucí v ní svaté evangelium bez lidských ustanovení mohlo se kázati, a ona by chrámem a dílnou Ducha Sv. mohla slouti; to pak, což v ní jest začato a položeno, za znamení hněvu božího a pokut za nevděčnosti jdoucích, by mohlo brzké a šťastné své napravení vzíti. — Děkuji ještě i všem jiným nepřítomným všelikého řádu a povolání, lidem bohatým i chudým, starým i mladým, vyvýšeným i poníženým, že mi dobrého přáli, práce mé oblibovali a přijímali, ano i skutečně je fedrovali, k nimž já tím vděčnosť svou osvědčuji „Nulla qued pratam tollent oblivia mentem,“ Bůh dej všem aby v těchto vichřicích uměli a mohli černé od bílého, křivé od přímého, falešné od pravého rozeznati, a v poznalé pravdě setrvati a spaseni býti. Amen — Já mezi tím buď že zde zůstanu, neb vyhnán jsa, jinám se odeberu, dobrodiní ta ve svých modlitbách vděčně sobě připomínati budu, pilně za zachování církve této Bohu se modlíce, a s Aronem knězem velikým říkajíce: Požehnej vás hospodin a ostříhejž vás, osvěť hospodin tvář svou nad vámi, a buď milostiv vám, obrať hospodin tvář svou k vám, a dejž vám časný i věčný pokoj! Jestliže pak v tomto kratičkém putování se rozloučíme, Bůh dej nám v nebesích se shledati, vyhnaným od Boha přijatu býti, a slávy jeho na věky požívati Amen. — Actum in domo mea Locrus 16. Januarii Anno hoc periculis et dolore pleno 1622. — Vaší Mti v službách Jesu Kristových volný kněz

Jan Mathyades,
farář Barborský.

Post scripta. Pozůstává toto ještě zač VMti. pánů kolatores žádám, aby 1. patrocinium a ochrany své i v tomto čase ode mne odnímati neráčili; pakli žebych peregrýnovati musil, by aspoň manželku a dítky pro odplatu boží zastávati, testimonium mého zde předešlého i nynějšího chování mně vydal sub sigillo proprice authoritatis, jehož v tento čas nevyhnutelnou potřebu poznávám. Znajíce nyní mé nedostatky, by ráčili to což jest zadržáno poručili vydati, ani sobě ani mně křivdy nečiníce, poněvadž sám od sebe povoláni neopouštím. Věci zádušní by ode mne zase přijaty byly, a částka nějaká dříví darována, z něhož něco maličko jsem ujal; nebo ani roku předešlého ani tohoto z úplna není vydáno, a já v čas nebezpečný u mé tchyně začasté noclehujíce, i jejího dříví jsem požíval, pro vynahražení tedy toho soudím, že Jich Mti něco dříví odvezti mi poručejí, a já na to pamatujíce, chci se toho modlitbami církevními i domácími Jich Mtem odsluhovati.

urážku úplně zadost učiněno nebylo. K druhému návrhu dodali však ještě Mikuláš Vodňanský z Čazarova a Jan Strýc Písecký: „Poněvadž tomu ze zprávy, která se o opatu Sedlckém činí, porozumívají, žeby hlavně osob jejich těmi hanlivými slovy se dotýkal; protož, poněvadž jsou oni na onen čas strany statku klášterského od osob svých, ničeho sami od sebe předse nebrali, ale povinnosti na sobě majíce, toho jsou podle obce vykonávali, před pány se v tom ohlašují a za to žádají, aby páni takového těžkého nářku od opata učiněného na ně nedopouštěli, by jim to snad k nějakým škodám a nepříležitostem nebylo, a to ohražení své do knihy zaznamenáno míti žádají; což se také stalo. — Po náležité pak o věci té poradě učiněno bylo k opatovi toto poselství:

„My šepmistři, konšelé, obecní starší a osmisoudcové i všecka obec na Horách Kutnách, důstojný a velebný kněže Bartoloměji Píko z Ernsteina, pane opate klášterův Matky Boží Sedlce a Skalice, posýláme k VMti s touto cedulí řezanou, pečetí naši městskou upečetěnou podle práva a zřízení zemského z příčiny té; jakož jste léta tohoto šestnáctistého dvatcátého druhého ve středu první postní, to jest 9. februari v domě Petra Betala horníka a souseda zdejšího v ulici řeznické, kde nyní urozený pán Oldřich Skuhrovský ze Skuhrova a na Louňovicích lozument svůj má, u přítomnosti mnohých poctivých rytířského i městského stavu lidí, v nepřítomnosti naši, k jednomu z nás Horníkův tehdáž přítomnému, nemaje sobě však žádné k tomu příčiny dané, světle a neukrytě z úst VMti mezi jinou řečí promluviti ráčil tato slova: „Horníci všickni u Hory jste šelmy, zrádci, loupežníci, nápomáhali jste kláštera loupiti,“ kterýmižto slovy nás svrchupsané Horníky na Horách Kutnách jste VMt kněze Bartoloměji Píko z Ernsteina na naši cti šelmovstvím, zrádcovstvím a loupežnictvím nevině nařkli, nemaje se toho proti právu a zřízení zemskému dopouštěti a nás na cti naši naříkati. Čemuž my Horníci, abychom šelmi, zrádci a loupežníci byli, kláštera loupiti napomaháli, a čeho se v čem tak od VMti nevině nařčeni jsme dopustiti měli, světle a patrně odpíráme. Protož se VMti podle téhož práva a zřízení

zemského dotazujeme, znáteli se k výš dotčeným slovům od VMti promluveným a k tomu nářku. Na to od VMti světlé a neukryté odpovědi, kterou abychom se zpraviti mohli, podle téhož práva a zřízení zemského žádáme.

Dána cedule řezaná na Horách Kutnách v úterý po neděli postní Reminiscere 22. februari léta Páně 1622."

Vyslaní poslové z rady Jan Zeman Pražský a Jan Vysokomýtský podali o vyslání svém tuto relací: Léta Páně 1622. ve středu po památce stolování sv. Petra, t. j. 23. dne měsíce februari byli jsme vysláni od slovutné a vzáctné poctivosti pánův šepmistrův, konšelův, obecních starších a osmisoudcův i na místě vší obce Hory Kutné s poselstvím, totiž s cedulí řezanou k důstojnému a velebnému knězi Bartoloměji Píkovi z Ernsteina opatovi kláštera Matky Boží Sedlce a Skalice, kterýžto, když jsme tam přišli, davši se k němu opověditi, po dobré prodloužené chvíli nás před sebe pustivše, k němu jsme což náležité promluvili, jemu jsme poselství dodali. Po přečtení jeho v kanceláři, vystoupivši k nám z téhož kanceláře s horlivou hněvivostí k nám promluvil v těchto slovích: že co jest mluvil, že v tom na každém místě může ostati třebas i před JMCou, že jest on osoba partikulární, že jest on to mohl mluviti, zvláště vedle příčiny sobě tehdáž dané, a že to ještě mluví a mluviti bude, poněvadž jsou Horníci kláštera v užívání měli, že jsou jej zloupili. A my, když jsme měli od něho odjíti, davši mu dobrou noc, tu nám s pohrůžkou tyto slova hněvivě mluvil: „Páni Horníci, já vám pravím, po druhé ke mne do kláštera s takovými věcmi nechoďte, mne tím obec neodstraší; obáváli se, že budou míti souseda zlého, aby pak horšího nedostali, ať příčinu sami k sousedství nedávají. A přijdeteli podruhé anebo kdokoliv, káží vás vyprovoditi, kdebyste neradi."

Davši mu po druhé dobrou noc, vyšli jsme od něho ze světnice ven, a tu za námi mluvil: „Jděte, jděte, pravím vám s ostatkem." I odešli jsme. —

Opat Sedlcký odeslal pak Kutnohorským dne 2. března odpověď tuto:

„Od důstojného a velebného kněze Bartoloměje Píky z Ernsteina pana opata klášterův Matky Boží Sedlce a Skalice podle práva a zřízení zemského posláni jsme s touto cedulí řezanou k VMtem slovutné a vzáctné poctivosti páni šepmistři a rado, páni starší obecní i na místě vší obce na Horách Kutnách a to z příčiny té: Tak jakož jste páni šepmistři, starší obecní, páni osmisoudcové i na místě vší obce na Horách Kutnách k výš jmenovanému knězi Bartoloměji Píkovi z Ernsteina panu opatu z před jména položených klášterů podle práva a zřízení zemského poselství skrze ceduli řezanou učinili, žeby o vás všechněch pod jménem toho slova Horníci k jednomu z prodstředku Vašeho tu přítomnému ve středu první v postě 9. februari léta tohoto 1622. v domě Petra Betala Horníka a souseda na Horách Kutnách v ulici řeznické, kdež nyní urozený pán Oldřich Skruhrovský ze Skuhrova a na Louňovicích lozumentem jest, u přítomnosti mnohých poctivých lidí, „„že všichni Horníci u Hory jste šelmi, zrádci a loupežníci a napomáhali jste kláštera loupiti““ — mluviti měl, dotazujíce se na něm, ználi se k takovým o Vás všechněch Hornících mluveným slovům, aby Vám na to podle práva a zřízení zemského světlou a neukrytou odpověď dali, tak jakž poselství od VMtí jehož datum na Horách Kutnách v úterý po neděli Reminiscere 22. februari 1622. to všecko v sobě plněji a šiřeji obsahuje a zavírá. Na kteréžto VMtí poselství ačkoliv, by prý odpovědi dáti povinnen nebyl, protože v tém Vašem poselství, kdoby to ten z prostředků VMtí, kterémuž on taková nářklivá slova mluviti měl, doloženo není, potom že ani toho, zdali všickni páni sousedé a obyvatelé na Horách Kutnách, kteréž Vy tak pod těmi slovy „i na místě vší obce na Horách Kutnách“ míníte a rozumíte o takovém k němu učiněném poselství věděli a tomu všemu přítomni byli, patrně a světle nevysvětlujete; dále, že ani vlastně ze jména žádné osoby, tak aby věděti a vyrozuměti mohl, od které, nebo od kterých osob takové poselství jemu se činí, nedokládáte, čeho však k jinému času, přišlali by však toho jemu jaká potřeba, zanechávaje. Tuto VMtem páni šepmistři a rado, páni starší obecní,

páni osmisoudcové i na místě vší obce na Horách Kutnách na takové Vaše k němu učiněné poselství podle téhož práva a zřízení zemského světlou a neukrytou odpověď dává, a k tomu aby těch slov v též ceduli VMtí položených, jsa tehdáž toho času převelice od Jana Němčického Horníka, souseda a jednoho spoluradního VMtí, kterýž dobře se spokojiti, a svého navyklého obyčeje a způsobu pod časem opilým, a obzvláštně proti němu jako poplatník klášteru Matky Boží Sedlce, a jeho, zanechati mohl, k hněvu popuzen a jako přinutkán, že Horníci všickni u Hory jste šelmy, zrádci, loupežníci, napomaháli jste kláštera loupiti, víceji z lítosti a bolesti srdce, nežli z jaké proti Vám zoumyslnosti anebo nesousedství příčinami těmito mluviti, a jako připomenouti neměl. Že vyslán na onen čas od VMtí pánův šepmistrův a rady, pánův starších obecních, pánův osmisoudcův, i na místě vší obce na Horách Kutnách, jsa ku postupování dvoru při klášteře Matky Boží Sedlce a jiných důchodů klášterských podle pánův komisařův nařízení, připojivše k sobě, — bez kterých dobře býti mohlo, — mušketýřův, k tomu jsou přijíti dopustili, že tíž mušketýři i někteří jiní podle nich věci pana opata, bratří konventních, při konventu i v chrámu Páně, načež se ani tehdejší komisí nevztahovala, jsou přetřásali, a do chrámu Páně všedše, v místech těch, kdež jest pan opat s konventem svým některé posvátné věci i také knihy před vpádem lidu vojenského sklizené a schované měl, ven z místa toho vykládali, i jinák, jakž se jim nejlíp vidělo, po kostele sem tam běhaje, po své vůli s věcmi pana opata a bratří konventních zacházeli. Ti pak, kteří z předních osob spoluradních, starších obecních, pánův osmisoudcův i na místě vší obce na Horách Kutnách tomu přítomni byli, a jim to přetrhnouti a zastaviti, jakožto osobám předním slušelo a náleželo, na to všechno se dívali, při nich to nepřetrhli, nýbrž tomu všemu, co jest se tehdáž i v těch místech posvátných dálo, kdež netoliko jim samým předním osobám, ale nad to ani těm, kteří se toho rukama dotýkali, ujíti nenáleželo, povolovali, a tudy toho, že to s jich povolením se dálo, na sobě dokázali; potom že i plátno klášterské, a jako i orné koně oboje ani při

dvoře klášterském nezůstávalo, ani při inventýrování nalezeno nebylo, odjinud ze vsi a jiného dvora k jinému panství náležícího přivedsti a teprva na druhý den přinésti dali, odporuje. Ale aby v jiných příčinách, že Horníci šelmi, zrádci a loupežníci jsou, a že všickni kláštera loupiti pomáhali míniti a Horníky naříkati měl, toho že jest nikdy ani nemyslil, a na srdce jeho, (znaje, že všickni lidé JMCé krále a pána pána našeho nejmilostivějšího poddaní jsou, v rozličných povinnostech a úřadech postaveni, dobří, šlechetní a poctiví jste a zůstáváte) nevstoupilo. Kteroužto jeho odpovědí na takové vaše poselství, že se vedle často psaného práva a zřízení zemského spraviti moci ráčíte.

Dána cedule řezaná v klášteře Matky Boží Sedlci ve středu po neděli „Oculi" 2. Marti léta Páně 1622."

Z toho poznáváme, jak obě strany velmi příkře proti sobě stály, a protož když odpověď ta obecním starším ve schůzi dne 4. března odbývané přednešena a uznána byla za nedostatečnou zatemnělou nejistého smyslu, a proto že se jim vidí, aby páni toho tak lehko nevážili, aniž s ním v jakou další smlouvu se dávali; ponévadž však svého prokuratora v Praze mají, aby k němu bylo vysláno a porada s ním vzata, čehoby dále v případu tom činěno býti mělo, jakož i vůbec aby on sám dále tu věc fedroval, jakby obec proti tak těžkému nářku opatřena býti mohla, což se také dle usnešení toho vykonalo; neboť již dne 12. března podána byla obecním starším zpráva, že prokurator poselství šepmistrův a rady na místě vší obce opatovi cedulí řezanou učiněné, zcela za správné uznává, ne tak však odpověď páně opatovu, s jakou při právě obstáti nemůže; poněvadž však se proslýchá, že sám nejvyšší mincmistr v to se vložiti, a mezi stranami o takový nářek, aby jak páni šepmistři tak i obec na poctivosti opatřeni býti mohli, postarati se chce, tedy přihlížeje k nynějším časům a nepříležitostem, k tomu radí, aby prostřednictvím tím nepohrdali. Bylo tedy rady té uposlechnuto, a prokurator o to požádán, přišloliby k té smlouvě a narovnání, by se jim a obci za přítele postavil, a smlouvu, bylaliby jaká učiněna sepsal*)

*) Nedopátral jsem se toho, jak se spor ten ukončil, podobá se však tomu, že nejvyšší mincmistr celou záležitosť tak vyrovnal, že Kutnohoršti od další žaloby

XIII. Pán z Vřesovic pokračuje novým spůsobem.

Aby však šepmistři a obecní starší z překvapení a namahání nevycházeli, bylo jim arciděkanem dne 3. března oznámeno, že jej nejv. mincmistr k sobě povolati dal, jemu velice domlouval, a do něho si stěžoval, že o tom jistou zprávu má, že ve svých kázáních proti koncilium Tridentskému, proti „devaci", ano i proti učení katolickému káže; a jelikož již jednou napomenut byl, aby se ve všech řádích a obřadech s kněžími pražskými srovnával: protož že mu nařizuje, by buďto bez průtahův a rozmýšlení tak se zachoval, anebo jinde sobě toho hledal, jelikož nařízeno jest, by všickni kněži, kteří by se arcibiskupem pražským říditi nechtěli, království tohoto prázdni byli; a poněvadž se tu na něm věcí nemožných žádá, protož se ohlašuje, že pod sv. Jiří zde déleji zůstávati moci nebude.

Zpráva ta všech náramně polekala, jelikož se patrně vidělo, že p. z Vřesovic všemožně o to usiluje, aby poslední zbytky náboženství utraquistského, vypovězením kněží, v Hoře Kutné potlačeny byly. Spoleháno bylo však v to, že podobný rozkaz posaváde ani od JMCé ani od místodržícího království Českého vydán nebyl, jelikož okolní města až posavade při svých kněžích zachována jsou, a důvěřujíce v přípověď knížete z Lichtensteina, jižto před svým odjezdem do Vídně jim byl učinil, „že při svých právech a náboženských zvyklostech až do další resoluce JMCé pokojně zůstávati mohou", ustanovili se na tom, aby nejvyššímu mincmistrovi suplikace sepsána a podána byla, v nížto by všecky tyto důvody uvedeny byly; a pak-li by ani tou suplikací u něho se ničeho nevyřídilo, aby se pak páni k vyšší vrchnosti utekli.

Konečně pak s jakousi rozhodností doložili: „Pak-li by snad mezi tím jaká resoluce od JMCé vyšla, kde by té věci již pomaháno

pro urážku na cti upustili, a za to, jak dále uvidíme, žádané na nich odškodnění za užívání statku Sedlekého platiti musili.

býti nemohlo, to že by již Pánu Bohu poručeno býti muselo, a jeden každý tak by svědomí své opatrovati musel, jak by nejlépe mohl.*)

Že však ani touto cestou ničeho docíleno nebylo, dokáže nám nejbližší budoucnosť.

Dne 7. dubna došlo šepmistrův psaní od Albrechta Václava Eusebia z Valdsteina na Všetíně, Lukově a Rymnicích, nařízeného nejvyššího nad lidem vojenským jízdným i pěším, nímžto se oznamuje, že lid vojenský španielský několika tisíců, který z markrabství Moravského vyzdvižen, do království Českého poslán jest, přímo k Čáslavi, Kolínu a Českému Brodu táhnouti má, při čemž i poručeno bylo, poněvadž lid ten všelijakých profiantův potřebovati bude, aby obec tato beze všeho prodlévání vším dostatečně, jak moukou na pečení chleba, obrokem a jinými věcmi se zachystati a zásobiti hleděla, a kdyžby koli dále oznámeno bylo, jak chlebův co nejvíce se moci bude na spěch upéci, a také jiné profianty tam, kamž by koli toho potřeba kázala, dovezeny býti mohly, tak aby týž lid vojenský skrze dotčená města a místa táhnoucí, znaje své opatření, příčiny sobě nevzal škody činiti. — I bylo za tou příčinou každému sousedu a obyvateli, jak kdo sedí, nařízeno, po jednom věrteli mouky a po věrteli ovsa, a mimo to na upravení jiných potřeb po 7½ gr. dáti, a neprodleně na jisté místo odvédsti, a z té mouky aby se potomně, kdyžby o jejich příjezdu slyšeti bylo, časně chlebův napeklo, a s jinými věcmi tam, kamby poručeno bylo, se dodalo, aby všelijakým škodám vyvarováno býti mohlo; a obyvatelé vědouce, že jinak býti nemůže, svolili k tomu.

XIV. Obnovení úřadu šepmisterského, a oznámení generalního pardonu.

Na to dne 9. května nejvyšší mincmistr u přítomnosti pánů Ondřeje Hornateckého z Dobročovíc a na Zbraslavicích, Dobřeni a

*) Jak to u vykonávání obvyklých náboženských obřadech dopadalo poučuje nás zápiska Mikuláše Dačického, který vypravuje: „Před hody veliko-

Radboři a Radslava Kostomlatského z Vřesovic a na Malých Bečvárkách obnovil a osadil šepmistry a radu následujícími osobami: 1. prýmas Jan Endrle, 2. Jan Kosař, co náhradník jeho ve všech věcech, 3. Jiří Šrámek, 4. Jindřich Šťastný Velvarský z Věčína, 5. Jan Špís z Hartenfelsu, 6. Jan Neupauer, 7. Jan Šreiter ze Šreitentalu, 8. Jakub Novomlejnský, 9. Jan Badr, 10. Jan Knaur, 11. Martin Klatovský, 12. Pavel Urbanův, 13. Jsaiaš Fingerman, 14. Pavel Nicefor, 15. Samuel Schmied, 16. Jan Lederer, 17. Jiří Treuman, 18. Jindřich Sixt; jakož i ostatní obecní starší dle obvyklého pořádku.*)

---

nočními starší nad havíři hor stříbrných, přinesše k tým hodům dary nejvyššímu mincmistru na Vlašský dvůr, obdrželi to při něm pro sebe, že v neděli nastávající „Resurectionis Christi", též v pondělí služby boží evangelické (jenž byly před tím zastaveny) jsou v kostele Barborském obdržány a konány. Kostel Námětský ten předce zamčený a pustý zůstával. Což tak podle vůle světské zůstává do smilování božího; a slovo Páně nezahyne, ale zůstane na věky.

*) Mikuláš Dačický zaznamenal o této volbě takto: „V pondělí po památce „Na nebe vstoupení Krista Pána syna božího" devátého dne měsíce máje, nejvyšší mincmistr v království Ceském pan Vilém z Vřesovic, jenž tím úřadem a pádem stavův království Českého zbohatl, a statkův pana Václava z Budova propadených obdržel, obnovil konšely městské na Horách Kutnách, a učiněn prvním konšelem jakýsi Jindřich Velvarský, jenž se nedávno do Hory dostal, a předešle muzikářem houslí býval, čímž ten úřad zlehčen. A hned při tom v týž den obnovení starších obecních a osmisoudcův i volení rychtáře městského vykonáno, vše podle nového nařízení téhož pana mincmistra mimo nařízení, starobylý spůsob a svobody týchž Horníkův, čemuž ke všemu tíž Horníci říkali: „Amen!" a nižádný se tomu jako předkové jich starší opříti, a svobod jich hájiti nechtěli nebo nesměli. On jim do všeho sáhal, řídil a rozkazoval, jakoby jeho chlapi a otrokové byli, a obec ta u velikých dluzích tanula a zavedena zůstávala. Pán Bůh rač pomáhati a ochraňovati své věrné svou milostí! — K čemuž ještě dodává: „Úřadníci horní a mincovní na týchž Horách Kutnách bohatli, statky kupovali, peněz na lichvu půjčovali, a tak sobě při těch horách naháněli jak kdo mohl. Obec pak města, vem kde vem, na ty hory nakládati museje s nižádným zyskem se nepotkávala, se soužením, obtížností a naříkáním do milosti boží! — Nesrovnává se to však se zaznamenáním v knize městské, kde co prýmas zanešen Jan Endrle.

Podobati se chtělo, jakoby pro Horu Kutnou konečně nějaké osvobození a ulehčení nastati mělo, když při obecní schůzi dne 16. května odbývané předčítán byl „jeneralní pardon JMCé," jehož datum v městě Presburku ve čtvrtek po památce „Očišťování Panny Marie" léta 1622., v kterémž ovšem ta podmínka se nalézala, aby v šesti nedělích od publikování toho patentu jeden každý před JMCé místodržicím se postavil, a kundšaft o dání milosti dosáhl, aneb, jestliže jest se všem zlém přiúčastnil, tak opatřen byl, jakby mohl v tom ostati, a z toho se vyměřiti.

Nejsouce sobě Kutnohorští nijakého vlastního provinění vědomi, neboť to, co se jim za vinu kladlo, stalo se z činěného na ně nátlaku direktorův a správcův zemských; protož bylo co nejochotněji k tomu svoleno, aby k JMti knížecí místodržiteli do měst Pražských výsylka učiněna byla, a tam na místě vší obce aby se ohlášení stalo, a to aby tam zvláště předneseno bylo, „že Hora Kutná ze žádného nějakého chtíče, ani všetečně neb zúmyslna do toho pádu přišla, nýbrž od tehdejších správcův zemských v to potažena byla, a občanstvo pak z bázně to, čeho jemu nařízeno bylo, konati musilo; a tak aby podle toho se dosáhnouti hledělo polehčení a ušetření obce od ukládaných ji pokut." Zvláště bylo připomenuto, aby se neopominulo ohlásiti, „že vyslaní Kutnohorští při ustanoveném sjezdu fer. 3. Invocavit roku 1618. do veliké koleje nevkročili, a při tom sjezdu se nijak nepřičinili, což JMCá Kutnohoranům tehdá schváliti a jich napomenouti ráčil, aby ani k dalšímu sjezdu, který po neděli křižové odbýván byl, se nestavěli, toho že jim vždy milostí svou spomínati ráčí. A tak se také zachovali, tak že při prohlášení na sjezdu tom učiněného Kutnohorští vyslanců svých tam neměli, a to jedině z té příčiny, aby hory jakožto nejdůležitější regal JMCé zachovány a ubráněny býti mohly: takže pohnůtky ty, jichžto byli Kutnohorští po slavném vítězství JMCé nad zbouřenými stavy knížeti Bavorskému v suplikací předložili, byly pohnůtkou, že nařízeno, aby město naše před drancováním, průchody a ubytování vojska ušetřeno bylo."

To vše když náležitě v spis uvedeno bylo, zvoleni byli za posly do Prahy: Jan Endrle, primator a Jan Špís; ze starších obecních: Sigmund Kozel z Reisentalu; z osmisoudcův: Matěj Rulle, k nímž přidán byl obecní písař M. Petr Kapo.

Že však vyslání to mnoho neprospělo, přesvědčí nás nejbližší budoucnosť; neboť již dne 31. května svoláni byli obecní starší, kdež jim oznámeno bylo, jak se na obec mnohé a téměř neobyčejné těžkosti valí, a mezi jinými to nejtěžší, že věřitelové, kteří obci na onen čas sum svých ku potřebě zapůjčili, vedle daného jim pojištění nastupují netoliko na zaplacení úrokův, nýbrž i hlavní sumy vypovídají; a k těm oznámeným těžkostem přistupuje i to, že dne pátečního JMt. knížecí do renthauzu z 1000 kop gr. míš., někdy paní Virginii Milnarové z Levínu pojištěných, 500 kop odvedeno, a některým jiným věřitelům obce této zapraveno býti má, a pokudžby se toho nestalo, a těch 500 kop tu kdež nařízeno neodvedlo, jest vyslaným od obce doloženo, že ta jistota na 1000 kop se vztahující, některému z oficírův vojenských postoupena bude, oni že se soldaty svými do města neb na grunty zdejší vtáhnouti, a sobě tím spůsobem dluhu a platu zadrželého dobývati mají.

Zpráva ta vyvolala mezi staršími obecními pravou bouři, takže přišly mnohé věci na jevo, které nasvědčují tomu, že s důchody obecními nebylo vše tak v pořádku, jakby bylo mělo býti. Neboť ač jsme se již vícekráte o tom přesvědčili, jak převeliká břemena na obec uvalována byla, přec jak z jednání tohoto vysvítá, nepanovala v obecním hospodářství náležitá správa, a mnohým nepříslušnostem se hověti musilo, sice by obecní starši nebyli mohli těchto věcí přednésti: „Poněvadž předešlí páni šepmistři běžných úrokův spravovali, jest nám divno, že se ještě takových věcí na nás snášeti může, abychom my o nějaký prostředek na odvrácení toho zla pomýšleti měli, neboť se bez nás ve věcech obecních a administračních děje, aniž nám známo, dobřeli nebo zle se při důchodech obecních hospodaří; tak bez vědomí a svolení našeho byl jeden dvůr v Křeseticích prodán, aniž nám oznámeno bylo, k čemu se stržených peněz použilo: z těch tedy příčin že oni v případu tom

6*

nijaké rady dáti aniž jakého svého dobrozdání oznámiti nemohou." — Když však šepmistři a rada proti tak závažným nářkům se náležitě byli omluvili, a obecních starších přesvědčili, že v Křeseticích ne panský, nýbrž toliko selský dvůr prodán byl k potřebám obecním a na zaplacení úroků některým naléhavým věřitelům, tu si obecní starší, obávajíce se horších následků, jaké obyčejně v době té po dané výhrůžce následovaly, po učiněném mezi sebou potazu odpověděli: „Jelikož toho tak veliká a nevyhnutelná potřeba žádá, aby se hlavně těch 500 kop gr. pro JMt knížecí vedle daného poručení opatřilo, tedy že o jiném prostředku nevědí, nežli aby se k některému dvoru buďto Křesetickému nebo Pucheřskému sahlo. Dříve však, nežli by se tak stalo, aby se k důchodu Loreckému*) náležitě přihlédlo, jelikož dle jejich zdání by se v důchodu tom za písařem důchodním několik set na hotově nacházeti mělo, tedy aby k složení a odvedení takové sumy byl přidržán, v obyčejným jeho výmluvám aby místa dáno nebylo; neboť se ví, že až do pěti várek se každého týhodne vaří, piva množství se do města vystavuje a za hotové prodává, a tím každotýhodně do dvou set kop k obci vycházeti musí. Mimo to že mnozí na sta, ba i na tisíce, a to již po dlouhá léta do důchodu obecního dluhují: pročež aby i dluhové ti vyupomínáni byli."

Dopověděno jim, že se k důchodům obecním přísně přihlíží, jakož i že k vyupomínání dluhův za mnohými občany do důchodu obecního povinnovaných v tomto týhodni započato bude. Jelikož však nyní tato neobyčejná potřeba pro obec nastala, jakou sehnati nemohou, že jim sám Pán Bůh dobrých přátel seslati ráčil, neboť poručníci po nebožtíkovi Jiříkovi Lederovi, nabízejí se obci dva tisíce zl. rejn. proti náležitému pojištění zapůjčiti: protož že za to žádají, by k tomu svoleno bylo.

V tak nutné potřebě musili býti starší obecní takřka tomu povděčni, že se ještě někdo vynašel, kdo již tak prodlužené obci

---

*) Obecní pokladní a důchodní úřad nacházíval se doby té v Lorci, což trvalo až do počátku nynějšího století, pokud se pivovar ve vlastní správě obce držel.

ještě tak značné sumy půjčiti odhodlán jest, protož k půjčce té ochotně svolení své dali; vyhradili si při tom však rozhodně, aby pro příští dobu bez jich přivolení žádných dluhův na obec se nečinilo, a počty z důchodův obecních aby se řádně předkládaly.

XV. Výkaz dluhů a požadavků obce.

Jednání toto, kterým stav obce v tak neskvělém světle objeven byl, mělo velmi brzy svých následků, a bylo nepochybně sezení tomu přítomným císařským rychtářem vyšším místům vše oznámeno, jelikož brzy na to došlo šepmistrům a radě nařízení místodržícího knížete z Lichtensteina dané v Praze dne 21. července 1622. jménem JMCé, by se obec Hora Kutná veškerými dluhy vykázala, jichžto věřitelům platiti povinna jest. Rozkazu toho musilo se ovšem uposlechnouti, a z výkazu toho seznáme nejlépe jak převelikými dluhy toto jindy tak bohaté město bylo stíženo.

Podán byl tento:

Výkaz dluhův obce města Hory Kutné

na poručení JMti knížecí v pondělí po památce proměnění Pána Krista učiněný.

JMCé králi a pánu svému nejmilostivějšímu sumy někdy od paní Virginie Milnarové z Levína k obci půjčené a po Petrovi Milnarovi v pokutu připadlé	750 kop.
Urozenému pánu Heraltovi Václavovi Liebsteinskému z Kolovrat spolu s panem Zbinkem Liebsteinským synem jeho, dluhu od nebožtíka Václava Chotouchovského z Nebovid půjčeného, a urozené paní Aleně Kolovratové rozené Bohdanecké z Hodkova v léta 1621. půjčených, po vykázání z něho panu Šebestianovi Hölzlovi z Sternsteina úředníku mince s paní Barborou manželkou jeho 250 kop gr., zůstává ještě	250 „
	1000 kop.

Urozené paní Elišce Žerotínské rozené z Waldsteina .	750	kop.
Urozenému pánu Petrovi Lukaveckému z Lukavce' na Klucích	1000	„
Urozenému pánu Vodkolkovi z Oujezdce	600	„
„ „ Albrechtovi Jiřímu staršímu Klasákovi z Kostelce	1000	„
Urozenému pánu Jeronýmovi z Nišdorfu od pánův prof. akademie Pražské přítomného roku vykázaných . . .	500	„
Urozené p. Elišce Miškové rozené z Dobřeně na Souňově	3000	„
„ „ Marianě Chuchelské ze Šlambachu	350	„
„ „ Esteře Šatné rozené Skalské z Dubu podle převedení na ní od urozeného pána Jindřicha Rosenheina z Janovic v léta 1622.	500	„
Urozené paní Anně Mírkové z Malovic	1000	„
„ „ Kateřině Skalské z Lípy a na Zhoří . .	300	„
„ „ Anně Kamberské rozené Hornatecké z Dobročovic podle vykázání jí od paní Kateřiny Skalské z Lípy roku přítomného	135	„
Pánům osadníkům sv. Václava na Zderaze v Novém městě Pražském	1000	„
Panu Janovi Chrisostonovi Šreplovi ze Šreplsberku JMCé rychtáři Starého města Pražského s paní Salomenou manželkou jeho	1250	„
Panu Celestínu Šemíkovi Podivinskýmu z Dobrovičan .	2500	„
Paní Anně Bechtenbrukové z Hohenperku	1750	„
„ Anně Pichlperkové z Varvažova	1500	„
„ Hedvice Linhartové z Habartic	500	„
„ Anně Kronenbergové z Holsperku	2000	„
„ Ludmile Šírové	250	„
„ Salomíně Žalanské	350	„
„ Anně Šultisové z Felsdorfu	300	„
	20535	kop.
z předu	1000	„
	21535	kop.

Panu Pavlovi Hadlerovi a panu Janu Hynkuniusovi z Velínova, poručníkům záduší nebožtíka Baltazara Neumayera k ruce téhož záduší . . . . 500 kop.
Paní Kateřině Glenkové rozené z Šmilova . . . . . . 750 „
Panu Jiřímu Wernstorfovi . . . . 750 „
„ Šimonovi Šilhánkovi z Choustníku a Anežce z Aupy manželce jeho předně dluhu jejich vlastního 750 kop a potom v léta 1620. jim manželům od urozené paní Anny Miránkové postoupených 200 kop g. č. činí . . 950 „
Paní Juditě Martina Blatnického manželce sumy na ní podíly o statek po neb. Kateřině Francové sousedy zdejší zůstalý přítomného roku vykonanými přišlo . . 250 „
Knězi Václavovi Paryxovi s Salomenou manželkou jeho 125 „
Panu Janovi Vinařskýmu . . . . 500 „
Paní Kateřině Vinařský a Dorotoně dceři její . . . . 500 „
Panu Danielovi Hnátovi . . . . 1250 „
Paní Mandaleně Fukávkové . . . . 400 „
„ Alžbatě Gilinkové . . . . 1000 „
Panu Janovi Felixovi . . . . 750 „
„ Gregorovi Rolandovi . . . . 750 „
Paní Alžbětě Khyrbikové . . . . 900 „
Panu Václavovi Matoušovýmu . . . . 750 „
„ Janovi Matoušovýmu . . . . 500 „
„ Jiříkovi a Šimonovi bratřím po neb. Albstorfským zůstalým . . . . 650 „
Knězi Jakubovi Novoniusovi . . . . 700 „
„ Tomášovi a knězi Janovi bratřím vlastním Dentelínům k ruce sirotkův po neb. Tomášovi starším Dentelím zůstalým . . . . 1250 „
Sirotkům po neb. Šebestianovi Raišvickým z Freifeldu zůstalým . . . . 750 „

13975 kop.
z předu 21535 „
35510 kop.

Paní Markétě a Evě sestrám po neb. Janovi Loukotkovi z Ledče	250 kop	
Panu Šebastianovi Hölzlovi z Sternsteina úředníku mince, a paní Barboře manželce jeho předně sumy od jich manželův půjčené 1000 kop a potom od pána pana Heralta Václava Liebsteinského z Kolovrat na obci této z dluhu na pána po urozené p. Aleně z Hodkova manželce jeho po ní přišlého léta 1622. vykázané 250 kop g. činí vše v jedné sumě	1250 „	
Panu doktorovi Tobiašovi Salandrovi ze Starkova	150 „	
Panu Pavlovi Škretovi Šotnovskému z Závořic za dům nedostalých	1000 „	
Panu Zdislavovi Podivickýmu z Podivic . .	250 „	
„ Karlovi Šultisovi z Felsdorfu	500 „	
Pánům úřadníkům statku Předbořského . .	50 „	
„ poručníkům sirotkův neb. Jiř. Lederera	1000 „	
„ „ „ „ Pavla Litomyšlského	200 „	
P. poruč. sirotka Šubrtového	600 „	
„ „ Václava Francla z Liblic	500 „	
Paní Juditě Šmilaurové se sirotky jejími . .	750 „	
Jí samé	500 „	
Panu Václavovi Hořickému mydláři . . .	500 „	
P. Anně Pešinové s Kat. dcerou a Jan. synem	500 „	
P. Janem Kosařovi s Sam. a Jiř. syny jeho	150 „	
„ Bohuslavovi Šultisovi z Felsdorfu . . .	500 „	
Sirotkům po neb. Janovi Třískovi zůstalým	339 „	19 gr. 6 d.
	8989 kop	19 gr. 6 d.
z předu	35510 „	
Činí úhrnem	44499 kop	19 gr. 6 d.

Proti tomu jsou zase obci nížepsanými dluhy povinni tito:

Předně. JMCá král a pán náš nejmilostivější dluhu od obce a sousedův zdejších k důležitým potřebám JMCé mince zde na Horách Kutnách pro zdržení hor rozdílnými časy půjčovaných učteny, a do listy sněmovní léta 1615. k zaplacení pojaté a od JMCé císaře Matiaše jistotou hlavní spolouletní výpovědí nadepsaného léta pojištěných	21142 kop 39 gr. 6 d.
V tom dluhu mají sousedé a cechové zdejší peněz svých, od nich vedle obce k té oznámené potřebě půjčovaných, a od obce proti nadepsanému takového dluhu do listiny sněmovní vložené a generalní jistotou pojištěné, jako také budoucí zaplacení jednomu každému partikulárně pojištěných 6623 kop 39 gr. 2 den. Ostatek jsou obecní.	
Jt. Na druhou jistotu v létu 1616. od JMCé císaře Matiaše učiněnou na dva tisíce kop míš. také ku pilným potřebám JMCé mince a hor od obce půjčených nedodalých . .	179 kop 55 gr.
Jt. Jiného dluhu JMCé na jednání uroz. pána Heřmana Černína z Chudenic a pána Adama Rizmberského z Janovic a Václava Magrle z Sobíšků k milostivému zalíbení v létu 1620. pujčeného	5000 kop
Jt. Opět jiného dluhu JMCé v létu 1621. na jednání nejvyš. mincmistra v království Českém pana Viléma z Vřesovic, mimo to, co jsou jak tehdáž tak i prvé před tím sousedé a cechové zdejší půjčovali . . .	1000 kop.
	27.822 kop 14 gr. 6 d

Jt. JMti pánu panu Václavovi ze Vchynic a z Tetova peněz na hotově půjčených, a že dluh spravedlivý, od pánů úřadníkův menších desk zemských přisouzených . . . . . . 3000 kop

Jt. Urozený pán Václav Homut z Harasova od paní Elišky Myškové, rozené z Dobřenic v létu 1619. postoupených na soudu Pražském přisouzených . . . . 1000 kop.

K zaplacení na žádném nic od obce vykázáno není.

	4000 kop	
z předu	27.322 „	14 gr. 6 d.
činí úhrn	31.322 kop	14 gr. 6 d.

Z toho vidno, že kdyby obec kutnohorská veškerých tuto vykázaných požadavků zpět zaplacených byla obdržela, bylaby po zaplacení příspěvků od sousedů a cechů založených 6623 kop 39 gr. 2 den. toliko v dluhu 16.553 kop 25 gr. a 2 den. vázla.

Je se při tak častých a různých však vždy v značné částce činěných požadavcích, jak na vydržování a podporování rozličného v městě ubytovaného tak kolem táhnoucího vojska všelikého, pak uvalenou na město povinnosť udržení nákladného pavování dolů kaňkovských čemu diviti, že obec tak do dluhů zabředla, že přirážky na sousedstvo dosti veliké činěny byly, a přec bylo jak sousedstvu, hlavně však městu, vojskem tak mnohá a nesnesitelná příkoří činěna, že to k častým podáním stížností a žalob vedlo.*)

*) O tom praví Mikuláš Dačický: Lid vojenský císařský v království Českém po městech rozkvartýrovaný vždy zůstával, nejsa nic užitečné, na nějž k vychování obyvatelé téhož království berně a sbírky peněžité, (vem kde vem) beze všeho svolení a nařízení sněmovního sbírati a dávati musili s naříkáním. A však týž lid vojenský nepřestávaje kde a jak mohl drancovali, sem a tam projíždějíce. Z města Kouřími přijevše jich koliksi do města Hory Kutné v sobotu po památce svatých apoštolů rozeslání 1622. různiee učinili a některé zranili: potom v noci přibravše jich více ji do vsi Přítoky nedaleko Hory Kutné, a tu vše drancovali, i dobytek sedlákům pobrali. Od kumpanie Merdera na Kolmarce sousedé také velikých škod pocítili, pobráno jim kde co měli, a tak sousedé nebyli ušetřeni.

Dne 31. srpna 1622. byl obecním starším čten přípis knížete z Lichtensteinu daný v Praze dne 27. července 1622. nímžto se Kutnohorským nařizuje, aby veškeré útraty a sbírky na lid vojanský Španielský, který kolem Čáslavi táhl sečteny a jemu předloženy byly. V naději, že jim náklad ten snad nahražen bude, stalo se tak, a sečteno jich jen nejhlavnějších na 312 kop 4 gr., však o nějakém odškodnění nebylo ani řeči.

XVI. Porovnání s opatem Sedlckým.

Živější v zasedání tom nastalo rokování, když jím sdělen byl dopis pana Václava Heralta Liebsteinského, nímžto tento šepmistrův k sobě na Hrádek k porovnání jich s opatem Sedlckým o užívání gruntův Sedlckých předvolává; neboť obávaje se opat ten výsledku žaloby pro nařknutí a urážku na cti od šepmistrův a celé obce naň podané, obrátil se se žádostí ku knížeti z Lichtensteinu o vyslání komisařův k porovnání. Jelikož však jak pověděno, stížnost opata a konventu o náhradu za užívání gruntův Sedlckých, za kterouž 6000 kop míš. od Kutnohorských požadoval, posaváde ještě vyřízena nebyla, k tomu pan Kolovrat Liebsteinský vyhlednut byl, aby obě strany ještě jednou vyslechl.

Obecní starší nesvolili však k tomu, aby se jaké vyjednávání s opatem o věci té dříve dělo, dokaváde by vyřízení žaloby pro urážku na cti na opata podané skončeno nebylo, což také panu Kolovratovi písemně se oznámilo.

Podobá se však tomu, že později prostředkováním nejv. mincmistra, Arnošta staršího Rabenhaupta z Suché a Ondřeje Hornateckého z Dobročovic nějaká smlouva v záležitosti té docílena byla; jaká, nelze nám říci; soudíme toliko dle toho, že přípisem daným v Sedlci v pondělí den svaté Doroty 1623. opat Bartoloměj Píka z Ernsteina Kutnohorských toliko o zaplacení druhého termínu 125 kop gr. míš. co pokuty za užívání statku Sedlckého smlouvou

uzavřeného upomíná, který již koncem roku 1622. zaplacen býti měl, že požadavek opata velice zmírněn byl.

XVII. Mincmistr přiměl arciděkana k poděkování.

Aby však Kutnohorští v činnosti a napnutí mysle udrženi byli, postaral se již pan Vřesovic v každé době. A tak byl obecním starším dne 7. září čten přípis arciděkana Jeremiáše, jímžto oznamuje, že od sv. Havla z místa svého ustoupiti chce; neboť byl předzvídal budoucích věcí, jak pro kněze utraquistické tak pro vyznávače náboženství toho krutější ještě pronásledování: a tudy raději dříve odstoupiti a do zátiší domu svého v Novém městě Pražském se odebrati umínil.

Nezdálo se ovšem mnohým ze zastupitelstva obecního k odstoupení tomu přivoliti, jelikož do sv. Havla již jen několik neděl jest, a on toho čtvrt roku napřed oznámiti povinnen byl. Jelikož proměna ta však něčeho mnohém horšího pro ně přinésti mohla, protož že se za nejbezpečnější vidí, bez odkladu k němu jíti, a jej z toho vyvésti, aby se neohlédal na nepřízeň, o které píše, poněvadž se toho i Kristu Pánu a apoštolům dostávalo; on aby tedy slovem božím hleděl těšiti, a i na dále velebnými svátostmi posluhovati, v čemž oni jej se vší možností ve všem podporovati chtí.

Na jak dlouho se jim podařilo arciděkana toho ještě v Hoře Kutné udržeti, nedá se určiti; ale dle všeho pobytu jeho do vánoc tu nebylo, jelikož rescriptem císaře Ferdinanda II. daného ve Vídni dne 17. září 1622. uděleno bylo právo kolaturní čili „jus patronatus“ všech chrámů, jak v Praze tak v celém království Českém arcibiskupovi Pražskému, tak aby on tam, kde toho zapotřebí, dobrých a schopných kněží dosazoval, a tím katolické náboženství rozšířoval a podporoval: a že v následku toho reskriptu brzká změna duchovenstva v Hoře Kutné se udáti musila, jest jisté; a to zavdalo dojista také příčinu k jeho brzkému z Hory Kutné odchodu.

XVIII. Špitál městský ze zprávy obce odejmut.

Byl to jakýsi úvod k smutnější ještě události; neboť dne 17. října 1622. dostavil se před svolanou obec Jan Čáp měšťěnín menšího města Pražského, vykazav se co vyslaný nařízený komisař od fratera Jana Baptisty Sanalaurea Gosnera, člena řádu „Misericordie Dei," který nejprvé dal čísti patent JMCé, kterým se nařizuje, že týž frater Jan Baptista ve veškerých dědičných zemí ustanoven jest, všecky dobročiné špitály a nadání, fundací donatované, registra jich duchodův, předešlé i nynější, i všecky jim patřící případnosti, svršky, dobytky a grunty zádušní spatřiti, a to na jistý dobrý řád uvozovati, i sobě ku pomoci osoby za inšpektory ku každému špitálu a záduší přidati a ustanoviti; pak druhý patent JMt knížecí, kterým se jménem JMCé přikazuje, aby se nikdo proti tomu nepozastavoval; pak též podobný patent pánův místodržících, a konečně instrukcí téhož fratera Jana Baptisty, kterak to vše v moc uvedeno má, a on že k sobě připojuje Jana Čápa měšťěnína menšího města Pražského a komisaře, jejž k těm věcem ustanovuje. A prokázav se takto svou plnou mocí, žádal sice zdvořile, ale přec s jistou přísnou rozhodností, aby jemu fundací a všecka alegata ku špitálu zdejšímu ukázána byla, tak aby mohl svému panu generalu o tom náležitou zprávu učiniti.

Omlouvali se jak šepmistři taktéž špitálmistři, že ty zastaralé věci tak pojednou vyhledány býti nemohou, a žádali k tomu lhůty nejméně dvou měsíců; vyslaný komisař však toliko osmi dnů jim povolil, v kterémžto čase aby všecky ty věci do kláštera SS. Šimoniše a Judy v Sedlcích před pana generala předloženy byly, při čemž ku opatřování špitála a jmění zádušního ve špitále zdejším sobě ku pomoci přivzal a za inšpektory nařídil (poznamenaných jich maje) Hlavsu z Liboslavě JMCé rychtáře, Jindřicha Šťastného Velvarského z Větčína a Jakuba Mareše.

I stalo se při tom ohlášení a připomenutí jak od pánů tak od obce některých nutných věcí, a sice: že se za špitálem mnoho

dluhů nachází, jichžto předešlí špitálmistři, pro panující neúrodu, k placení potřebných výloh špitálních přidlužovati jakož i ze svých vlastních peněz zakládati musívali, a po těch vdovy, dítky a sirotci zůstávají, aby na ně v tom žádné skrácení dopouštěno nebylo, nýbrž aby k svému vlastnímu požadavku přijíti mohli; dále aby na to pamatováno bylo, že ves Veletov s opatem Sedlckým za dvorec Gruntlík ku špitálu odvedena byla; pak že vždy z polí špitálních šest kop roli orné na vydržování koní k rozličným pojezdům přenecháváno bylo, tak aby ani toho mlčením pominuto nebylo, aby tak obec žádného skrácení nenesla; a konečně že i žákovstvu obojích škol odtud ze špitálu každotýhodně po patnácti a teď posledně po dvaceti pecnů chleba vycházelo, a že i kněžím odtud chleby vycházely: protož že žádají, aby toho požívání ze špitálu odjímáno nebylo, jelikož by tím obec skrácena byla, a oni na jiném nejsou, nežli všechnu poslušnosť k JMCé zachovati: a žádají opáčně, aby jim k vyhledání fundací volnosti času dopřáno bylo.

K čemuž od komisaře doloženo bylo: co se dluhů dotýče, že JMCá neráčí dluhův sirotčích a újmy jich žádostiv býti, a též on že není na tom, aby měl co odnímati, a toho, čemu jeho poručeno není, se ujímati, nýbrž jedině to, co zastihne, aby shledal, popsal, a inšpektory k tomu nařídil: a on jen tak se zachovává, čímž jim druhý důchod, jimžto se tak rádi zakládali, z rukou vyrván byl.*)

---

*) Zaznamenal o tom Mikuláš Dačický co souvěký pamětník takto: „Jménem JMCé komisaři jacísi, mezi nimi jeden mnich, vzavše také sebou Bartoloměje Píku opata Sedlckého, přijeli do Hory Kutné, a všedše na rathouz, tu v přítomnosti konšelův a vší obce k tomu povolané ve velké radní světnici předloženo a oznámeno, že JMCá špitál obecní Hory Kutné, k správě šepmistrům a radě od dávna náležející, ze zprávy a moci vynímati, a pod N. řečeného Baptista, rozeného Italiana z Říma, preláta, Horníkům nepovědomého, (jenž tomu ani přítomen nebyl) uvozovati ráčí. — A věci k témuž špitálu náležité, aby z inventýrovány a popsány byly, jest nařízeno. Nad čímž též Horníci hoře a žalosť měli, a žádný tomu odepříti nesměl. Týmž spůsobem stalo se i měšťanům Kolínským sousedům týchž Horníkův.

Nota. Mezi jinými příčinami byla i ta, žeby konšelé důchody špitálu

XIX. Kolaturní právo vůbec odejmuto a toho následky.

Reskript císaře Ferdinanda II. ze dne 17. září 1622., jímžto právo kolaturní při všech chrámích v království Českém arcibiskupu Pražshému uděleno bylo, dotknul se Kutnohorských velmi bolestně, a protož obávajíce se, žeby jim vykonávání svého obvyklého náboženství zakázáno bylo, pokusili se ještě jednou toho zkoušeti, zdaliž zlo to, jehož se nejvíce obávali, od nich odvráceno býti by nemohlo, za jakouž příčinou podána byla nejvyššímu mincmistrovi tato žádosť:

„K Vaši Milosti se ve vší ponížené šetrnosti utíkati pominouti nemůžeme, kterak na ten čas zde na Horách Kutnách zhusta se proslýchá, a nás zprávy od mnohých, a zvláště chudého dělního horního i obecního lidu docházejí, kterakby k tomu přicházeti chtělo, žeby farář zdejší, kazatel německý od kostela sv. Jiří vyzdvižen, a posluchačům svým odňat býti měl, což, poněvadž by na žalostivé stěžování netoliko národu německého, šmelcířův a horních lidí zde na Horách Kutnách, ale i vší obci naši, kdyby taková proměna a odnímání správcův církevních při jiných chrámích Páně se díti, a dopuštěno býti mělo, k velikému skrácení se státi musilo: a skrze vyzdvižení našich evangelických kazatelův, kteříž se augsburkskou konfesí spravují, ne malá, ale veliká odháňka, kdyžby se jinám obraceti přinuceni byli, tak také nenapravitelné hor kveldykování, nýbrž i zmenšeni JMCé urbury, nejvíce pak naříkání lidu obecního i ode vší obce z toho by pocházeti musilo. Jest zajisté VMti dokonále vědomé, že nynější děkan náš sem do obce naši od JMti knížecí jistým dekretem konfirmován a dosazen jest, a my až

---

náležité odstraňovali, a sobě tím naháněli, což poněkud tak bylo i v jiných věcech obecních. — Týmž spůsobem konalo se i v městě Čáslavě.

Poznámka spisovatele. Z vypravovaného jednání o stavu špitálu seznalo se, že se důchodů jeho na mnoze k jiným účelům používalo, nežli k čemu nadacemi a odkazy určeny byly, aniž bychom správce špitálu z nepoctivosti viniti chtělí.

posavád v tom očekávání postaveni jsme, aby nám v takovém nedostatku správcův církevních, touž augsburkskou konfesí se řídící a spravující dosazeni a potvrzeni byli. — Protož se v té důležité potřebě, kdež se cti a chvály boží a církevních služeb slovem božím a velebnými svátostmi posluhování dotýče, k VMti ve vší pokoře utíkáme, a za to i na místě a k ruce vší obce žádáme, že při JMti knížecí nás a tu obec naši v příčině správcův církevních, abychom jimi opatřeni, a takového nedostatku zbaveni a osvobozeni býti mohli, VMti k laskavé ochraně a fedruňku poručené míti ráčíte, toho my se VMtem poslušnými službami našími vždycky rádi odsluhovati budeme. A tím se VMtem na všem vždycky dobře a šťastně míti vinšujíce, za potěšitelnou odpověď žádáme."

Dán na Horách Kutnách ve středu po památce
Všech Svatých vyvolených božích 2. Novembris 1622.
Šepmistři a rada.

V témž směru podali též úředníci horní a mincovní podobnou žádost, z nižto toto vyjímáme:

„Kdyby jaká proměna v religionu zde na Horách Kutnách od mnoha lét podle augsburkské konfesí zvyklém, a posavád pokojně provozovaném se díti, a ta starobylá svoboda při držení se jeho podle daru a víry od Pána Boha každému propůjčeného minouti měla, žeby horám, klenotu tomu přednímu, kteréž se privilegiemi a svobodami nejvíce zdržují a vyzdvihují, k nemalému stenčení a zmenšení posloužiti, a při dělnicích, kvercích a nákladnicích nějakou roztržitost nebo také hor opuštění přinésti mohla, an kněží zdejší, jakž VMtem vědomé jest, pokojni jsou, děkan pak toliko sám jediný zůstává.

Pročež kdyby ta žádost starších nad havíři, šmelcíři a kutníky místa míti neměla, jsouce čeládka ta jinému, než v kterém až posud obcovala, náboženství nezvykla, byloby se obávati, aby někteří, zvláště přespolní a neosedlí obojího národu českého i německého pryč se dáti, a hor na velikou škodu JMCé — an prvé čeládky (jakž povědomost míti ráčíte) všudy při horách velmi málo jest — opustiti se nesnažili a neopustili. —

I ačkoliv znajíce my VMti pána laskavého, křesťanského, horám těmto JMCé krále a pána nás nejmilostivějšího, i tomuto všemu handli, jako i jiným horám království tohoto netoliko za nejvyššího mincmistra a vrchnost, nýbrž za otce představena býti, a hor těchto všeho dobrého a prospěšného vyhledávati, což mnohými příklady a skutky přízně a dobrotivosti prokázáno jest, té důvěrnosti k VMtem zůstáváme, že toho, čehož šmelcíři a havířstvo strany kněží svých se obávají, dopustiti nikoliv neráčíte".

Dáno v středu po památce Všech svatých dne 2. Novembris 1622.

Úředníci horní a mincovní na Horách Kutnách.

Jak žádosti ty pána z Vřesovic podrážditi musely, vysvítá z odpovědi jeho, jižto na místě očekávané potěšitelné byl zaslal, z nižto nejvyšší nemilost vysvítá, neboť nepoužívá již více obvyklé titulatury, píše krátce toto:

„Páni šepmistři! Jest Jeho knížecí Milosti poručení, abyste ihned, jak k vám toto psaní dojde, pod hrdlem trestání tento praporec knechtův JMti vysoce urozeného pána pana Albrechta Václava Eusebia z Waldsteina, vladaře domu Waldsteinského z Friedlandu JMCé rady, komorníka a nejvyššího nad lidem jízdným a pěším ihned přijali, a dle povahy osob jim dobrý kvartýr dali, žádného v tom ani šepmistrův neušetřujíc, tak aby dobře ložírováni byli. Co se pak dotýče jejich každodenního vychování, na obecní soldaty každému z nich za den dvě libry chleba, a patnáct krejcarů na hotově, gefreitrům půl třetí libry chleba a dvadcet krejcarů na hotově. Co se pak vyšších oficírův dotýče, těm ať se dá dosti jísti a píti dle slušnosti a povahy a osoby, až do mého příjezdu, tu potom jisté nařízení se stane, co se každému každodenně vydávati má. Pročež jak forýři přijdou, z prostředku vašeho jisté osoby nařídíte, kteréž jim kvartýry vykáží, a vy se ve všem tom jakožto poslušní poddaní JMCé zachováte".

Dáno v Praze, spěšně 7. Decembris léta Páně 1622.

Vřesovec.

Kteréžto nařízení šepmistrům dne 12. prosince dodáno bylo.

7

Že se Kutnohorští proti vložení vojska toho bránili, jest jisté, a ačkoliv se obrany té nikde nenalezá, vysvítá to z přípisu nejvyššího mincmistra na obranu tu odeslaného, v němžto píše: „Psaní vaše jsem obdržel, a nač se vztahuje jsem vyrozuměl. A v pravdě, bylo by se toho nic nestalo, aby býti měl týž prapor soldatův k vám poslán a tam kvartýrován; ale pro vaše skrze psaní činěné pohrůžky se to státi musilo. Protož že jižto nyní přijíti musilo, o to co jsem při JMti pánu nejvyšším, tak jakž jsem mohl nejskrovněji objednal co by se mělo jednomu každému z oficírův na den dávati, vám to odesláno, na čemž oni povinni jsou přestati, a vy jim ničímž víceji povinnovati nejste, mimo toho vám odeslané nařízení, odvozovati.*) Však to na dlouze nebude, nebo já bohdá brzy, jak mi Pán Bůh ráči dáti, že trochu zdravější budu, k vám se vypravím, a jinší řád mezi těmi soldaty učiním. Nebo byl bych se k vám již dávno vypravil, ale pro nedostatek zdraví svého, tak že až posavade dokonale zdráv nejsem, se to státi nemohlo. Pročež že toto nařízení témuž panu leutnantovi přednesete, a to, co jest od JMti pána nejvyššího nařízeno, na tom že přestane, a od vás, co komu náležeti bude, se odvozuje, vedle kteréhož nařízení že se tak a nejinak zachováte, očekávati musím. S tím milost boží rač býti s vámi.

Datum v menším městě Pražském v sobotu dne 17. Decembris 1622.

Vilém z Vřesovic.**)

---

*) Pán z Vřesovic se tu tváří, jakoby to byla nějaká maličkosť, a přec mimo jídla a pití bylo nařízeno denně platiti: leutnantovi 10 rejn., fenrichovi 6 zl., feldveblovi 3 zl., foryrovi 2 zl., felčarovi 2 zl., desátníku 1 zl.; gefraitrům a sprostým jak již dříve bylo nařízeno.

**) O přibytí vojska toho do Hory Kutné zaznamenal Mikuláš Dačický, co očitý svědek všech těchto událostí takto: „V úterý, den památky sv. Lucie, 13. dne měsíce Decembris, v advent, nařízením nejvyššího mincmistra p. Viléma z Vřesovic, jménem knížete Karla Lichtensteinského, místodržitele v království Českém praporec knechtů vojenských okolo 250 a při nich žen okolo 150 s dětmi a vozy přivelebili se do města Hory Kutné, a tu po domích sousedských jsou rafírováni, aby stravováni byli a zůstali do dalšího nařízení, čímž sousedé obtíženi jsou. Příčina toho a vina dávána byla týmž Horníkům, že by nějaké psaní od nich vrchnosti učiněno bylo s pohrůžkou, jestli by jim

Z tohoto uvedeného zaznamenání Dačického se dovídáme, že arciděkan Jeremiáš odstraněn, a na místě něho z Pardubic Matyáš Apian?z Milesu, kněz to již římsko-katolický povolán byl, o jehož v Hoře Kutné si počínání dále vypravováno bude; a tak uvedením vojska do města a ustanovením nového arciděkana stalo se Kutnohoranům nemilé nadělení k hodům vánočním, čímž utrpení Hory Kutné v roce 1622. se končí, aby horší ještě nastalo.

1623.

XX. Pán z Vřesovic s plnou mocí za gubernatora města ustanoven a jeho si počínání.

Další utrpení Hory Kutné v roce 1623. počínám s popisem, jak jej byl Mikuláš Dačický ve svých „Pamětích" zaznamenal, jelikož

---

v jich religionu evangelickém překážka činěna byla, a kněží jich by vyzdvihováni byli, což se již v jiných městách konalo, že by lid horní pracovitý od těch hor se vyzvednouti mohl, kteroužto vinu a příčinu jedni druhým přičítali. — A hned brzy po tom před hody vánočními, přijevše do Hory Kutné týž pan mincmistr, ujal se sám všeho města, nebylo vůbec povědomo jakým právem a nařízením a poruče sobě klíče města dáti, vartu domácí vyzdvihl, a nadepsaným knechtům vojenským ji poručil a nařídil. Též kněze Jeremiáše od Vysokého kostela, (kteréhož byl tu předešle usadil), zase odtud vyzdvihše, jiného tu P. Matouše z Pardubic nařídil. Týmž spůsobem na Kaňku učinil. Kterýžto kněz hned tu v hody a svátky vánoční náboženství římské řídil a svými k tomu nařízenými, kteréhožto osazování dálo se a konalo vojensky se nadepsanými knechty s praporem, bubnováním a střílením z ručnic. Kostelové se římským spůsobem světili a kropili. Lid obecní k tomu na lelky a divadlo běželi jako opice, zvláště ženské pohlaví.

Takhle týmž Horníkům religion evangelický, kteréhož od dávna užívali, bez překážky jest zastaven. V kostele toliko sv. Jiří za branou kouřímskou v předměstí Čechovském, kdež se germanskou řečí náboženství evangelické řídilo, a kněz Joachym tu zůstával, jest zanecháno, avšak s tou výminkou od téhož mincmistra poručením, aby se tu žádnému jinému a nižádnému, mimo Germanům, Němcům, k témuž kostelu přináležejícím, neposluhovalo. Kdo by pak se buď skutkem neb řečí proti těm nadepsaným nařízeným věcem pozastavoval, že na hrdle trestán býti má. Takhle ti Horníci osedláni jsou. O pomoz pane Bože!

jest úplnější, než-li jich Memorabilie podávají, s nimi však v hlavní části úplně se shoduje. Píšeť takto: „V pondělí po započetí léta nového pan Vilém z Vřesovic mincmistr nařídil, aby se konšelé města postavili nejprvé ku mši do Vysokého kostela, a po vykonání mše na rathouz se vší obcí, a dal se také mezi ně najíti, a s ním pan Kašpar Melichar z Žerotína k tomu nařízený komisař, který jej, pána z Vřesovic gubernatorem pěti měst, totiž Hory Kutné, Kouříma, Čáslavě, Kolína a Brodu Českého jménem JMCé a pana Karla z Lichtensteina knížete, nařízeného místodržícího v království českém vyhlásil a potvrdil. A hned jemu panu mincmistru též konšelé, Horníci obě pečeti města, menší i větší odevzdali a on k sobě to přijavše, obnovení jich konšelův, (čehož oni se nadáli a se proto sešli) odložil, a zase na Vlašský dvůr odejel. Také při témž na rathouze shromáždění jím Horníkům přízepsaného kněze Matouše Apiana arciděkanem vyhlásil, a aby se týmž knězem spravovali poručil. Jakož pak někteří z týchž Horníkův nedávno před tím dětem svým listy zachovací pořádného splození objednali, to že se v nic obracuje a platné býti nemá, oznámil a usoudil, za příčinou, že by se to pod rebelií a proti JMCé pozdvižením díti nemělo a nemohlo. Dálo se to vše novou formou a spůsobem mimo starobylý řád a právo na týchž Horách Kutnách k zlehčení týchž Horníkův s žalostí a zármutkem jich.*)

*) Zápiska v Memorabiliích o tom zní takto: „Dne 2. ledna 1623. urozený pán, pan Kašpar Melichar z Žerotína na Nových Dvořích atd. JMCé rada a komorník vedle jisté vůle JMCé a psaní k němu od JMti knížete z Lichtensteina učiněného, kteréhož datum v menším městě Pražském 6. Decembr. 1622. před svolanou obcí JMti urozeného pána, pana Viléma z Vřesovic JMCé radu a nejvyššího mincmistra království českého za gubernatora a hejtmana zde na Horách Kutnách vyhlašovati a vystavovati ráčil, jakož také v Čáslavi, Kolíně, a Brodu Českém nařízen býti ráčí, do kteréhož města každého obzvláštní psaní, aby pána, jakožto gubernatora a hejtmana vrchního svého poznávali vedle instrukci na to vydané pod pečetí JMti knížecí, jejíž datum na hradě Pražském r. 1622.

Což JMti pán k sobě přijíti ráčil s ohlášením tím, že v druhém tomto úřadě svém, v čem by se k němu utíkáno bylo, chce ochranou a pomocí ná-

Dále pak dal čísti patent a nařízení knížete Karla z Lichtensteina, místodržícího v království českém v tato slova:

„„Karel z boží milosti kníže, vladař domu Lichtensteinského, kníže Opavské a Krňovské, JMti Císařské římského, uherského, českého krále tajná rada, komorník, a od JMCé plnomocenstvím nařízený místodržící v království českém, instrukcí a nařízení, vedle kteréhož se konšelé a rada na Horách Kutnách od nás na místě JMCé nařízená, ve všelikých potřebách chovati mají.

Nejprvé. Mají jak na pana hejtmana, jenž jim nařízen byl a v nepřítomnosti jeho na JMCé rychtáře nařízeného pozor a respekt míti, všecky věci k slávě a chvále boží rozmnoženi, v katolické lásce a svornosti začínati, konati a říditi. Jest-li že by pak co jak JMCé rychtáře potřebovali, mají to časným oznámením přednésti, tak aby zlé přetrhováno a dobré zvelebováno bylo. A ačkoliv úřad purkmistrovský předešle každého měsíce obnovován a z jednoho konšela na druhého přenášen byl, však poněvadž takový spůsob víc ke škodě nežli k nějakému užitku zachováván byl, pročež poroučíme, aby takový purkmistrovský úřad při samém prýmasovi zůstával, kterýž každodenně, a kdyby potřeba ukázala, ostatní z rady povolati má, jako i oni na rathouz časně se scházeti, radu držeti a všecky a všelijaké spravedlnosti lidské aby vyslýchaly, a bez daremných potahův se odbývaly, na žádné dary se ohlédati, nýbrž jednomu každému, chudému i bohatému beze všeho osob respektýrování, práva a spravedlnosti udělovati mají. — Všecky replikací, citací, obeslání, půhony, nálezy a jiné věci jménem a titulem pana hejtmana, pokudž i by přítomen byl, pakli že by přítomen nebyl, tedy itulem JMCé rychtáře, purkmistra a konšelův vycházeti, jakož i publikovány býti, jakož i všelijaké uvažování ve všech věcech panu

---

pomocen býti; protož že vedle toho svého úřadu dvojctihodného kněze Matiáše Apiana za arciděkana sem na Hory Kutné potvrzovati ráčí; listy zachovací od času rebelie vydané vyzdvihovati, a těch konfirmovati neráčí. A tu ihned pečeť městská do rukou pana gubernatora od mladšího šepmistra odvedena, v útery pak dne 3. Januari také velká pečeť pánu skrze pana Endrle odvedena byla.

hejtmanu nebo JMCé rychtáři, pakližeby oba dva přítomni nebyli, teprv purkmistru přináležeti mají. — Nemá bez vůle a vědomí pana hejtmana obce obsýlati a nižádných schůzek řemeslníkům nedopouštěti. Podobně propůjčování městského práva, opatrování vdov a sirotkův, a znovu vyzdvihování špitálu a vychování chudých, to vše, i jiné, v moci a poručení pana hejtmana zůstávati má; ten se bude pak věděti v té věci i v jiných nastalých potřebách jak chovati a JMCé vůli naplniti. V jiném ve všem až do dalšího JMCé a našeho nařízení též purkmistr a konšelé vedle zvyklosti a obyčeje starobylého se chovati, a to vše, jak na věrné JMCé poddané přísluší, činiti mají a povinni budou.

Actum na hradě Pražském 3. Novembris léta 1622.

Dále týž pan mincmistr těžce nastupoval, domlouval a lál týmž Horníkům pro monstranci velkou stříbrnou, od předkův týchž Horníkův do kostela Svatobarborského udělanou a odevzdanou, kteráž byla zvejší, co ji člověk stoje mohl rukama vysáhnouti, tu že jsou tito noví Horníci stlouci a zrušiti dali, a kam se jim líbilo obrátili*) pročež i některé z nich vězením arestoval.

Jt. Všecky důchody ze statkův pozemských vycházející z moci jich vyjal. Potom je konšely městské v ten pondělí po začetí léta nového na rathouze obnovil, učinivše prvním Jindřicha Velvarského musikáře instrumentův a houslí, kterýž se byl tu nedávno do Hory Kutné dostal a osadil.**) A takto vyřídivše, dal se do jiných měst jemu pod gubernatorství uvedených. Řídil tam týmž spůsobem, jakž se jemu vidělo. V městě Čáslavi hrob kamenný Jana Žižky, reka českého, stlouci a zkaziti dal, jakoby dovedl cos slavného.

---

*) Monstrance ta, o nižto se tu zmínka činí, byla však již r. 1560., když se v obci na nařízenou půjčku 500 kop gr. č. k zakoupení panství Pardubického pro krále Maxmiliana peněz nedostávalo, s přivolením starších nad havíři, od kteréhožto pořádku k chrámu tomu darována byla, zmincována.

**) O tomto obnovení konšelův v Memorabiliích k roku 1623. takto zaznamenáno: „Na to hnedle dne 9. ledna obnovena byla rada a konšelé, a sice v tomto pořádku, jejžto sám sepsal a ustanovil. 1. Primas Jindřich Šťastný Velvarský z Většína. 2. Jan Enderle. 3. Jan Kosař. 4. Job Neupauer. 5. Adam

Přijev odtud zase do Hory Kutné, a dav odpuštění Radslavovi Hlavsovi z Liboslavě z úřadu rychtářství císařského, ustanovil na to místo Jana z Tulechova z Prahy, který byl také od evangelického religionu k římskému přistoupil. A tak to týž pan mincmistr vyřídivše do Prahy odjel, a soldatův vojenských, jenž ho tu na Horách Kutnách hlídali, týmž Horníkům na hrdle zanechal s jich kuběnami".

Z toho vidíme, jak Hora Kutná nařízením tím o veškerou samosprávu obecní, jižto po staletí tak chvalitebně si byla řídila, přišla, a jak nyní jak konšelové a starší obecní, tak veškeré obyvatelstvo jedině k rozkazům páně mincmistrova, co gubernatora města, zření své míti museli, nechtěli-li pronásledování jeho ještě více pocitovati, což bylo pro Kutnohorany největším ponížením. K tomu ještě uvalováno na ně stále nových, jich velmi tížících břemen a poplatků, takže jest se čemu diviti, že to vše s takovou oddanností snášeti dovedli. Ovšem že z druhé strany prohnaný pan Vřesovic k docílení záměrů svých a udržení Kutnohoranů v stálé nejistotě, městu neustále vojenskou posádku ukládal, čímž všeliké bouření se lidu obecního zameziti hleděl.

K bouření se nebylo pravé obyvatelstvo Hory Kutné nikdy náchylno, jelikož bylo dost co dělati, by lid horní dělní, z rozličných měst se sešlý a usazený, od všelikého výstředníctví zdržen byl; neboť jak známo, všeliké bouře v Hoře Kutné kdykoli se sběhlé, toliko od lidu horního pocházely.

Pán z Vřesovic, přijímaje druhý úřad svůj gubernatora města od ustanoveného k tomu komisara, dosti blahoskloně k přítomným zástupcům města promluvil: „že v druhém úřadě tomto, v čem by se k němu utíkáno bylo, chce ochranou a pomocí nápomocen býti";

Železník. 6. Jan Šretr. 7. Jakub Novomlejnský. 8. Jan Knauer. 9. Jan Badr. 10. Martin Klatovský. 11. Karel Šmilauer. 12. Pavel Urbanův. 13. Jakub Mareš. 14. Izaiáš Fingermann. 15. Pavel Nicefor. 16. Samuel Schmied. 17. Jan Lederer. 18. Lukáš Papoušek. Načež od nich přísaha dle předešlého spůsobu vzata byla. Tu teprv Jindř. Velvarský učiněn byl prýmasem města, jehož Dačický o rok dříve uvádí.

čímž však toliko poukázati hleděl k tomu, že nyní veškerá moc nade městem v jeho rukou spočívá, bez jehož vědomí a svolení se v městě ničeho podnikati, ani žádné obecní schůze odbývati nesměli. Toliko úřad osmi soudců ostal v plné platnosti, a šepmistři pouze k řízení sporných záležitostí přihlíželi; ostatní však správa jak veškerých obecních tak chrámových důchodů byla jim úplně odňata; a tu hnedle dne 7. ledna nařídil, aby veškeré knihy, kteréžby se na statky chrámové a zádušní vztahovaly, jemu odevzdány byly jakož i veškeří kalichové a jiné chrámové klenoty, jak od sv. Barbory, tak chrámu sv. Jakuba a Náměti musily do radní světnice snešeny býti, kdež od ustanoveného císařského rychtáře Jana z Tulechova a nového arciděkana přijímány a do sklípku tam uloženy byly, aby prý „potřebná o ně vlastní opatření od JMti knížecí učiněna býti mohla;“ — při čemž i správcům obecních důchodů bylo poručeno, aby ku příštímu pondělku počty obecní shotovili, k čemuž i výtah všech dluhů od obce povinnovaných předložen býti má. Kromě toho bylo nařízeno zvonění na rathouze po hodině na noc (po západu slunce) a jestliby kdo po zvonění tom hostí na řadu zdržoval, ten každý pokutě 10 zl. dáti povinnen býti má.

Došlať sice na podanou od šepmistrův stížnosť proti vložení vojska a zabrání obecních statků od knížete z Lichtensteina přípisem k nejvyššímu mincmistrovi ze dne 27. ledna 1623. odpověď dosti nepříznivá, neboť se oznamuje, že prosbě šepmistrův, aby ten lid vojenský v městě ložírovaný vyzdvižen byl, toho času ještě státi se nemůže, nicméně že ty prostředky obrány budou, aby jim v tom co nejdříve spomoženo býti mohlo; jakož i ohledně zabrání veškerých obecních důchodů, které k ruce JMCé obráceny byly, bylo nařízeno, aby vše to, což jest předešle z důchodů těch na vychování kněžstva, žákovstva, služebníků obecních, špitálu, opravu města a na posly vycházelo, i na dále se vyplácelo nikoli však úrokův a jistin. Nařízením ze dne 4. února 1623. bylo ještě dodatečně nařízeno, by se z důchodův těch jako dříve na panování dolů Kaňkovských platilo.*)

*) Dle zápisek Mikuláše Dačického odešlo vojsko to z Hory Kutné dosti brzy, neboť praví: „Soldáti vojenští, jenž tu v městě Hoře Kutné se svými

XXI. Péče pána z Vřesovic o dobré zaopatření ním dosazeného arciděkana.

Bylať pro nového gubernatora města první péče také o to, by pro svého miláčka ním do Hory Kutné uvedeného arciděkana Matiáše Apiana z Milesů dostatečné a slušné příjmy pojistil. Za tou příčinou bylo hnedle po nastoupení vlády jeho se šepmistry a radou vyjednáváno, a ti, ač posavade zřejmě k náboženství římsko-katolickému nebyli přestoupili, nicméně však mincmistrem donuceni jsouce, zabezpečili jménem celé obce závazní listinou ze dne 16. ledna 1628. pro arciděkana tyto příjmy: dvůr v Zibohlavech se vším příslušenstvím k užívání, aneb 225 kop míš. do roka, a každého týhodne 3 kop. 20 gr. a 30 kop míš. ročně na koření, pak žita 30 korců, pšenice 12 kor., ječmena 5 kor., ovsa 10 kor., hrachu 3 kor., piva 26 sudů, dvě větší prostice soli, másla, sádla a dříví spotřebu. Co se pak dříve farářům u sv. Barbory a Matky Boží Námětské vydávalo, to vše zcela a úplně nyní panu arciděkanovi vydávati se má i s odkazem Mִránkovským ve Vilimovičkách, Dědicích a stolice pregéřské.*) — Též od zvonění „Orlem," od stolic kostelních, a z krámův masných zádušních, a to vše od minulého sv. Havla panu arciděkanovi vycházeti má; pak za koledu vánoční 100 kop gr. m.

Již dne 27. března učinil arciděkan v plné radě ohlášení, že toho úmyslu jest, dvoru Zibohlavského, který k děkanství náleží, těchto dnův se ujmouti, aby tedy v něj právně uveden byl; při

ženami, kuběnami a dětmi na snížení sousedův Horníkův léželi, jsou odtud na objednání toho při vrchnosti od týchž Horníkův vybyti, a něco domácích děvek zoufalých sebou vyloudivše se tu neděli Septuagesima (devítník 1. února) hnuli a do města Brodu Českého odešli.

*) Anna Miránková, manželka někdy Bohuslava Janovského ze Suchotlesk, odkázala ve své poslední vůli v pátek před sv. Duchem 1538. (7. června) vyhotovené zápisem v deskách zemských stvrzeným k oltáři svému SS. apoštolů Petra a Pavla v chrámu Matky Boží u Náměti dědictví své, kteréž má na gruntech svobodných ve vsi Vilimovičkách a Dědicích s tím vším, což k tomu přináleží, a stolici pregéřskou na Vlašském dvoře.

čemž také i toho vyhledával, aby jemu týdenní plat, kterýž na děkana vychází, i s tím, co hned od sv. Havla minulého roku 1622. zašlo, jemu také dáno bylo. Též také, co se peněz na koření, a ze dvorův obilí, hrachu, omastku a soli dotýče, za ten čas dáno bylo. A poněvadž on oficialův školních při panující drahotě, na své stravě déle chovati nemůže, aby páni na ty prostředky myslili, kterak by jim potřebné zaopatření opatřeno býti mohlo.

Ačkoliv se vědělo, že arciděkanovi tomu, tak jako jeho ochranci nejvyššímu mincmistru ničeho odepříti nelze, nemají-li šepmistři a starší obce v nemilost upadnouti, a na sebe a obec nové pronásledování uvaliti; vzdor tomu však, uváživše těžká břemena, jichžto obec již nésti musí, nepřivolili hnedle úplně k požadavkům jeho, a dali pro objasnění věci v odpověď: „Poněvadž se to vedle znění umluvy s předešlými arciděkany učiněné nachází, že když rolí a dvoru toho zádušního od pana arciděkana užíváno bylo proti zdělání od poddaných Lošaneckých a Zibohlavských, tedy sumy peněžité nikdy jemu ani dáváno ani od něho žádáno nebývalo. Ale když obilí menší cenu mělo, tu podle vzdání se držení toho dvoru z toho záduší a dvoru za rok 225 kop panu děkanovi dáváno bývalo. Protož nyní, poněvadž pan děkan v užívání téhož dvoru ujíti chce, že v tu naději přicházejí, že na témž užívání a držení toho dvoru přestati může, a peněžité sumy žádati nebude. Co se pak koledy dotýče, poněvadž před nejvyšším mincmistrem na 60 kop přestati neodporovali, také i ta opatřena bude, toliko aby v nynější době, za příčinou tou, že obci od lét tolik toho pobráno a od vojákův protráveno bylo, tak že dluhů na obec do šesti set kop naraženo, až do sv. Jiří strpení měl. Co se pak těch několik týhodnův od sv. Havla do vánoc dotýče, poněvadž slušně předešlému děkanovi šlo, že jest ta naděje, že od toho upustí a žádati nebude. Též co se peněz na koření dotýče, jak ty při každém jarmarce vycházely, též jemu dávány budou, jakož i od omastku a obilí vše opatřeno bude, aby v tom nedostatku netrpěl. — Jak se arciděkan Apian s odpovědí tou uspokojil, ukáže budoucnost.

XXII. Zpráva o některých důchodech chrámů kutnohorských.

Dobou tou došel císařského rychtáře pana z Tulechova rozkaz z komory království českého, aby podal zprávu o veškerých chrámech kutnohorských a jich záduší; z kteréžto podané zprávy toliko tento úryvek se nám uchoval: „Předně. Co se chrámu Páně u svaté Barbory zde na Horách Kutnách dotýče, ten za zdmi městskými na předměstí, kudy se k hutím šmelcovním chodí na vršku nad Páchem nákladně vystaven jest, při kterémž vždycky předešle obzvláštní kněz chován byl. Ale od toho času, jak předešlí predikanti ze všech zdejších far vybyti jsou, jmenovitě od vánoc léta 1622. žádného tu není, a sám toliko jediný kněz, velebný Matouš Apian z Milesů arciděkan, nechovaje ani žádného kaplana, tu na Horách Kutnách u „Vysokého kostela," jinak sv. Jakuba, zůstává, a všecky fary drží, a podle toho, jak v jiných chrámích, tak tu u sv. Barbory podle příležitosti času a uznalé potřeby v některé dny Páně nedělní a sváteční služby církevní vykonává. Při kterémžto chrámu na vršku fara se zahrádkou při ní, a v ní tři světničky nevelké, a devět komor se vynachází, a doleji pod ní, nad dolem „Oslem," od mnoha let zatopeným, škola sama o sobě, v níž jest jedno auditorium pro mládež a světnička s komorou pro rektora školního, a jiných komor pro žakovstvo přespolní, jehož se tu vždycky jistý počet choval. Škola ode dvou let pustá zůstává, a taková škoda se v ní nachází, že na spravení toho veliký náklad býti musí. — Důchodové k témuž chrámu, z nichž se na zdržení a oprávky toho tak velkého stavení na němž se od větrův a přívalův každého roku veliké škody dějí, jako také fary a školy náklad činí, jsou tito: Předně pension týhodní, který z milosti a nadání slavné a svaté paměti císaře Ferdinanda toho jména prvního z mince JMCé zde na Horách Kutnách každotýhodně po čtyrech kop míš. vychází*)

*) Tu bylo asi svévolně opomenuto, že podpora ta chrámu tomu z kr. mince poskytovaná již z doby krále Vladislava pochází.

Druhé. Almužna, kterou sousedé a obyvatelé zdejší každou neděli do pokladnic k tomu zřízených z dobré své vůle a lásky seč kdo býti může odvozují, a toho se každého týhodne okolo 40 neb 50 gr. více nebo méně shledává.

Třetí. Dva masné krámy dolejší, a ty se řezníkům z jistého platu obyčejně do roka po 1 kop gr. pronajímají. Naposledy odkazy, totiž co kdo z obyvatelův z dobré své vůle a lásky k témuž chrámu Páně odkáže, což sice, poněvadž zde lidé na větším díle potřební jsou, na malých sumách po 2, 3, 4 a tak dále kopách gr. se děje. A největší odkaz nachází se v létu 1618. od neb. pana Václava Chotouchovského z Nebovid učiněný, tak že k tomu záduší 250 kop na penězích od něho v létu 1615. k obci Hor Kuten zapůjčených odkázal jest*)

XXIII. Nařízení na vydržování vojska.

Domnívati se mohli kutnohorští, že dalšími náklady na lid vojanský ušetřeni budou, jelikož již na místní posádku dosti značnými výlohami stíženi byli. Nebylo však na tom dosti, čeho již snášeti musili, neboť brzy na to došel jich list od knížete z Lichtensteina ze dne 10. července 1623., nimžto jim nové břemeno uloženo bylo, neboť píše: „Věděti Vám dáváme, že jsou toho obzvláštní příčiny, jakož i JMCé v tom jistá a dokonalá vůle, aby všecken ten lid vojanský, kterýž až posavad v kraji hradeckém jako i na Moravě se zdržoval, z těch míst vyzdvižen a jinam obrácen byl. Jakož pak týž lid vojenský dá Pán Bůh dne čtvrtečního nejprv příštího k městu Kolínu konečně přitáhnouti, a tu za některý čas až do dalšího jistého nařízení zůstávati má. A poněvadž samé to město k vychování takového lidu vojanského vystačiti moci nebude, protož jménem a na místě JMCé krále a pána, pána nás všech nejmilostivějšího poroučíme, abyste dotčenému městu Kolínu

*) Další pokračování této důležité zprávy chybí, z níž by bylo bývalo možno o tehdejším stavu chrámů kutnohorských mnohé se dozvěděti.

profianty, jako: ovsem, žitem, pivem a masy k vychování nadepsaného lidu nápomocni byli, a takové hejtmanu panství kolínského pro ujití dalších škod, kteréžby jak vám tak poddaným z toho se dáti mohly, odesýlali, on to vše, oves po čtyrech zlatých, žito po sedmi, pivo po desíti zl., dobytek a maso podle uznání urozeného pána, pana Joachyma Slavaty na Lomnici, Tuří, Hlubočepy, JMC též JM knížete rakouského Leopolda rady a komorníka, předního hejtmana v kraji hradeckém, a nejvyššího komisaře nad lidem vojenským buď zaplatiti, nebo na proti tomu jiné obilí odevzdati povinnen bude. Vědouce, že na tom milostivá vůle JMCé vyplněna bude."

Přísněji však v tom ohledu počínal si nejvyšší mincmistr a nyní samovládný gubernator města Vilém z Vřesovic, který již kategoricky rozkazoval, neboť byl ze dne 8. července 1623. císařskému rychtáři panu z Tulechova psal takto: „Oznamte, že poroučím při všech sousedích aby se jeden každý chleby a masy pro vojsko zaopatřiti hleděl, aby se, kdekoliv ležeti bude, dodávati mohlo. Sic jestli by se to od někoho nestalo, a to jakž mu poručeno bude neopatřil, že já budu věděti, jak k takovému přistoupiti. Též také ať se to při sedlácích všech nařidí, aby se profianty opatřili, a od živností svých neodcházeli, aby se jim škoda nestala. Brány ať se všecky zavrou kromě kolínská a čáslavská, ta ať jest otevřena; a to při sousedích nařiďte, aby při každé bráně po 30 osobách hodných, ne pacholata, se zbraněmi na vartu se zavazovalo, a ne k nějakému posměchu a hanbě při branách aby byli. Což jestli se nestane, ze všeho odpověď dáti musíte." — Na to brzy přijel pán z Vřesovic sám do Hory Kutné, a povolav před sebe dne 26. července šepmistry a radu na Vlašský dvůr oznámil jim: Předně: že jest jistá milostivá, celá a dokonalá vůle JMCé krále a pána nám všem nejmilostivějšího, a podle toho i JMtí pana presidenta a rad zřízené komory v království českém poručení, aby všichni sousedé a obyvatelé ve všech městách toho kralovství dnův Páně nedělních a svátečních s manželkami svými, aneb při nejmenším jeden z manželův, nedadouc si ničím překážeti krom samé nemoci, a kdyby za pilnými svými potřebami doma býti, s opověděním však

a povolením JMCé pana rychtáře, nemohl do kostelův na svatou mši a kázání slova božího choditi, což také již v městech pražských i v jiných nařízeno jest, ano i zde dávno nařízeno býti mělo, kdyby nemoc Páně (mor) v tom překážky byla neučinila. Protož maje o tom od JMtí obzvláštní poručení, aby při tomto svém na Hory Kutné příjezdu to nařídil, že jménem JMCé a JMtí ráčí poroučeti, aby jak předně sami páni šepmistři všickni, tak i jiní sousedé a obyvatelé zdejší s manželkami svými, aneb aspoň jeden z nich manželův, ničímž se nevymlouvajíce, krom své nemoci, a kdyby po potřebách svých přes pole byl, však se vědomím a povolením JMCé pana rychtáře, každého dne nedělního a svátečního do kostela na svatou mši a kázání slova božího chodili, a to pod pokutou na pana radního 50 kop míš. a jiného z obecního lidu polovička toho, a to tolikrát, kolikrát by se toho dopustil, a sám nebo manželka jeho v chrámě nebyl. — Druhé; samému panu prýmasovi poručeno, aby všem kněžím kalvínským a luteranským, kteří se posavad zde zdržují, a majíce sobě oznámeno, jak jich JMCá zde trpěti chtíti neráčí, pryč odjíti nechtějí, oznámil, že jich žádá, aby se zde nezdržovali, nýbrž podle oznámení sobě učiněného, pryč se odebrali: neb JMCá jich zde ani v jiných městech trpěti neráčí, a on že již dvakráte s dosti těžkou domluvou, že jich tak dlouho zde trpěl, potkati se musil. Protož aby pěkně a dobrovolně pryč se odebrali, jinak žeby všecky věci jim pobrány býti musily. A může se i to oznámiti, že JMCá když jeti měl z Prahy do Vídně, ráčil chtíti se tu na Horách Kutnách zastaviti, ale maje toho zprávu, že se zde ti kněží zdržují, pro ně toho učiniti a zde se zastaviti neráčil.

Toto neustálé pronásledování obyvatelstva kutnohorského přimělo některé z přednějších Kutnohoranek, že se na tom ustanovily, bý u manželky páně mincmistrové, rozené hraběnka Anna ze Salmů, přímluvu hledaly. Za tou příčinou sebraly mezi sebou potřebných peněz, a zakoupily stříbrné pozlacené konvičky, kteréž ji darem přinesly, kterýžto dar od ní sice vděčně přijat byl, a ona se jim ochranou láskou zamluviti ráčila: podobá se ale tomu, že v tom ohledu na manžela svého velikého vlivu neměla, jelikož se žádné úlevy nestalo.

XXIV. Přinucování k přestupování k náboženství katolickému.

Ačkoliv dle obdrženého nařízení sousedům a obyvatelům vůbec do chrámu na mše sv. a na kázání chození skrze desátníky městské nařízeno bylo, nemusilo se přec dle vůle pana gubernatora díti, neboť již dne 7. srpna povoláni byli opětně šepmistři a radní i všecka obec na Vlašský dvůr, a tu jim bylo od pána z Vřesovic opět předneseno, jak JMCá to těžce nésti a nad tím žádného zalíbení míti neráčí, že mnozí ze spolusousedův a obyvatelův zdejších (jak o tom předešle pod jistou pokutou poručeno a vyměřeno bylo) v dny nedělní a sváteční do chrámův Páně k sv. mši a poslouchání slova božího choditi nechtějí, nybrž přece posavade manželkám, čeládce a dítkám z ledajakýchs postyl čtení činí, a obecnou službu potupují. Aby tedy taková neposlušnosť těch a takových lidí strestána býti mohla, že se ta pokuta nyní připomíná a všem obnovuje, tak, kdoby koliv se ve dni nedělní a sváteční v chrámu Páně najíti nedal, tedy že takovou pokutu peněžitou podniknouti a ji složiti povinnen bude; a ta pokuta že se takto rozděliti má: jeden díl na potřebu chrámu Páně, druhý JMCé, třetí tomu, kdo někoho, že v kostele nebyl, poví, náležeti a dáno býti má, a to ovšem bez přijímání a ušetření osob. A pakliby kdo s takovou pokutou pořáden býti nemohl, tedy ten že do jistého času vězením šatlavním strestán, a z něho do milostivé JMCé resolucí puštěn býti nemá.

Měl-li by se toho dáleji dopouštěti, na hrad Pražský do arestu dodán býti, a v něm ku př. jiným neposlušným držán býti má podle oné starodávné a právní regule. — Jakož pak pro snadnější těch lidí neposlušných vyhledání, že hejtmané ze všech čtvrtí osoby v domích popsati, a je ku pánu nebo JMCé rychtáři vyznamenané dodati mají, a na ně náležitě také, že do kostela aneb z kostela půjdou, pozor dáti mají. JMCá že žádného k náboženství pojednou nutiti neráčí, než to milostivě ráčí nařizovati, aby k sv. mši a k slyšení slova božího do kostela chodili. Po slyšení slova božího

a přeslechnutí mše sv. že každý domu navrátiti se může a mimo to k ničemuž nucen býti nemá.

Druhé, že se velká rozpustilost v dny nedělní a sváteční děje, zvláště když se vína, piva hořká, pálené a jiné opojné nápoje ven z domu a na řad dávají. I aby to vše přetrženo bylo, že se toho času, když se slovo boží kázati a mše sv. držeti bude, všecky nápojové zapovídají; a kdoby kolivěk v tom, žeby pálené víno prodával, aneb je brali, tím se opíjel, ten že pokuty 58 kop míš. složiti a odvedsti, aneb dokudžby nesložil, vězením stížen býti má. A ta pokuta, jako i předešlá, tím vším spůsobem jíti a na chrám Páně, JMCé, a tomu, kdoby takových přestupníků oznámil, vydána býti má.*) —

*) K doplnění toho, čeho ze záznamu v knihách a listinách archivu městského bylo předesláno, třeba dodati též toho, čeho Mikuláš Dačický, co očitý toho všeho svědek, ve svých „Pamětech" o době té byl zaznamenal abychom pravý stav utrpení Hory Kutné náležitě seznati mohli. Zaznamenal o tom takto: „Na potupu Čechům, jenž se evangelického religionu přidrželi, a od strany odporné římského náboženství papeženského haeretici, kacíři, husitové, luteranové, kalvínové atd. jménováni byli, vyškrtán jest obličej mistra Jana Husa mučedníka českého na jednom oltáříku v kapli mincířské v chrámě barborském namalovaného; a v kapli havéřské v témž chrámě vylomen kalich na hrobě kameném, pěkně vytesaném Filipa biskupa Sidonienského, Italiana, kterýžto biskup byl se z Prahy do Hory Kutné dostal, a svátosti večeře Krista Pána lidu obecnému pod dvojím spůsobem podával, a tu na Horách Kutnách život svůj dokonal i pohřben.

Týž pan mincmistr nařídil a poručil, aby děti po domích sousedských k školnímu učení dávány nebyly, školu německou svatojiřskou také zapověděl, a aby děti své do školy vysokokostelské (kdež on k tomu své nařídil) dávali přísně poručil pod pokutou, což chtěl dáti i biřičem vyvolati; sotva to obdržáno, že z toho posměchu sešlo. Tak sobě provozoval, a jim sahal ve světské i duchovní věci podle vůle své.

V postě před svátky velikonočními kněz Matouš Apian, jenž tu do Hory Kutné dán a osazen byl, dal z prostředka chrámu vysokokostelského (svatého Jakuba) některé stolice sousedské, kdež fraucimor sedávaly, vyvrci, a u prostřed téhož kostela dal přistrojiti theatrum k provozování tragedie památky vzkříšení Krista Pána, podle spůsobu a obyčeje římského religionu, což byli Horníci

XXV. Nové obtíže vojenské.

Nedosti na tom, že takto Hora Kutná všemožnými, k rozmnožení utrpení vymyšlenými nátlaky sužována, pronásledována a tížena ano i posádkou vojanskou přemožena byla, hrozilo jí též nové nebezpečí, že by ještě mohla cizím vojskem nepřátelským, které se do Čech vtrhnouti chystalo, přepadena býti. Aby tomu nějak zabráněno býti mohlo, svolána byla dne 6. října z poručení hejtmanův z kraje

---

dávno opustili. Lidé mnozí do téhož kostela více na lelky a divadlo nežli pro náboženství šli. Procesí se také obnovovaly, avšak šel k tomu kdo chtěl. — V den nedělní, též památky, v žádném kostele slovo boží se nehlásalo, kromě v kostele sv. Jiří na předměstí Čechovském řečí germanskou, což byli lid horní germanský při nejvyšším mincmistru panu Vilémovi z Vřesovic prosebně a sotva obdrželi, pro užitek z těch hor vycházející. Mnoho lidu k slyšení slova božího a přijímání svátosti večeře Krista Pána pod obojím spůsobem do kostelův na jiné grunty šlo a jelo.

Měsíce máje posláno poručení psané z Prahy od nařízené vrchnosti k úřadu do města Hory Kutné, aby kněži evangeličtí, jenž tu ještě s manželkami a dítkami svými obývali a pozůstávali, avšak far a kostelův prazdni býti měli dokonce pryč odtuď vybyti byli; pročež velké naříkání a žalost byla, nevěda se kam díti. Avšak ujednáno a uprošeno, ze jest jim toho do další na to resolucí odloženo. Knězi Joachymovi faráři od sv. Jiří za městem, kdež se od dávných let řečí německou náboženství řídilo a posluhovalo podle augspurgské konfesí, to také jest zastaveno a zapovědíno. A hned potom brzo kněz Matouš Apianus, nevděčný tu do Hory Kutné nařízený a uvedený děkan, ujavše se téhož kostela svatojiřského, tam v ten pondělí svatodušní s procesí svou a korouhvemi jako s triumfem šel, a kázaní své v témž kostele řečí českou, a kaplan jeho na krchově téhož kostela řečí německou učinili, nad čímž se Němci (jenž sobě byli kostel zásobili) horšili a lamentovali. A nadepsaný farář jich kněz Joachym se pryč z Hory Kutné odebral.

Na den pak památky Těla Božího ve čtvrtek 15. dne měsíce Junii (června) o horském jarmarce konala se hlavní slavná procesí po městě s monstrancí pod nebesy k tomu připravenými, jejž k tomu nařízení nad děkanem Matoušem Apianem nesli, při tom jiné okrasy a korouhve s muzikou, troubením a bubnováním až do kostela barborského. Poručeno také a nařízeno bylo, aby se k tomu všickni obyvatelé města najíti dali pod pokutou; ale šel kdo chtěl, a nejprvé ti, kteří římského náboženství byli a k tomu přistoupili. Jiní na větším díle na lelky a pro podívání, jedni druhým se posmívajíce.

čáslavského Heralta Václava Liebsteinského z Kolovrat a Ondřeje Hornateckého z Dobročovic celá obec města, a tu jmenem JMCé před císařským rychtářem veliká stížnost na to vedena byla, že na ten čas, v kterém se o nebezpečí vpádu nepřátelského proslýchá, varty od sousedův velmi špatně se vypravují a vykonávají, a tento klenot, hory a město příliš chatrně opatřeno jest, a poslušenství že se nezachovává; protož nechtějí-li podle prohlášení dva prápory vojákův do města přijíti dopustiti, pro předejití takového nebezpečí, toho se jim podává, aby podle sousedství a pořádku jako dříve, takové varty sami sousedé osobně — nepostavujíc na místě svém mladých nezkušených lidí a opilcův nedbanlivých — vykonávali a podnikli, tak aby toto město, mince a hory JMCé v bezpečnosti ostati mohly. Pokudž by se jim však osobního vartování podniknouti nevidělo, poněvadž větší díl obyvatelsva by svých živností, obchodů a řemesel obmeškati musel, svoleno k tomu, aby jistý počet mušketýrův až do 50 mužův dŕžáno bylo, jímžto však by od měšťanstva placeno býti muselo. I bylo usnešeno poslednější návrh přijmouti a 50 mužův mušketýrův povolati, jimžto by jistý plat vyplácen byl, kteří však pod jistými artykuli obci přísahou zavázáni býti musejí. Mimo to byly jisté osoby z obecních starších k tomu ustanoveny, aby to, což vedle rozvržení a uznání pánův na koho uloženo bude, vybíraly, v čemž ani nájemníci ani podruzi ušetřeni býti nemají, při čemž i přední hejtman krajský pan Heralt Václav Liebsteinský z Kolovrat požádán byl k tomu působiti, aby též osoby stavu vyššího zde v městě bydlící, které se vždy obecních příplatků platiti spouzejí,

Kněži evangeličtí, jenž tu ještě na Horách Kutnách pozůstávali, dokonce pryč pan mincmistr vypověděl, jenž se odebrati museli s žalostí. Jdouce pak z města a jsouc provázeni od množství lidu obecního a spolu se žehnajíce, jeden z týchž kněží Jan Nosislavský, člověk učený (jenž předešle správcem kostela sv. Barbory byl [téhož kněze Nosislavské cituplná a dojímavá výpověď z úřadu svého podána byla již při r. 1622, z nížto jeho proslulá učenost a věrnost u víře sline]) kázání lidu učinil, k stálosti víry a evangelium Krista Pána napomínajíce. — Týž pan mincmistr také přísně nařídil a poručil, aby všickni obyvatelé obce do kostela k poslouchání nového nařízeného děkana Matouše Apiana chodili pod pokutami vyměřenými.

pod jistou pokutou, kterážby na to uznána byla, ku placení této obecní vojenské přirážky přidrženy byly; najatí pak mušketýrové aby mezi sousedy měsíčně ubytováni byli, jakož i aby se pro ně potřebné muškety, prach a lunty zaopatřily. *)

Řád ten však dlouho nepotrval, neboť již dne 6. listopadu pan Pavel Škréta Šotnovský ze Závořic, úředník mince, oznámil pánům v plné radě poselství pověřovací od nejvyššího mincmistra ze dne 3. listopadu, nímžto se městu následující artikule k vykonání u zachování nařizují:

1. Aby všichni stavové k ruce JMCé lid verbovali a JMCé nápomocni byli, tak aby toto království před nepřítelem Turkem a Tatary mohlo zachováno býti. A poněvadž pán ráčí kompagnii rejtharův verbovati, a sám osobně zde býti a přijeti nemůže, že JMCé rychtáři na svém místě to ještě poroučí, aby zde to vše k dobrému řádu řídil, a opatření dosáhnouti mohl ve všelikých potřebách svých; a vedle něho aby páni šepmistři to opatrovali, což by JMCé k dobrému a zvelebení obce býti mohlo.

2. Aby všickni vedle JMCé stáli a věrni byli, jelikož JMCá jim to ráčí svou milostí spomínati a nahražovati i dokonalý pardon jim dáti.

3. Město, fortny a místa průchoditá, kudy by se do města prolézti mohlo, k zazdění přijíti mají, tak aby přístupu k anlaufu býti nemohlo.

*) Jak si toto v okolí Hory Kutné rozložené vojsko počínalo, zaznamenal Mik. Dačický takto: „Lid vojenský císařský, národu rozličného, vždy v Čechách zůstával, z nichž díl položil se okolo města Hory Kutné, před nimž obyvatelé okolní (jakož i prvé před jinými) s dobytky a svrchky do města se dávali. Týž pak vojáci sami hospodařili, brali, drancovali kde a k čemu přijíti mohli, a lidi bili a sekali. Dva z nich, Poláci, jezdě a štercujíce v předměstí, upadli i s koňma v jedné zahradě do pusté horní šachty; ten jeden se tím pádem zabil i kůň jeho, druhý živ zůstal, a jest mu pomoženo. — Dva mladí soldáti vojenští, rození Čechové, odsouzeni jsou právem vojenským k smrti, a jsou nedaleko Malína, nedaleko města Hory Kutné, při silnici na vrbě oběšeni. Příčina toho byla, že vzavši spůsob od jiných cizozemských vojákův, sedláky k šacování hrozením trápení přinucovali a bráti chtěli, ježto mnohem vinějším, kteří zjevně a svobodně obírali a mordovali, nic neříkáno a trestáno nebylo.

4. Pračky noční aby přetrhovány byly, toulky s muzikami a pokřiky na spůsob v městech pražských, jakž to těžce a vysoce jest zapovězeno. Kdokoli bez světla postižen by byl, ten aby bez ušetření do arestu vzat byl, byť byl duchovní neb světský.

5. Chrámové klenoty, za kým by koli zůstávaly, aby sem na rathouz vzaty byly, kromě těch, které k užívání nynějšímu náležejí.

Jestli že by kdo usilovati chtěli, aby jim statky, které pod komandou JMCé rychtáře zůstávají sobě přivlastnili, ty aby žádnému postupovány nebyly, by pak i poručení na to jakékoli přinešeno bylo kromě od JMCé, s poručením a povolením a vědomí pána (mincmistra).

A hnedle na to dne 10. listopadu dostavil se do svolané za tou příčinou celé obce pan Bechyně Lažanský z Lažan od JMCé skrze ordonancí místodržícího v království českém knížete z Lichtensteina nařízeného leutenanta k naverbování 100 dragonův a 100 mušketýrův a dodal shromážděné obci tento pověřovací list:

„Karel z boží milosti vladař domu Lichtensteinského atd. atd.

Poctiví věrní milí! Jakož podle milostivé resolucí strany nového vojanského pštolanku (?) pro každodenní JMCé protivné a vždy dále procházející nebezpečné praktiky, mezi jinými také skrze JMCé komorníka a nařízeného nejvyššího urozeného pána Jana Filipa Gracze, svobodného pána, jistý počet dragonův a mušketýrův verbovati dáti a to na něj vložiti ráčil, z těch jednoho sta dragonův a jednoho sta mušketýrův město Hora Kutná za mustrplac obrácena jest.

Protož jmenem a na místě JMCé pána a pána nás všech nejmilostivějšího naše milostivé poručení jest, aby jste další jisté nařízení učinili, tak aby kapitán a soldátstvo při svém příjezdu netoliko dobrovolně je pustili a klíče od města jemu odvedli, a jináče všecko, co by on nejvyšší neb kapitán nařizovati bude, to vykonáno bylo.

Což se deputátu (vydržování) dotýče, který oficírům a soldatům opatřen býti má, bude potom jisté nařízení se moci státi, jakož vy v té příčině co učiniti věděti budete.

Dán v Praze 28. dne měsíce října léta Páně 1623."

Dále bylo JMCé rychtáři nařízeno vyříditi těchto věcí:

1. Aby všecky sousedy obeslal, aby z každého domu buď majitel sám, aneb hodnou osobou se opatřil k držení stráží v městě, a befelshabry (velitele) nad nimi nařídil, kteří by hodni byli a tomu rozuměli.

A co se nedostatku mušketýrův dotýče (poněvadž na onen čas sousedé své zbraně skládati museli) to že skrze pana leutenanta Lažanského opatřeno bude, aby z města Nymburka co bude potřebí pro sto mušketýrův a toliktéž pík odesláno bylo od nejvyššího pana Jana Filipa Gracze pro obhajování toho města.

2. Desátníkům má poručiti, aby žádného neznámého do města nepouštěli, nýbrž ho před velitele přivedli. Zase také z města neznámého bez pascetle aneboliž jiného znamení, které při branách nechávati musejí, nepouštěli.

3. Okolním pánům obyvatelům příležící patenty jménem cís. místodržícího podepsané dodati k odeslání lidu dělního pro vyzdvižení šanců, zaopatřujíc je jedenkaždý na šest, sedm dní chleby.

K tomu přiloženo bylo též poznamenání kontribuce, kteráž z poručení JM knížecí na jednu každou kompagnii na každý den befelshabrům a soldatům dávati se má, a sice:

pro nejvyššího pana leutnanta (plukovníka)	65	zl.
panu ritmistru	40	„
„ hejtmanu nad pěchotou	35	„
„ kaplanovi	10	„
„ sekretáři	15	„
„ fouřirovi	10	„
„ profos leutenantovi	8	„
felčarovi (ranhojiči)	10	„
leutnantovi nad rejtharstvem	15	„
„ „ pěchotou	15	„
wachtmistrovi	8	„
korporalovi nad jízdou	6	„
„ „ pěchotou	4	„

Poněvadž jsou sem do Hory Kutné dvě kompagnie ložírované, to vše vedle nařízení duplikováno, a jeden každý tak se zachovati povinen býti má.

Což obnášelo denně 266, na měsíc 7448 zl. na jednu kompagnii, tedy na dvě 14.596 zl.*)

Toto nešťastné vložení nové posádky vojenské do města muselo jak obec tak zvláště občanstvo velice tížiti, protož, jelikož i jiných důležitých záležitostí k pojednání bylo, svolána byla dne 1. prosince na poručení JMCé rychtáře celá obec, a tu ji ním v známost uvedeno bylo, kterak Pán Bůh všemohoucí pro hříchy naše na tuto obec takovou těžkost dopustiti ráčil, tak že mimo 106 dragonův rejtharův a 100 mušketýrův, kteří mají tu verbováni býti, jimž také zde mustrplac od JMti knížecí uložen, a nad nimi nejvyšším leutenantem nařízen jest pan Ferdinand Rudolf Lažanský z Bukové, obzvláště pak také pan N. Beneda též sem do obce se svým lidem sám jest se ložíroval, a touž příčinou sousedé šacováním velikým od jeho soldatův obtíženi jsou; zatím také nejvyšší nad lidem vojenským pan Filip Gracz těchto dnův se sem též od města Nymburka hnul a obrátil, kterýž veliké pohrůžky činí, že pan leutenant sobě proti obci zdejší stěžoval, že od ní ušetřen není: protož, pokuď by toto předcházeno nebylo, on pan Filip Gracz že byl toho úmyslu, svůj lid vojenský také sem obrátiti. Poněvadž obec však

*) O tom zaznamenal Mikuláš Dačický tyto podrobnosti: „Měsíce Novembris (listopadu) něco lidu vojenského JMCé jízdního a pěchoty do města Hory Kutné forýrováno, nad kterým Ferdinand Lažanský nejvyšším leutenantem nařízen byl s novým obtížením a šacunkem sousedův. A nařízením téhož leutenanta udělán a postaven jest osel dřevený na trhu uhelném k trestání a posazení na něm těch, kteří by se co proti jeho nařízení dopustili, zmocnivše se varty i klíčův města. Nejsa tu k nižádné platnosti toliko hodoval a pangentoval s pohrůžkami. Nemohlo to týchž Horníkův minouti, jakžkoliv o to k vrchnosti nařízené do Prahy vysýlali, spuštění těch hor tím předkládaje, a ta převeliká drahota také k tomu nápomáhala.

Nadepsaní vojáci šacovali a mocně lidem brali i koně z maštalí, v cestách ve dne i nočně bez lítosti; nebylo komu žalovati, a také žádnému nic napraveno nebylo. A vícejí sobě škodili samí Čechové nežli cizí národové.

bude vojska toho sproštěna, tedy že na ní ukládá, aby jemu 4000 kusův tolarův říšských dáno a odvedeno bylo. V čemž když žádná audienci v Praze objednána býti nemohla, vidouce páni, že by tomu porozuměno a toho odvráceno býti nemohlo, toho jsou jistým prostředkem vyhledávali, aby od pánův úřadníkův horních a mincovních takovou sumou založeni byli, tak že ten lid pana Gracze k městu Hradci Kralové obrácen jest*). A poněvadž jsou ne bez odporu k tomu přistoupili, jelikož jim od obce veliká suma až posaváde ještě zapla-

*) Tuto událost potvrzují nám dvoje svědectví. Mikuláš Dačický píše o tom takto: „Jakýsi vojenský JMCé oficier přední Grözl (na místo Gracz) (kdo ví odkuď) přivelebil se do Hory Kutné, vyžadoval na Horních čtyry tisíce zlatých, jež mu na hotově dáti museli, a po odejíti jeho zase to z sousedův (vem kde vem) na ně uloživše, jak se jím na kom vidělo ukládali a sbírali. — Oficírové pak vojenští tu v městě Hoře Kutné ležíce, sousedy šacovali s velikými nátisky, obtížemi a soužení, vše sobě osobujíce. Kdo svoliti jim nechtěl, nuceně brali, lidi bili a věznili, na žádného nedbajíce sami sobě právo činili. Nebylo komu žalovati, aniž kdo co napravil, až Pán Bůh sám stresce.“

Druhé svědectví nachází se v protokole horního úřadu z r. 1612 až 1628 str. 639 kdež zaznamenáno takto: „fer. 3 dominica Dicit dominus IIa (neděle 24. po sv. Duchu) vyslaní z prostředku pánův šepmistrův a pánův radních jménem JMCé pana rychtáře, pana primatora a pánův, jmenovitě pp. Jan Endrle a Jan Kosíř předstoupivše, po vinši učiněném oznámili, že dne včerejšího nejvyšší pan Gracz ráčil sem do Hory Kutné přijeti, a dnes panu rychtáři JMCé a pánům poručil, aby jemu čtyry tisíce tolarů složili, a to hned, nežby k stolu sedl; nestalo-li by se toho, tedy že odjede, a dvě kornety rejtharův ještě sem pošle, s kterými větší těžkost, než za ty čtyry tisíce tolarů míti by mohli. Nemajíce pak páni takové sumy, a tak na rychlo kde ji shledati nevědouce, ráčili žádati, aby tři tisíce tolarů z mince k té potřebě nejdéle do soboty zapůjčiti ráčili, nebo že obec zýtra neb ve čtvrtek svolána bude, a z obce takovou sumu sebrati chtí, do mince zase navrácena bude. — Oznámeno jim: Páni ráčí věděti, že penězi JMCé oni tak dalece vládnouti nemohou, aby měli jich kam půjčovati, přes to že nevědí, také-li těmi třemi tisíci spomoženo bude, aby více soldatův sem nebylo forirováno, nýbrž i tito ještě, kteří tu zůstávají, budou-li vyzdviženi; a také-li jest bezpečno to učiniti a na obec se bezpečiti, kteráž prvé zsoužena, a vojáky i kontribucemi jinými na vojáky obtížena jest, kdyby obec v to jíti a těch peněz z sebe shledávati a sbírati nechtěla, kterak a odkud by páni, zvláště pan rychtář JMCé a prýmas, jejichž jmenem se před-

cena není, odkuď a kterakby zase jim taková suma oplacena a vypravena býti mohla, toho k opatření páni jsou na obec vznésti pominouti nemohli, tedy jiného že nepozůstává, jedině, aby ti prostředkové od pánů spolu s obcí obíráni pohledáváni byli, kterak by té věci pomoženo býti mohlo. Protož pokud se jim viděti bude, na to aby pomýšleli, a z sebe asi šest osob volili, které by nápotom vedle pánův radních také k tomu volených, co a jak mnoho li na koho uloženo býti by mělo, tak aby z každěho výkladu sjíti mohlo, jako by to sami páni ukládali, jaká kterého možnosť, živnosť neb obchod jest, v tom jisté nařízení učinili z obojí strany, jímž by to od většího počtu v moc dáno, a tak se jim z obojí strany důvěřováno býti mohlo. Při tom také to se zjistiti může, že na stav panský a rytířský táž kontribucí a sbírka jednohlasně vedle uznání uložena a vztažena býti, a jim nižádnému obrana jakákoliv nepostačovati má. I bylo k tomu doloženo: Jestli že by podle sousedův kdo z nich toho podniknouti nechtěl, tedy na statku jejich vojáci toho postíhati budou, a v tom se neomýlí beze všeho

---

naší, tuto pak přítomni se nenacházejí, takovou sumu zase do mince shledati a navrátiti chtěli, jsouce prvé do mince prvnějšími půjčkami peněz, stříbra i ovsův posaváde povinni.

Oznámili na to páni, že tak dalece sobě od pánův oznámeno nemají, bude-li touto věcí městu tomuto od vojákův pomoženo, tak aby se jiných vojákův nebylo potřebí obávati; než chtějí tak učiniti, a ku panu rychtáři JMCé též panu prymatoru na další dotaz a oznámení dojíti, sem pak zase pánům úředníkům odpověď přinésti.

Poodšedše též páni. Když zase s panem mistrem Petrem, písařem radním přišli, oznámili, že z JMCé pana rychtáře a pana prymatora vyrozuměli, že se ta suma vypůjčuje, aby toliko více vojákův sem nebylo foryrováno. Strany pak těchto nynějších že nevědí budou-li i kdy vyzdviženi, než že se o to mluviti bude, a těch tři tisíce tolarův širokých že do soboty příští zase se shledá a do mince odvede, na to pak certifikací se dá.

Oznámeno jim od pánů úředníků k spomožení té věci a většího nebezpečenství od obce odchýlení, těch tři tisíce tolarův širokých pánům z mince půjčiti, však tak a na ten spůsob, jakž se mluví a připovídá, že v sobotu konečně k minci navráceny budou, aby bylo čím košty (náklady) JMCé spraviti a kverkům platiti.

ušetření a rozdílu. Jestli že by pak při tomto jich potazu, na čem se snášeti všecka obec budou, kdo nějaké rozpakování, na čem se menší počet usnesou, vydal, ten má vojákům vydán, neb na statku i hrdle trestán býti (jakž se to předešle stalo, a o nich se, kteří jsou, ví); k čemuž přistupuje i to, že jsou někteří nemalou příčinu k této těžkosti dali, jelikož sobě v hospodách, jak mluvili, pro zdraví, páleného připijeli, že sotva v košilích zůstáváme; jakož i toho zprávy pánům učiněny jsou, že vdovu pana Václava Labušky nočního času stíti a syna oběsiti chtěli, též vdovu Boušinci v domě jejím oběsiti chtěli, sotva se jim vytrhla a k prýmasům o půl noci přiběhla.

Ač schůze ta velmi bouřlivá býti musela, jak z celého jednání poznati lze, nicméně bylo na oslovení přednešené z potazu obce odpověděno: že pánům z ochrany a pozoru, i že to skrze honorarium při panu Graczovi předejíto jest, děkují. Co se pak obtížnosti té, kteráž opět na obec uvalena jest, dotýče, tomu jináče pomahati, a jaké rady dáti sobě nevědouce, při tom svých gravamin připomínati pominouti nemohou, že předně jedni soldaty a oficíry vojenské chovati, a nimi stravováním jich velikou outratu a náklad vésti musejí; jiní pak, kteří soldatův nemají, každodenní, a jiní hodný plat jim dávati musejí, mimo to pak cupusy podle sousedství s velikou těžkostí vypravují, a tak jako po uši v těžkostech a nedostatcích vězí, nemohouce na ten čas říci, odkuď pro oznámené útraty, sbírky i cupusy spravovati, a tak všemu tomu zadost učiniti mohli. Ten jediný prostředek mezi sebou nacházejí a obírají, aby pán byl dobrý patron, kterýž by v této důležité potřebě obec jistou sumou založil, a s ním o sčekání jí, až by zatím z obzvláštní sbírky nevyhnutelné shledána byla a odkud zaplacena býti mohla, jednáno bylo; však při tom s tím ohlášením, že i to v rozmyslu mezi sebou mají, mohlo-li by se to bez konsensu, vůle a vědomí JMCé nejvyššího pana mincmistra státi, poněvadž se neví, jak by to obci od pána vykládáno býti mohlo. Při čemž také toto molestýrování nesmírné pánu mohlo v známost uvedeno býti v psaní o konsens k tomu vzdlužení. Co se sbírky kontribuční dotýče, poněvadž minouti na ten čas nemůže, k tomu v tomto skromném

počtu by rádi přistoupiti chtěli; ale že se obávati jest, aby někteří nepřítomní se nevymlouvali, někteří také, k čemu se kdy od malého počtu přistoupí, na nepřítomnosť jejich ukazujíce, v tom, k čemu přistoupeno bývá, nestálí bývají, sice jináče k tomu, což by podle spravedlnosti, hodnosti, možnosti, mimo to náležitosti a slušnosti na koho z nich uloženo bylo, přistoupiti a to podniknouti, a důvěřujíce se pánu, i k tomu některé osoby z obce by voliti a obrati chtěli.

Co se pak toho ohražení dotýče, že jsou se na tom pozastavili, a téměř k uvažování takové věci přistoupiti nechtěli, příčinou těch slov, kdo by jiné rozpakoval, že má na hrdle trestán býti a to že by na despekt obce se vztahovalo. Za tou příčinou p. Jan Endrle a p. Jakub Neupauer ven vysláni byli, aby obec z toho nedorozumění vyvedena byla, že jsou žádnému svobodné přimlouvání zastavovati nezabraňovali; toliko, jestli by kdo, na čem by se větší počet snášel, jiné rozpakoval, a tak v příkrosť mezi sousedy a obci svéděti měl, poněvadž se to nedávno as před osmi neděli stalo, že jsou sami z obce na jiné žalovali, že jsou sežralí byli páleným, a jiné rozpakovali, z nichž Sigmund Gruber jmenován byl. Při čemž i také toho doloženo, poněvadž ta suma od pánů úřadníkův horních a mincovních vypůjčena jest do sedmého decembris; pročež na to přijíti musí, aby s nimi jednáno bylo, aby té sumy do některého času, jak by nejdříve shledána a z obce sebrána býti mohla, sečkání učinili. To že jest věc nevyhnutelná, a pánu velikou práci a starosť spůsobila. Poněvadž však mnozí byli odešli, tedy dle nařízení osob z pánův a z obce jest nová schůze celé obce na pondělek dne 4. prosince svolána, ku které každý povinný pod pokutou se dostaviti musí, při které se také veškerá přísnosť zachovávala; neboť dříve nežli rokovati se započalo, byli všichni dle jména vyvoláváni, by se vědělo kdo přítomní nejsou, i podobá se tomu, že mezi těmi třema dněmi vášně se ukrotily a přímější náhledy o stavu sběhlých událostí nastaly: neboť když celá věc ještě jednou shromážděné obci přednešena a objasněna byla, svoleno bylo k tomu, aby těch čtyr tisíc tolarů v mírnosti podle každého možnosti na všechny obyvatele rozdělili, ano i když přítomní vyzváni

byli, aby sami z obce čtyry osoby zvolili, které by takovému rozdělování kontribuce přítomny byly, aby řečeno byti nemohlo, jako by páni na sousedy o své ujmě něčeho ukládali, oznámeno bylo z učiněného potazu, že toho pánům v moc dávají, aby osoby k tomu jak z prostředku svého tak i z obce nařídili, ana všecka obec pánům důvěřuje, k čemuž dodáno: „pak-li by kdo z stavův vyšších toho co naň uloženo bude, odvozovati nechtěl, aby toho vojákům v známosť uvedeno bylo, kteří již budou věděti toho na statcích jejich postihnouti.“ A tak v následku toho usnešení k uvažování a specifikaci uložené kontribuce nařízeni byli z velké rady: prýmas Jindřich Šťastný Velvarský, Jan Endrle, Jan Šreitr, Jan Knaur a Karel Šmilauer; z obce pak: Jan Strýc Písecký, Tobiáš Kazda, Jan Špís, Vojtěch Kašparův, Štěpán Ronsperský, Václav starší Labuška a Daniel Soušický, z kterýchž k penězům jmenováni: Jan Knaur a Karel Šmilauer.

Smutně končil se opět jeden rok utrpení Hory Kutné, neboť vojsko v městě ubytované provádělo prostopášnosti dle libovůle své, aniž jim se za to trestu dostalo. S městem však, jak se snadno domýšleti dá trpělo i celé okolí, neboť o tom nám Mikuláš Dačický toto zaznamenal: „V pondělí den památky narození Krista Pána, syna božího, rejthaři a pěchota vojenská, domácí trapičové, nepřestávajíce na šacování a obírání tu na Horách Kutnách a nic tu na plat nejsouc, dali se jich něco v ten slavný hod na štáf loupežný, a udeřili na kostel, jenž sluje „na Vysoké“, nad Suchdolem nedaleko Hory Kutné, kdež se od evangelických slovo boží kázalo a posluhovalo, a tu lidi rozehnali, a některé popadše obojího pohlaví s oděvu svláčeli ne kriegsmansky ale pesky sobě provozujíce. Kněz sotva utekl a se ukryl. Mezi takové vojáky i domácí se davše, s nimi tolikéž páchali, z nouze, pro braní toliko a drancování. Nebo cizozemci sežrali v Čechách oběd i večeři, chasu českou pod stůl na drobty pouštěli. Nad těmi slavnými vojáky tu v městě Hoře Kutné nařízení přední oficírové pan Ferdinand Lažanský a pan K. Beneda Albrecht, darmochlebové a nenasycení dráči, jenž tu toliko hodovali a pangetovali na to, což tu na kom vyšacovati mohli.“

XXVI. Požadavky arciděkanovy a ohražení se Kutnohorských proti nim.

Nelze události roku toho ukončiti, by se neuvedlo též, že kromě svízelů, jakých obec kutnohorská s vojskem snášela, snášeti musela též i mnohých příkoří, jakých ji činil nejv. mincmistrem Vřesovcem jím ustanovený arciděkan Matouš Apian z Milesů, neboť nijak se s důchody požívanými spokojiti nechtěl, a stále nových poplatků vyhledával, v čemž jemu — při jeho neoblíbenosti v městě — ovšem od šepmistrů překážky činěny byly; proto také mezi těmito stranami stálé třenice panovaly, a jedna strana druhou u vyšších vrchností žalovala.

Aby však čtenáři průběh toho všeho lépe seznali, uvedu vždy nejhlavnějších o tom věcí, dílem u výtahu, dílem v celém obsahu stížních spisů, jelikož tyto velice k posouzení celku přispívají.

Tak žádal týž arciděkan vícekráte, aby jemu za důchod, jejžto ze dvorů v Zibohlavech požívá, dvůr obci Kutnohorské náležející v Křeseticích se vším příslušenstvím k užívání postoupen byl, píše o tom dne 10. února 1623 knížeti z Lichtenšteina: „z té příčiny VM knížecí tento třetí memorial podávám a za to žádám, že se ke mně tak milostivě nakloniti a při JMti panu gubernátoru města Hory Kutné toho nařídíti ráčíte, aby mi týž dvůr křesetický, a nemůže-li to býti, tak aspoň něco jiného nápodobného, na čem bych já s pomocníky svými při povinosti mé obstáti mohl, místo dvoru zibohlavského odměněno a postoupeno bylo, jináče tu tak při tom ostati bych nemohl.“

Nepodobá se však, že by byl kníže z Lichtenšteina arciděkanovi Apianovi zvláště přízniv býval, neboť k trojnásobné žádosti té nebylo mu ani odpověděno. Tím se však týž arciděkan nijak odstrašiti nedal, a podal důraznější žádost a stížnost k presidentu a radám zřízené komory české, v nížto veškeré své požadavky a stesky vylíčil. Obsah této jest:

„Opět poníženě Vaším Mtem na předešlé a časté suplikování mé memoriale podávám, a za to vždy ještě pokorně prosím, abychom

jak já, tak kaplani a žákovstvo zde u Hory Kutné náležité své vychování a opatření míti mohli, tak aby čest a chvála božská a víra svatá katolická, tak jakž jest zde u nás štastně započala, předce ještě dále více svůj vzrůst a vznik míti mohla.

Rok již teď vycházeti bude, jak jsem to arcipřištství na se přijal, s Horníky a JMtí panem gubernátorem v jistou smlouvu, na čem bych také do dálšího opatření mého mohl pozůstati, všelikterak tak od JMti knížecí a V. Mtí ratifikována i pečetí městskou spečetěná jest, jížto také vejpis pro lepší správu V. Mtem podávám, však mi se toho ničeho, krom 3 kop 10 gr. na týden nevydává.

Nápodobně oficiales školní i jiné žákovstvo, jeho varhaník, kteří spolu se mnou jak v kostele při službách božích, tak ve škole při dítkách po všecky ty časy pracovali, povinosti své náležitě vykonávali, tu se strhali, hlad, nouzi třeli, žádného opatření až posaváde ještě nemají; pročež také po dvakráte ze školy vystoupili, a na konec teď od sv. Havla pustou školu nechati míní.

Též co se kostelních potřeb dotýče, jako světla, oleje, vína a jiných věci, žádný na to nakládati nechce. Zvoníci, kostelníci a jiní kostelní služebníci, když žádného opatření nemají, a žádného řádu není, také v žádné poslušnosti státi nechtí; i jaké pak tak vzdělání a víry svaté katolické rozmnožení tu býti může, kde se žádného dovolati, a žádné pomoci od žádného míti nemůžeme.

Dům farní tolikéž na nejvejš spuštěn byl, chtěl-li jsem, aby se aspoň něco, bez čeho býti nemohlo, za času, dokuďby zima nepřišla, spravilo, sám jsem si toho platiti musel a 333 kop gr. na něj vynaložil. Po čtyřikráte do měst pražských suplikuji, a to pojezdy jsem činil, a nic nevyřídil. Procesí, které jsem teď minulých časův zhusta a za často míval, chtěl-li jsem, aby to náležitě šlo, sám jsem z svého měšce dokládati musel.

I Vaše Mti za to pokorně a pro Boha prosím, račte o tom JMCé panu richtáři milostivé poručení učiniti, aby mi za tento rok můj požadavek podle smlouvy spečetěné a ratifikované zcela a zúplna, an jsem toho spravedlivě zasloužil, vydán, na budoucí pak rok zase jiné opatření mé nařízeno bylo.

A poněvadž Hora Kutná jest prostraná, a mnoho kostelův má, kdež i víra svatá katolická se již rozmáhá, aby tím častěji služby boží konány byly, k pomoci nejmíň dvou kaplanů potřebuji; také dítek veliký počet, množství oficialův a žákovstva, ti odkudby své platy a výživy míti mohli, též milostivě nařídíti ráčíte, jako i do domu farního osoby jisté, k spatření toho díla a nákladu aby vyslané byly a co se tak vydání mého na týž dům farní řemeslníkům i jinak vynajde, to zase z důchodův obecních, k ruce JMCé obrácených, aby se mi vynahradilo za to poníženě prosím.

A kdyby jste se tak milostivě nakloniti, a toho všeho lepší zprávu míti chtíti ráčili, byloby s dobrým, aby jisté osoby a komisaře tam do Hory Kutné vyslati ráčili, kteříby to vše z gruntu vyšetřiti a potom také toho všeho gruntovnější zprávu V. Mtem podati mohli. V čem ve všem se Bohu a V. Mtem poroučena činím, a za brzkou a laskavou odpověď pokorně žádám.

Vaším Milostem volný kaplan Apian z Milesu."

A mimo to podal ještě k nejv. mincmistrovi co gubernátoru města memorandum tohoto obsahu: „Předně. Aby mi dvůr v Zibohlavech se vším obilím sutým, v slámě osetým, se svršky a nábytky dobytkem koňským a kravským, kutnohorští ihned postoupili, jakož i to vyhledati dali, jakým právem dvůr ten k arciděkanství zdejšímu náleží.

It. To všecko, co jsou předešlým arciděkanům vydávali od peněz, totiž 225 kop miš. do roka, a každého týhodne 3 kopy 20 gr., opět 16 kop na koření, žita 30 korců, pšenice 12 korců, ječmene 5 korců, ovsa 10 korců, hrachu 3 korce, piva 26 sudů, dvě prostice větší soli, másla a sádla spotřebu a dříví.

It. Co se farářům sv. Barbory a Matky boží Námětské vydávalo od peněz, obilí, másla, koření, to vše aby mi se též zcela a zúplna vydalo, tak jak poznamenáno jest. Než také odkazu Miránkovského, který k oltáři ssv. apoštolův Petra a Pavla u Matky boží Námětské se stal, užíti chci; protož aby mi také ihned v Vilimovičkách a Dědicích postoupeno bylo. A to též při deskách zemských ať se vyhledá, i co se stolice pregířské dotýče.

It. Od zvonění „Vorla", stolic kostelních a krámů masných zádušních ať mně náleží, a kostelníci (měští opatrovníci chrámu, jimžto chrámové účty přislušejí) ať mi v to nesahají; žáky a oficialý ať oni sami stravují, a to ať trvá až do lepšího zaopatření mého zde.

Světnice jsou jako sladovny černé, aby je zase omalovati, a jiné vše co tak v domě farním zapotřebí bude, spraviti dali. Maštale také žádné není. Kostelníci ať mi všecky klenoty a jiné aparáty kostelní i svršky farní vykážou a odvedou. Mnou ať se jak zvoníci tak i žáci řídí a spravují."

Naleháni arciděkanovo na komoru českou mělo za následek, že k hejtmanům krajským Václavovi Heraltovi Liebsteinskému z Kolovrat na Janovičkách a Žišově a Ondřejovi Hornateckému z Dobročovic na Zbraslavicích společně mandát vydán byl, v kterémžto se píše: „Čeho tak poníženě skrze suplikaci svou velebný kněz Matouš Apian z Milesu, archidiakon na Horách Kutnách vyhledává, a za jaké nařízení prosí, příležitě Vám pro další vyrozumění odesíláme, kdež chtíce my, aby z dalšího nabíhání a nás tou věcí zanášení sjíti mohlo, Vaše Mti a Vás v té věci jménem a na místě JMCé za komisaře nařizujeme, při tom tímž jménem JMCé poroučíme, abyste, berouce sobě jistý den, túž stížnost jeho považiti, nedostatky, jako i dvůr křesetický, kterýž tak šepmistrům a konšelům na Horách Kutnách náleží, spatřiti, a o tom všem, kterak by a odkud jak jemu, tak i budoucím archidiakonům spomoženo býti mohlo, zprávu s dobrým zdáním na komoru českou učiniti ráčili a učinili. Vědouce, že na tom milostivá vůle JMCé naplněna bude."

Datum v menším městě pražském 17. dne Octobris An. 1623.

Ex comisione Ra. Mjsttis celsidutinis

Karel Vilém Slavata. J. G. z Martinic.

Proti kterýmžto požadavkům šepmistři a rada jménem vší obce týmž hejtmanům následující ohražení podali, kterýmžto celého sporu objasnění nalezáme, za jakou příčinou úplně podána budiž.

Vaše Milosti atd. atd.

Nač by se komisí jménem a na místě JMCé krále a pána nejmilostivějšího od Jeho knížecí Mti jakožto plnomocenstvím nařízeného místodržícího v království tomto na Vaše Mti vložená vztahovala, tomu jsme jak z ústního, byvše V. Mtí k tomu obesláni, oznámení, tak z milostivého JMti knížecí poručení a suplikací velebného kněze Matiaše Apiana z Milesů archidiakona, zde na Horách Kutnách s jinými spisy k tomu přiloženými, měvše je sobě na žádosť svou propůjčené, v úplném a bedlivém považení šetrně vyrozuměli.

A v pravdě, vinšovali bychom sobě, abychom JMti nejvyššímu panu mincmistrovi v království českém, jakožto nám představenému panu gubernatorovi v známosť uvedsti a co by k tomu říkáno býti mělo, dobrého zdání požádati mohli, anebo aby před jmenovaný kněz mohl takového opatření, kterého by sobě vinšoval, míti, a tudy pokojně bez takové starosti a péče vykonávati mohl, a příčiny, jak sám sebe od povinnosti své odtrhování, tak vyšší vrchnosti Vašich a nás zaneprázdňování neměl. Však že JMt pán nyní zde nezůstávati a jinými velikými věcmi zaneprázdněn býti ráčí, od Vašich Mtí také na nás neprodleně zprávy se jmenem JMCé žádá, pročež bez urážení reputací a povinnosti JMti panu mincmistru, tuto zprávu šetrnou a sprostnou, opravdivou činíme.

Předně. Co se té smlouvy, o které se hned při počátku první suplikací pana arciděkana zmíňka činí, a její přepis předkládá, dotýče, ačkoliv tomu tak jest, že jsme s jistou vůlí a povolením nejv. pana mincmistra, jakožto pana gubernatora nám představeného, na žádosť pana arciděkana k tomu, aby mu to vše, co jest předešlým třem kněžím u Vysokého kostela, sv. Panny Barbory a Matky boží na Náměti na penězích, obilí, pivě, omastku, dříví a jiných věcí buď z důchodů obecních nebo záduší vydáváno bylo a náleželo, jako i ten dvůr Zibohlavský, tak jakž se nyní jmenuje, odkudž jsou oni sobě s čeládkou svou, a k tomu u Vysokého kostela dva kaplany a tři přední školní oficialy, Svatobarborský pak jednoho kaplana a dva školní oficialy chovati povinni byli, nynějšímu samému panu arciděkanu postoupeno a časně dovozováno bylo, přistoupili.

A když právě toho času nám všecky důchodové a statkové obecní a zádušní odňati byli, a k ruce JMCé obráceni jsou, aby to nicméně svůj průchod mělo, a zúplna předešlým spůsobem vycházelo, na to od Jeho knížecí Mti a Jich Mtí pana presidenta a pánův rad zřízené komory v království českém skrze poníženou suplikací svou toho milostivého povolení dosáhli, i podle toho dvůr ten Zibohlavský, jakž se jmenuje, se vším příslušenstvím a rolím okolo 26 aneb 27 kopy záhonův, na zimu náležitě osetými, a při tom na penězích hotových za obilí utržených 111 kop 50 gr. 4 den., a od obilí ovsa na zrně 27 korců, žita na slámě a zrně 96 korcův v moc užívání, kdež bez toho býti nechtěl, uvedli a opensy také týhodní z ungeltního příjmu se každotýhodně spravuje; a já JMCé rychtář na jiném nejsem, nežli od kterého záduší, jak také statkův a důchodův obecních na ten čas pod správu mou náležících, co by se koliv toho od toho času, jak se sem dostal, podle starobylého spůsobu spravedlivě vyhledalo, pokojně, kdyby jen toho při mně hledáno bylo, vypraviti; však abychom ten artikul strany 225 kop gr. m. a při tom 20 korcův žita, 6 pšenice, 2 ječmene a 2 ovsa, což předešlým kněžím na kvartali z téhož dvoru tehdáž toliko, když v jeho užívání nebyli, a páni sami jej spravovali, místo užívání vydávati, jakž tomu z přepisu smlouvy vyrozuměti moci ráčíte, zvláště že JMt nejv. pan mincmistr tu nemožnou věc uznávati ráčil, měli, o tom se pamatovat nemůžeme, a sám rozum ukazuje, že to, aby někdo něčeho užíval, i také za neužívání plat z toho nařízený bral, státi se nemůže. Co se jiného obilí, které z důchodův obecních a od záduší farářům odvozováno bylo, jako také piva, soli, másla, sádla dotýče, toho se při tom předešlém spůsobu, jak prve vydáváno bylo, zůstavuje.

Strany Vilimoviček a Dědic, též zvonění od Orla, stolic kostelních a platu z masných krámů, aby o těch všech věcech jaké dokonalé snešení s panem arciděkanem býti mělo, toho se ani v odpovědi, kterou na své přednešení a memorial míti pokládá, a to k té smlouvě přikládá, najíti moci nebude. Ačkoliv Vilímovice a Dědice se vším k tomu příslušenstvím k oltáři sv. Petra

a Pavla, Matky boží u Náměti kšaftem a zápisem desk zemských od Anny Miránkové odkázány a odepsány jsou, však že nad tím vším jistí kolatores, kteří by to spravovali, ustanoveni jsou, a taková kolatura trhem mezi urozenými pány Janem Vácslavem a Mikulášem, bratřími vlastními Šatných z Olivetu a předky našimi vykonaného, a dskami zemskými, s milostivým JMti císaře Rudolfa slavné a svaté paměti povolením, stvrzeným, obci této se vší vůlí a panstvím postoupena a odkázána jest, k témuž pak oltáři odtud nic víceji mimo 6 kop 44 gr. platu stálého ročního nenáleží. Poněvadž pak všecka správa nad statky obecními zádušními, kterou jsou šepmistři a rada měli již mně, JMCé rychtáři, před dáním té smlouvy poručena jest, nařízený také plat z těch gruntův k tomu záduší vždycky pořádně vycházel a já, JMCé rychtář, proti tomu, aby to vypraveno bylo, nejsem, nemohli šepmistři a rada toho odstupovati ani pan arciděkan nač se víceji spravedlivě potahovati.

Plat od zvonění tělům mrtvým „Orlem", stolic kostelních a krámův zádušních od starodávna na opravy chrámův Páně a jiné potřeby k službám božím odevzdán jest, a nikdy žádný z kněží k těm chudým záduším nesahal, nýbrž kostelníci na to rejstra drželi, a co jsou odtuď k sobě přijali, anebo na opravu chrámův Páně a jiné k službám božím potřebné věci vynaložili, z toho šepmistrům a radě i vší obci jakožto kolatorům těch záduší počty činívali. Poněvadž tedy takové zádušní věci svou jistou fundaci, k čemuž by užívány býti měly, mají, v naší moci to, abychom tím hejbali, a k jinému užitku obraceli, nebylo a není, nýbrž v samé moci JMCé jakožto krále a pána země této a nejvyšší vrchnosti všech zádušních věcí zůstávalo, proti čemuž bychom my časně co učinili, to by žádné platnosti nemělo; to pak, že pan arcidiakon podle té nedokonalé smlouvy takové chrámové věci se sám ujímá, netoliko se znamenitým utištěním chudých sousedův, když v tom předešlého nařízení a mírnosti náležitě se neužívá, nébrž jak jiné věci, tak i ten starodávní plat od zvonění „Orlem" po 30 gr. nařízený na 10 kop míš. zvyšuje, ale také znamenitou škodu věže a chrámův Páně, zvláště u „Vysokého", který mimo ten plat od zvonu a stolic kostelních jiného důchodu,

nemá, leč by kdo z lásky něco k němu, co se zřídka, poněvadž tu žádné sepultury není, stává, odkázal, se děje: takže kostelníci téhož záduší jsouce již i toho jedinkého důchodu zbaveni, odkud na opravu věže již velmi scházející, tak kostela a jiné věci kostelní, jako světla, vína a k tomu podobné věci nákladu činiti nemají, a tou příčinou na věži i kostele střechy scházejí, šindele vypadávají, trámové a klenutí od dešťů promokají a hnijí, skla od krupobití z dopuštění božího potlučena, neopravena, a znamenitou toho svatého místa potupou a naříkání všeho lidu domácího i přespolního zůstávají. A co mohlo na skrovný náklad spraveno býti, již několika sty se napraviti moct nebude.

Naposledy strany koledy, také nic jistého, tak jakž se tomu z též odpovědi na dotčený memorial dané vyrozuměti může, zavříno není; a sumou, když se toho bedlivě uváží, že ta odpověď naše na memorial pana arciděkana daná, s tou smlouvou se nesrovnává, a my toho času, kdy se ji datum klade, důchodům a statkům obecním a zádušním žádného práva a pečeti v své moci neměli, na obec nic svalovati nemohli, ta také smlouva v kanceláři naši, kdež všecky konceptované pod pečeť přicházející se činí, i také s bedlivostí opatrují, koncipírována není, a toho vyhledávati se nemůže: co by o ní smýšleno býti mělo, není nesnadno toho posouditi.

Dále stranu oficialův školních a žákovstva již jest prve oznámeno, že předešle dva správcové církevní, totiž Vysokokostelský a Svatobarborský na důchody k farám jich vycházející mimo kaplany, pět oficialův přednějších chovati povinni byli. A poněvadž nyní panu děkanovi ti všickni předešlí důchodové všech tří far puštěni jsou, kaplana žádného nechová; počet také oficialův školních zmenšen jest, vidí se nám, že by bez obtížení a škody tři nebo čtyři přednější oficialové školní na stravě odtuď vychováni býti mohli.

My také, kdyžby lepší pilnosť nežli posavad přičiněna, náležitý řád a disciplina držena byla nepominuli bychom toho, aby jak panu mistru, tak i jiným pomocníkům jeho jistý plat a stans nařízen, i jemu všeliká láska a ochrana prokazována byla, v tom nápomocni býti; ale pokuď od nich k tomu se příčiny nedává, pan mistr žádné

naprosto discipliny a dobrého řádu nedrží, praks ranní a večerní opouští, tak že ani jedné, ani žádného jiného nejmenšího examenu až posavád, jsa skůro u nás tři čtvrti léta, nezačíná, nýbrž žákovstvu všecken folk pouští, a skrze to až po hospodách se toulají, a ne toliko nočně, přemohouce se trunkem, povyky po ryncích a ulicích na urážku mnohých křesťanských srdcí činí, ale také i bíledni beze všeho studu a ostýchání svých benefaktorův se bijí a sekají, školy pak dům, to místo svaté tak zohavují, že skla, lavice, stoly, dveře, almary potloukli, vylámali a pošlapali, kachly z kamen vyráželi, hrnce měděné vytrhali a kde se jim vidělo prodali, takže žalostivo na to hleděti, a velikými penězi to napraveno býti moci nebude. Nad to pak před školou i ve škole, kde se prvé mládež v pobožnosti a známosti literního umění cvičila, v kuželky a karty hry provozují; domácí také mládež přijde-li do školy, ničemuž dobrému se neučí, nýbrž většího žákovstva příkladem, čistá mysl jejich v mladém věku uražena a poškvrněna bývá: nemá-liž nad tím křesťanské a pobožné srdce raději úpěti, nežli nařizováním k tomu, jakých platův takovým věcem folkovati a větší posilu dávati, nechť to každému pokojnému uvážení zůstává.

Avšak pod tím vším, poněvadž při dvoře ve vsi Pobořì na vychování žákovstva od předkův našich koupeném a obráceném, odkud prvé velký počet jich u jedné i druhé školy vychován byl, tohoto roku všecko obilí pokaženo, od krupobití z připuštění božího pozašlo, a tou příčinou žákovstvo odtud svého vychování míti nemohlo, nepominuli jsme k tomu přivésti, že sousedé po pořádku jídla jim strojí a do školy odesýlají, na čemž i oficialové školní, jsouce na ten čas zbaveni stolu páně arciděkanova i žákovstva přestati mohou. A kdyby to, co jest od sousedův na ta jídla s velikou obtížností jich, jakožto těžkými cupusy a sbírkami na obecní pavuňky i jiné své vlastní náklady stížených, naloženo, sčísti se mělo, na tisíce by vyneslo. Avšak jak toho dobrodiní vděčni jsou, jak sousedům, co by jim strojiti měli, v tuto náramnou drahotu, vyměřovati, a někdy dva i tři obědy strojiti dáti, a od některých peníze bráti smějí, a mnohým sousedům za to ani nepoděkují, toho tuto

připomenouti nechceme. I vidí se nám, že na tom opatření na ten čas dobře přestati mohou, a žádné příčiny oč se domlouvati nemají, zvláště že i oficialům školním, když jen povinnost svou pilně a náležitě konati budou, stans slušný z ungeltův předešlým spůsobem nařízen býti moci bude.

Strany kostelních potřeb, světla, oleje, vína a jiných věcí, ačkoliv důchodův, odkud by se ty věci spravovaly, pan arciděkan se ujal a jich užívá, kostelníci pak odkud toho spravovati nemají, a v tom se nejednou před námi omlouvají. Však nicméně, aby služby boží bez opuštění jich spůsobem náležitým konány býti mohly, náklad nemalý učiněn jest, což se pravdivými aprobacemi prokázati může: a aby co toho pan arciděkan z svého vlastního přiložiti měl, toho žádná potřeba nebyla, a nám také nikdá nic toho oznámeno není.

Zvoníci nikdá žádných stancův nemívali, než na koledách vánočních, kterých se jim nemálo schází, a jiných akcidencí od křtův, oddavkův a pohřbův přestávali, a při tom vždycky v dobrém řádu zdržováni byli. Pročež, poněvadž posavad koledy mají, i svá akcidencí a sobě dobře zvyšovati a lidi přetahovati umějí, bylo by potřebněji k nim přihlídnouti, aby v tom náležitou mírnost zachovati hleděli, nežli aby jim stancové jací nařízeni býti měli.

Dům farní na skrovnou sumu pomaličku spraven, tak že by v něm pohodlné obývání bylo býti mohlo; ale když kostelníkům, kterým to k opatření náleželo, v důchody jejich sazeno jest, nebylo odkud. Však nicméně bez čeho bezelstně býti nemohlo, to se spraviti dalo. Jestli pak jaký náklad pan arcidiakon tu učinil, to se bez vznešení na nás a našeho k tomu povolení ku zvláštnímu pana arcidiakona pohodlí, ano bez mnohého nákladu dobře býti mohlo, stalo. Pročež bez čeho jest pan arcidiakon býti nechtěl, a na to bez povolení našeho o své újmě náklad činil, toho na žádném slušně postíháno býti nemůže.

Že jest pan arcidiakon za časté do měst pražských po ten čas tu na Horách Kutnách z bytu svého odjížděl, a tam pokaždé za drahný čas s velikým nákladem a outratou se zdržoval, za jakými

příčinami to se dálo, poněvadž nám nikdy nic o tom neoznamoval, ani se neopověděl, o tom vědomosti míti nemůžeme. Poněvadž, jakž napřed oznámeno, dosti slušné opatření má, na kterém přestáno býti může, touž příčinou pojezdův činiti, a mezi tím povinnost svou, zvláště pak kázaní slova božího dosti za časté, načež lid obecní nemálo naříkal, opouštěti potřeba žádná nebyla. Pakli jest jakého jiného opatření, které by v moci naši nebylo, vyhledáváno, a vlastní potřeba fedrována byla, tu by se vlastního pohodlí dotýkalo, a nákladův na to činěných jinde posahováno býti nemohlo. A to jest naše sprostná a pravdivá na tu přední suplikací zpráva.

Na druhou suplikací strany směny dvoru zibohlavského za dvůr křesetický tuto zprávu činíme:

Předně, že ten dvůr zibohlavský omylně se dvorem jmenuje, nebo toliko fara jest, a k ní něco rolí okolo 26 aneb 27 kop záhonův náleží, kdežto někdy před léty obzvláštní kněz chován byl. Ale když táž ves Zibohlavi se vším svým příslušenstvím i s tím podacím kostelním obci této se dostalo, a pro skrovné důchody kněz tu vychován býti nemohl, nýbrž děkan zdejší kaplana tam vysýlal, k tomu po některým času přišlo, že pro lepší vychování děkana a kaplana užívání té fary s rolemi k ní přináležejícími některým děkanům, kteří pilnější byli a kaplany chovali, na čas a do vůle panské postoupeno, a při poddaných, aby ty role na místě jiných některých robot, kterými k obci povinni byli, na nápolek zdělávali, a k setí sami své semeno dávali, nařízeno bylo. A ačkoliv páni moc to měniti vždycky měli, však toho při tom spůsobu posavad zůstaveno jest; z čehož není nesnadné vyrozuměti, že tu nic dědičného a stálého není, a vlastně k zdejšímu děkanství nepřísluší, nýbrž věc zádušní, vlastně k záduší zibohlavského kostela náležející.

Naproti tomu pak ten dvůr křesetický jest věc dědičná, dvůr poplužní s poplužím a takovým rolím, že pro vzdělání jeho obyčejně čtverý potah koní a někdy i více chováno býti musí, a na zimu i žita okolo 3 kop korcův a pšenice tolikéž, na jaře žita jarého 39 korcův, ječmene 40 korcův a ovsa okolo 4 kop korcův

se osývá, a co víceji hrachu, pohanky, prosa a jiných věcí toho se pomíjí. Při tom také dvoře dobytka se chová kravského okolo 2 kop, ovčího okolo 10 kop a svinského okolo $1^{1}/_{2}$ kop. Nicméně jest při tom tvrz, ves, luka, lesy, rybníky, zvůle panství a jiné příslušenství, a to vše na onen čas s některými jinými vesnicemi za půl třinácta tisíce a půl třetího sta kop gr. českých k městu tomuto pro záležitost a pohodlí hor těchto koupeno bylo.

Již tedy, když se jednoho i druhého, a při tom také, kterak nyní ta fara na nejvýš vyšumována a spuštěna jest, popáží, mohla-li by se tu jaká směna státi, a komu by to k dobrému bylo, zdejšímu-li děkanství čili tomu kostelu a záduší zibohlavskému, též na jakou by to škodu jak důchodu JMCé tak hor a města tohoto býti muselo, snadně tomu vyrozuměti se může.

Naposledy, co se toho artikule v milostivém JMti knížecí poručení, odkud a kterak by pan arcidiakon své vychování míti mohl, dotýče, my na jiný prostředek trefiti nemůžeme, nežli odkud a nač jsou jiní kněži a tři oficiali s nimi se vychovávali, že také pan arcidiakon, poněvadž jak napřed dotčeno, toho mu se všeho přeje, odtud své náležité vychování míti může. Aby pak to nejlépěji vyrozuměti se mohlo, i toho povysvětliti pominouti nemůžeme, že při postupování zibohlavské fary jest panu arciděkanovi peněz hotových, žita v slámě i na zrně 96 korcův odvedeno; k čemuž když se přiloží i to, co se k faře vysokokostelské, svatobarborské a náměstské podle toho přiloženého zápisu schází, dostane se tohoto roku vzíti na penězích 346 kop 30 gr. 4 den., od obilí: žita 134 korcův, pšenice 5 korcův, ječmene 6 korcův, ovsa 27 korcův, hrachu 4 korce, učiní všeho, žito po 10 kop a pšenici po 10, ječmene po 8, oves po 4, hrách po 10 kop. míš. počítajíc i s těmi penězi hotovými 1139 kop 30 gr. 4 den., mimo sádlo, máslo a dříví a jiné akcidence od křtův, odavkův a pohřbův, což nemalou sumu by, poněvadž všecko město i Němci k samému panu arcidiakonovi zření mají, a všecko se velmi vysoko nadsazuje, a mimo peníze od pohřbův mocnějších lidí, i prostěradel nových, která nyní dosti mnoho stojí, se dosahuje, vynésti může.

A poněvadž předešlí tři farářové s čeládkou, kaplany, oficialy na menší a mírnější akcidencí bez takového sousedův obtěžování vychovati se mohli, tak se u nás snáší, že by nynější pan arcidiakon bez nějakého s hospodářskými věcmi zaneprázdnění, kteréž mnoho starosti a fresuňku by přinesla, a od povinnosti církevní odtrhla, i také mysl roztržitou činila, přestati mohl.

Protož VMtem tuto svou kratičkou, sprostnou a pravdivou zprávu, co samo v sobě jest, a při sobě najíti můžeme, číníce, s tím se VMtem na všem dobře a šťastně míti, a při vyřízení této komisí požehnání božího vinšujeme.

Datum na Horách Kutnách v pondělí po památce Všech Svatých volených božích (6. listopadu) léta Páně 1623.

Vašim Milostem k službám poslušní a povolní

JMCé rychtář a šepmistři na Horách Kutnách.

Seznati jest z důkladného tohoto objasnění, že požadavky arciděkana Apiana oprávněny nebyly, a protož také na tak odůvodněné přednešení šepmistrův, k němuž se i vládou ustanovený císařský rychtář pan z Tulechova přidal, čímž pravost udání šepmistrův dosvědčil, obec před požadavky arciděkanovými ochráněna byla.

1624.

XXVII. Výkaz nákladu, jaký Hora Kutná na vojsko niknouti musela.

V nastalém na to roce 1624 podobalo se, že se Hoře Kutné ohledně břemena, jejžto s ubytováním vojska snášeti musela, polehčení stane, neboť dne 22. ledna byla obec svolána, a tu ji u přítomnosti úřadníkův horních a mincovních přednešeno bylo psaní od nejvyššího mincmistra království českého ze dne 19. ledna t. r., kterým se kompagnie vojenská pana Lažanského i též ona pana Albrechta Benedy vyzdvihuje, a to jedině z té příčiny, aby hory náležitě kveldykovány (pavovány), před pádem všelijak chráněny a dělníky náležitě opatrovány býti mohly, v němžto však také hnedle

co výstraha doloženo: pokud by hor kveldykování se nestalo, tedy že by lid vojenský jiný sem ložírován býti musel, kteréhož by potom odtud vymoženo býti nemohlo. Při čemž i to napomenutí všem sousedům učiněno, aby všickni podle vydaného patentu při koupí a prodeji se řídili, řemeslníci díla svá bez natahování podle něho odvozovali, starší své cechovní obeslali, a se mezi sebou o to snesli, obzvláště pak bez přetahování lidí horních pracovitých chleby a masa prodávali: jestli že by kdo na předešlou drahotu a šacunk se potahoval, ten má do arestu vzat a trestán býti.

Dále bylo také sousedům nařízeno, aby jeden každý — mimo náklad na vychování jídlem a pitím — toho od sebe poznamenání dal; přijma to k svému svědomí, co jest kterému z oficírův neb soldatův na hotových penězích vydal, to že páni skrze JMCé komisaře a vyslané své při komoře vyhledávati budou, aby týmž vojákům z kontribuce kraje čáslavského jistá suma sňata, a odtud obci k zaplacení na ty dvě kompagnie zdělaných dluhů a nákladů sousedův navrácena byla, tak aby se nějaké vynahražení výloh těch státi mohlo.

Bylať to ohledně nějakého nahražení ovšem pouze těšínská jablka, neboť k tomu nikdy nepřišlo. Aby však vyzvání tomu zadost se stalo, podáno bylo sepsání výloh na vojsko v Hoře Kutné od 28. října 1623 až do 19. ledna 1624 ubytované, z něhož nejlépe seznati lze, jakým břemenem pro veškeré obyvatelstvo vojsko to bylo, neboť dle seznamu toho bylo vydáno:

Na kompagnii p. Ferdinanda Rudolfa Lažanského z Bukové, nejvyššího leutenanta co jest u Půšův potráveno vínem 727 zl. 9 kr., a když jiný kvartýr míti ráčil, vydáno na hotových penězích mimo vychování	4873 zl. 21 kr.
panu leutenantovi Panvičovi přes vychování . .	1183 „ — „
panu fenrichovi Karlu Hornateckému z Dobročovic přes vychování	1262 „ — „
Snáška . . .	7318 zl. 21 kr.

Přenáška . . .	7318 zl.	21	kr.
panu komorníkovi Juliusovi nejv. pana leutenanta přes vychování	216 „	—	„
aufwartrovi p. Oldřichovi Šlibicovi mimo vychování	1193 „	—	„
druhému aufwartrovi Adamovi Maternovi z Květnice přes vychování	832 „	40	„
wachtmistru nejvyššího pana leutenanta přes vychování	1275 „	—	„
korporalu Kristofovi Edlmanovi přes vychování .	935 „	—	„
štalmistru přes vychování	246 „	—	„
musterschreibrovi přes vychování	312 „	—	„
pánům fourirům:			
Václavovi Petržílkovi přes vychování	276 „	40	„
Míchalovi přes vychování	374 „	—	„
feldšerovi Erazimovi přes vychování	358 „	—	„
trubačům Rudolfovi a Vilémovi přes vychování .	1266 „	—	„
rejtharům též mimo vychování	6994 „	54	„
Summa sumarum na pány oficíry a unterrejthary nejvyššího pana leutenanta Lažanského . . .	21.597 zl.	35	kr.

Druhé: Na kompagnii urozeného pana Albrechta Benedy z Nectín.

Předně: Témuž panu ritmistrovi Benedovi mimo vychování hotových peněz	6526 zl.	50	kr.
fenrichovi panu Karlovi Lukaveckému z Lukavce mimo vychování hotových peněz	2136 „	30	„
pánům aufwartrům pana ritmistra:			
Miškovi ze Žlunic mimo vychování hotových peněz	295 „	—	„
Ferdinandovi Rabenhaupovi mimo vychování hotových peněz	268 „	—	„
Adamovi Lukaveckému mimo vychování hotových peněz	177 „	—	„
Snáška . . .	9403 zl.	20	kr.

Přenáška . . .	9403 zl.	20 kr.	
fanjunkrovi Karlovi Vrabeckému mimo vychování a $3^1/_2$ korce ovsa hotových peněz	346 „	— „	
wachtmistrovi mimo vychování	640 „	— „	
přednímu kapralovi Václavovi mimo vychování . .	412 „	— „	
druhému kapralovi Janovi mimo vychování . . .	98 „	10 „	
musterschreibrovi mimo vychování	412 „	— „	
fourirům pana Bendy mimo vychování	744 „	30 „	
feldšerovi mimo vychování	139 „	— „	
trubačům:			
Severinovi mimo vychování	54 „	— „	
Janovi „ „	160 „	— „	
Tomášovi „ „	71 „	30 „	
unterreitrům pana Benedy sumou	5444 „	— „	
Suma sumarům na kompagnii pana Bendy . . .	17.924 zl.	30 kr.	

Na kompagnii nejvyššího pana Kráče:

leutenantovi pána	10 zl.
kvartýrmistrovi	70 „
profosovi	80 „
profosleutenantovi	99 „
štalmistru	130 „
nejv. kvartýrmistrovi	296 „
	685 zl.

Summa sumarum všeho vydání na obě dvě kompagnie a některé oficíry činí . . . 40.207 zl. 05 kr.

A že jest to v pravdě tak, pro důvěření toto oboje poznamenání vydání hotových peněz pečetí městskou jsme upečetiti dali vědomě.

Actum na Horách Kutnách v den památný sv. Fabiana a Šebastiana 20. Januari léta 1624.

V čemž není uvedeno ještě jiných útrat a výloh, jichž obyvatelé sami zapravovati museli.

Co se druhého nařízení týče, aby pro držení stráží v městě 50 mušketýrův najato bylo, učiněn byl od obce návrh tento: najmouti 48 mušketýrův, z nichžby každý den 24 na stráži bylo. Náklad na ně by byl:

platu pr. 6 zl. na muže činí na měsíc	288 zl.
k těm osm freitrův, by denně jeden při každé bráně pozor dal po 7 zl.	56 „
jednoho oficíra	15 „
vynese celého nákladu měsíčně . . .	359 zl.,

ku kterémuž uhražení nákladu toho na každý dům v městě 12 kr. na týden navrženo bylo*).

XXVIII. Další postupování pána z Vřesovic.

Na to jako pro upokojení mysle kutnohorských, a aby si přízeň jejich získal, přijel nejvyšší mincmistr Vilém z Vřesovic do Hory Kutné a dne 26. února vykonal dle starobylého obyčeje obnovení rady, do níž ovšem osob dle svého náhledu si obral. Zvoleni byli: za prýmasa Radslav Hlavsa z Liboslavě, a jemu co šepmistři při-

*) O tom odchodu vojska vypravuje Dačický k roku 1624 takto: „Na snažné toho vždy od Horníkův při vrchnosti vyhledávání a jednání nadepsaní rejthaři museli se v lednu (a bezděk se jim z té tučné pastvy nechtělo) z Hory Kutné odebrati; a tak jsou odtud vyzdviženi, a jedni do Ronova, druzí do města Čáslavě foryrováni. A při tom odjezdu ještě co mohli vyšacovali. Napočítáno, že asi ve dvou měsících co tu leželi a hodovali, jest jim vydáno a od nich na sousedích vyšacováno (mimo stravu a koňský obrok a co mocně pobrali) hotové peněžité sumy do šedesáti tisíc kop míš. Tak poctivá loupež vykonána. Ještě se tím pochloubali, že k posledku dobrý a nasazený rybník v Čechách slovili, na nějž se prý dávno chystali, k čemu také někteří týmž Horníkům nenávistní nápomáhali.

Oficírové těch vojenských rejtharův vzavše do svého vězení Jana od Mečířův, prokuratora městských rozepří tu na Horách Kutnách, s sebou vzali, hrozíce mu oběšením, za příčinou, že by se loupežně choval, sami se téhož dopouštějíce, chtěje tím na ženě a rodičích (jakž jiným činili) vyšacovati. Takové jich vlastně smýšlení právo bylo.“

dáni: Jan Šreiter, Jan Endrle, Jindřich Šťastný Velvarský, Jan Kosař, Adam Dominik Železný, Job Neupauer, Jakub Novomlejnský, Jan Knaur, Jan Badr, Martin Klatovský, Karel Šmilauer, Pavel Urbanův, Jakub Mareš, Isaiáš Fingermann, Pavel Nicefor, Václav Hlas a Jan Ledr.

Jelikož však týž nejvyšší mincmistr při každé možné příležitosti nikdy neopomenul svými činy, pro nějaké učiněné polehčení kutnohorským, se honositi, jakož i jim všelikou proti jeho rozkazům projevenou neposlušnost co vzdorovitou tvrdošijnost předstírati: tak toho učinil též u příležitosti této, a hnedle před vyhlášením obnovení úřadu konšelského učinil toto přednešení: „Tak jakož jest od pánův šepmistrův i na místě vší obce této skrze nejedno stížné a žalobné psaní JMti knížecí jakožto místodržícího vznášíno, i k úřadu mému dopisováno bylo o velikém naříkání Horníkův, sousedův i jiných pracovitých horních lidí proti nemírnému drancování, šacování, bití i jiným útiskům od oficírstva i soldatův nejvyššího pana leutenanta Lažanského a ritmistra Albrechta Benedy, o to o všecko při JMti knížecí se vší pilností jsem jednal, aby tato obec v tom ochráněna a opatřena býti mohla; však že pan Lažanský tomu místa dáti nechce, protož aby se to v pravdě JMti okázati mohlo, jaké jsou příkoří mimo ordinari a deputat týmž oficírům a soldatům nařízený sousedé a Horníci zdejší snášeli, o tom se všem poroučí, aby to každý od osoby své v spis uvedl s podpisem na spůsob suplikací jednoho každého souseda jména, v tom se napomínají, jaké sumy museli dáti, do kterýchž by toliko přijímáno bylo, co v skutku a v pravdě jest, a co by se prokázati mohlo. Co by pak se prokázati nemohlo, o tom aby mlčeli, a toho tento týden podali, že odesláno bude. To kdyby obmeškáno bylo, potom by nemohl žádný z nich náhrady a opatření dostati.

Druhé. Kdež jest v tom vyhledáván byl jmenem vší obce, aby jí z velké, hrozné a neslýchané nepříležitosti pomoženo bylo, to jest rád učinil a vykonal, a skrze to sobě velikou nepřízeň a nepřátele spůsobil. Však ani na to se nic neohlédají, a toho sobě nevážíce, cupusův neodvozují, tak že jich od osob svých po 90 kop i přes to

řestýrují, jak rejstřík to okazuje. Protož kdo nedá, co jest zadržel, poroučím jemu na dům svésti, a všecko co jest v domě, prodáno bude. Při čemž se i to vysoce ohlašuje a vyhražuje, jestliže ten náklad kaňkovský bude opuštěn, že potom s jinými městy srovnáni býti musíte, a vojáci vám jako jiným dáni budou. K zapravení zadržalých restantův termin se dává toliko do příštího pondělka.

Třetí. Jakož jsou se toho tři osoby dopustily, že jsou víno přes nařízení JMCé posazení po 10 kr. výše po 12 kr. šenkovaly; poněvadž toho příklad jest v městech pražských, že jednomu do 20 věder v pokutě vzato, jsou pro takové přestoupení jmenováni, a pokutováni býti musejí: Jan Krupský, Jiřík Němčický, Matěj Černý. Ti z rathouzu nepůjdou, a jim se o tom poroučí, až jeden každý z nich sto tolarů složí aneb bečku vína odvede.

Čtvrté. Při vartách veliký neřád se nachází, a to napravení potřebuje. V tom se poroučí, aby při klášterské bráně most zdvihací učiněn byl; tu se zámku nebude moci stlouci, a přístupu nebude. A poněvadž jsou se od obce na tom snesli, aby padesát osob muškétýrův držáno bylo, ta také tím spůsobem obsazována byla, nařízeno býti musí a má, tak aby sousedé své práce vykonávati mohli, a jistý řád že jim vydán bude, jakby se při vartách chovati měli; však podnes toho nechci míti, než aby každý sám za sebe vartoval, kromě pánův šepmistrův, kteří na soudu sedati musejí, žádného ve všem dokonce nevyměňuji.

Páté. O řemeslnících a drabotě, pekařích, řeznících a jiných obchodnících; poněvadž v prodeji veliký neřád jest a každý prodává jak se mu líbí, protož připomínám, že jest od Jich Mtí pánů hrabat a pánů rad JMCé poručeno, aby jisté osoby k tomu nařízeny byly, které by v tom napravily a usoudily, přijmouce k sobě pod správu jednu neb dvě toliko osoby toho řemesla; které by to na své svědomí přijaly a uznaly, po čem by co mohlo prodáváno býti: avšak ne aby svých cechův ušetřovaly a jemu navalovaly. K tomu se nařizují úřadníci horní JMCé, perkmistr, druhý úředník mince, a třetí Ludvik Veverýn (z Kranichsfeldu) a k nim se přidají JMCé rychtář, pan Radslav Hlavsa z Liboslavě, Jan Šreitr z Šreitentalu a Job

Neupauer, ti budou s těmi řemeslníky radu moci držeti a jisté nařízení a taxu spravedlivou učiniti.

Šesté. Mince běžné také že nechtějí bráti. O tom se poroučí pod hrdlem trestání, aby ji toho roku tak brali, jak nařízeno. A kdo by nechtěl vedle patentu bráti, povinen bude pokuty 50 zl. dáti, z kterýchž polovice ode mne tomu, kdoby to vznesl, dáno, a druhá polovice do komory JMCé náležeti bude, nebo ji v Rakousích po cenách jich berou; a na to patenty vydány jsou.

Sedmé. Jan Baptista Casando, generální komisař nad špitály žádá, aby mu osoby přidány byly k spravování špitálu. A k tomu se jemu nařizují za pomocníky: Jan Kosař, a z obce Sigmund Červenomlejnský, a oni s tím generalkomisařem budou moci radu držeti, a jemu takového spravování nápomocni býti povinni budou, aby drancování špitála, co chudým náleží, se nedálo.

Osmé. Jistý řád má tištěn býti, kdo by chtěl v této obci zakoupení míti, že se nemá žádnému, jedině katolickému, zápisu dovoliti; však, kteří jsou prvé usedlí, a jeden druhému by prodávali, to se při tom do další resolucí JMCé zanechává. Postraní schůze se zapovídají, a výklady v domech dne nedělního aby se nedály, jako také odavky a křty jinak vykonávaly než katolickým spůsobem; jestliže se toho JMCá co dozví, v čem jim to obráceno bude, kteří v tom shledáni budou, to sobě pak sami přičísti musejí, jak se z toho zodpovídati moci budou. Mládež také aby do školy posýlána byla, neboť mistr školní se domlouvá, že děti nepořádně školu navštěvují: protož JMCé rychtář, přijma k sobě dvou neb tří osob, hospodářů, kteří děti mají, přehlednouti mají, kteří prvé do školy děti posýlali, aby to také nyní činili; a jestliže toho nebudou činiti, v co jim to JMCá obrátiti ráčí, to sobě přičísti musejí."

Z přednešení toho seznáváme nejlépe úplné pokoření kutnohorských, a že s nimi pan Vřesovec nakládal úplně dle vlastní libosti *).

---

*) Jak o tom všem bedlivý pozorovatel Mikuláš Dačický soudil, poznáváme ze zápisek jeho, kdež uvádí:

„Nejvyšší mincmistr a již nařízený gubernator na Horách Kutnách pan

XXIX. Nová návštěva vojska a pohnútka, jaká k tomu dána byla.

V pokoji však Hora Kutná i na dále žíti nemohla, neboť pronásledováni obsádkou vojenskou hrozilo se ji veliteli rozličných vojenských oddělení, takže se proti tomu kutnohorští stále brániti museli. Za takovou příčinou byla opětně dne 19. dubna obec svolána, a ji u přítomnosti úřadníků horních a mincovních v známost

---

Vilém z Vřesovic přijevše do Hory Kutné obnovil a sadil konšely městské v ten den po neděli postní „Invocavi" v jarmark horský, učiniv prvním Radslava Hlavsu z Liboslavě, jenž předešle tu na Horách Kutných císařským rychtářem býval. Při té obnově nařídil, aby již odjinud ti, kteřížby římského náboženství nebyli, do sousedství nebyli přijímáni, a poručil, aby sousedé hospodáři doma v příbytcích svých evangelium a postyl písem svatých nečtli, a do kostela chodili pod pokutou peněžitou. — Nota. Hrozná věc slovo boží zapovídati, ježto všudy a na každém místě ctěn, vzýván a vyznáván býti má všemohoucí Pán Bůh náš!

Týmž spůsobem ten Matouš Apian (jenž tu do Hory Kutné k děkanství podán, a jakéhos braného z města Plzně syn byl) sobě provozoval, a na kázaních svých zapovídal, klel, lál, odsuzoval atd.; pod tím pak v aksamitě a dupltykytách nádherně se procházel jako světský pán, hodoval a frejoval, lakomý a na penězích nenasycený pop, jen na kom co vymoci a vyšacovati mohl od křtění, pohřbův, zvonění a žákovstva, skrze což místo pobožnosti vzniklo zhoršení, nevole, nesnáze, vady a hadruňky atd., a málo kdo o jeho kázaní nad mrtvými těly stál, a nebylo oč státi. Týž Apian na obci starších havířských hor stříbrných tu na Horách Kutnách přes tisíc kop míš. sumy peněžité, že jemu podaní jich ze vsi Čepy [vesnice blíže Pardubic, náležívala po dlouhá léta bratrstvu havířskému v Hoře Kutné, a byla teprv v roce 1694 k panství pardubickému odprodána] — tak řečené — dáti museli, vyžadoval, v příčině, že by to jemu týž podaní, když v Pardubicích obýval (a Stolička mu tam říkali) zadržeti měli; na to sobě od vrchnosti komisi objednavše.

Co Pán Bůh z milosti darmo dává — to mnohý pop za peníze prodává,
A tak světského zboží nabývají — na zápověď Krista Pána nedbají;
Protož kněži . . . . pamatujte — při zákonu božím stůjte,
Jsou při vás mnohé zcestnosti — opusťte světské lakomství,
Čímž úřad svůj zprzňujete — z čehož jiné trescete
To samé pácháte, provozujete — sobě osvobozujete.

uvedeno, že pominulého dne p. Burian Chuchelský z Nestajova sem do Hory Kutné opět dva kornety rejtharův vložiti chtěl, což kdyby jemu odporem — že to hned od JMCé rychtáře na komoru českou vznešeno bude — zhájeno nebylo, pro veškeré obyvatelstvo velikou obtíží by bylo. Poněvadž pak týž Chuchelský toho uváděl, že se vložení vojska toho toliko pro obhájení a udržení hor státi má, oni však k účeli tomu vojsko vlastní najaté mají, protož za přítomnosti JMCé rychtáře na tom usnešeno bylo, že na veškeré obyvatelstvo příspěvek peněžitý jak na udržování vojska pro ochranu města najatého, tak i na potřebný náklad k vydržování hor rozvržen bude, jejžto všickni bez odkládání zapravovati povinni budou.

Sotva však že toto usnešení se bylo stalo, došlo obec nařízení ze dne 24. dubna, jímžto se poroučí na lid vojenský v Čáslavi ležící týhodně 250 zl. přispívati; čemuž když by vyhověno nebylo, vyhrožováno, že jedna kompagnie jízdectva do města vložena bude: a tak nejen stálými peněžitými sbírkami jak na vojsko tak na náklad hor bylo obyvatelstvo tísněno, nýbrž i jinými všelikými prostředky donucováno k přiznání se k náboženství katolickému, a k vykonávání s týmž spojených církevních obřadů, což seznali jsme již tak často z předešlého povědění, a poznáme opět z nařízení ze dne 6. května, jejžto byl kníže Karel z Lichtensteina kutnohorským zaslal, neboť píše: „Urozený JMCé pane rychtáři a slovútní páni šepmistři na Horách Kutnách, páni přátelé moji zvláštně milí!

Těžte věrně hřívnu boží — ať se slovo boží množí,
Zlá žádost ať nemá místa — sic pokuta boží jista
Jestiť také i nad vámi — i kněžím náleží pokání, milí páni!"

A dále uvádí: „Nejvyšší mincmistr pan Vilém z Vřesovic některé sousedy do arestu vzal z příčiny, že dítky své jinde mimo toho děkana horského křtíti dali, a jiné, jenž vína mimo jeho sazení a vyměření (což se předešle od úřadu městského konávalo) vejšeji šenkovali, pokutou peněžitou trestal i vězniti dal, a po jednom stu takovejchž tolarův stříbrných pokuty dáti na hotově museli, což sobě sám přivlastnil. Item sousedům várky piva stavěl a zapověděl, a přespolní, jenž by religionu římského nebyli, nebo přistoupiti nechtěli, aby do sousedství přijímáni nebyli, a zápisové jim na domy činěny nebyli, nařídil. Tak sobě provozoval, jakoby té obce dědičným pánem byl."

Oznamuje se vám, že jest v tom jistá vůle JMCé, aby procesí v tyto již nastalé křížové dny po všem království českém zcela a zouplna podle starobylého spůsobu se vykonávaly. I chtějíc, abyste i vy o tom časně věděli, vám tímto listem mým otevřeným o takové jisté vůli JMCé a Ké oznamujíc, týmž jménem JMCé a Ké vám poroučíme, abyste jak JMCé pan rychtář, páni šepmistři tak i všickni sousedé a obyvatelé města Hory Kutné panu arciděkanovi s kněžstvem a žákovstvem jeho již oznámené procesí s pobožností křesťanskou vykonávati nápomocni byli. Jestliže by se pak kdo proti této JMCé oznámené vůli postavil, a vedle toho poručení se tak nezachoval, buď on kdokoli, nevyjímajíc nikoho (kromě samé nemoci), takový každý skutečně jiným ku příkladu strestán býti má, a hned jest se obávati, aby města a obce prázen býti nemusel. A vy JMCé pane rychtáři skrze městského rychtáře na to dobrý a pilný pozor míti máte, aby se od nich tomu, co se tuto oznamujíc poroučí, zadosti stalo. A jestliže byste o kterém zvěděli, že by se tak nezachoval, a vy o něm neoznámili tu kdež by náleželo, tedy JMCá a Ká ne k tomu, než k vám samému v tom hleděti ráčí. Vědouc že na tom JMCé milostivá vůle naplněna bude, nepochybuji, než že se tomu všemu zadosti stane. Pro důvěření pečeť svou vlastní dal jsem k tomuto listu otevřenému přitisknouti, jehož jest datum v menším městě pražském v pondělí 6. máje 1624*).

XXX. Odejmutí veškerých obecních statků a důchodů.

Pověděno již z předu, že veškeré statky a důchody obecní v plen vzaty a pod správu císařského rychtáře dány byly; že se

*) Mikuláš Dačický o tom takto zaznamenal: „Před křížovou nedělí „Rogationum“ přineseno do Hory Kutné psaní spečetěné, otevřené na poručení pana Viléma z Vřesovic, nejvyššího mincmistra, a před váhou obecní na rathouze přibito, a to v sobě obsahovalo, aby všickni sousedé a obyvatelé do procesí kostelní se scházeli a chodili pod trestáním s pohrůžkou při tom z města vypovědění.“

však blíže seznati chtělo, jakých statků a důchodů Hora Kutná měla, došel o tom císařského rychtáře tento rozkaz:

„Poctivému Janu z Tulechova, JMCé rychtáři na Horách Kutnách.

Karel z boží milosti vladař domu Lichtensteinského atd.

Poctivý nám milý! Jakož vám po slavném JMCé vítězství v rozdílných časích několik statkův a gruntův na JMCou pořádně a spravedlivě v pokutě připadlých s všelijakými svršky a nábytky s obilím, dobytky, a jinými věcmi k správě a opatření k dobrému a užitečnému JMCé pod počet náležitý poručeno a svěřeno jest, a nyní pilná a důležitá JMCé potřeba toho ukazuje, aby se v jistotě vědělo, které statky a grunty komu právě náležející, a čím a kterého času k ruce JMCé ujímané, komu zase, kdy a jakým spůsobem postupované jsou, kteří až posavád pod správou a opatrováním toliko zůstávají, a ještě prodané a šacované nejsou, též jak se v nich hospodaří, kdo užitky a důchody přijímá, a zase komu a vedle čeho se odvozují. Protož aby v tom dobré a užitečné JMCé nikoliv nehynulo, nýbrž raději všecky věci se vší pilností a bedlivostí k obzvláštnímu JMCé zalíbení konané a nařizované byly, tak aby JMCá žádné škody z nepilného a nerozšafného hospodaření, což by žádnému přehlídnuto a prominuto býti nemohlo, nésti neráčil, vám jménem a na místě JMCé dostatečně a opravdově o tom poroučíme, a tomu konečně a neprominutelně chceme, abyste nám v tak pilné a důležité JMCé potřebě o tom všem, jakž se nadpisuje, ničehož nevypouštějíc, jistou, dokonalou a dostatečnou zprávu a informací, tak aby se z ní patrně a s gruntem, čeho tak věděti potřeba jest, vyrozuměti mohlo, a k vám se podruhé o něco toho dopisovati potřebí nebylo, což se pro mnohých nepilností a nečinění ve všem zadosti poručením našim často děje, na komoru českou neprodleně v spisu dodali. Dáleji pak spravování a opatrování týchž statkův a gruntův vám poručených a svěřených z jednoho každého obzvláštní pořádný počet ze všech příjmů a vydání s dostatečnými aprobacemi, které by vám při počtu a vydání pasírovány býti mohly, sobě zhotovili, takové počty s jejich aprobacemi na komoru českou neprodleně a

beze všech odkladův odeslali, a v tom se ve všem, jakž se nádpisuje a ne jináče skutečně zachovali, ač nechcete, kdyby tu něco obmeškáním vaším sešlo, JMCé svým vlastním jměním vynahražovati. Čímž se zpraviti moci budete, a milostivou vůli JMCé naplníte.

Datum v menším městě pražském 20. juli 1624.

Karel v. r.

J. B. z Martinic v. r. Míchna v. r.“

Na kteréžto nařízení císařským rychtářem tato obšírná zpráva podána byla.

„Vedle milostivého jmenem a na místě JMCé krále a pána, pána nás všech nejmilostivějšího od Vaši knížecí Milosti mně učiněného poručení tak poslušně činím, a poznamenání statkův a důchodův někdy obce města Hory Kutné, kterých jsem se k ruce JMCé na poručení JMti nejvyššího pana mincmistra království českého, jakožto nařízeného pana gubernatora téhož města na ně učiněné teprv při počátku roku pominulého 1623, když jsem k úřadu JMCé rychtářství na týchž Horách Kutnách dosazen byl ujal, a v jich spravování a opatrování od toho času až posavad zůstávám, na přiležitým rejstříku ve vší šetrné uctivosti podávám.

A ačkoliv tu hned tehdáž na obci dluhův, na větším díle ku potřebám JMCé mince a hor z obce vzdělaných do osmdesáti tisíc zasazeno, a jak ve dvořích tak důchodech obecních od svršků, nábytků, hospodářství a jiných potřeb velmi v skrovnosti nalezeno jest, handl také solní a železný pro náramnou drahotu a nebezpečenství na cestách, nicméně i důchod pivovarní příčinou drahoty dříví a obilí veliký nedostatek a překážku trpěti musel, lidé pak poddaní předešlými častými durchcuky a ložírováním lidu válečného na nejvýš schuzeni byli, od toho pak času těch durchcukův a ložírování po gruntech JMCé se neumenšovalo, ale také často sbírky na lid vojenský a jiné potřeby ukládány jsou, tak že k tomu ke všemu nijakž postačiti nemohly, a musí pryč ucházeti; já pak, nechtěl-li jsem k tomu, aby i jiní pryč ušli z gruntův JMCé a tím hory tyto k spuštění a zkáze nepřišly, a to pro pohodlí strany hor,

které též poddaní v čas nastalé potřeby vozením do hutí kyzův a uhlí zastávati povinni jsou, dopustiti, že jsem v některých takových kontribucích a sbírkách je zastupovati a fedrovati musil, čehož se nejvíceji tohoto roku přítomného stalo, když to na lid vojanský kolatovský, tu na grunty JMCé v nemalém počtu před mnoha nedělmi ložírovaný do několika tisíc z důchodův JMCé na penězích hotových, pivě, chlebích, masách, soli a jiných potřebách proti budoucímu toho zase do téhož důchodu navrácení, na slzavou jejich žádost, příkladem jiných vrchností, založeni a fedrováni jsou, tak jakž nejednou toho na Vaši knížecí Mt a Jich Mti na komoru českou vznešeno, a v tom naučení a spomožení se vší bedlivostí za často hledáno jest; a mimo to veliká jsem vydání na pavování hor JMCé na milostivé VMti knížecí poručení, kdež též na věci zádušní z týchž důchodův JMCé činiti musil, tak že ta správa a hospodářství v takových neřestech a nedostatcích, a k tomu ani příjmové zúplna dosahováni býti nemohou, velmi těžké a pracné bylo jakož i bude, a nemálo těžkostí a fresuňků přinese. Však nieméně nepominul jsem podle své největší možnosti a rozumu k dobrému JMCé a milostivému zalíbení to tak opatrovati, že někteří ourokové a i sumy jistiné, ku kterým tak JMCé pan prezident i páni rady zřízené komory království českého povoliti ráčili, vedle instrukcí mi dané, spravené a zaplacené, lidé poddaní na větším díle při svých živnůstkách a gruntech zdržáni, a dvorové i jiní důchodové při potřebním svém spůsobu až posavad zachováni jsou. Jakož pak, aby mé hospodářství a správa VMti knížecí povědomější byla, neopomenul jsem ihned před rokem počtům takové správy své ze všech důchodův Jich Mtem na komoru českou přednésti, kteréž ode mne přijaty jsou, a posavad v puchhalterii komory království českého zůstávají, z nichž dokonalejší zpráva a informací, na čem by takoví důchodové záleželi, učiněno býti může. Tu pak opět s druhými počty za celý rok tak se hotovím, a jak s nimi nejdříveji pohotově budu, jich také tu kde náleží a od Vašich Mtí ukázáno jest přednésti, a z další správy své pořádný počet učiniti neopominu. Pročež VMti knížecí ve vší poníženosti žádám, že tuto

mou kratičkou zprávu milostivě přijíti, mým milostivým knížetem a pánem zůstávati, i také nade mnou milostivou ochranou ruku držeti račíte.

Datum na Horách Kutnách v sobotu po sv. Petru v okovách (3. srpna) 1624 *).

Kromě toho všeho odeslal nejvyšší mincmistr ze dne 2. srpna tento rozkaz:

Páni šepmistři! Bylo vám poručeno, abyste s pilností vyhledati dali, jak mnoho zde dětí obojího pohlaví sousedé zdejší, nájemníci

---

*) Poznamenání vesnic a důchodův městu Hoře Kutné náležících a pod správu JMCé rychtáře daných:

Vesnice: Neškaredice, Poličany, Oujezdec, Lošany, Poboř, Zibohlavy Bahno, Krasoňovičky, Lomec, Křesetice, Chrast, Perštejnice, Krupa; a k tomu v Pečkách jeden podaný zádušní Štěpán Vodička.

V Hořanech dva podaní, z nichž úrok k službám božím na víno odevzdáván jest.

V Lošanech také jeden podaný, v Blince dva, v Tyništích jeden, v Přítoce tři.

K tomu zádušní statkové: Ves Šetějovice ke dvoum školám odkázána; ve vsi Vilimovičkách dva dvory kmetcí s mlejnem pod Koruticemi, a ve vsi Dědicích jeden dvůr kmetcí k oltáři ss. Petra a Pavla u Matky Boží na Náměti odevzdány. Předbořice ves celá a v Černínách čtyry dvory kmetcí na milosrdné skutky odevzdané.

It. Tvrz a při ní dvůr poplužní s poplužím ve vsi Křeseticích.

Tvrz Bikanec a při ní dvůr.

V Puchři dvůr kmetcí a spáleniště, v němž se žádného dobytka — mimo něco málo ovcí — nechová.

Mlejnce nevelké jeden pod Zibohlavi, druhý pod Křeseticemi, třetí pod Perštejnicemi a čtvrtý za klášterem (sedlckým) „Stolec“ zvaný; k tomu tři chalupy zádušní, dvě kmetcí, jedna v Neškaredicích a druhá v Poboři, obě dvě ke školám náležející, a třetí při městě s roli fiškovskými na skutky milosrdné obrácený.

Pivovár při tvrzi Lorci na Horách Kutnách, z něhož se pivo hořké i bílé do města vystavuje.

A mimo to víceji handl solní a železný, důchod viní z každé desítky předešlé starobylé sbírky po půl páté kopě a k tomu v nově nařízené po 10 zl.

a podruzi mají; z tohoto pak poznamenání vašeho se málo dítek nachází, ani větší díl nepoznamenán, jak mnoho které let má. Protož vám jménem JMCé přísně ještě jednou poroučím, abyste všecky desátníky před sebe povolali, a je napomenuli, aby každý v desátku svém dům od domu šel a očitě spatřil, jak mnoho dětí v kterém domě jest, a na to se ptal, kolik let kterému bylo, a to bedlivě poznamenal; a vám náležitě bude z jejich poznamenání pořádný výtah učiniti, a ten mne odvédsti. Pakli se který desátník v tom neupřímně zachová, a některé děti vypustí, tedy má jiným ku příkladu strestán býti, a vy JMCé rychtář, z toho těžce odpovídati budete. Pakli by kteří rodičové neb poručníci děti své a sirotky všecky, buď ty, kteří zde neb jinde jsou, těm desátníkům neoznámili, tedy děti jejich o své spravedlnosti přijíti, a rodičové jejich a poručníci jiným ku příkladu strestáni budou.

Vilém z Vřesovic.

Jak bedlivě k rozkazu tomu hleděno bylo, vysvítá z výkazu, jaký o sčítání tom podán byl, a který vykazoval dítek od tří do dvanácti roků obojího pohlaví:

Čtvrť Tandlmarská	249
„ Bartolomějská	333
„ Vojenská	308
„ Námětská	322
na předměstí Čech	366
„ „ Hlouška	126
„ „ Pách	143
„ „ Kolmark	97
úhrnem	1944.

Že se nařízení to hlavně za tou příčinou stalo, by se vědělo, mnoho-li dítek školu navštěvovati má, netřeba zvláštně připomínati,

XXXI. Pán z Vřesovic připravuje Kutnohorských na příchod Jesuitů.

Nabyli jsme již přesvědčení, jak Hora Kutná nejen veškerých svých obecních statků a důchodů, nýbrž i důchodů a statků nadačních zbavena byla, tak že veškerý náklad, který na vydržování vojska a náklad horní vycházel, na obyvatelstvo rozdělován býti musel.

Při takovémto stavu věcí a sklíčenosti občanstva diviti se jest tomu, že pan Vřesovec ještě na další a nákladnější obětě přemýšlel, jichžto by obyvatelstvo nésti mělo k vyplnění hlavních tužeb a přání jeho, neboť on nejhlavnější k tomu zřetel vedl, obyvatelstvo kutnohorské od náboženství utraquistického odvrátiti a k římskokatolickému přivésti: a jsa zvláštním příznivcem řádu jesuitského, těchto do Hory Kutné uvésti se přičiňoval; neboť povolal k sobě předních osob obecních starších, kterých k svému návrhu povolných býti se domníval, jímžto nejen úmysl svůj, nýbrž i celý návrh, jak by toho docíliti se dalo, přednesl. Byliť to Jan Šreitr z Šreitentalu, Jan Kosař Písecký z Kranichfeldu, Job Neupauer a Jan Knaur. Tito však nemohouce sami ničeho připověditi, dali se svolením císařského rychtáře svolati dne 5. srpna celou obec, kteréž přání pána z Vřesovic přednesli, opakujíce řeč jeho takto: „Poněvadž toto město Hora Kutná nejpřednější v království tomto po městech pražských jest a náleží, protož aby i cvičení v literním umění mimo jiná města v něm podstatněji předevzato býti mohlo, chce o to (nejvyšší mincmistr) při JMCé se přimlouvati, aby ráčil kolej, do kteréž by Patres Societatis Jesu uvedeni byli, na svůj císařský náklad v městě tom vystavěti dáti. Dříve však, nežli by to JMCé přednésti mohl, aby sousedé zdejší v to se uvolili, a na vychování žákovstva v též koleji každého roku tři tisíce kop míšenských od sebe dědičně a stále sbírali, a kde náležeti bude odvozovali, že na místo toho mají všech vojákův a sbírek na ně prázdni býti, pardonu od JMCé dokonalého i také statkův, privilegií a svobod svých dosáhnouti, a pouze za to jím toho poněkud připověditi moci ráčí. K tomu také že mají vaření jídel žákovstvu prázdni, a od dítek učení všech platův osvo-

bozeni býti, což že dosti lehce jím učiniti přijde, poněvadž přes devět set sousedův zde jest, a že nyní na vojáky čáslavské i domácí mnoho se odvozuje, a když se to srovná, že by snažeji ta sbírka shledána býti mohla. A ačkoliv toho ani přednášeti povinen nebyl, nýbrž tu věc sám před sebe vzíti, a obec tato k tomu dostačiti povina byla: však že pro dokázání své náklonosti k obci to přednáší, a nepochybuje, že poznajíce náchylnost jeho k sobě, v tom se volně prokáží; pokud by však toho učiniti se spéčovali, že JMCé rychtáře do Vídně k nejvyššímu panu kancléři, aby o to jednal, vypraviti chtíti ráčí."

Věděli ovšem všichni, že líchotivá slova páně Vřesovce jen přetvářkou jsou, a pochopili také, kam úmysl jeho směřuje, a protož všeliké se protivování své již napřed za marné poznávali; nicméně doufali však moudrým předložením své nemožnosti jej od žádosti jeho odvrátiti; tudy po přednešení učiněném všichni přítomní a též úřadníci horní a mincovní po učiněném potaze oznámiti dali, „že jsou tomu porozuměli, jaké by poslání páně mincmistrovo bylo, a k tomu by přistoupiti a je užíti by chtěli, kdyby některé nevyhnutelné příčiny v to bezelstně nevkračovaly; ale aby tuto co na místě nepřítomných zavíráno, neb od nich k něčemu svolováno a přistupováno, a k něčemu se zavazování státi mělo, toho že se jim trefiti nemůže, poněvadž nižádný přes vůli druhého ničeho naň uvozovati nesmí, pokud by každý v tom státi chtěl neb nechtěl. A jelikož by ta věc dědičně trvati měla, a každoročně 3000 kop míš. k shledání a sebrání by přišlo, jest věc příliš obtížná, ježto prvé dle sousedství vedle velikosti a malosti hory kveldykovati, cupusovati a zdržovati musíme. Proti tomu také jsme u velké těžkosti postaveni sbírkami a kontribucemi na vojáky do Čáslavi a domácí mušketýry, tak že nyní již tomu od sousedův dostáčeno býti nemůže: neb co kdo v komorách mají, uprodávati musejí, a již s více býti nemohou. A poněvadž týž starý Kaňk pro mnohé potřeby, náklady a nedostatky sám jako na nitce visí, a již čtyrmecítmá sbírka na pomoc k horám vyšla, tak že se toho do půl páta tisíce kop sešlo, s víc býti nemohou; a jelikož to vší obce by se dotýkalo, a oni na jiné

ničeho svalovati ani z povinností jich propouštěti nemohou, jest jich mínění, aby jedno minouti mohlo, a druhé zachováno bylo, a to aby panu mincmistrovi v omluvném spisu uvedeno a předneseno bylo. Jestli pak toho všeho minouti by nemohlo, aby to na JMCou vznešeno bylo, a jak by tento zemský horní JMCé klenot zdržán býti mohl, toho aby vyhledáno bylo."

K čemuž též od šepmistrův bylo přistoupeno, a usnešeno, aby omluva ta sepsána a nejvyššímu mincmistru odevzdána byla, ku kterémuž sepsání z obecních starších Sigmund Brodský a Matiáš Dačický, z osmisoudcův Jan Špís, a z obecních starších Mikuláš Vodňanský z Čazarova voleni byli. Když pak tato sepsaná omluva témuž odevzdávána byla, dostalo se vyslaným za odpověď, že na ni všichni zejména od osoby své vlastní rukou podepsáni býti musejí, což však mnozí odepřeli, protož také od nejvyššího mincmistra přijata nebyla, a obecním starším vzkázáno: „Poněvadž jsou toho jím učiněného podání oblíbiti si nechtěli, v čemž jest jím a obci polehčení strany kontribucí na vojáky, a navrácení jím majestátů spůsobiti hleděl, protož že sami sebou vini toho budou co následovati bude!"

Vědělť ovšem pán z Vřesovic co se ohledně všeobecného zavedení náboženství katolického chystá, a že se vše provede, proto také výhružku tu učiniti mohl, že „když k jeho učiněnému návrhu dobrovolně přistoupeno nebude, dálším rozkazům a nařízením se nikdo zprotivovati nesmí": a tudy nemohl býti nikdo překvapen, když šepmistrův došel přípis datovaný v Čáslavi, dne 16. srpna 1624 nímžto kněz Jan Hyacint Stiegler z Liebeswerdu, svatých písem lektor, převor kláštera sv. Anežky v Novém městě pražském, vikář a provincial řádu sv. Dominika v Čechách, od arcibiskupa pražského Arnošta nařízený komisař v krajích čáslavském a kouřimském se ohlásil, že vyslán za příčinou tou, aby všech predikantův, kteří se kdekoli za kněze a faráře vydávají, ale s knížetem arcibiskupem, jakožto pořádnou a přední duchovní vrchností v království českém se nespravují, z míst jejich vyhnal, a fary pořádnými kněžmi osadil a opatřil; a nařizuje dále listem tím takto: „Pročež abych já výš

dotčený JMti knížecí arcibiskupa pražského nařízený komisař, dle moci a instrukcí sobě dané, po takovém skutečném téhož domnělého kněžstva pryč vybytí zase jinými pořádnými kněžmi a faráři všecky fary a kolatury kraje tohoto vedle nejvyšší možnosti opatřiti a všecky věci při všech kolatorách, kostelích a farách v dobrý řád uvédsti mohl, tak aby všickni obyvatelé kraje toho s lidmi poddanými svými věděli, kam by se k službám božím scházeli, a ke komu pro spasitelné svátosti církevní utíkati měli, všech pánův kolatorův kraje tohoto čáslavského, duchovních i světských, kteříkoli jakou spravedlnost aneb právo k jakýmkoliv kostelům neb farám sobě pokládati ráčíte a pokládáte přátelsky žádám, že mi co nejspíš kolik kdo far, kolatur neb filialních kostelův na statku svém toho kraje míti ráčí a má, jak daleko jedna od druhé, kolik vsí k ní přináleží, a které desátky odvozují, kdo je nyní opatřuje, a kam se nyní po vybytí těch neřádných predikantův pro křest a jiné svaté spasitelné svátosti podaní utíkají, tolikéž kde nejbližší katolický kněz jest, dostatečně zpraviti poručili a zprávu do města Čáslavi odeslali.“

XXXII. Jak si dále při tom počínal.

Toho hleděl pán Vřesovec dokonale využitkovati a ještě dle spůsobu svého přiostřiti, a protož kázal, by dne 29. srpna obecní starší a osmisoudcové svoláni byli, což se také stalo, a tu jim nejen přípis kněze Hyacinta oznámen, nýbrž i přísně poručeno: „Předně: Aby témuž komisaři veškeří chrámoví klenotové ukázáni a odevzdáni byli. Druhé: Poněvadž se obrazové kněžští Lutera a Husa v kostelích malováni nacházejí, a ti jsou na potupu náboženství katolického a řádu téhož, to aby zamazáno a zrušeno bylo, jakož také epitaphia některých kněží. Třetí: Kalich na kostele sv. panny Barbory, který také na potupu jejich religionu jest, ten aby také sňat a sveden byl, poněvadž i v Praze za tou příčinou sňat jest. Čtvrté: Kruchty u sv. Jakuba v Vysokém kostele aby též svedeny byly, a

na to tesaři jednáni byli. Páté: Co se kněžských domů týká, aby sem do nich kněži k ženám nechodili, za nimi se netáhli, to se zapovídá; a na ženy jejich a dítky má resolucí od JMCé vyjíti, jak by o nich nařízeno bylo; a na ten čas aby tu ty ženy a dítky zůstávaly. Šesté: Poněvadž malý počet mládeže do školy chodí, a okna, dvéře, kamna i jiné věci opravení potřebují, to aby také vypraveno bylo. Sedmé: O konsistoři aby zpráva podána byla, odkud a kdy a od koho založena byla? jsou-li na to jací majestatové před Žižkou, aby byli okázáni a pečeť konsistoře aby jemu odvedena byla."

Že tu na žádný odpor ve schůzi té proti danému nařízení pomýšleno již nebylo, vysvítá nejlépe z usnešení, jaké tu učiněno bylo, a sice: Co se vesnic a statkův, kteréž by k záduším náležely, dotýče, to aby vyhledáno bylo, jakým spůsobem a odkud co ku kterému záduší vychází. Co se obrazův malovaných dotýče, poněvadž na tom nic nezáleží, mohou svedeny býti, a epitaphia od přátel, kterých se dotýče, opatřena býti mohou*). Kalich s kostela sv. Barbory, poněvadž tam přes paměť lidskou zůstával, jestliže by jináče býti nemohlo, aby sňat byl; při čemž také i na to hleděti se sluší, že kalich také v pečeti městské jest, aby konečně také na tu saháno nebylo**). O zboření kruchet, pokud by od toho odvedeno býti nemohlo, aby toliko schody odňaty byly a s pány komisary o to rozmluveno bylo, aby to ostalo, poněvadž na ty a jiné věci od předkův odkazy pobožným úmyslem obráceny a učiněny což by pak k ohyzdění chrámu Páně býti muselo. Strany školy pak, to také vedle nařízení páně mincmistrova z důchodův JMCé od JMCé pana rychtáře opatřeno býti musí***). Co se pak obzvláštní

*) Není nijaké pochybnosti, že z nařízení toho zabíleny byly překrásné fresky v chrámu sv. Barbory, které roku 1878 tam odkryty a částečně očistěny byly.

**) Nařízení k snětí toho kalichu obdrželi zedníci Petr Butal a Jan Manic, a jim od pana mincmistra poručeno, aby to téhož dne vykonali, což se i stalo.

***) O tom Dačický krátce poznamenal takto: „Měsíce Augusti na Horách Kutnách epitaphia, tabule malované s obrazy některých kněží předešlých po-

smlouvy, kterou se pan děkan na ten čas vykázuje, že by s ním o všecky jemu od obce a záduší náležející vydání učiněna, a pečetí městskou opatřena byla, dotýče, k té se páni, aby se snešením jich v celém počtu pánův šepmistrův spolu s staršími obecními a osmisoudci učiněna a upečetěna býti měla, nikterak znáti nechtí; nýbrž tomu jsou tak vyrozuměli, že ta na onen čas za živobytí Jindřicha Šťastného Velvarského v domě nebožtíka Sixta rukou Pavla Veletovského, služebníka panského, psána, a potom s nevědomostí pánův k spečetění přišla, kterážto smlouva tehdáž do Prahy odeslána byla; však z kanceláře zdejší nevyšla, a kopie její se nevynachází, aniž také písaři o ni žádné vědomosti nemají.

XXXIII. Podrobná zpráva o statcích zádušních.

A když toto vše se stalo, byla též o veškerých statcích zádušních tato podrobná zpráva podána:

Předně. Dvůr zibohlavský, kterýž před mnoha léty farním příbytkem byl a tam obzvláštní farář se choval. A když těžší léta přišla, a farář tu vychování slušného míti nemohl, pustá zůstávala, až potom dvůr a užitky z něho na vychování děkana zde na Horách Kutnách, kaplanův a oficialův školních propůjčeno jest. Toho nynější pan arciděkan v užívání zůstává.

Druhé. Dvůr luňákovský řečený ve vsi Poboři k obci města Hory Kutné příslušící, ten jest na onen čas Sigmund Kozel z Reizentalu koupil, a jej ke škole přední Vysokokostelské odevzdal, aby z něho plat roční přednímu mistru školnímu vycházel a žákovstvu

---

hřbetových, jsou z kostelův vyvrženy a zkaženy. Tak se zlost a nenávist proti evangelickým rozmahala, a strach byl i těl mrtvých vykopání.“ A dále:

„Ve čtvrtek po památce sv. Bartoloměje apoštola Páně, 29. měsíce Augusti nařízením nejvyššího mincmistra pana Viléma z Vřesovic sňat jest s kostela Barborského na Horách Kutnách kalich veliký pozlacený na štítu před léty postavený; a to dolu snětí stalo se na potupu evangelického religionu se přidržícím.“

obojích škol na vychování jeho hrách, kroupy, sádlo a jiné věci vydávány byly. Nad tím teď nejposléze p. Jan Šreitr správcem zůstával. Zápis na tento dvůr se nevynachází.

Třetí. Mandaléna Hanuška, starožitná Hornice kšaftem svým ke školám pro pohodlí a užitek žákovstva jedno sto kop grošů odkázala, za kterýžto odkaz chalupa ve vsi Neškaredicích též k obci města Hory Kutné přikoupena jest, ku kteréž tři kopy a osmnáct záhonův rolí náležející se nachází, odkudž podle rozvržení užitku z též chalupy a rolí každoročně vycházejícího ku školám zdejším, u Vysokého po 7 gr. a sv. panny Barbory po 5 gr. na maso dáváno bylo, jakž šířeji kšaft dotčené Mandaleny Hanušky (albo testament. primo fol. E 17 a zápis v registrách veských starých purkrechtních červených na listu Q 13) to ukazuje.

Čtvrté. Almužny od Kašpara Fifeka nařízené na skutky milosrdné, též pro chudé řemeslníky dvůr na Kolmarce a k němu deset kop padesáte a půl čtvrta záhonův v rozdílném položení odevzdán a postoupen jest, jakž o tom cœlareo obligationum B 25 léta Páně 1583 zápis ukazuje. K tomu dva správcové nad touž almužnou nařízeni jsou, tak že živý pozůstávající k sobě druhého volí, a počet z toho pánům šepmistrům a radě vedle nadepsané fundaci činiti musí.

Ves Šetějovice jest od Tomáše Bikaneckého z Lipan ke dvěma školám zdejsím u Vysokého kostela a u sv. panny Barbory kšaftem odkázána, aby z platu ročního odtud vycházejícího do každé školy každého týhodne po 6 gr. žákům dáváno bylo; a páni nebo osoby k tomu zřízené, přijmouce od lidí podanných platy, aby jich ničímž více, kromě berně, neztěžovali, jakž dáleji týž kšaft dotčeného Tomáše Bikaneckého ve dskách zemských a kvaternu trhovém šerém léta 1585 ve čtvrtek po sv. Stanislavovi (9. května) P—XVIII zapsaný to v sobě obsahuje a zavírá. Správa toho záduší na panu Radslavu Hlavsovi z Liboslavě nynějším primátorem přestala*).

*) Poslední pořízení Kašpara Fifeka i Tomáše Bikaneckého z Lipan původní nacházejí se v městském archivu, a jsou krásným důkazem obětavosti starých Kutnohoranů jak k městu tak k bližnímu.

Ve vsi Vilimovičkách dva dvory s mlejnem pod Koruticemi ve vsi Dědicích. Jeden dvůr kmetcí s platy a jiným příslušenstvím jsou od Anny Miránkové dskami zemskými po smrti její dány, a k oltáři ss. Petra a Pavla u Matky Boží na Náměti zde na Horách Kutnách odevzdány. Však tak, že jistí od ní poručníci nad těmi grunty a lidmi podanými, kteří by nad nimi správu měli, z platův od nich vycházejících, knězi téhož záduší každého roku 6 kop 34 gr. vydávali, zřízeni jsou; kterážto kolatura potomně urozeným pánům Janovi, Václavovi a Mikulášovi bratřím vlastním Šatným z Olivetu na Hlízově od JMCé slavné paměti císaře Rudolfa toho jména druhého dědičně tak, aby ji komukoliv buď prodati neb směniti, a to dskami zemskými učiniti mohli, dána jest; však ten plat k oltáři nadaný aby odtud podle nadepsaného nařízení bez zdržování spravován byl. A oni ji podle toho na milostivé JMCé Rudolfa povolení pánům šepmistrům a radě i vší obci na Horách Kutnách k dědičnému držení, prodání, zapsání a užívání za jistou sumu peněz prodali, jak zápis Anny Miránkové ve dskách zemských v kvaternu trhovém vejpisův červeném léta 1554, též relací císaře Rudolfa slavné paměti a smlouvy dskama zapsané to v sobě šířeji obsahují.

Předbořice ves celá a dvory kmetcí s platy, v Černínách čtyry dvory kmetcí s platy a jich příslušenstvím jsou koupeny od poručníkův Jana Maselníka, někdy souseda a horníka na Horách Kutnách, kterýž kšaft učinil, aby za pět set kop gr. č. z statku jeho plat stálý koupen byl, a z toho poručníci po dvou kopách gr. č. za práci každý na svou osobu v roce brali. Ale že vyměřeno nebylo, kam by se ostatek toho platu obraceti mělo, JMCá slavné a svaté paměti císař Ferdinand ráčil se o tom resolvírovati, aby poručníci s vůlí a radou šepmistrův a rady na Horách Kutnách, což by toho platu mimo ty dvě kopy zbývalo, na skutky milosrdné a chudé lidi obracovali. A což toho na jaké skutky milosrdné kde obrátí, z toho počet před těmiž pány šepmistry a radou každého roku činili. Za kterýchžto 500 kop jsou nadepsaní gruntové koupeni. A potom, když poručníci nařízení sešli, a na svá místa jiných

nevolili, a někteří v to nepořádně se vtírali, a to na JMCou vznášeno bylo, JMCá Rudolf II. slavně paměti v létu 1601 naříditi ráčil, aby šepmistři a rada takové poručnictví předním dvoum osobám z rady a třetí z obce poroučeli, a takové poručenství každého roku proměňovali; a ty osoby k tomu zvolené ouřadu konšelskému a starším obecním počet činily.

Ve vsi Hořanech na dvou gruntech selských od pánů šepmistrův a rady na Horách Kutnách úrok roční, který k obci náleží, jmenovitě osm kop a 16 gr. č. na víno k službám božím ke kostelům zdejším v létu 1471 postoupen, a to v sumě padesáti kop gr. č. širokých stříbrných, kteréž ty časy 100 kop gr. na penězích jsou vážili, k té potřebě od Prokopa Aldera v moc a ruce týmž pánům šepmistrům s tou žádostí, aby takového platu v té sumě ustoupili, odvedených, nad čímž také páni šepmistři a rada na Horách Kutnách za správce nařízeni jsou, jak o tom „in antiquo hæreditatum P—23“ šířeji poznamenáno.

It. Týž Prokop Alder z Lošan v létu 1472 platu ročního 4 kop gr. č. na lánu a dědiny ke dvoru Kruntlíku příslušející sobě náležitého odevzdal na tento spůsob, aby ho polovice knězi k Matce Boží na Náměti budoucně a věčně, a druhá polovice na víno k službě boží vydávána byla, jakž zápis in antiquo hæreditatum na listu P—24 zaznamenán.

It. Alžběta po nebožtíkovi Janovi Hrabaňovi z Vlkanova, pozůstalá vdova kšaftem svým dům svůj u Hory, dvě stolice pregéřské a louku odkázala takto: Ustanovuji toho poručníky mocné pana Václava bratra Burianova, pana Bohuslava Janovského z Suchotlesk a pana Zacha, aby oni to prodadouce, i koupili za to ves, a ty platy obracovali jednostejně upřímo pro milý Bůh a na kaplanství u sv. Barbory, tak jakž pořádek mají tam u Hory, jináč toho nečiníce. Ale že Mandaléna Šatná z Oujezdu po jmenovaném Zachovi pozůstalá dcera, jakožto řiditelkyně takového někdy Alžběty Hrabaňky kšaftu 8 kop gr. č. platu stálého kaplanu sv. Barbory na nadepsaný odkaz nařízeného platiti zanedbávala, po mnohých o to zaneprázdněních jest s ní smlouva od pánův šepmistrův a rady

učiněna, takže místo toho platu k stolici pregéřské druhou přikoupila a k témuž kaplanství odevzdala, tak aby z užitku těch dvou stolic takový plat vycházel.

It. Páni Maternové (z Květnice) z půl druhého lánu rolí ke dvoru jich Přítoce od Ferianda přikoupené do školy k Vysokému kostelu žákům na dva každoročně 1 kop 6 gr. č. na dva termíny s dědici a budoucími svými odvozovati mají, jakž to in antiquo hæreditatum P. 39 zapsáno jest.

Jelikož však nejvyšší mincmistr co gubernator města též o veškerých statcích obecních bližší a obšírnou zprávu míti chtěl bylo šepmistrům nařízeno takovou jemu podati, která také takto sestavena byla: Ves Poboř, koupena v létu Páně 1515 od pána Albrechta Amchy z Borovnice, jakž vejpis z desk zemských in antiquo hæreditatum fol. M—15 ukazuje.

Ve vsi Blíni páni šepmistři v létu 1513 dva člověky s šesti lány dědin k obci od pana Mikuláše z Prachňan koupili, jakž o tom in antiquo hœredidatum P. 14 se poznamenání nachází.

Ve vsi Zibohlavech od starodávna obci města Hory Kutné náležité pánům šepmistrům a radě v létu 1572 odstoupena ve 240 kop od Václava z Tuchotic na ten spůsob, aby za takovou sumu plat roční byl koupen, a za ten sukna každoročně pro chudinu špitálskou a jinou zde v městě zůstávající kupována a mezi týž chudé rozdělován byl, kteréžto peníze dotčení šepmistři a rada od něho vyzdvihli, a nemohše nikdež takového úroku opatřiti, koupili jej v té vsi Zibohlavech na dvou gruntech, a vykázali k té nadepsané potřebě každoročně.

Tvrz řečená Lorec od šepmistrův a konšelův i vší obce města Hory Kutné koupena k obci od paní Kateřiny Žerotínské ze Smiřic, jakž zápis v dskách zemských v kvaternu sivém v úterý po sv. Šimoniši a Judovi léta 1589 na listu C—28 šíře v sobě obsahuje.

Ves Neškaredice k obci od paní Doroty Prenarky poručnice Anny, sirotka a statku po někdy Jindřichovi z Prachňan v létu 1555 koupena, jakž smlouva trhová ve dskách zemských v kvaternu památném lvovém léta 1565 na listu B—25 zapsána. V této vsi jest

v létu 1594 jedna chalupa k školám zdejším za 100 kop gr. č. od Mandaleny Hanušky Hornice zdejší k týmž školám na ten spůsob, od poručníkův též Mandaleny Hanušky s povolením pánův šepmistrův a rady koupena, aby užitek na školy obrácen byl, k níž tři kopy a osmnácte záhonův rolí náleží, z nižto na vychování žákovstva stále se dávalo k Vysokému po 7 gr. č. a k sv. Barboře po 5 gr. č.

Ves Lomec, statek někdy manský na JM císaře Maxmiliana po někdy panu Janovi Zehušickým z Nestajova připadlý, od JMCé obci této v létu 1570 prodaný, z desk dvorských vymazaný, a za dědický do desk zemských vložený, jakž trh o to učiněný šířeji ukazuje.

Ves Poličany jest k obci okolo léta 1557 na soudu komorním výpovědí Jich Mtí přisouzena.

Ves Lošany v létu 1516 od Prokopa Čabelického ze Soutic a na Tejně nad Vltavou koupena, a jest zapsána ve dskách druhých Václava Rabenhapa A—24. Z této vsi platí se úroku za celý rok 20 kop 16 gr. 2 den. Z toho náleží do špitála na Horách Kutnách na odkaz nějakého Křišťana z Čáslavě 12 kop 30 gr.; ostatek, totiž 7 kop 46 gr. 2 den. k obci. V této vsi jest podací kostel.

Oujezdec, ves koupena od Jana Žateckého z Weikerstorfu a Jaroslava Konárovského z Libenic, a jest do desk zemských vložena léta 1545 v pondělí den sv. Víta.

Ves Bahno, ves celá Krasoňovičky, díl vsi Černín k obci města Hory Kutné v létu 1568 od Jana Staršího Salavy z Lípy koupena a od Petra Salavy v létu 1588 do desk zemských vložena, jakž zápis ve dskách zemských trhových běžných kropených na listu D—1 šířeji ukazuje.

Dědictví tvrz Křesetice, dvůr poplužní s poplužím a ves Křesetice s podacím kostelem, ves Perštejnec s zámkem rozbořeným, ves Chrást celá, též dědictví tvrz Bikanec, při ní dvůr poplužní s poplužím,

Item dvůr ve vsi Tyništích Zemanský řečený v létu 1595 k obci této koupený jak zápis ve dskách zemských na to učiněný v kvaternu památném višňovém léta 1599 v pátek po sv. Míchalu archandělu M—20 zapsaný v sobě obsahuje a zavírá.

Jaká asi sklíčenost mysle opanovati musela všech, když tak obec všeho toho, čeho snaživí a obětaví předkové jejich jak ku prospěchu obce samé, tak dobročiným, chrámovým a školním účelům pečlivě opatřili aneb z odkazů štědrých nabyla, tak najednou zbavena byla, dá se snadno domýšleti, neboť nekynulo ji naděje nijaké že by toho kdy zas zpět navráceno obdržela; proto odevzdáni jsouce s majetkem a jměním jak obecním tak zádušním a vlastním takřka na milost a nemilost, hledělo se již takřka lhostejně k událostem, které všech tak krutě stíhaly, nabyvše již toho přesvědčení, že jim již pomoci není, a že při vší své obětavosti, jakou byli přinášeli, od nikud ani nějakého ulevení aniž kde jaké přímluvy očekávati nemohou: jelikož nabyli již toho přesvědčení, že sotva jednoho břemena se sprostějí, hnedle jiné v zápětí je stíhá.

XXXIV. Daň na vojsko požadována, a obrana Kutnohorských proti ní.

Tak se dálo též po události z před uvedené, neboť hnedle nová rána je stihnouti měla; jelikož ku dni 30. září svolán byl sjezd krajský do Čáslavi před hejtmany kraje toho, ku kterémuž co vyslaní z Hory Kutné vysláni byli pp. Jan Šreitr z Šreitentalu, Job Neupauer a Sigmund Kozel z Reizntalu, při němž přítomným oznámeno bylo, že JMCá pro ulehčení obyvatelstva a ušetření poddaných kraje, toho úmyslu býti ráčí, regiment kolatovský z kraje toho vyzvednouti; poněvadž však vojsku tomu za dva měsíce žold zaplacen býti musí, že jest zapotřebí, aby každý tomu půjčkou nápomocen byl, a sice osoby stavu vyššího z vlastního měšce po jednom říšském tolaru, a taktéž každý z podaných svých, k nímžto se přiznává po jednom tolaru říšském, aby odvozoval, a ta sbírka

aby do pondělka po sv. Františku (7. října) na jisto do Čáslavi odvedena byla: kdo by pak toho podniknouti nechtěl, tomu že má vojsko vloženo býti. Na město Horu Kutnou bylo čtyry tisíce říšských tolarů složiti uloženo, a na vyslaných žádáno, by se pro příspěvek ten projádřili. Že však vyslaní k tomu právoplatného plnomocenství neměli, nemohli tak učiniti.

Aby však o věci té náležitě pojednáno býti mohlo, svoláni byli na den 17. října šepmistři, obecní starší, osmisoudcové a všecka rada, jímžto přečten byl přípis hejtmana krajského Heralta Václava Kolovrata Liebšteinského císařskému rychtáři zaslaný, nímžto tázáno, zdali se obec kutnohorská ohledně těch na ní požadovaných čtyrech tisíců říšských tolarů na vojsko kolatovské na něčem rozhodla, aby k exekuci nastoupeno býti nemuselo, a z toho tedy něco horšího nepošlo.

Načež z porady přítomných oznámeno: Poněvadž v tom nařízení ohledně žádané kontribuce na vojsko kolatovské hejtmanům krajským zaslaném nijaké zvláštní zmínky o Hoře Kutné se nečiní, a oni sami od sebe na místě nepřítomných k ničemu uvolovati se nemohou, tedy se domnívati musejí, že obec jejich v to pojata býti nemá: protož že by nejlépe bylo, aby v záležitosti té se o přímluvu k nejvyššímu mincmistrovi obrátili, a jej o dobré zdání a poučení požádali, a za tou příčinou měli k němu poslové z obce do Prahy vysláni býti; čímž se odpověď na přípis obdržený ovšem zdržela.

Tím však nebyla záležitost ta odložena, nýbrž spíše zostřena, neboť hejtmané krajští*) zaslali kutnohorským z Čáslavi přípis datovaný v sobotu po Všech Svatých (2. listopadu), kterým se jim nejen patent na kontribucí pro zaplacení téhož vojska kolatovského oznamuje, nýbrž hnedle nařizuje, by k tomu každý, který jakou sumu peněz na úrocích za jakýmkoli mají ze 100 kop grošů jeden říšský tolar přispěl, město pak Hora Kutná tak jako jiná města v témž

*) Byli to té doby Heralt Václav Kolovrat Liebšteinský a Ondřej Hornatecký z Dobročovic a na Zbraslavicích.

kraji jeden každý měšťan z domu svého po dvou říšských tolařích a to hned a neprodleně složili a do Čáslavi odvedli.

Muselit Kutnohorští v přímluvu nejvyššího mincmistra předc jen mnoho důvěřovati, neboť ani tu hnedle uposlechnuto nebylo; a by přímluva ta očekávaná snad se zdárným výsledkem se potkala, podána byla též knížeti Karlu z Lichtensteina prosebná žádost, v nížto veškerá břemena, Horu Kutnou tížící, líčena jsou takto:

Vysoce osvícené kníže a pane, pane nám milostivý!

Jest nám milostivé Vaše knížecí milosti vyměření na to se vztahující, abychom my Horníci jeden každý jako v kraji čáslavském a litoměřickém na doplnění záplaty lidu JMCé krále a pána, pána našeho nejmilostivějšího vojenského kolatovského po dvou širokých říšských tolařích sebrali, a tu kdež náleží odvédsti povini byli — v známost uvedeno, kterémuž jsme my také ve vší šetrné poslušnosti vyrozuměli. A ačkoliv na jiném nejsme, nežli milostivou JMCé krále a pána našeho a V. knížecí Mti vůli a poručení beze všeho rozpakování podaně a poslušně vykonati, však že o této věci z důležité potřeby a povinosti své některé příčiny, pro které by taková sbírka horám těmto, JMCé klenotu, škodliva býti chtěla, VKMti předestříti musíme, že nás v tom milostivě omluviti ráčíte, poníženě žádáme. Jest VKMti, jakž nepochybujem, vědomé, že jsou netoliko předkové naši, ale také i my se vší obcí touto od JMtí císařův římských a králův českých, jakožto milostivé vrchnosti své nikdy buď v čas pokoje neb válek s jinými městy království tohoto v žádných sbírkách na sněmích aneb jináče skrze patenty a poručení prošlé svolených a ukládaných srovnáni nebyli, nýbrž že za příčinou ustavičného ode všech zároveň pavování hor, a na to velikých sbírek z chudých živnůstek svých činění, toho všeho vždycky osvobozováni, anobrž časem i z obecných zemských peněz k některým nákládům fedrováni bývali, tak aby těmi podobnými milostmi (poněvadž těmi samými všech věkův a časův hory se zdržovaly a rozšiřovaly, a těch vždycky od slavných předkův nejvíce šetříváno bylo) kverkům a nákladníkům domácím i cizím k těmto horám chuť, jakož i pohnútka k tomu, že je všichni pavujíce, JMCé urburu a

stříbro přivozovati se snažili, jakž to netoliko z mnohých privilegií, patentů a resolucí Jich Mtí císařův římských a králův českých, ale také z sněmovních snešení, zvláště pak z sněmu r. 1575 držaném dosti patrno býti může, v jakém velikém ušetření hory tyto, jakožto v království tomto nejstálejší a nejstaražitnější klenot bývaly, vyhledává, kteréžto milosti i posavad za přítomného šťastného nad námi JMCé nynějšího krále a pána nejmilostivějšího panování, od VKMti nám se milostivě udělovalo, tak že, poněvadž nad předky naše, kteří mírnějších a pokojnějších časův zastali, a hory tyto ještě za nich k takovému snížení jako nyní nepřišly, daleko větší a těžší pavuňk starého Kaňku (mimo své vlastní dobrovolné náklady a pavuňky na horách stříbrných, na kterých mnozí všechen svůj statеček pronaložili a se s nebezpečenstvím svého života propavovali) sami na sobě zdržujeme, a předešlé cupusy v létu 1616 uložené, a na předešlé lehké minci triplovaně zvýšené, na této těžké minci zouplna odvozovati, a k tomu ještě, když ani ti zvýšení cupusové nevystačují, časté sbírky do několika set, na všelijaké potřeby horní a dolové činiti, a se přidlužovati musíme, před všelijakými sbírkami od VKMti za tou oznámenou příčinou jsme ušetřeni byli.

Přistupuje k tomu i to, že nad možnost do unavení na lid vojenský sem na hory JMCé ložírovaný veliký náklad, zvláště pak na lid pana Lažanského a pana Benedy zde na mustrplace ležící, na který samý do 80 tisíců, pod těmi těžkými a nikdy prvé nebývalými, na kveldykování hor sbírkami, vynaloženo jest, učinili, a dále k tomu přivedeni, že na regimentštab lidu kolatovského od 14. dubna až posavad každého týhodne po 250 zl. s sebe sbírati musíme, a do města Čáslavi odvozujeme, kterýmižto ustavičnými a mnohonásobnými sbírkami na takovou chudobu a nouzi jsme přišli, že co nejmilejšího nám pozůstávalo, to jsme prodali, a již dáleji odkud takových sbírek spravovati nemáme, a mnozí se již ohlašují, že svých příbytkův zanechávají, nákladův horních i cupusův týhodních, kteří by se každého týhodne scházeti měly, a v čem spolusousedy své schuzené a propavované přidržujíce, ubývá, a pavuňk horní veliký hydruňk trpí. A kdyby opět tato sbírka na

jednoho každého po dvou říšských tolařích na nás, kteří na větším díle při těchto horách skrovnými a pracnými handly se živíme, a mimo to jiných živností, ani popluží, rolí, dědin a laduňkův obilních nemáme, dokročiti měla, k tomu bychom nikterak dostačiti a dáleji hor těchto, kteréž jsme po Pánu Bohu my sami pod těmito náležitostmi JMCé do rukou dochovali, a dáleji o nich, abychom jich dokonale neopouštěli, sobě jménem a na místě JMCé poručení jináče zdržeti nemohli; poněvadž není možné obojímu dosti činiti, tak totiž, by neustálý pavuňk a náklad na hory činiti, i tolarův s jinými městy zároveň kontribucí a sbírky podnikati. Jakby pak JMCé na horách těchto jakožto nejstaršímu klenotu, odkudž stříbro nové z hlubin zemských, na který nikdy slunce nebeské nesvítilo, vychází, a veškerá mince se bije, záleželo, není potřebí toho VKMti šíře vykládati, poněvadž toho JMCá dobrou známost a povědomost míti ráčí.

Protož VKMt ve vší pokoře poníženě prosíme, že na takový klenot JMCé milostivý pozor míti, a aby ten před dokonalým pádem a zahynutím k obzvláštnímu JMCé zalíbení zachován, a všem nám horníkům větší chuť k stálejšímu a horlivějšímu pavování vzbuzena býti mohla, nás příkladem slavných Jich Mtí císařův římských a králův českých při té milosti, které se nám jak prvé vždycky, tak od VKMti pod šťastnou VMti správou a regimentem posaváde dostávalo, zůstaviti, té nadepsané sbírky milostivě osvoboditi, i dáleji na nás propavovalé a zbědované Horníky milostivou pamět míti ráčíte; čehož my se VKMti se vší vděčností a ponížeností velice a ochotně odsluhovati budeme.

A s tím sebe i hory VKMti v milostivou a otcovskou ochranu poručena činíme.

Dáno v Hoře Kutné dne 5. listopadu 1624.

K žádosti té připojena ještě i druhá, aby osoby stavu vyššího v městě bydlící a domů mající jak náklad na příspěvky horní (cupusy) tak sbírky týhodní jak na vojsko tak na potřeby obecní a zádušní odvozovati povinni a k těm se vší přísností přidržováni byli.

Že však vzdor tomu všemu ve své důvěrné naději sklamáni byli, přesvědčil jich rozkaz komisařů vojanských regimentu kolatovského Albrechta staršího Rabenhaupa z Suché a na Suchotleskách a Jana Kamberského z Kamberku dne 16. prosince zaslaný, nímžto se kategoricky takto krátce nařizuje: „Z Kutné Hory vycházeti má na štáb regimentu kolatovského tři sta zlatých rýnských, pak budou povini jednoho oficíra vyššího, jednoho korporala, čtyry kfeitry a padesát knechtův od kumpanie pana nejvyššího buď vychovávati anebo vedle ordonancí JMCé na vychování jich vydávati každého dne.“

To byl tedy smutný výsledek všeho namahání o ulevení břemen!

1625.

XXXV. Přípravy k činění nákladu na vydržování hor.

Byly-li útrapy města let právě minulých krutá, nebyla následující ne-li krutější, tak o nic lepší, a podobalo se tomu, jako by o schuzení a ožebračení jak města tak veškerého obyvatelstva zúmyslně usilováno bylo, k čemuž jak náklad na hory tak na do města vložené a v okolí ležící vojsko hlavně přispívaly.

Tak již dne 4. února 1625 oznámili šepmistři svolaným obecním starším a osmisoudcům, že v poslední den ledna někteří z nich od úřadníků horních a mincovních do rejtunku na Vlašský dvůr povoláni byli, kdež jim oznámeno, že doly kaňkovské se zatopují, protož aby ten náklad, jaký na doly ty veden byl, zatopením na zmar nepřišel, že zapotřebí jest k čerpání vody práce úsilovnější, která týhodního nákladu 15 kop gr. požadovati bude; pročež, když obec ve svých ohraženích, kterých na jiné sbírky koná, vždy náklad na hory činěný předstírá, tedy nechce-li, aby s jinými městy a obcemi ve sbírkách srovnána byla, že peněz těch ze sebe opatřiti musí; při čemž jim jaksi pro útěchu a pro docílení snadnějšího

k žádosti té přistoupení poznamenáno bylo, že se dozvídají, jak hrabě z Martinic v Praze se projádřiti měl, že obec tato v žádné jiné sbírky dle patentův vyšlých potahována býti nemá: protož v úplné důvěře, že tak se stane, k uloženému zvýšenému příspění nákladu horního přivolili. A aby spolu uleveno bylo týhodním sbírkám, stalo se svolením císařského rychtáře to usnešení, že vojsko pro bezpečnost města vydržované na 24 muže s desátníkem sníženo bude, a spolu dána byla leutnantovi nad obecními mušketýry Václavu Hlavsovi výpověď.

XXXVI. Tajné zprávy o chování se Kutnohorských se požadují.

Mimo to připravovalo se pro Horu Kutnou tak mnohé, o čem nikdo ani toho nejmenšího tušení míti nemohl, neboť došel císařského rychtáře Jana z Tulechova tento tajný rozkaz:

Římského císaře JMti tajné a zřízené rady komory v království českém.

Naše příznivé pozdravení a nakloněnou vůli vzkazujeme vám urozený, poctivý a dobrý příteli. Na obzvláštní římského císaře JMti našeho nejmilostivějšího pána poručení jest v následujících punktích neprodleně gruntovní, na níž by se bezpečiti mohlo, zprávy zaopatřiti zapotřebí.

Totiž to: Jakým spůsobem služby boží v kostele sv. Barbory tam na Horách Kutnách, skrze koho, který čas a jak pilně vykonávány bývají? Zdali kostel farní jest? Co a jak mnoho důchodův k tomu přináleží? Jaká toho domu při něm ležícím, v němž předešle predikanti bydleli, jako také školy při tom příležitost jest, kteří a jací a jak mnoho pokojův v jednom i druhém se nachází?

It. Jaké vesnice a dvory poplužní od mnoho let až doposavad nekatoličtí, ad pias causas ingenere, totiž na milosrdné skutky kšaftovali a řídili aneb odkázali, na ten čas pak měšťanstvo tam

zůstávající, jakž nás zprávy docházejí, k svým potřebám toho užívají, a chudým odtud málo almužny vydávají? Zdali ty vesnice a dvory nyní ve vašich, aneb jiných lidí, a v čí rukou, jakým způsobem a od koho také, a k čemu odkázány jsou? Toho všeho význam, spolu taxu přípisu opatříte a dáte.

It. Co předešlé měšťanstvo na Horách Kutnách, kterýchž se tam přes jeden tisíc usedlých nacházeti mají, na celý rok na predikanty a jim přidané oficialy školní jsou sbírali a shledávali?

Naposledy také strany vsi Křesetic, kteráž na městských gruntech, kteří do JMCé fisku aneb důchodův připadly, jest a zůstává, kde ta leží, jaké důchody a jaká taxa toho jest a vynáší.

Poroučíme také tímto psaním jménem a na místě JMCé, abyste nadepsané punkty, a jeden každý in specie do vlastní zprávy vztáhli, a tu nám odeslali, a s tím žádného dne ani hodiny nemeškali, a tak pilně a dostatečně, tak aby potřebí nebylo podruhé informací požádati, a s JMCou požádanou zprávou dlouho protahovati. Na tom JMCé milostivou vůli a mínění naplníte.

Dán v Praze pátého dne měsíce února 1625.

XXXVII. Uložená kontribuce na obec, bránění se proti tomu a následky toho.

Dlouho město a obyvatelstvo nepožívalo pokojného odechnutí, kdy toliko při placení jim již uložených poplatcích zůstalo, neboť již dne 24. března došlo jich nařízení hejtmanů kraje čáslavského, aby pro vojsko jízdné hraběte Don Baltazara de Marada a šest kumpanií vojska Würtembergského, které do kraje toho vtrhly, jistá pomoc vedle rozvržení na ovsu, senu, mase a chlebu učiněna a odváděna byla.

Také proti tomuto požadavku bylo přiměřené ohražení podáno, omlouvajíce se, že při horách těchto nijakých rolí se nevynachází, které by se osívaly a na nich se obroky rodily; a co se jiných viktualií dotýče, ty že se odjinud opatřují a přivážejí, dokládajíce

se svou obvyklou omluvou, že kdyby toto město buď tou peněžitou sbírkou aneb obilnou obtíženo býti mělo, že by teprv cupusové odvozováni býti nemohli, a tím hory a celý horní handl JMCé hynouti musel.

Že však tato tak často používaná omluva nijaké platnosti již neměla, ano že Hora Kutná jedině z té příčiny pronásledována a všemi možnými břemeny tížena byla, že obyvatelstvo posaváde k náboženství římsko-katolickému přistoupiti nechtělo, přesvědčilo nás již tak mnohé z toho, co posaváde vypravováno bylo, a podává nám toho opětný důkaz následující událost, která sice pláštěm nepo̊slušnosti placení nařízené kontribuce na vojsko kolatovské zastřena jest, a ze zcela jiných důvodů povstala.

Když obecní starší Jan Šreitr z Šreitentalu a Sigmund Kozel z Reizntalu za jistou soukromou příčinou v měsíci květnu t. r. v Praze byli, a již po vyřízení záležitosti té domů se odebrati chystali, došel jich přípis šepmistrův s tou žádostí, aby se ještě v Praze zdrželi, a panu prezidentu kr. komory české odeslanou suplikací odevzdali, jakož i na vyřízení její sečkali.

V suplikací té bylo obvyklým spůsobem prošeno, aby Hora Kutná od placení na ní uložené kontribuce na vojsko kolatovské nařízené osvobozena byla, jelikož dřívější o to podané prosby a ohražení žádné platnosti nemělo a vyřízení nedošlo, tak že na kutnohorské od nejvyššího berního písaře zemského Štěpána Beníčka pro nezaplacení kontribuce té v pátek po sv. Filipu a Jakubu (2. května) zatykač vydán byl, kterým vyřknuto, jestli že by kdokoli od Hory do Prahy vyslán a tu postižen byl, aby byl do Daliborky a při nejmenším do černé věže uvržen, a tu tak dlouho uvězněn, pokud by nezaplacená kontribuce složena nebyla.

O které věci vyřízení tato zpráva podána byla:

Slovútné a vzácné poctivosti pánům šepmistrům a radě na Horách Kutnách.

Podle psaní Vašich Mtí nám odeslaného neopominuli jsme netoliko suplikací nám odeslané Jeho Mti dodati, ale také audiencí

na komoře dosáhnouti, a při tom oustně obšírně mnoho o túž věc jednali. Načež jsme hrozné a strašlivé odpovědi dosáhli, o které pro obšírnost a jinou nepříležitost nyní psáti pomíjíme, toliko to VM oznamujeme, že nám na konec oznámeno, poněvadž obyvatelé posavad náboženství římského přijíti, a od svého bludařství ustoupiti nechtí, pročež že jest JMCá a páni místodržící ráčili se o tom snésti, aby v ničem ušetřováni nebyli, nýbrž s jinými městy zároveň táhli, a při tom napomenouti, aby sobě dokud čas z Taborských a jiných měst příklad vzali, sice že potom času nebude, a k nim že JMCá jinšími prostředky přistoupiti ráčí. Co jsme o nedostatku hor a překážky tudy nejvyšší komisy předkládali, nic neplatilo, alebrž při prvním oznámení zanecháno; nebo že JMt pan místodržící již jednou na tom zavříti ráčili, a to že v neděli pan hofmistr panu prezidentu oznámiti ráčil, s tím jsme tedy odejíti musili. Brzy potom byli jsme obesláni k bernímu, a tu nám podobně skrze pana Joachyma Slavatu o tom usnešení pánů místodržících oznámeno, a při tom praveno, abychom s panem Beníčkem ihned účet o též sbírky učinili, a s neděle takové peníze sem odeslali, kterých prý do 7000 zl. vynésti má. A tak, srozumívajíce tomu, že my již o té věci málo spůsobíme, uznali jsme za věc potřebnou to Vašim Mtem zase v známost uvésti. A vidělo by se nám za nejlepší prostředek, abyste pány komisaře sobě ku pomoci, aby o to ňáké ohlášení oni sami na komoru učinili, vzíti, a jich o to požádati ráčili, nebo sice tudy i jejich komisí překážka nemalá učiněna by byla. Co pak se osoby mé Jana Šreitera dotýče, poněvadž tak pojednou domu vypraviti se nemohu, pokud páni komisaři sobě na mé přítomnosti co zakládali, žádám, že mne ráčíte o tom omluviti, a zatím jinou osobu na místo mé nařiditi. S tou pak věcí aby prodlíváno nebylo, račte to tím dříve při pánich komisařích objednati, tak aby posel v pátek brzy ráno zde býti mohl. A s tím ochraně boží VM i sebe poroučíme.

Datum spěšně v Praze 7. maje léta 1625.

Jan Šreitr z Šreitentalu.
Sigmund Kozel z Reizntalu.

Vykonali sice zmíněni obecní starší úlohu na ně vloženou, a přičiňovali se všemožně, by u věci té dle jim sdělené zprávy působili; a jak se jim vedlo, o tom nás poučuje nimi podaná zpráva, jižto byli šepmistrům odeslali, a která dne 13. května před celou obcí na radnici shromážděnou předčítána byla, v nižto píší, že hned po obdržení přípisu audienci u pana prezidenta obdrželi, který však k nim promluvil, jak to jemu i pánům místodržícím s podivením jest, že obyvatelé v Hoře Kutné posavád náboženství římského přijmouti a od svého bludařství odstoupiti nechtějí: protož že jest JMCá a páni místodržící na tom se dokonale snesli, aby v ničem naprosto ušetřováni nebyli, nýbrž s jinými zároveň táhli; a tedy že je napomíná, aby dokud čas jest, z města Tábora a jiných měst příklad si brali, sice že potom již času nebude, jelikož JMCá jiných prostředků přikazovati ráčí; k čemuž i toho doložil, kdo by se s JMCou v náboženství srovnati, a toho spasitelného náboženství přijmouti nechtěl, že musí ode všeho statečku svého jíti, jej JMCé zanechati, jako i také manželku a dítky opustiti, leč by manželka dobrovolně za manželem jíti chtěla, než dítky že zůstati musí, kterým, když náboženství římskému obvyknou, statek ten zachován býti má; načež bez pořízení propuštěni byli. Druhého pak dne byli od nejvyššího nad lidem vojenským Joachymem Slavatou obesláni, a podobně to vše jako od pana prezidenta promluveno, oznámeno, k čemuž dodáno, aby s panem Beníškem účet učinili, a berní tu 7000 zl. do pátku odvedli. Na to pak že jim raděno bylo, aby u pánů komisarů, kteří za příčinou vyšetření hor m. r. do Hory Kutné vysláni byli, o přímluvu se utekli, a i toho vykonali. Potom že jsou byli od pana Samuele Zněčovského, sekretáře komory české, zpraveni, že páni místodržící s panem prezidentem tu suplikaci vážili, že jest o ní veliký spor byl, a se obávati jest, aby co potěšitelného obdržeti mohli. Když pak potom pan Mitrovský, purkrabí hradu pražského s některými pány vyšel, a jich shlednuv, že se hned tázal, mají-li peníze, a nemají-li, že se hned do vězení dostaviti musí. Když pak oni, poníženě se kořic, přednášeli některé omluvy a obrany své na místě obce, ničeho způsobiti nemohli, nýbrž jim

krátce oznámeno, že žádných prostředků k spomožení a té kontribuce osvobození nepozůstává, leč by katolíci býti a římské náboženství a víru přijmouti chtěli, tehdy že by na to pomysliti, a toto město v milostivé paměti míti ráčili, jináče, pakliže do pátku sbírka ta odvedena nebude, že se dle vydaného zatykače jednati bude.

Po přednešení tom bylo od Matiáše Dačického na místě obce promluveno: poněvadž to každému soudnému člověku i obci vědomé býti může, že jsou ti páni v městech pražských pracovali, a své domácí živnůstky opustiti museli, že jim za to božího požehnání žádají a vší sousedskou volností se zamlouvají. Jelikož však, co se kontribuce na obci požadované dotýče, ta do dne pátečního jak pro krátkost času, tak také pro chudobu a nemožnost chudých a propavovaných sousedův shledati se nemůže; i poněvadž pak pro nezapravení té kontribuce pánům šepmistrům zatykač dodán byl, a oni, nechtějí-li na sebe zrádného zatykače se dočekati, že se musejí vedle zřízení zemského o zatykačích vydaného zachovati, a jisté osoby, a to z prostředku pánův šepmistrův jednoho a z obce druhého ihned dne zítřejšího vypraviti. Že však vypraveným na útratu peněz zapotřebí bude, a nyní žádných obecních důchodův se nevynachází, protož stalo se to usnešení, aby desátník od mušketýrův městských propuštěn byl, a těch 15 zl. že bude moci na útratu k oznámené potřebě přibýti; a poněvadž již v sobotu také polovice zjednaných mušketýrův propuštěna bude, a tím i příplatek na ně o třetinu se sníží, aby to, čeho po zaplacení těm pozůstalým přebyde, na ty pány zatčené obráceno a jim zasýláno bylo. Načež od pánů z rady oznámeno, že se se sousedy ve všem srovnávají, jelikož na ten cas na jiné prostředky pomysliti ani jich nalézti nelze, a protož aby osoby z rady a obce voleny byly, které by se do Prahy odebrati měly.

Nastala tu chvíle pro každého dojista nepříjemná, protož se není čemu diviti, když od přítomných žádáno bylo přečtení vydaného zatykače, v jakou formu psán jest a na koho se vztahuje, a jelikož po přečtení téhož se seznalo, že se zatykač ten na samé radní pány vztahuje, a v něm patrně doloženo jest, že mají z prostředku svého,

totiž z rady, čtyry osoby do zatčení se postaviti, pročež doložil týž Matiáš Dačický, že kdyby se tomu zatykači zadosti nestalo, z něho vykročeno bylo; a někteří z obce místo pánův vysláni byli, že se věděti nemůže, jaké by zaneprázdnění povstati a pojíti mohlo: protož že jim toho měniti a z něho vykračovati bezpečno není; tudíž že jináče býti nemůže, nežli že páni sami ze sebe voliti musejí, k čemuž také od pánův přistoupeno bylo. Načež připadl osud ten na pány Radslava Hlavsu z Liboslavě, Jana Neupaura, Karla Šmilaura ze Šmilova a Petra Nicefora, kteří také tuto trudnou úlohu na se přijali, jimž za mluvčího přidán byl městský písař mistr Petr Kapoun, s tou na ně vloženou žádostí, aby ještě při panu prezidentovi se přihlásili, a pokud by u něho ničeho obdrženo a spůsobeno býti nemohlo, při úřadě purkrabství pražského se postavili, jelikož i ta naděje jest, poněvadž před hody božími (letničnými, které připadli na den 18. června) všechněm vězňům příročí se dává na dvě neděle, že zase domů puštěni budou; což aby šťastně vyřídili, a ve zdraví se domu navrátiti mohli, že jim od Pána Boha všecka obec přeje. Načež druhého dne určené osoby do Prahy se odebraly.

XXXVIII. Zpráva vyslaných do Prahy se žádostí o poshovění k zaplacení uložené kontribuce.

Jak se vyslaným těm v Praze vedlo seznáme nejlépe z jich vlastní relací neb zprávy, jižto byli po velmi brzkém návratu svém ve shromáždění celé obce dne 21. května učinili, takto: když jsou byli do měst pražských přijeli, že jsou hnedle k panu Vojtěchovi staršímu Koutskému, jakožto této obce dobrému panu příteli šli, a od něho, co by v příčině zatykače na pány šepmistry a obec pro zadržení kontribuce vyšlého činiti měli, dobrého zdání a rady žádali. Ale týž pan Koutský nevěda jak raditi, oznámil jest toliko, by u pana prezidenta se ohlásili a audienci žádali; a pročež že jsou ještě téhož dne čtvrtečního do domu JMti šli, a on že jest jim na

druhý den k 8. hodině aby najíti se dali, vzkázati ráčil. Jakož pak druhého dne tak učinili, a dostavše se do domu, audienci skrze písaře žádali. Ale jest jim vzkázáno, že jim audienci dáti, a před sebe pustiti moci neráčí, poněvadž toho zpráva učiněna, že by těchto dnů v Hoře Kutné několik osob na morové bolesti odešlo. Proti čemuž že jsou se zase ohlásili, že o tom vědomosti nemají, a jestli kdy kdo tím spůsobem z světa odchází, to že se zřídka děje; a zatím předce prosili, aby mohli audienci dostati, a když nemohou všickni před JMt puštěni býti, aby aspoň jedna osoba puštěna byla. Ale to sobě od JMti vzkázáno měli, aby písaři, čeho by vyhledati a co by oznámiti chtěli, oznámili. Poněvadž pak předpuštění dosáhnouti nemohli, že jsou toho žádali, aby aspoň potřebu svou ve spis uvésti a jej JMti přednésti mohli, a když toho obdrželi, to co jim za potřebné a užitečné se vidělo na místě obce sepsali a JMti odeslali. Ale pan president k nim pana Abrahama Kunde, sekretáře komory odeslati a toto promluviti poručiti ráčil: kterak se JMCá král a pán náš nejmilostivější, nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští a místodržící v království českém jako i JMt pan prezident a nejvyšší mincmistr království českého tomu diviti ráčí, že všecka města od svých bludův upustila a katolické náboženství a víru přijala, město pak Hora Kutná předce ve své urputnosti stojí a pravého katolického náboženství přijíti a ním se říditi nechce: proto že JMt pán ne vedle povinnosti, ale jako otec ještě sousedy a obyvatele města Hory Kutné napomínati ráčí, aby svůj blud poznali, od urputnosti odstoupili, a s JMCou u víře se srovnali. A pokudž by pak toho učiniti nechtěli, aby tím dokonale jisti byli, že potom času nebude, a že, poněvadž dobrovolně učiniti nechtějí, přinuceně učiniti musejí. Ale kdyby sobě raditi dali a uposlechnouti chtěli, že by se něco strany propuštění toho zatykače a osvobození těch kontribucí a polehčení státi mohlo; jináče, nebude-li obec se chtíti reformovati, že pardon postoupiti, kontribucí zadržalou i budoucí dávati musejí, byť ihned na místě zůstati měli. Proti té odpovědi pana Abrahama Kunde jsou šetrnou odpověd a omluvu dali, že uchovej je Pán Bůh, aby jak oni, tak obec a oby-

vatelé proti JMCé pánu svému nejmilostivějšímu, Jich Mtem pánům úřadníkům zemským atd. urputni býti, a v něčem nejmenším na odpor se stavěti chtěli; že pak nyní na místě obce tak, jak se toho od nich žádá, odpověď dáti nemohou, že se tu ne jich samých ale vší a celé, a k tomu svědomí dotýče, a proto že za to pro Boha prosí, aby od JMti pána k odpovědi dání nuceni nebyli. Proti tomu jest jim oznámeno, že JMt jich oznámení přijmouti neráčí, protož aby to pánům a obci přednesli, a termín k resolvírování že se jim nejdéleji od pominulé soboty do dvou nedělí přivoluje. Co se pak toho zatýkače, pro který jsou vyslaní přijeli, týče, jest jim oznámeno, že JMt pán, aby se do dvou neděl příročí stalo, odklad činiti, a to na sebe bráti, i také to při nejvyšších pánich úřadnících vymoci chce, aby na tom zatykači zase Horníkům další příročí poznamenáno bylo, však s tím ještě rozkázáním a doložením, aby sobě Horníci usmyslili, a od soboty pominulé do dvou neděl se resolvírovali, chtějí-li katolíci býti; jináče, nebudou-li se chtíti s JMCou u víře srovnati, že příkladem Táborských musejí, a potom víceji času nebude. Zatím aby na den památný Božího Těla všickni radní osoby, též všecka obec šla, a vedle starého obyčeje čtyři páni přední z rady aby nebesa nesli, jakož aby na procesí šli, poručeno bude. Proti kterémužto učiněnému ohlášení, nevědouce co počíti, jsou do berně šli, a tu že na tom zatykači tato slova napsána obdrželi:

„Na poručení JMti pána pana prezidenta a rad zřízené komory v království českém propůjčuje se na tento zatykač pánům šepmistrům i vší obci města Hory Kutné příročí od dnešního dne až do čtrnácte dnů pořád sběhlých, totiž až do 29. přítomného měsíce máje. Actum příročí na hradě pražském 16. máje léta 1625.

V. Domažlický."

A když toho příročí dostali, že jsou také při berních vysvětlení toho zatykače žádali, totiž, poněvadž v něm toho, aby z prostředku svého páni čtyry osoby do zatčení postavili doloženo, jak tomu rozuměno býti má, táhne-li se na samé radní čili také na obec, že jest jim odpověď dána, že také na obec se táhne, tak aby

ž rady i obce osoby počtěny byly; a s tím že jsou, majíc sobě dotčené JMti vzkázaní učiněné, a příročí do dvou neděl objednané, odejeli, a to také pánům a obci oznamují.

Po oznámení tom stalo se vyslaným poděkování, a spolu obec tázána, chtějí-li o věci tak důležité rokovati; načež od obce oznámeno: poněvadž se tu veliké věci dotýče, a dnes sotva třetí díl z obce a sousedův se sešlo, protož aby se někdo na nepřítomnost svou nevymlouval, a k tomu, co by dnes zavřeno býti mohlo za obranu nepředstavoval, že se vidí, aby se všickni v pátek okolo hodiny 11. a to pod pokutou sešli, k čemuž také přistoupeno bylo; a všem sousedům i z práv předměstských a z Kaňku nařízeno: a tak do dne pátečního (23.) toho odloženo.

XXXIX. Nařízení ohledně přestupování k náboženství římsko-katolickému.

Když pak na den 23. května všickni se byli sešli, a jim oznámeno, o jakou věc se jednati má, jest na tom snešeno, aby všickni z radní světnice do kotcův šli, a tam se sousedé vedle pořádkův, jak kdo po kom vedle desátkův jest, se vyvolávali, a každý v krátkosti své ohlášení, že přítomen jest a k náboženství evangelickému neb římskému se přiznává, učinil. A po vykonaném ohlášení všecka obec na tom se snesla: poněvadž tomu porozumívají, že se zase jisté osoby do vězení postaviti musejí, protož že to na vůli pánův, kohokoliv voliti a do Prahy vyslati chtíti budou, zůstavují. Než co se toho podání v příčině náboženství dotýče, o tom zavřeno, aby také na ně odpověď dána byla v ten smysl: Poněvadž v náboženství svém na božím slovu, jakožto gruntu nejbezpečnějším založeném, o spasení svých milých duší, které od Pána Boha přijali, a také jemu samému z nich odpovídati musejí, dostatečně v zásluhách Pána Krista a spasitele svého ujištěni jsou, i to také životem pobožným v pravé ku Pánu Bohu důvěrnosti a JMCé králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, i jiným vyšším i nižším vrchnostem po-

nížené poddanosti a poslušnosti prokazovati se snažejí: protož že ve vší poníženosti žádají, aby při tom zůstaveni býti, a v něm Pánu Bohu a vší blahoslavené Trojici, podle svého svědomí pokojně sloužiti mohli; ohlašujíce se při tom, že v témž náboženství žíti, králi a pánu svému nejmilostivějšímu jakožto věrní podaní pravou věrnosť, poslušnost a poddanost, nelitujíce v tom ani statečku svého, zachovati rádi chtějí, a že to od nich milostivě přijato bude se důvěřují i také ve vší poníženosti žádají.

A ta odpověď když jest pánům přednešena, a oni ji v plné radě schválili, byly také osoby, kteréž by k zatčení se postavily a tu odpověď obce tu kdež náleží oustně přednesly, voleny, a sice: z velké rady p. Šreitr z Šreitentalu, ze starších obecních Matiáš Dačický z Heslova, a z obce Matiáš Kal a Jan Heniochus; a ti aby dne zítřejšího do měst pražských jeli, a což náležeti bude, řídili.

Nebylo však na tom dosti, že se nucení k náboženství římskokatolickému takovými výhrůžnými prostředky dálo, byli k němu Kutnohorští takřka mocí nutkáni, neboť nebyla záležitost předešlá ještě vyřízena, když ohledně slavení svátku Božího Těla císařského rychtáře nařízení došlo, a tento dne 27. května opětně za tou příčinou celou obec svolati dal, a jí nařízení to přečísti nařídil, jenž znělo:

„JMCé prezident a rady zřízené komory království českého JMCé rychtáři též poctivým šepmistrům na Horách Kutnách přátelům našim milým!

Jakož se ve čtvrtek nejprv příští t. j. dne 29. měsíce přítomného máje slavnost a památka Těla Božího světiti bude, kdež po všem křesťanstvu vedle nařízení a ustanovení církve svaté katolické mnohé procesí s velikou slavností a pobožností se vykonávají, a JMCá král a pán náš nejmilostivější o to obzvláštně péčovati, a aby ode všech podaných ke cti a slávě boží takové procesí držané, a všelijaká pobožnost konána byla, skutečně míti chtíti ráčí; protož vám jménem a na místě JMCé poroučíme, abyste to vší obci neprodleně v známost uvedli, a při nich dostatečně nařídili, aby se všickni k takové procesí najíti dali, a tu pobožnost ke cti a slávě

boží též k obzvláštnímu JMCé zalíbení, a jim to zase od JMCé všelijakou milostí připomínáno, vykonati hleděli. Však aby lid obecný volněji a ochotněji k též pobožnosti pohnut a vzbuzen býti mohl, vám to náležeti bude, abyste jim přítomností vás všech dobrý příklad dali, a vždycky od jednoho oltáře k druhému čtyři z vás nebesa a dva roucha při monstranci nesli, ulice ode všech neřádův vyčistiti dali, máje, kvítí a cokoliv tak k větší slavnosti náleží opatřili, a v tom nic pilnosti a pobožnosti vaši ujíti nedali. Pakli by v tom někdo postižen byl, který by tak svaté a pobožné církve svaté katolické ustanovení zlehčil, a vedle milostivé vůle JMCé k též procesí se najíti nedal, ten každý beze vší milosti pro túž neposlušnost všecek a všeliký statek svůj JMCé v pokutu propadnouti má. A vy, JMCé rychtáři, na ty bedlivě pozorůjte, a nám jména takových odpůrníků církve svaté, ač nejsmejšlíme, aby se tu kteří najíti měli, na komoru českou neprodleně odešlete. Vědouce, že na tom jistá a milostivá vůle JMCé naplněna bude. Dán na hradě Pražském 21. dne měsíce máje roku 1625."

Jak lhostejně toto tak přísné nařízení od přítomných přijato bylo, seznati jest z pronešení Matiáše Dačického, které po stalé se poradě přítomných těmito slovy učinil: „Jelikož se obec na obeslání poslušně najíti dala, a všichni tomu poručení vyrozuměli, že jedenkaždý sebe jak spravovati věděti bude." Načež všichni propuštěni byli *).

---

*) O výkonu nařízení toho zaznamenal Mikuláš Dačický takto: „Učiněno psaním poručení z Prahy od vrchnosti do Hory Kutné, aby na příští den památky Těla Božího všickni obyvatelé na Horách Kutnách do procesí hlavního kostela šli a najíti se dali pod propadením statku a jmění svého, nebo se k přistupování k náboženství římskému jak v Čechách tak v Moravě a Rakousích přísně a tuze vždy nastupovalo a nutilo. Konala se ta procesí z kostela Námětského spůsobem pompy světské s korouhvemi kostelními, s musikou hudební, s pišťci, troubením a bubnováním a ručničním střílením po vojensku. A nad knězem Matoušem Apianem, jenž monstranci nesl, přikrov k tomu při-

XL. Na obec uvalen veškerý náklad na hory, a podmínky obci činěné.

Těžší však břemeno všech předešlých očekávalo Kutnohorských uvalením na ně veškerého nákladu na hory, což seznáme nejlépe z pojednávání o tom vedeném. K tomu cíli svoláni byli ku dni 6. června šepmistři a rada s staršími obecními, osmisoudcové a též páni úředníci horní a mincovní k tomu dožádaní, by od vyslaných do Hory Kutné komisařův, strany ujetí od obce celého handle horního a šmelcovního, vyslechli proposice, jaké ohledně toho obci činěny budou, což se od nich tímto úvodem dálo: „Poněvadž pro války až posaváde trvající JMCé důchodové komorní nemálo ztenčeny jsou, a JMCá hory kutnohorské a handl při nich na vlastní svůj náklad, tak jak až posavade bylo, dále zdržovati obtížné přicházeti chce; protož JMCá ráčí té nejmilostivější vůle býti a takové hory a handl městu Hory Kutné, kteréž toho až posavad nejvíce užívalo, do jistého času na jisté, nížepsané výminky postoupiti. Pročež páni šepmistři zde na Horách Kutnách, chtějí-li takové hory a handl horní městu a vší obci k dobrému ujíti, čili raději dopustiti, aby k spuštění přišly a všecka privilegia a svobody horní ztratili, povinováni budou nám zřízeným komisařům v spisu v známost uvésti. Načež následovalo poznamenání, co městu zanecháno býti má, a sice *):

---

pravený, čemuž oni nebesa říkají, od osob stavu rytířského, jenž římského religionu jsou, nesen byl do kostela Barborského. I šlo nemálo lidí v té procesí, však víc pro divadlo a lelky, nežli pro náboženství.

Nota. „Utimam Jesus Christus filius Dei cum apostolis suis sic ambulavit.“ A to se vše dálo k vůli panu Vilémovi z Vřesovic, mincmistru a již prezidentu komory české, kterýž sobě vladařství tu na Horách Kutnách netoliko horní ale i městské a duchovní osoboval, a vše po své vůli míti chtěl a provozoval, což předešle za prvních mincmistrův nebývalo, a staří předešlí Horníci toho netrpěli; ale nyní musí býti vše Amen, do vůle boží a jeho božského smilování a vysvobození.

*) O tom všem. co tuto vypravováno bude, jest dle listin a Memorabilií v archivu městském chovaných, pověděno; Mikuláš Dačický jen toto zazna-

1. Hory a zvláště starý Kaňk a Turkaňk se vším příslušenstvím, trejby, domy cechovními a kumšty s polami i s koňmi a marštalemi, však tak, aby doly podle potřeby a řádu horního obkládali a pavovali, zvláště zapadnuté štoly na horách stříbrných od mundlochův (ústí) až do štolhortu (konce) vyšlemovali, vyzdvihli, a výpad vody krněmi spraviti dali, tak aby vody skrze mundlochy svůj odpad míti, a bez překážky pod štoly do celých míst přicházeti se mohlo; i také, aby jistý počet dolův, které by po složení užitečnější pánům v známost uvedeny byly, pavovali a zakládali, jakož i čtyry havíře k šorfování a otevření nových coukův a dolův chovali, a také za koně podle slušnosti platili, aneb při postoupení zase tolik koní zanechati povinni budou.

2. Erzkauf (kupování rudy) tak jakž JMCá jeho až dosaváde v užívání býti ráčila, s přítomným nynějším forotem na spravení a šmelcování cajku, který při hutěch zůstává, bude moci město na svůj vlastní náklad a založení k svému užitku obrátiti. Nicméně povinováni budou náležitý desátek z toho a všecka rudní stříbra nikam jinam, nežli do JMCé mince zřízeným úřadníkům proti zaplacení odvozovati, a rudy i kyzy každého týhodne v jisté dny přijímati, a podle taxy za ně platiti. Zvláště mají za ta stříbra a měď

---

menal: „Horníci a všecka obec města Hory Kutné maje na sebe podáno od JMCé a nastupováno, aby všecky hory kaňkovské i šmelcování rud a kyzův horních na svůj náklad k pavování ujali a podstoupili, jináč že by o své svobody přijíti a s jinými městy urovnáni býti museli, a když tak ty hory k pavování ujmou, že jim jich práva a svobody potvrzeny budou, o čem se s nimi skrze k tomu nařízené vždy jednalo a prostředkovalo. I což bylo činiti, nežli ze dvou tak obtížných věcí jednu snesitelnější podstoupiti, že ty hory k pavování do desíti let pořád sběhlých i to šmelcování ujavše, podstoupili, a foroty horní k týmž horám zhotovené a náležité jsou jim vykázány a postoupeny, a tak sobě v tom a k tomu své vlastní oficíry k spravování těch hor nařídili, a to náklady a sbírky rozličné na všecku obec vyměřivše uložili. Příčina toho všeho, že z těch hor od dávna nižádného užitku JMCé nevycházelo a přivozováno nebylo. Úředníci a písaři horní tu sobě jen naháněli, nabejvali a pastvu měli, a tak mince toliko v řízení JMCé tu na Horách Kutnách zůstávala, a stříbro aby se tak jako předešle do též mince dodávalo.

i olova, která se v syrovém i šmelcovaném cajku podle průby nacházejí, při odvozování stříbra pomalu se porážeti.

3. Šmelcování (tavení) hutní, puchýři s vašováním (propráním) se všemi hutními a šmelcířskými potřebami, s vodními stokami, tak říditi, aby v své celosti zachovány byly, a jich zašlemovati nedopouštěli.

4. Má jim dříví dostatek co by ho k horám, šmelcování i k stavení potřebovali z JMCé zachovaných lesů rychnovských v slušném platu, totiž každý sáh za 3 gr. puštěno býti, však na svůj náklad v těch místech, kde by jim od JMCé hajného vykázáno bylo sekati, sem doplaviti dáti, a archy, klausy a hrábě i jiná vodní stavení, na kteréž JMCá veliké peníze naložiti ráčil, nespouštěti, aby to tak v celosti, jakž přijali, při postoupení zase od sebe odvedli.

5. To všecko má městu Hory Kutné podle pořádného inventáře do patnácti let puštěno a odevzdáno býti.

6. Poněvadž na ten čas při handli od olova, dříví a uhlí veliký forot se chová, to vše aby tím snažeji horám při šmelcování pomoženo býti mohlo, má také proti slušné záplatě jim postoupeno býti.

7. A aby dobrý řád při tom zachován býti mohl, JMCá ráčí na svůj vlastní náklad některé úřadníky, totiž: perkmistra (hormistra), tři úřadníky a jednoho urburéře, pak úředníka mince opatřiti.

8. Oficírové, úřadníci, služebníci, kterých město k horám a handli potřebovati chtíti bude, mají JMCé i městu přísahou zavázáni býti.

9. Má pánům šepmistrům nynějšího těžení hodnověrný výpis, podle kterého by se spravovati, a při horách pavuňky nařiditi mohli, vydán býti.

K reformování hor byli jménem JMCé uherského a českého krále co nařízení komisaři vysláni K. Grad z Grienenfeldu, JMCé rada a hejtman z Jachimstalu, Jiřík Šuman z Rosenfeldu, JMCé

účetní rada při komoře české, Hans Engmann, JMCé účetní služebník při české komorní puchhalterii.

Po přečtení proposicí těch bylo pánům komisarům z jednomyslného usnešení oznámeno: „Poněvadž se tu věcí těžkých a nikdy nebývalých dotýče, a v tom bedlivého uvážení potřebí jest, a páni úřadníci horní a mincovní, jakožto věcí horních a mincovních nejpovědomější, jsouce také v sousedství, a své dítky a přáteli tu majíce, k tomu potřebováni býti musejí, a podle toho, jsouce k tomu požádáni, bez povolení pánův komisařův při uvažování těch věcí býti se zpečují, protož že o odklad té věci žádají, jakož i k poradě o připuštění úřadníků horních a mincovních prosejí, což jim také z ohledu toho, že ta věc bedlivého uvážení všech potřebuje, odklad do téhodne povolen byl; co se pak pánův úřadníkův horních a mincovních dotýče, poněvadž též v sousedství zůstávají, tu že sám rozum toho přináší, že pro uvažování té věci tak dobře jako jiní sousedé býti mohou.

Když pak po osmidenní lhůtě všecka obec dne 13. června svolána byla, byla přítomným přečtena proposicí, jaká pánům komisarům strany ujetí hor jménem obce podána býti má, kterou z porady pánův k tomu zvolených a úřadníků horních a mincovních sepsána byla, kteráž toto obsahovala:

Římského císaře, uherského a českého krále JMti pána a pána našeho nejmilostivějšího páni komisaři sem na Hory Kutné k reformování hor nařízení! Páni nám laskavě přízniví!

Jakož jste nám na spisu to, poněvadž JMCé králi a pánu našemu nejmilostivějšímu Hory Kutné a handl při týchž horách na vlastní náklad, tak jakž dosaváde bylo, dále zdržovati, pro vyprázdnění pod trvající posavád válkou důchodův JMCé obtížné přicházeti chce, a tou příčinou je do jistého času a na jisté výminky městu tomuto postoupiti míniti ráčí, pročež že povini jsme neprodleně o tom se pronésti, chceme-li takové hory a handl městu a vší obci k dobrému ujíti, čili raději dopustiti, aby k spuštění a všecka privilegia a svobody horní k potracení přišla, přednésti a při tom v devíti artikulích to, co by nám k ujetí zanecháno, a v jaký spů-

sob býti mělo, podati ráčili, Vašim Mtem ve vší šetrnosti netajíme, že jsme nepominuli takového podání se vší obcí bedlivě uvažovati, a přicházíme na to, že se tu veliké a přetěžké věci, která velikým a slavným potentátům světa tohoto, též celým královstvím a zemím i obcem velikým náleží, dotýkati chce; my pak a obeç tato u veliké potřebnosti též závadách a dluzích zůstáváme, a teď od několika let mnohými příčinami na nejvýše k ochuzení přivedeni jsme jako: Předně, skrze veliké a těžké obecních dolů a štol pavuňky, obzvláště pak teď naposledy od léta 1616 ten nade všecka předešlá léta nej- těžší obecný a veřejný starého Kaňku pavuňk, který jsme pod mnohými neřestmi a velikými překážkami, jak času té rebelie, tak po šťastném JMCé vítězství posavad na sobě, musevši náramnou drahotou v království tomto povstalou, cupusův uložených takměř trojnásobné zvýšení podstoupiti, a k tomu ještě do několika tisíc kop dobrovolných sbírek pro zachování toho pavuňku učiniti, i veliké sumy se přidlužiti, nicméně své vlastní dobrovolné náklady na horách vésti, zdržovali.

Zatím, že jsme pod tím těžkým obecním a svým vlastním pavuňkem jak v čas pokoje do čtrnáctera tisíc ku pomoci mince JMCé založili, tak pod tou rebelií mnohými a těžkými věcmi obtěžováni bývali; potom pak brzo po slavném vítězství JMCé králi a pánu, pánu našemu nejmilostivějšímu na rozdílná jednání pánův komisarův do dvaceti tisíc kop míš., něco od obce něco pak mezi sebou, kdo seč býti mohl, sebravši zapůjčili, a potom na Poláky pana Balicského sem na Hory Kutné na Salva guardiu položené, na JMt kníže ze Sasů, na generalkvartýrmistra pana Jana Šenka a na 100 mušketýrův z regimentu JMti knížete z Sasů a hraběte z Nasau, a mimo jiná vydání do 6474 kop 39 gr. 5 den. míš. vynaložili. Též nejvyššímu panu Rudolfovi z Tiefenbachu 10.000 kop míš dali. Co pak na celý praporec knechtův kapitana Neuhausera, který jsme přes čtvrt léta chovati musili vynaloženo jest, to také některý tisíc vynáší, pod čímž nám všichni statkové a důchodové obecní, z kterých jsme v čas největší potřeby k horám a toho obecního pavuňku se zakládali, odňati jsou.

Dáleji jest při týchž horách JMCé mustrplac nejvyššímu panu Gracovi povolen, který sem do města pana Lažanského a pana Benedu, jednoho každého se dvěma kompagniemi, jedné rejtharské a druhé pěchoty položiti dal, a na ty do 8000 kop se vynaložilo; jak při tom se sousedy a horníky nakládáno bylo, byvši bitím, stokhausem a jinými spůsoby a pohrůžkami k odvozování jim uložených donucováni, mimo vychování a kontribuce, tak že chudí své statečky a nábytečky prodávati museli, a kterak koně, kterýchž se k handli hornímu potřebovalo, z marštalí sousedům bráni byli, těžko o tom vypravovati. Též potaženi jsme v to, že jsme na regimentštáb kolatovský do Čáslavi každého týhodne po 300 zl. a potom po 250 zl. s sebe sbírali, a do dvanácti tisíc k té potřebě vydali. Kterýmižto všemi příčinami, nimiž potřební a propavovalí sousedé a obyvatelé na nejvýše ochuzeni jsou, jako i drahota teď po několik let trvající, ku kteréž pád a devalvací mince přistoupila, tíž sousedé a obyvatelé zdejší na takovou chudobu, zvláště zde při horách takových, jako v jiných městech živností a ladunkův obilí, piva vaření, též role a luk, mimo málo některé zahrádky a setinky, což se však také za štadla svobodná JMCé pokládá, a jednomu každému tu šorpovati a klufet nových hledati svobodné jest, se nenachází; ty pak skrovné handle a řemesla, kterými zde na větším díle stojíme, a z nich a prací rukou svých s manželkami a dítkami svými nuzně živi jsme, i také hory pavujeme, k velikému snížení a zmenšení přicházejí, a čím dáleji více a více hynou, přivedeni jsou, že netoliko odkud dáleji cupusův na ten obecní pavuňk platiti nemají, ale také svobodné své pavuňky, doly a vorty na horách syrových, kdež jsou se pronaložili, a nadělení božímu těšili, nemajíce již dáleji odkud nakládati a dělníkům platiti, s velikou lítostí opustiti museli, skrze což též hory stříbrné a syrové, jako coukové kuklický, rejžský a greifský, kdež ještě požehnání boží složeno jest, k velikému snížení přicházejí, tak že by možné nebylo, nám samým takovému velikému a těžkému nákladu, na kterýž mimo kaňkovský a svobodný pavuňk každého roku veliká suma na tisíce, jakž se to z počtův při buchalterii najíti může, a o tom také VMtem dobře

vědomé jest, dosti učiniti, a hory tyto před pádem dokonalým zachovati, nad to pak je zase vyzdvihnouti.

Však nicméně, abychom k JMCé králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, jakožto věrní a poslušní podaní svou nejponíženější poslušnost a poddanost, též také pokornou vděčnost, že na tyto hory v království tomto nejstarší regale a klenot svůj císařský, a podle toho i nás chudé a propavované Horníky, a mnoho tisíc chudého lidu tu při horách se zdržujícího tak milostivý pozor dávati, a o zachování jich milostivě péčovati ráčí, prokazovati, tak poslušně a poddaně k milostivému JMCé zalíbení učiniti, a s pomocí pána Boha všemohoucího týž handl horní a šmelcování, jako Kaňk, Turkaňk, erzkauf, a což by více k podstatě aneb aspoň k zachování týchž hor před pádem sloužilo, a jakžby naše možnost k tomu postačovala, do pěti let bychom ujíti, a jej držeti se přičiniti chtěli, pokudž bychom prostředkováním Vašich Mtí, jakožto pánův komisařův nížepsaných milostí a pomoci, kterýchž všickni potentátové, kteří jaké hory vyzdvihnouti chtěli, jakž mnohé historie a příklady ukazují, přede vším nejvíce šetřiti a užívati ráčili, a bez těch nám samým schuzeným a propavovalým kverkům a horníkům tak velikému a těžkému nákladu, jakž tomu sami, jakožto páni horních věcí dobře povědomi rozuměti ráčíte, dosti učiniti možné nebylo, kterýmiž by také horníkům větší chuť a milost k pavování hor vzbuzena, a jiní přespolní možnější kverci, nákladníci a dělníci, že by se s statečky svými obraceli, osazovali, a hor těchto pavovati napomahali, přivedeni býti mohli, od JMCé dosáhnouti a milostivě udělených míti mohli.

Předně. Poněvadž k vyzdvižení hor prostředku a gruntu lepšího nalezeno a ukázáno býti nemůže, než když by veliký počet kverkův a nákladníkův domácích, a zvláště přespolních, kteříž by doly a místa na ten čas pro nadepsané příčiny opuštěné obkládali, v nich kveldikovali, a tím větší počet rud do erzkaufu k šmelcování dodávali, bez nichž sice hory a doly v nově jako tělo, v kterémž duše není, mrtvé zůstávají, dosaženi býti mohli, což se nejvíceji skrze milosti a svobody horní děje. Pročež ve vší poníženosti po-

korně žádáme, aby JMCá v tom se k nám milostivě nakloniti, a dadouce sobě poníženou suplikaci naši na hradě pražském při rezidenci JMti v latinském jazyku v létu 1623 s poklonou podanou, kteréž tuto přepis příležitě přikládáme, k milostivé paměti přivésti, nám ji milostivě užíti dáti ráčil.

Druhé. Příchod k horám a odchod aby všem svobodný zůstával, tak aby všelijací lidé odkudkoliv s statkem a jměním svým i s manželkami a dítkami sem na hory přicházeti, při nich se osazovati, je pavovati, jako zase od nich s týmž, co by svého měli, odcházeti, vše svobodně a bez překážky mohli, jakž to předešle sněm léta 1575 v úterý po sv. Matouši držaný, a potom posléze nejedna resolucí JMCé ukazuje.

Třetí. Aby týž horníci, kverci a obyvatelé na Horách Kutnách hory pavující, nikdy žádnými berněmi a kontribucemi zemskými, též sbírkami a platy, jaké by ti koliv býti mohly, mimo pavuňku povini, jako také žádnými vojanskými ložíry, durchcuky a modestyemi, též k výpravám vojenským ven ze země anebo v zemi, ani verbováním na horách lidu vojenského a čeledi tudy od hor odvozováni, sumou ničím tím, co by překážku a hydruňk v pavování i nakládání na hory příčinu k odvrácení myslí a chutě i odchodu v nich spůsobiti mohlo, potahováni, a ničímž pod jakýmkoliv zámyslem a příčinou utiskováni a hyndrováni nebyli, jakž podobně předešlými privilegiemi a sněmi v tom opatřeni a ušetřováni bývali, a toho od starodávna užíváno bývalo.

Čtvrté. Jakož nadepsaným sněmem v létu 1575 v úterý po památce sv. Matouše (27. září) držaném, dědictví Horníkův z světa sešlých přátelům, jich lidem přespolním a ven z země (krom lidí podaných) k nápadu propůjčeno jest, při tom to aby zůstalo, a zase na druhou stranu Horníci podobně po svých přátelích jinde aby děditi mohli, a jím nápady odjinud na koho by co přišlo, popouštěti povini byli. Tolikéž aby Horníci o statcích svých jakž to předešle na svobodě vždycky měli, kšaftovali a jináče říditi mohli.

Páté. Horníci hory pavující aby všecky a všelijaké živnosti, handle a obchody městské svobodně, bez všelijaké překážky, odkudž by na hory nakládati měli, vésti mohli.

Šesté. Vedle oznámeného sněmu a jinými privilegiemi opatření, načež také obzvláštně ortel JMCé císaře Rudolfa se vztahuje, Horníci aby pro dluhy od žádného jak statky svými tak osobami obstavováni a tedy hyndrováni nebyli, nýbrž na každém dlužníku dopomožení od vrchnosti města aby se dálo.

Sedmé. Podobně podle téhož sněmu a obzvláštní výpovědi sl. soudu zemského, co se svědomí k soudům vyšším dávání dotýče, aby Horníci jinak, než jakž dotčený artikul sněmovní a výpověď ukazují, vydávání takového svědomí povini, a tudy od hor a pavování odtrhováni nebyli.

Osmé. Aby všecka a všelijaká viktualia, profiantové a potřeby horní mezemi nešeny a hnány beze všech cel, mýt a ungeltů přes pomezí a grunty a mýta cizí i od těch, kdo by je najaty měli, a na to jistotu ukázali, tím obtěžováni nebývali, tak aby tím větších forot všelijakých potřeb a v slušnosti při horách dosažen býti mohl, jakž to podobně týmž sněmem a nejedněmi patenty císařskými opatřeno bylo.

Deváté. A poněvadž po kvercích a nákladnících také i čeládky horní, jako havířův, hašplířů a šmelcířů i jiných všelijakých dělníků vždycky veliká potřeba k horám jest, a bez nich býti nemůže, nyní pak v nich veliký nedostatek, a skrze to nemalý hydruňk při všem handli se nachází: protož k snadnějšímu dosažení jich, jestli by kteří cizopanští lidé na hory přišli, a buď sami náklady ujali a drželi, anebo k dílům horním a šmelcovním se potřebovati dali, ti, jako podobně manželky a dítky takových dělníkův aby od pánův a vrchností jich od hor a díla ku překážce hor vyzdvihováni, ani ti, kdo by jim obydlí u sebe přáli, aneb v díle a službě měli, žádnými pokutami proto pomínáni nebývali, jakž to podobně znamenitě nadepsaným i jiném v létu 1585 sněmovním snešením, též nejednou výpovědí a resolucí, i poručeními slavné a svaté paměti císaře Rudolfa ohraženo se nachází.

Desáté. Lidé ze vsi Starého Kolína usedlí i neusedlí, kteří jsou ku pomoci forování uhlí a jiným potřebám proti jisté záplatě od JMCé a komory k horám připojeni, a proti tomu robot osvobo-

ženi byli, při tom aby to budoucně zůstalo, a žádný hejtman panství kolínského v tom překážky činiti nemohl.

Jedenácté. Horníkům aby od okolních pánův, obyvatelův a sousedův duchovních i světských grunty (jakž se časem pro špatné příčiny dálo, což k velkému hydruňku sloužilo) zapovídány, a v tom od žádného osobami a statky svými hyndrováni, zajímáni a šacováni nebyli, a takové zápovědi žádné platnosti nenesly, nýbrž aby Horníci přes ně svobodně choditi a jezditi, a volně všecka a všelijaká viktualia a profianty, dobytky i jiné potřeby na týchž gruntech bez překážky kupovati, aneb jinde koupené přivážeti a přiháněti mohli.

Dvanácté. Páni a vrchnost aby podaným svým všelijakých viktualií a potřeb k horám prodávati aneb dodávati a přivážeti nezbraňovali, a to aby obzvláštně dostatečným mandátem do příležících krajův utvrzeno a nad tím ruka držána byla, jakož to také nejednou znamenité patenty JMCé opatřeno bylo.

Třinácté. Vedení vody k horám aneb k hutěm a puchýrnám přes grunty jich aby svobodně se dálo, jakž nadepsané sněmovní vyměření a posavád toho užíváno bylo.

Čtrnácté. Propůjčování lidem míst travneštních a v nich šorpův k kopání a mírám pod plat od opata sedleckého na štadlích JMCé ležících, kdež šorpové k zavážení a zašturcování přicházejí, a paměti hor a míst nebo klufet horních se tratí, aby na konec při opatu zůstaveno, a co se teď nedávno propůjčeného najde, zase k předešlému spůsobn přivedeno bylo, jakž na onen čas léta 1567 o podobné příčině obzvláštním poručením pod zbavením opatství tehdejšího opata, že jest zase na svůj náklad takové šorpy odkrýti musel, zapověděno bylo.

Patnácté. Jestli by kdo z Horníků jaké rolí, louky, zahrady aneb co k tomu podobného pod plat k klášteru sedleckému jakožto s ním mezující držel, a časem ňáké odpory a nedorozumění o to znikly, aby žádnému v takové věci před vyslyšením a rozeznáním toho bráno a odnímáno nebylo, nýbrž on při zdržení a užívání toho do rozeznání zůstával.

Šestnácté. Horníci do apelací před hejtmany krajské ani jinam před žádné právo duchovní neb světské ven z hor aby státi povini nebyli, jakž to také znamenitě a vysoce sněmovním snešením a obzvláštní výpovědí JMCé císaře Rudolfa opatřeno bylo, nýbrž aby na svém právě s výhradou vrchního práva souzeni byli. V stížnostech a potřebách svých aby se k JMCé odvolávati, po JMCé k nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským anebo na komoru utíkati mohli.

Sedmnácté. Poněvadž nemalý počet osob stavů vyšších a jiných lidí přespolních zde v městě i na předměstí domy a grunty své mají, a z nich všeliké povinnosti městské (jakž i reversy svými k tomu se váží) vypravovati povinni jsou, posavád však cupusy a jiné sbírky k horám a obci mnozí na konec odvozovati a vypravovati se zpečují, jiní pokutou velice nevolni jsou, a toho se od nich pracně dobývá, nýbrž na mnoze restů za nimi zůstává, když veliký hydrunk za často při pavunku přichází, a obec také na ně ukazuje, kterážto věc opravdového prostředku, aby k ochotnějšímu a jistému odvozování takových cupusů a sbírek z domův svých; kdež by sice sousedé a lidé měští, jichž tudy veliký počet ubývá přivedeni býti mohli, zvláště že k tomu v jednom poručením a vyměřením JMCé slavné a svaté paměti císařův Rudolfa a Matiaše, též nejvyšších pánův ouředníkův a soudcův zemských, až i teď JMtí knížete z Lichtenšteina a Jich Mtí pana prezidenta a pánů rad zřízené komory království českého napomenuti a zavázáni jsou, pro ujití a vyvarování podobných hydrunkův potřebuje. Protož, jestli by která osoba z vyššího stavu aneb lidé přespolní, majíc zde svůj grunt, takových cupusů, aneb co by budoucně pro potřebu hor vedle jiných sousedův na dům a grunt jeho uloženo bylo, od sebe odvozovati nechtěl a odporem byl, aby takovému pro zadrželou a povinou sumu, nebo v dům a grunt jeho se uvésti, jej jinému prodati a odepsati, nebo svršků a nábytkův, ku kterým by přijíti býti mohlo, do sumy povinné prodati; anebo, jestli by těchto dvou prostředků užívati se nevidělo, tedy list zatýkací od desk zemských na relací ouřadu horního a mincovního zde v Hoře Kutné odeslanou i pro škody skrze

to vzešlé vzíti, a tím takového zatknutí dáti mohli. A páni úředníci menších desk zemských aby na takovou relací zatykač od úřadu vydati poručiti ráčili; a žádný, jsouce tak zatčen, aby takovému zatčení odporu kládsti nemohl, leč by to před tím zaplatil, a to před úředníky horními a mincovními ukázati chtěl, nýbrž tomu, jak zřízení zemské o zatčení vyměřuje, dosti učiniti povinen byl.

Osmnácté. A jakž také nemalý počet týchž stavův vyšších, mimo ty, kteří své vlastní domy mají, do obce a k městu tomuto, nemajíce svých statečkův a nic v kraji, se přivinuli, a najavše sobě domy aneb pokoje, v nich obývají, mnozí obilí jak na trhu kupují, tak od jinud z kraje, jako také vína a jiné věci přivážejíce, skládají, dobytky své k nemalé újmě sousedův a obyvatelův horních chovají, na obcích, trávnících a rolích městských pasou, a tak velkých pohodlí, ochránění sebe i svých věcí požívají; naproti tomu pak od sebe nic k dobrému hor a obci nečiní: pročež aby ti, dokudž by tu zůstávali, pomocí nějakou k horám povini byli, a ji předoznámeným spůsobem odvozovali.

Devatenácté. Obilí a jiných viktualií a potřeb k horám náležitých aby zde v městě vyšší stavové na trzích nepřekupovali, a tudy v tom drahoty nečinili, a žádných živností městských neprovozovali, jakž to sněm léta 1575 ukazuje.

Dvatcáté. Jestli kdo z vyšších stavův jaké sklady vín aneb jakýchkoli věcí buď ve svých domích anebo najatých míti chtěl, z toho aby byl povinen k horám co by náležité bylo, vypraviti.

Dvacáté první. Toto vysoce na pozoru míti potřebí jest. Poněvadž hutě šmelcovní na toku vody z panství malešovského leží, a takové vody ustavičně dnem i nocí bez každé překážky namnoze potřebí jest, a bez ní ani jedné hodiny býti nemůže, kterýžto tok vody z dotčeného panství a rybníkův, byvši též panství oné na onen čas k zemi, nejvíce pro fedrunk hor připojené, vždycky na svobodě a opatrování JMCé ouřadníkův horních a mincovních, kteřížto v své moci, aby z rybníkův dle diskrecí a potřeby hutí držeti a pouštěti mohli, měli, zůstávalo, takže nikdy žádný z správcův téhož panství vody na rybnících nikterakž, kdyby i ryb býti nemělo, zdržovati nemohl.

Nebo také i fišmeistrů téhož panství, že na to pozor dávati povinnen byl, jistý plat z mince JMCé vycházel, a on na to obzvláštní povinnost sobě vydanou měl a má; při tom také za často, zvláště za časův zlých cest, podané téhož panství uhlí forovati pomáhati museli, a jinými forami proti jisté záplatě povinni byli, jakž to vše v jednom poručení JMCé a komorním nařízeno bylo. K tomu také, že z lesův toho panství do roštův a hutem JMCé na mnoze otýpky a i jiného dříví pro potřeby dolové a kunštův začasté se potřebuje; nyní pak, jsouce též panství od urozené paní Elišce Žerotínské, rozené z Waldsteina zastavené a na výplatě zůstávající, skrze to v takových věcech nemalá překážka státi by se musela, jakož i nyní v příčině dotčených, a ty pak že se draho a daleko menší než prvé dělány byly, prodávají, díti se začíná: a protož za to JMCou poníženě žádáme, aby ráčil se k tomu milostivě nakloniti, a to, aby na budoucí časy takový tok a pouštění vody předešlým spůsobem bez každého hydruňku a zástavy svůj průchod měla, jako i otýpky a dříví v předešlé ceně a míře odtuď propouštěné byly, nařiditi, anebo, pokudž by možno k tomu, aby takovou výplatu na takové minci aneb ceně, jak půjčeno jest, Horníci, mohli-li by kdy s to býti sehnati, a takové panství zase k horám a užívání jich obráceno býti mohlo, povoliti ráčil. Potom pak při postoupení JMCé zase hor těchto, také i též panství to proti odvedení oznámené výplaty, aneb poražení jí, postoupiti by chtěli.

Dvacáté druhé. Plavci, kteří dříví, šindel, prkna a jiné věci po Labi plaví, když k hrabicím (u Starého Kolína) připlavou, aby dolu z hrabí propouštěny nebyli, až by nejprvé lesův, šindelův, prken, šarholcův a co více je potřebí k horám pro stavění aneb k rychtuňkům se koupilo, a tak, jakž posaváde se zachovávalo, při tom zůstaveno bylo.

Dvacáte třetí. Mlýn s pilou na březích (na Baštách), který pro potřebu horní vystaven byl, a k horám náleží, jakož i Kolent (Starý Kolín), štadla s rybníčkem, z něhož se dříví všeliké a uhlí po struze šifové plaví, při tom aby nám propuštěny byly.

Dvacáté čtvrté. Handl rychnovský, sekání a plavení špalkův po Labi aby JMCé za příčinou tou, aby snad od obyvatelův okolních a při Labi a Orlici přísedících, nijaká překážka a hydruňk obci (an nyní dosti činiti jest)· se nedála, sám na svůj náklad držeti, a na břehy splavovati, obci pak tu na březích a Kolentu šichty a látra vyměřovati, v jisté ceně prodávati, pro snadnější zdržení toho handle, poněvadž by obec tato pro jiné velké náklady a vydání k tomu dostačiti a těmi vládnouti nemohla, dáti ráčil.

Dvacaté páté. Jestli by se kdy trefilo, a dřívím pro uhlí časně fedrováni býti nemohli, a v tom by hydruňk neb překážka při handli se stala, to aby k verkům přičítáno nebylo.

Dvacáté šesté. Dlouhé dříví pro rychtuňky všelijaké, aby v horách za Královým Dvorem, kdež království větší a menší sluje, tím spůsobem, jak od starodávna až posavád se užívalo, jak by kterého roku potřeba kázala, sekati dáti mohli, bez nichž býti nemohou.

Dvacáté sedmé. Koně, kteréby postoupené byli, ty aby JMCá, poněvadž staří a sešlí jsou, pasírovati, jakož pak i na onen čas při postoupení Kaňku obci od JMCé mnohé věci zanechány byly, an na tom JMCé nemnoho záleží, též podobně louky pro koně, jako „Oselka“ a „Kamínka“ řečené, jichž se posaváde užívá, i forot ovesných zanechati ráčil.

Dvacáté osmé. Co se forotův olova, uhlí a dříví tkne, poněvadž obec, jak z počátku dotčeno, na největší ochuzení jest přišla, a všech statkův a důchodův zbavena jest, tak že žádných příjmův nemá, aby JMCá ráčil k tomu milostivě povoliti, takový forot na ten čas (an jeho zaplatiti možné a nijakž podobné není, aby tohoto každého týhodne vydání, za časté do 1000 kop míš. i mnohem výše, mimo olova a lesy, též nynější pavuňk kaňkovský opatřiti se musí) obci k zaplacení při odstoupení hor zase JMCé, nebo jeho toliko postoupení aneb se o něj další porovnání, pro snadnější začátek, a jako na novosedlí zanechati ráčil.

Dvacáté deváte. Co se forot na syrovém a šmelcovaném cajku v hutech najde, abychom dle inventáře z toho JMCé právi býti a do mince dodávati měli, možno není; nebo mnohé věci od dávných

a mnohých let netoliko při hutech nešmelcované, od předešlých hutmistrův zanechané jsou, ale i ještě více rok od roku jich přibylo, a velice chudé se nalezají, a těch hutmistrové jedni po druhých neprosadili, nad to pak obci teprva nyní bez velikého svého nákladu a škody prosaditi, a k užitku přivédsti možné by nebylo: protož aby to vše obci zanecháno bylo, takže obec budoucně to, k čemu přistoupí, zase JMCé postoupiti, jestliže by pak se co nedostalo, a toho JMCé práva býti chce. A pakli by co více se našlo, to také aby náleželo a zůstalo.

Třicáté. Dluhy a závady, pokudž by jaké na horách zůstávaly a ležely, ty aby napřed svedeny byly, a obci k zaplacení nepřináležely.

Třicáté první. Desátku aby JMCá žádati neráčil, pošetříc milostivě toho, že nyní JMCá jeho i se vším erckaufem užívati ráčí, avšak ještě obstáti moci neráčí, k tomu, že i na onen čas v sněmu léta 1595 od polovici, a potom po druhé od druhého dílu desátku upuštěno jest.

Třicáté druhé. Měď svou aby kamkoliv a kdekoliv by se jím vědělo i ven z země prodávati a provážeti k dobrému svému mohli, a v tom cel a mýt všelijakých z ní osvobozeni byli.

Třicáté třetí. Stříbro do mince dodávané aby po devítí říšských tolarův se z mince platilo.

Třicáté čtvrté. Oficírové, správcové a služebníci vyšší i nižší, kterýchž by k témuž handli potřebovali, aby kverci sami sobě zříditi a voliti mohli, avšak napřed JMCé a potom obci poviností zavázáni býti mají.

Třicáté páté. Aby v tom čase, dokudž by obec a Horníci hory drželi, žádnými bezpotřebnými oficíry a daremnými košty ani komisemi, leč by se jich dotýkati chtělo, jím toho potřeba byla, a sami o to žádali, ani jinými vydáními extra ordinárními obtěžováni nebyli, a JMCá aby ráčil toho místa, kdež posavád horní věci se řídily, totiž Vlašského dvora, v některých pokojích propůjčiti.

Třicáté šesté. Ponévadž k skupování a opatřování olova, lesův, obrokův a jiných forotův veliké sumy peněz mimo tyhodní

košty, na něž také mnoho vychází, potřeba bude, a v těch mnohý a častokrát veliký nedostatek se nacházel, obec pak, jakž často dotčeno, ze všeho vyssáta, žádného důchodu nemá, a v čas nastalé potřeby ani jedné kopy kde vzíti nemá, aby JMCá pro spomožení tomu, a dobré hor, se k tomu milostivě nakloniti, pivovár obecní Lorecký, viní peníz se všemi jeho restanty, též platy, úroky, cla, mýta, solní a železní handl, váhu a jiné všecky a všelijaké důchody městské, jakž prvé jich užívala, nám zase navrátiti a propůjčiti ráčil; proti tomu pak před věřiteli, aby na nás pro to o dluhy své nastupovati nemohli, an to vše pro hory a dobré jich by se stalo, v tom milostivě opatřiti ráčil.

Třicáté sedmé. Tolikéž, jestliže by jaké jiné příjmy, důchody, a užitky v městě mezi sebou pro prvnější zdržení a vyzdvižení hor sobě naříditi a spůsobiti mohli, to aby učiniti moc měli, a jím JMCá to propůjčiti ráčil, a jeden každý obyvatel tím povinnen byl. Však to aby toliko tak dlouho, dokudž by toho potřebu uznali a handl horní v svých rukou měli, trvalo a budoucím za žádný příklad ujímáno nebylo.

Třicáté osmé. Všelijaké nešťastné a nenapravitelné příhody, jako války, povodně, oheň, hlad, hlavní mor z dopuštění božího, když by těmi hory a handl překážku a hydruňk trpěl aneb škodu vzal, aby se vymínili, to obci za vinu přičteno a ona nahražováním toho povinna nebyla.

Třicáté deváté. Všecky věci pro lepší reputaci, podstatu a řád aby pod jménem JMCé řízeny byly, a JMCá toho všeho milostivě potvrditi a s Jich Milostmi nejvyššími pány ouředníky a soudci zemskými, panem presidentem a pány radami zřízené komory království, a sumou všelijaké vrchnosti nad tím vším handlem a co k tomu přináleží jako i těmi punkty, jakž se nadpisuje, a sumou tím, co by k podstatě vyzdvižení a zdržení hor, jakožto ne žadního JMCé a tohoto království klenotu a regalií, poněvadž nic méně svůj mincšlag císařský i užitek tu míti ráčí, sloužilo, milostivou ochranou ruku držeti ráčil.

Čtyřicáté. Naposledy, jestli by kdy něco více za potřebné a užitečné horám těmto, nač by tuto pozapomenuto bylo, a mezi těmito artikuly se nenacházelo, nalezeno a shledáno bylo, to aby JMCé, aneb kdež by náleželo, přednésti mohli, a v tom ve všem milostivého fedruňku a povolení užíti mohli.

Protož Vašich Milostí služebně žádáme, že tuto odpověď naši dobrotivě přijíti a relací JMCé naši tuto poslušnou a nejponíženější podanost s vynaložením chudých statečkův svých rekomandýrovati a podle toho k JMCé za nás se, abychom v této ponížené a pokorné žádosti, a v ní obsažených milostí a pomoci, bez kterýchž by nám potřebným lidem tak velikému a těžkému nákladu dosti učiniti nikterakž možné nebylo, a kterých se při vyzdvižení všelijakých hor nejvíce šetří, od JMCé milostivého povolení, potvrzení a ochrany dosáhnouti mohli, podstatně pro zvelebení týchž hor přimluvité ráčíte; začež my JMCé králi a pánu našemu nejmilostivějšímu pravou věrnost a podanost s opovážením se života i chudých statečkův našich vždy na další časy prokazovati, hory tyto podstatněji pavovati a opatrovati, i také Vašim Milostem toho se rádi odsloužiti chceme. A s tím se Vaším Milostem na všem dobře a šťastně míti vinšujeme.

Datum na Horách Kutnách, dne 13. Junii 1625.

XLI. Radní osoby do Prahy vyslané uvězněny v Daliborce.

Po přečtení a náležitém objasnění toho a po stalé se společni úradě dána byla odpověď, že všichni k tomu co tu sepsáno jest svolují od pána Boha pomoci a ochrany v tak těžké věci přejí a pánům v moc toho dávají, aby tu věc k místu a konci, jak nejlépe rozuměti budou vedli. Načež tyto podmínky, pod kterými obec hory a horní handl ujmouti by se podvolovala, též císařskému rychtáři v jeho příbytku přečteny byly, který s nimi úplně souhlasil; však ale jak se podobá, nevyhovovaly požadavkům vyslaným

pánům komisarům, a protož aby tím spíše bez mnohého se domlouvání cíle svého dosáhli, a jaksi mysl kutnohorských obměkčili, dodán byl císařskému rychtáři dopis z královské komory zaslaný tohoto znění:

„Jmenem a na místě JMCé vám poroučíme, abyste, předvolaje před sebe Jana Šreitera, Jana Ledera, Jakuba Novomlejnského, Pavla Nicefora, při nich to dostatečně jménem JMCé nařídili, aby oni ihned na cestu se vypravili, sem do měst pražských přijeli, a před nás na JMCé komoře české se opověditi dali, dálšího nařízení očekávajíce.

Dán na hradě Pražském 18. Junii 1625.

JMCé prezident a rady zřízené komory
v království Českém.“

Předvolání to týkalo se ovšem ještě listu zatýkacího na Kutnohorské pro neplacení vojenské daně vydaného, jak seznati lze z následujících dvou dopisů, kteréž předvolaní z Prahy byli zaslali, neboť piší:

„Slovútné poctivosti pánům šepmistrům a radám na Horách Kutnách, přátelům a sousedům naším milým! Službu svou vzkazujem atd. Dne středního tím raněji do Prahy s pomocí boži přijevše, dříve než JMt pan prezident do komory české ráčil přijeti, jsme na to pilný pozor davše, psaní od pánů komisarů strany smlouvy a kontraktu o hory ujaté ode vší obce Hor Kuten do vlastních rukou dodali, a ačkoliv nemožno bylo pro nepřítomnost s JMtí pánem mluviti, očekávali jsme před komorou českou, jaké dálší nařízení JMti bude. A tak dříve hodiny dostali jsme odpověď od pana místodržícího hejtmanství hradu pražského, abychom ihned na poručení JMti pana prezidenta a rad s ním do arestu a to do Bílé věže šli a poslušně se zachovali. Což bylo činit, ač jsme nemálo se ulekli, rozumějíce, že žádného odporu nepozůstává; v kterémžto arestu, nevědouce proč a z jaké příčiny, však rozum jednoho každého z Vaších Mtí zpraviti může, až posaváde zůstáváme, ačkoliv i Její Mti paní hraběnce JMti pána paní manželce jsme suplikací, za přímluvu pokorně žádajíce, podali, i také pana Pavla

Skretu a jiných též podobně žádali, ale až posavád žádné odpovědi nedostali a tak sami sobě nevíme jak pomáhati. Neopominuli jsme také i druhou suplikací, stranu toho zatykače, aby se termín nepromlčel, na pana Pavla Skretu podati, a za solicitýrování na místě našem a časné se ohlášení požádati, tak aby námi nic nescházelo, ale o tom pochybovati není potřebí. Než co se nás dotýče, nevěda jaké rady sobě dáti, velice žádáme, že se to, an se tak dobře v té věci, oč a proč se arestýrujeme, dotýče i Vašich Milostí, abyste se o to poradili netoliko, ale i pánům komisařům, co se s námi děje, za přímluvu a z prostředků Vašich Milostí za nás solicitýrování vypraviti ráčili. My na ten čas vedle naší možnosti zaháleti nebudeme. Pán Bůh rač nám sám pomocníkem býti. — V čemž se Vaším Milostem atd.

Datum v Praze v arestu Bílé věže 26. Junii 1625.

Jan Šreiter. Jan Leder Trutnovský. Pavel Nicefor."

Druhé psaní od těch samých odeslané a datované již v Praze Nového města 29. Junii 1625 zní takto:

„Službu svou atd. Dostavše psaní od Vašich Mtí dnešního dne tím raněji po poslu odeslané, nám svědčící, co by v sobě obsahovalo, z přečtení jsme vyrozuměli. A že (ačkoliv pozdě) o našem z bídného arestu již, díky Bohu sproštěni jsouce, včerejšího dne okolo 23. hodiny nás vysvobození skrze dvojím psaním, jakž nepochybujem, dostatečnou přímluvou starati se ráčíte, služebně děkujeme. A poněvadž Pán Bůh sám pomocníkem býti ráčil, jakž dokládáme, soudili jsme, že potřeba není takové jedno i druhé psaní Jich Mtem dodati, kteréž dá Pán Bůh při šťastném se shledání, navrácena býti mají, nepominouce také i všeho relací budoucně učiniti. Nyní, poněvadž ještě strany toho zatykače nám k vyřízení pozůstává, čehož, ačkoliv v témž arestu, jsouce každého dne jsme skrze suplikování připomínati nepomíjeli, ale při odpovědi nám dávání, ani zmínka nejmenší nebyla činěna, tak že nám to dosti ku podivu přichází; naší pilností nemá nic bohdá zameškáno býti, abychom Vaším Mtem tu věc na místě dobrém a konci přivedenou relatores býti mohli. A poněvadž také zapotřebí, abychom se déleji zde nezdržovali,

majíce tu naději, že zítra Bůh dá všecko vyřídíme, abyste nějakého kočího zítra pro nás vypravili. K tomu, kdy velikou bezelstně outratu jsme vedli, a již nemáme nač se vypraviti, svých vlastních peněz při tom utrativše, Vaše Mti nějakých peněz odeslati nám ráčili, bude Vaším Mtem z toho pořádný oučet učiněn.

S tím se atd.“

XLII. Konečná úmluva s obcí na převzetí veškerého nákladu horního.

Mezi tím, co povolané osoby v Praze meškaly, vyjednáváno bylo s přítomnými v Hoře Kutné komisary dále, ku kterémuž vyjednávání dne 16. června na místě celé obce s plnou mocí k zisku i ztrátě zvoleni byli ze šepmistrův: primator Radslav Hlavsa z Liboslavě, Jan Neupauer a Jan Nicefor; z obecních starších: Sigmund Brodský a Matiáš Dačický; z osmisoudcův: Jan Špís z Hartenfelsu a písař radní M. Petr Kapoun s tím prohlášením, aby k vyjednávání tomu též dožádáni byli horní úředníci, a sice: hormistr Ludvík Kafka z Tollensteina, úředník mince Šebastian Hölzel z Sternsteina, účetní mince Jiří Foldy a písař urburní Ludvík Veverín z Kranichsfeldu, kteří by podle sousedství svého, jakožto horních věcí povědomí, pánům dobrým zdáním svým nápomocni byli.

Smlouvání se o podmínky, jichžto Kutnohorští dle svého sestavení byli předložili, museli býti dosti tuhé; tak chtěli míti komisaři, aby ti od obce zvolení plnomocníci ku smlouvě obojstraně ujednané nejen pečetí svých přitiskli, nýbrž i jmény svými podepsali, proti čemuž se tito bránili, až konečně na tom zůstáno bylo, že toliko pečeť městská na místě vší obce vedle pečetí a podpisův komisařův přitisknuta a od písaře radního podpis takto učiněn býti má: „Šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách;“ a když žádáno bylo od zástupcův obce, aby do smlouvy té též pojato bylo, aby obci opět veškeré statky navráceny byly, oznámeno jím k nemalému překvapení, že již někteří statkové od JMCé Je-

zuitům zamluveny a snad již i odevzdány jsou, protož že oni o své vůli ničeho podobného činiti nemohou, že však svolují k tomu, že mohou Kutnohorští ve zvláštní suplikací k JMCé o to žádati; neboť měli komisaři k dosažení svého cíle mocnou páku v tom, když při zpouzení se Kutnohorských k další nemilosti JMCé poukazovali, v čemž jím uvěznění předních osob kutnohorských nemálo napomáhalo: a tak konečně dne 20. června uzavřena byla o převzetí hor obojstraně právoplatná úmluva, která i nejvyššího potvrzení došla, tohoto znění:

Ve jménu svaté a nerozdílné Trojice.

Známo buď, že dne 20. Juni leta tohoto 1625 jménem a na místě JMti římského císaře, uherského a českého krále pána našeho nejmilostivějšího námi níže podepsanými a od JMCé k té věci zřízenými komisaři s slovútnými a opatrnými šepmistry, radou i vší obcí města Hory Kutné za příčinou ujetí všech hor, šmelcování i všeho handle při týchž horách jistá smlouva, však na JMCé ratifikací se stala a dokonala:

Předně. Dotčení šepmistři, rada i všecka obec jsou se na naše pilné s nimi jednání povolně zakázali, poněvadž tímto časem JMCé jmenované hory, šmelcování i všecken handl, tak, jakž až posaváde na svůj vlastní náklad držeti odporné býti chce, že JMCé k poctivosti a k poníženému zalíbení, ačkoliv nad možnost svou, takové hory, šmelcování i všecken ten handl, mimo mincšlag a silberkauf (ražení mince a koupě stříbra), který sobě vymíniti ráčí, do desíti let pořád zběhlých na níže psaný spůsob na sebe berou, a to na svůj vlastní náklad zouplna, jakž potřeba toho ukazuje, a podle nejvyšší své možnosti pavovati a držeti, nad to k tomu aby tím víceji dolů vyzdviženo býti, a víceji rudy každého týhodne do erckaufu přicházeti mohlo, se přičiniti chtějí. Pokudž by pak některé doly, na kterých se nyní dělá, za příčinou zbytí naděje, an by to nejprvé ouřad horní spatřil, a tomu místa dal, opustiti chtěli, aby na to místo jiné doly, kdeby lepší naděje byla, ujali a obložili. Mají také k horám přináležející kyzkomory, trejby kumšty a štoly, jakož i maštale, jakž jím to všechno podle inven-

táře postoupeno bude opatrovati a zdržeti, a při určitým čase tak v celosti zase od sebe odvésti. Nápodobně i koně, co jich při ujití téhož handle jím odvedeno bude, zase takové a v počtu tolik postoupiti.

A poněvadž JMCá na vlastní svůj náklad vždy přece ouřad a právo horní držeti chtíti ráčí, mají se ve všech hor se týkajících odpořích k němu ucházeti, na ně zření míti a vedle jejich rozeznání a výpovědi s výhradou vrchního práva se chovati.

2. Uvolili se k přípovědi ze všech stříber, kterážby v těch létech udělány a do císařské mince zdejší dodávány byly, náležitý desátek, totiž desátou hřívnu, však po ujetí hor teprva v půl létě (kteréhož půl léta se jim pasíruje,) počnouc JMCé zúplna odvozovati.

3. Chtějí rudy JMCé z hor Ratibořských, tak jakž posavád bylo, v týchž hutech po každé dáti šmelcovati, k čemuž JMCé k tomu zvláště nařízený erckaufer (rudokupec), aby je k rukoum svým přijímal, a z nich počet dělal, sobě poručeno míti bude.

4. Povini budou všecka udělaná horní stříbra ne jinám, nežli do JMCé mince a nařízenym ouředníkům mince zdejší proti slušné záplatě, totiž za každou hřívnu fajnu pražské váhy po devíti tolařích říšských odvozovati. Také všecky rudy, kyzy a co by stříbro drželo, každého týhodne v jistý den, aby přijímány a podle taxy placeny byly.

5. Mají a připověděli, coby na syrovém a šmelcovném cajku, forotu, při hutech jim postoupení toho přijali, to zase podobným forotem odměniti, anebo podle slušnosti při postoupení toho zaplatiti. Však k tomu nejsou zavázáni, aby chudé ty smíšené a zadní věci a šlaky pojednou prošmelcovati měli, nežli, co by beze škody téhož handle býti mohlo. Co by pak prosaditi nemohli, to při postoupením budoucím zase vykázati mohou.

6. Povini jsou šmelcovny, puchýře, vašverky s přítomnými staveními a vším cajkem opatrovati a nespouštěti, aby při postoupení tak, jakž jím podle inventáře odvedeno bude, po vyjíti desíti let, v celosti zase od sebe odvésti mohli. Malou pak huť JMCé, aby ji v čas potřeby užíti mohli, sobě pozůstaviti ráčí.

7. Připověděli a mají k tomu přináležející handl lesní zúplna na se vzíti, a jej na svůj vlastní náklad, neobtěžujíce v tom JMCou, k užitku svému sobě zříditi a držeti, klausy, archy, hrábě a jiné k plavení potřebná vodní stavení, k tomu i mlýn a pílu na Kolentu (na Baštách v Starém Kolíně) i všecko jiné, co k tomu náleží, jim též k užívání postoupeno bude; po vyjití dotčeného času v celosti postoupiti. Mají také z každého sáhu dříví, kteréž jim z JMCé lesů Rychnovských skrze hajného, v těch místech k tomu zřízeného, vykázáno bude, a oni na svůj vlastní náklad sekati, a na Kolent dopraviti a vytáhnouti dají, počnouce od ujetí toho handle v roce teprva, z každého sáhu na březích srovnaného po 3 kr. polesného dávati. Však víceji mimo potřebu toho handle, proto, aby lesové daremně popleněni nebyli, sekati dáti nemají.

8. Poněvadž nemalý forot olova, dříví, uhlí a loje při handli zdejším se nachází, a ten také proto, aby tím snažeji hory a šmelcování zdržeti, a právi býti mohli, jím postoupen býti má, mají a chtějí takový forot, co jim ho koliv podle obzvláštního seznamu postoupeno bude, při jich zase postoupení podobně týmž forotem JMCé zase splatiti, aneb, pokudž by ho neměli, podle slušnosti zaplatiti, totiž:

1 centnýř polského olova	za	7 zl.	$52\frac{1}{2}$	kr.
1 sáh špalků	„	2 „	20	„
1 truhla uhlí	„	— „	$51\frac{1}{2}$	„
1 kámen loje	„	4 „	20	„

9. Úředníci a služebníci, kterýchž obec k těm horám a handli nařídí a potřebovati bude, mají JMCé tak jako i obci přísahou zavázáni býti.

Proti tomu:

žádají a jest jim od nás komisařův připověděno, aby od JMCé jim níže psaní artikulové milostivě povoleni, a obzvláštním privilegium stvrzeni byli.

1. Aby při předešlých svých milostech, svobodách, ustanoveních a řádech jak v politických, tak i při horních věcech zacho-

váni a chráněni byli, a oni svých místních živností a obchodů tak, jakž až posavád užívati mohli.

2. Aby jím Lorec s odjatým pivovárem a se vším forotem, který by se při něm nalezl, i s tím, co k tomu přináleží, jakož i mýta od starodávna k městu náležející, ouroky, při tom i handl solní, železní, k tomu i pečeť městská, kteréby v potřebách svých náležitě užívati mohli, navráceno bylo.

3. Mají jím některé vsi, kterýchž prve k městu užívali, a pánům Jezuitům by zadány nebyly, zase navráceny býti, tak aby k horám a k tomu handli své vlastní roboty a fůry míti mohli.

4. Mají z placení viního peníze propuštěni, a všech zemských kontribucí, berní, sbírek a podsudního jako i jiná císařská svobodná města horní zbaveni, i také durchcuky, musterplaci a ložírování lidu válečného ušetřeni býti.

5. Povoluje se jím, poněvadž k zdržení hor a handle mnohého základu a peněz zapotřebí jest, aby sami mezi sebou důchody naříditi mohli, však potuď, pokuď by toho k potřebám horním potřebovali a obec bez zvláštní škody s to býti nemohla. A aby při tom dobrý řád zachován byl, mají obzvláštní dobře zachovalé osoby k tomu naříditi, a jím povinnosť vydati, a ty aby, nemohly-li by ve čtvrt létě, ale vždy každého polouletí z příjmů a vydání radě a obci u přítomnosti JMCé správce neb ouředníka mince zdejší na rathouze pořádný počet činily; a našli-li by se jací nedostatkové, z nich právy býti poviny byly.

6. Mají moc míti všecku zagrovanou měď, kterou by zde udělali, ven ze země prohandlovati a prodávati, a do tří let pořád zběhlých z ní cla ani mýta nedávati.

7. Na vyšším stavu, kteří domy své vlastní neb nájemné mají, překupování a zdražování všelikých viktualií a potřeb, jakož i všecky městské živnosti a obchody náležitě zapověděny a zastaveny býti; při tom i jiné povinnosti městské od JMCé uložené a cupusy na domy jich, pokuď by ty vypravovati nechtěli, časně odvozovati museli přinuceni budou.

8. Mají všickni horníci a dělníci, kteří se při horách usadili, a budoucně osazovati a zdržovati budou, s manželkami a dítkami i čeládkou svobodný příchod a odchod míti, a co by statku sebou tu přinesli a neb zachovali, s tím vším svobodni a nezavazeni býti, tak, aby mohli podle potřeby a vůle své jedenkaždý bez všeliké překážky sebou odtuď pryč vzíti a odvézti, zadati neb o tom kšaftovati. Kdyby také který horník, havéř neb dělník domácí neb přespolní z toho světa bez kšaftu povolán byl, tedy přátelé krevní jeho nejbližší, buď že jsou v zemi, aneb ven z země, však z těch toliko míst, odkuď se naproti tomu dědictví propustí, k dědictví takového pozůstalého statku právo míti mají, jakž snešení sněmovní léta 1575 patrně ukazuje.

9. Horníci, havíři a obyvatelé, ti, buďto že jsou osoby privátní, ouřední neb z obce před pány místodržící neb apelací na hrad pražský aneb pod jiná práva, k nímž nepřináležejí, nemají k slyšení obsýláni býti, nýbrž město při svých svobodách, ustanoveních a řádích, jak v politických tak i v horních věcech má pokojně zůstávati a nad tím ruka ochraná držána býti. Však aby žádné straně beneficium apellationis se nezamezovalo; nápodobně při vydávání svědomí stavům vyšším od Horníků a obyvatelů podle sněmu léta 1575 má zachováno býti.

10. Všecka viktualia, profianty a jiné horní potřeby, které se k horám vezou, nesou neb honí, mají peněžního cla, mejt a ungeltů osvobozeni, a od držitelův cel a mejt, jakož i od obyvatelův a držitelův panství svobodně pasírováni býti. A kteří takové věci vezou, nesou a honí, když na to patenty ukáží, od žádného hyndrováni nebýti, tak aby tím víceji forotu všelijakých potřeb v slušné ceně opatřen býti mohl, jakž i to v sněmu léta 1575 obsaženo jest.

11. Strany obstarávání Horníků, havířů a obyvatelů toho města i statku jich má při tom zůstávati, jakž posavade toho užívali.

12. Má o tom nařízeno býti, aby dostatek vody z rybníkův Malešovských, jak až posavád bylo, k jich šmelcování bez hydruňku dostávali, i dřívím a otýpkami dostatečně k potřebám hutním a k roštování odtuď v mírných penězích náležitě fedrováni byli.

13. JMCá ráčí obzvláštními patenty to milostivě opatřiti, aby od obyvatelův a pánů gruntův při vodě, na které se dříví z lesů Rychnovských plaví, ležících, při plavbě takového dříví žádného hydruňku se nestalo, nýbrž aby tak jako i JMCá posavád bez překážky propuštěno bývalo, nad tím milostivou ochranu držeti ráčí.

14. Má jim spotřebu dříví dlouhého k stavení (však toliko k potřebám horním a nic víceji) z lesův JMCé královských, jakž až posaváde toho se užívalo, s vědomím a povolením ouředníkův horních i mincovních skrze JMCé fořtmistra v týchž místech vykazováno a povoleno býti.

15. Bude o tom nařízeno, aby JMCé usedlí i neusedlí podaní v Starém Kolíně, kteří před tím od Jich Mtí pánův a rad zřízené komory v království českém k forování uhlí a jiným potřebám ručního díla odevzdáni byli, jakž posaváde, tak i potomně proti slušnému zaplacení při témž díle zanecháni byli.

16. Všechny šurfy a haldy mají otevřeny zůstávati, a žádnému, aby je zaorávati směl, nedopouštěti.

17. Všechni dluhové, kteréž pro credito et debito od starodávna při tomto handli vzděláni jsou, nemají jím nijakž k zaplacení přičteni býti.

18. Některé pokoje na Vlašském Dvoře, bez kterých by JMCá býti mohla, a oni v nich své věci po ty časy řiditi chtěli, mají jím postoupeny býti.

19. Mají jím ty dvě louky „Oselská“ a Kamínská“ řečené, k starému Kaňku náležící, aby seno pro koně kaňkovské a hutní míti mohli, se vším forotem, co by při postoupení od ovsa, sena a slámy se nacházelo, poněvadž to nemnoho vynese, darmo odvedeno býti.

20. Kdyby z dopuštění božího, jakožto skrze války, mor oheň povodně aneb jiné nenadálé příhody, jaká škoda při horách a tom handli se stala (čehož pán Bůh uchovati rač), nebudou povini toho vynahražovati.

21. Mají při této smlouvě náležitě chráněni a zachováni býti a proti ní činiti žádnému se nedopouštěti, akož i nemá se

jím při jejich administrací a nařízení horního toho všeho handle žádných překážek činiti, a ničím tím, co by k překážce nebo k hydruňku i k spuštění hor a téhož všeho handle příčinu dáti mohlo, stěžováni býti.

Naposledy, pokuď by mimo tyto artikule něco víceji, co by tomu handli a consequenter JMCé vlastně užitečné býti mohlo, od nich vyhledáno a předneseno bylo, má jim od JMCé aneb zřízené komory české milostivý fedruňk prokázán, a ve všech jiných nastalých potřebách dobrá audiencí a rychlá expedicí udělena býti.

Pro duvěření a lepší jistotu jest tato smlouva dvakráte přepsána, od nás komisařův předně našími, s podpisem vlastní ruky, pečetmi, i také pečetí městskou s podpisem radního písaře na místě rady i vší obce města Hory Kutné stvrzena a upečetěna.

Stalo se na Horách Kutnách, 20. dne Juni léta 1625.

Krištof Grad z Grünenberku, (LS) JMCé rada a hejtman z Jáchymstalu.

Jiří Šimon z Rezenfeldu, (LS) JMCé účetní rada při komoře české.

Hans Englman, JMCé služebník, (LS)
oučetní při puchalterii komory české.

(LS) N. N. šepmistři, rada a všecka obec JMCé horního města Hory Kutné.

Potvrzeno a ratifikováno na základě této úmluvy
v Našem městě Vídni dne 9. dne měsíce Juli leta 1625.

Ferdinand v./r. (LS).
Vilém z Vřesovic.

Ad mandatum Sac. Cæs. Mjsttis propr.
Herrman Tschorschmid v./r.

Že smlouva ta na nejvyšších místech příznivě přijata byla, svědčí předně tak dosti rychlé její stvrzení, nýbrž i okolnost ta, že nežli úmluva císařského stvrzení byla dosáhla, byli Kutnohorští jak zatykače na ně vydaného, tak i další povinnosti placení berně a kontribucí sproštěni, neboť jich došel tento dekret:

Jménem a na místě JMCé krále a pána etc.

Takové nařízení se činí při urozeném pánu panu Jáchymovi Slavatovi z Chlumu a Košmberku, a urozeném a statečném rytíři

panu Jiřím mladším Mitrovském z Nemyšle, jakožto nejvyšších berních království českého.

Poněvadž jsou šepmistři a konšelé i všecka obec města Hory Kutné vedle milostivé JMCé resoluce až do dálšího nařízení na ten čas všech a všelijakých berní a kontribucí osvobozeni; protož aby oni to tak opatřiti a nařiditi dali, aby oni Kutnohorští při žádné takové berni a kontribuci, jakž výš dotčeno, do dálšího JMCé nařízení ničím obtěžováni a upomínáni nebyli, a další exekuce proti ním se zastavila. Vědouce, že na tom vůle JMCé naplněna bude.

Ex Consilio Cameria Boemica 1. Juli 1625.

Tato potvrzená a obci navrácená úmluva byla dne 2. září celé svolané obci oznámena tímto spůsobem:*)

„Obec všechna do kotcův povolána, a předně od pana Jana Šreitra z Šreitentálu a pana Jana Heniocha k tomu od JMCé rychtáře nařízených všem z povolnosti a poslušnosti poděkováno, a jím panem Šreitrem oznámeno, že jest pan rychtář JMCé sobě přál, aby sám přítomen býti, a to co se říditi má, vykonati mohl. Ale, poněvadž pro nynější ránu boží morovou nebylo možno jemu se se sem postaviti, protož žádá, že ho páni při sobě omluvena míti ráčí. Dále pak na místě JMCé pana rychtáře nečiní jak pánům šepmistrům a radě tak vší obci tejna, že jest mu dnů pominulých, jmenovitě v pátek po sv. Agapilu (22. Augusti) leta přítomného v městech pražských od Jich Mtí pánů komisařů k tomu nařízených v přítomnosti pana hutmistra a pánův vyslaných z prostředku pánův šepmistrův milostivá JMti krále a pána našeho nejmilostivějšího ratifikací kontraktu mezi JMCé pány komisary a vší obcí touto o celý handl horní, lesní i šmelcovní 20. Juni téhož roku učiněného do rukou odvedena, aby ji pánům a obci odevzdal a k ofertýrování ji napomenul, protož že skrze ně je, jak předně pánům šepmistrům a radě, tak vší obci tuto shromážděné odvozuje, a přátelsky napomíná, aby takovou milostivou ratifikací dotčeného kontraktu, nic se

*) Pro zajímavost předmětu, jakož i důležitosti jeho podává se pojednání o tom úplně tak, jak obecním neb radním písařem v knize „Memorabilií“ zanešeno jest, co ukázka spůsobu tehdejšího obecního řízení.

tomu nerozpakujíce, že v něm v některých místech podle potřeby a pro vysvětlení něco přidáno, něco pak proměněno se nachází, poslušně a ochotně ujali, proti ní v žádné replikování se nevydávali, nýbrž s pomocí pána Boha všemohoucího podle ní ten celý handl horní, kdykoliv jím postoupen bude, ujali, a tomu všemu zadosti činiti hleděli, jinak zajisté, nestalo-li by se toho, že jsou někteří cizozemci před rukama, kteří to rádi přijíti chtějí, k čemuž kdyby přišlo, mohou sami souditi, jak by s nimi nakládáno bylo, žeby, nemajíce žádných milostí, jím podáni býti, a všecko, co by na ně uložili, podniknouti musili. Načež byla in originali česká, jakož i v překladu německém dotčená ratifikací pánům šepmistrům odevzdána a obci přečtena, jakož i od pánův pro ratifikací tu do Prahy vyslaných relací o jich jednání tam učiněna. Načež od pánův obecních oznámeno: Poněvadž jsou tomu jak z promluvení ústního na místě JMCé učiněného, tak z přečtené ratifikace, i z té od pánův vyslaných učiněné relací vyrozuměli, jaká by JMCé milostivá ratifikace byla, co k tomu obcí ponavrženého kontraktu přidáno a v něm proměněno jest, a jaké na ohlášení pánů vyslaných k tomu odpovědi dány jsou; protož aby obec o to mezi sebou promluviti mohla, a páni že to také v jiném místě chtějí; a když vyrozumí, jaké by zdání obce bylo, své také zdání podle starobylého obyčeje oznámiti chtějí. Potom pak, když z obojí strany nahotově byli, a páni od obce zdání jejich žádali, obec pak toho učiniti se spečovala, leč by páni nejprvé své snešení jím v známost uvedli, po mnohém odporu páni oznámili: Ačkoliv bychom tím povini nebyli, nýbrž dle starého spůsobu se držeti mohli, kdy vždycky obec nejprvé své snešení, a potom teprva páni oznamovali, však aby z nějakého nedorozumění sjíti, a tato věc pokojně a tím časněji vyřízena býti mohla bez ujmy starobylého spůsobu své zdání oznamují: že jsou milostivé JMCé ratifikaci i tomu všemu, co při odvozování jí od pánův komisarů proti některým ohlášením v příčině přidaných a proměněných kontraktních artikulů a klausulích promlouváno bylo, porozuměli, a nacházejí to, že proti takové milostivé ratifikací v nějaké replikování se chtíti vydávati velice nebezpečné i také neslušné jest, protož k tomu, aby se toho státi mělo, raditi nemohou,

nýbrž nacházejí to, že taková milostivá JMCé ratifikací ujata, a ji ve všem zadosti dle nejvyšší možnosti učiněno býti má, k čemuž také aby pán Bůh svou milostivou pomoc dáti, a hojným svým požehnáním přítomen býti ráčil. Však nicméně, pokuď by se v též milostivé ratifikací, které klausule a punktata nacházely, které by tomuto, tak velikému vší obce této nákladu na překážce byly, to ještě má bedlivě vyhledáno, uváženo a při JMCé skrze poníženou suplikací o limitovaní, vysvětlení a napravení vyhledáno býti; zvláště že i sami páni komisaři pánům vyslaným na ten prostředek okázali; i také fedruňkem se zamluvili.

Zatím pak, poněvadž správa a opatrování celého horního handle vší obci této na vlastní náklad její náležeti bude a tím kontraktem toho se propůjčuje, aby obec sama sobě officíry a jistý důchod zříditi mohla, protož potřebí jest to bedlivě uvážiti, jací by officírové a správcové netoliko nad horami ale také statky a důchody obecními, které zase obci navráceny a postoupeny býti mají, obrati a nařízeni býti měli, tak, kdyby koliv k postupování hor anebo statkův a důchodův obecních přišlo, ti aby k sobě to přijímati a říditi mohli. Dále bude potřebí i toho pilně uvážiti, odkuď a jak by důchod ke všelijaké budoucí potřebě spraven býti mohl, aby peníze před rukama byly, a ne teprva, když by vydány býti měly, shledávány býti musely."

Na to všecka obec skrze Sigmunda Kozla z Reizntalu své zdání oznámila: „Že jest JMCá král a pán náš nejmilostivější k tomu se milostivě nakloniti, a ten kontrakt mezi pány komisary a obcí touto strany všeho handle horního učiněný z milosti a moci své císařské a královské ratificírovati a potvrditi ráčil, to se vší ponížeností poddaně přijímáme a z toho pokorně děkujeme. Ačkoliv pak v některých místech v něm něco přidáno a proměněno jest, však poněvadž to v moci JMCé zůstávalo, že to na ten čas při tom zůstávati musí, a také nemožno tak na kvap tomu vyrozuměti, jestli v tom co na škodu obce této, zvláště však toho nákladu; a poználi se co takového, budou moci k JMCé skrze poníženou a pokornou svou suplikací se utéci a za limitování, vysvětlení a napravení aneb cokoliv jiného k tomu podobného žádati, poněvadž přístup k JMCé

žádnému zamezen není, a JMCá ráčí milostivě jednoho každého v jeho potřebách vyslýchati. Pročež také tu milostivou JMCé ratifikací ujímají, a aby proti ní co replikováno býti mělo, žáden nejsou. O oficíry a správce ku spravování důchodů, z kteréhož by k takovému nákladu peníze přicházely, že jest potřebí promluviti, a to časně na místo postaviti také poznáváme, a pánům šepmistrům a spoluradním s staršími obecními a pány osmisoudci to poroučíme a v moc dáváme. Však při tom velice sobě stěžovati musíme, že páni, jsouce vrchnost města tohoto, tak lenivě a nedbanlivě k cupusům zadržalým dopomáhají, že do několika set mezi sousedy zůstává, a pavuňk obecní starého Kaňku všelijaký hydruňk trpí; k tomu na potřebných dopomožení se činí vězením i domův a komor pečetěním, bohatým pak a možnějším, za kterými veliké sumy se nacházejí, nic se nečiní. Přítomní všickni že za to žádají, aby v tom lepší bedlivost a spravedlnost zachována byla a žádného z nich v ničemž, ani také možnějších ušetřováno nebylo. Pak-li by se toho nestalo, a takovou lenivostí a nedbanlivostí vrchnosti a nesprávou hory tyto ku pádu přišly, že sobě to vysoce vyhražují, že tím, kteří volně cupusy a jiné povinosti spravují, vini býti nechtějí, nýbrž sama vrchnost z toho pánu Bohu a JMCé odpovídati musí.

Druhé: Poněvadž nemalá suma peněz ze sbírky na regiment kolatovský, muškety̆ry a některých jiných za sousedy zůstává, odkudž by při počátku toho nákladu nemalá pomoc učiněna býti mohla, protož aby výběrčí takových sbírek počty náležité učinili, restanti opravdově upomínáni byli, a toho se, jak obyčej jest, do velké truhly vložilo.

XLIII. Jakým spůsobem si obec potřebných peněz k tomu opatřiti hleděla.

Když bylo od pánů připovězeno, že se tak zachovati chtí, byla schůze tato památná ukončena. *)

*) Písař radní učinil o tom tuto zvláštní poznámku: „Ohlášení smlouvy té, jižto na místě JMCé rychtáře Jan Henioch Hradecký, JMCé prokurator

Na to v pátek po památce sv. Jiljí (2. září) sešli se páni k uvážení toho, jaký by důchod na zdržení celého handle horního upraven býti mohl a snesli se o nížepsané sbírky a kontribuci, a sice takto:

Předně. Nákladníci vín mají a povini jsou z každého sudu desítivěderního vína od zavření nadepsaného kontraktu po 10 zl. na hotových penězích výběrčím k tomu nařízeným vypraviti. Co pak dáleji od dnešního dne šenkováno bude, tu z každého sudu po 9 zl. týmž výběrčím dříve, než by takové víno načato, hned při posazení, bez kteréhož žádný podle předešlého o tom nařízení pod pokutou a trestáním na to již nařízeným nic šenkovati nemá, nýbrž každou nádobu obzvláštně saditi dáti povinen jest — odvozovati; a dříve, nežli by taková sbírka vypravena byla, žádnému víno posazováno a prodávati dopuštěno býti nemá. Však co se ungeltův obecních dotýče, ten nic méně předešlým spůsobem vycházeti, a tím všichni i vyšší stavové, kteří majíce pod právem tímto domy své vlastní, do nichž by jaká vína mimo vlastní svůj trunk skládati dali, povini býti mají, a dříve, nežli by jej zapravili, nemá jím od šlotýřův nic skládáno býti.

Řezníci aby dávali:

z příhončích a krmných domácích volů po	1	zl.
z roční jalovičky a volčete	20	kr.
z telete	9	„
z vepřův, nunvic a sviň krmných	10	„
z skopce, berana a kozla	6	„
z ovce a jehněte	3	„

Aby pak v tom dobrý řád zachován byl, budou povini starší nad řezníky každého pátku a soboty všecky dobytky, které se bíti a na krám vykládati budou, domácí i přespolní pilně spatřovati, a od jednoho každého z řezníkův, podle povinosti na to učiněné, takovou sbírku zúplna vybírati, a zase kde náleží časně odvozovati.

k tomu nařízený před celou obcí vykonal, byla pokojně přijata, a to všecko bez nesnází a rozpakování konáno a vyřízeno bylo a žádný se s tím kontraktem nehonosí nenáležitě.

Mlynáři z mouky kdekoliv prodanépo každém korci žita a pšenice po 2 kr. a z jahel na prodej zdělaných z každého korce po 4 kr., načež starší pozor dávati, a nařídíc mezi sebou dobrý řád, aby v tom žádného fortele užíváno býti nemohlo, tu takovou sbírku od cechovních svých každého týhodne vybírati, a kde náležeti bude, časně odvozovati.

Nic méně také pekaři a pecnáři každého týhodne přednímu staršímu svému, co každý z nich od mlynářův koupil, přijmouce k svému dobrému svědomí i duši, oznamovati, pak to pilně poznamenávati, a kde náleží odvozovati. Nicméně, koupil-li by který z nich co takového od mlynářův přespolních, kteří v zdejším cechu nejsou, při placení tu sbírku sníti, a týmž starším s jinou níže psanou odvésti povinen býti má.

Pekaři a pecnáři z každého korce režné i bílé mouky co by toho koliv spekli, po 2 kr.

Nákladníci piv domácích z každého sudu piva Páchovského k šenku vystaveného, mimo to co k obci předešle dávají, po 12 kr.

Šenkýři z sudu hořkého piva 35 kr., bílého Loreckého 6 kr. (Páchovské pak pivo se vymiňuje, poněvadž z něj nákladníci platiti budou.)*)

A aby taková sbírka bez obtížností a zdraženi piva vypravována byla, tu nemírná šrůtka z každého hořkého piva po širokém tolaru a z bílého po 15 kr. se vyzdvihuje.

Soukeníci z každého kamene vlny, který by přespolním soukeníkům od domácích prodán byl, kupující 3 kr., prodávající též 3 kr. Z každého postavu sukna zde udělaného po 24 kr.

Tu pak sbírku z vlny vážný vybírati a na ni, jako nížeji psanou obzvláštní registra držeti, a kde náleží časně s počtem odvozovati má.

Druhou pak z postavu udělaných starší nad soukeníky skrze ty osoby které k ohledávání a znamenání suken nařízené jsou, tak, aby žádný z rámu postavu sníti nemohl, leč by nejprvé tu sbírku odvedl. Aby pak týmž soukeníkům strany vlny také polehčení státi se mohlo, a přespolní soukeníci od zdejší váhy odehnáni ne-

*) Páchovské pivováry byly: 1. U oslového mlýna na předměstí Pách, nyní číslo 36, kde jest hrnčírna, a 2. na Dolejším městě v Novomlýnské ulici v Mašgrubu, co jest nynější obydlí majitele kotonky číslo 535.

byli a jinam se neobrátili, nemají k obci nic víceji, od váhy než jak předešle bývalo, prodávající s kupujícím po 1 kr. dávati.

Krejčí z každého postavu sukna přespolního zde anebo kdekoliv koupeného

čtyřpečetného po	1 zl.	— kr.
třípečetného	— „	30 „
dvoupečetného	— „	20 „
futertuchu	— „	10 „

Však co by od domácích soukeníků koupili, z toho se ta sbírka, poněvadž soukeníci z nich platiti budou, nepotahuje.

A nemají žádného postavu na krám vykládati, nad to pak načínati, leč by je před staršími svymi, přijmouc to k své víře a duši, že se v tom upřimně zachovali, opověděli, a tu hned takovou sbírku vypravili, a to pod ztracením všeho toho, co by se tak neopověděného vyhledalo a našlo. A starší povinni budou na ty opověděné a vyvazené postavy zvláštní registra držeti; nicméně po vyhlášení tohoto patentu všechny krámy a v nich sukna shlednouti, poznamenati a z nich i budoucně kupovaných takovou sbírku vybrati, a do kasy komu náleží s pořádným oučtem odvozovati. Nic méně budoucně podle potřeby krámy navštěvovati, a našli-li by co nevypraveného, to v pokutu bráti.

Přespolní pak soukeníci, kteří by zde buď o jarmarce aneb jindy sukna svá na lokty krájeti chtěli, budou povini se u předního staršího opověditi, a z každého postavu, nimiž by se na krám vyložili, témuž staršímu po 6 kr. dáti.

Kupci a kramáři, všelijací poněvadž na rozličné jich zboží jistého uložení učiniti možné není, aby z každé kopy za všeliké kupecké a krámské zboží utržené po 5 kr. starším svým, postavíce se před nimi každé neděle osobně, a přijmouce to, že se v tom upřimně chovají a ničehož nezatajují k své víře a duši, odvozovati.

Tandléři, mandléři a pláten barvíři z každé kopy utržené, zachovajíc v tom ten spůsob jako kupci, kramáři a jiní po 3 kr.

Přespolní pak budou povini všecka plátna též barchety a jiné cajky před staršími nad pláteníky opovídati, a tu hned z každé

štuky barchanu a mezulánu po 6 kr. a z kopy loket plátna lněného po 10 kr., konopného a pačesného po 5 kr., z koudelných pak po 3 kr. týmž starším vypraviti; načež tržný také pozor dáti, a našel-li by koho, že by takové sbírky nevypravil, jeho starším oznámiti. —

Lojovníci a mydláři z každého kamene svíček a mýdla po 10 kr.

Vinopalové z každého žejdlíku páleného co se ho koliv zde napálí neb odjinud přinese po půl krejcaru.

Škrobaři z každé libry škrobu udělaného také po půl krejcaru. A žádný aby toho nic neprodával, ani ven nevyvážel, leč by to nejprvé ve váze obecní opověděl, převážiti dal, a takovou sbírku tu hned vypravil a to pod propadením všeho toho, co by tak prodávati chtěl, anebo té sumy, zač by prodal. Načež také vážný registra držeti, tu sbírku přijímati, a z ní jako i z nadepsané časně počty činiti. Nicméně při cechu formanském a kočovském, aby nic od škrobu a páleného, z nichž by tato sbírka vypravena nebyla, nepřijímali, a pod těžkou pokutou arestem šatlavním vedle uznání panského ven nevyváželi nařízeno; a při braných také aby na to pozor dávali, a všecko co se vozí neb nese prohlíželi, opatřeno býti má.

Rybáři z každého kapra prodaného po bílém penízi.

hlavní štiky	1	kr.
prostřední štiky	½	„
Z putny všelijaké drůbeže	3	„

Podle čehož i přespolní, kteří by sem jaké ryby přinésti dali, a je prodávati chtěli se chovati, a na to starší nad rybáři pilný pozor dávati, a žádnému, který by takové sbírky odvésti nechtěl, ryb prodávati nedopouštěti. Ryby aby krom rybního trhu žádný nikdež jinde neprodával.

Perníkáři, koláčníci, šiškáři a oplatníci z každé kopy utržené po 3 kr.

Punčocháři z každého páru punčoch mužských po 3 kr., ženských po 2 kr. dětinských po 1 kr.

Formané a kočí z každé kopy vydělané po 3 kr.; však z toho, co by k horám a hutem forovali a při tom vydělali, se propouštějí.

Jiní pak všickni, jako krejčí postřihači, apatikáři, zlatníci, konváři, provazníci, (krom co k borám dělají) tkadlci, kožišníci, kloboučníci, koželuzi ševci, soustružníci, řezbáři, hrnčíři, bednáři, zámečníci, caňkáři, mečíři, nožíři, šiflaři, hodináři, ručníkáři, sedláři, uzdáři, řemenáři, vackáři, pasíři, hřebenáři, bradýři, zedníci, tesaři, lazebníci a jiní řemeslníci, o kterýchž svrchu žádného vyměření se nenachází, z každé kopy utržené a vydělané po 2 kr., v tom se ve všem, jako i nadepsaní všickni, kteří zvláštního vyměření a nařízení nemají, tak jak o mlynářích dotčeno, každého týhodne starším svým odvozovati. Co se tesařův a zedníkův dotýče, do té sbírky i čeládka jich se pojímá, kterouž mistři jím porážeti, a z ní se před staršími přiznávati povini budou.

Aby pak tu nic nescházelo, budou starší všech cechův a pořádkův na to povinost činiti, dobrý řád držeti, ty sbírky každého týhodne vybírati a do kasy s přiznávacími listy odvozovati, a žádnému nic nepřihlížeti, spolu pak cechovní jich každého dne nedělního sami osobně před staršími svými se stavěti, a přijmouc to k své víře a duši, co jsou toho týhodne při svém obchodu a handli, živnosti a řemeslu měli, odbyli a utržili, hned takovou nařízenou sbírku, co se jí komu dostane, od sebe pokojně a volně pod ztracením živnosti, odvozovati.

Jablečníci, omastníci, hrstníci, hokynáři, v tuních i suchých rybách handlíři, podobně z každé kopy utržené po 2 kr. A poněvadž mezi nimi posavád žádného pořádku není, a beztoho takové sbírky nesnadně a ne zúplna by vycházely, má mezi nimi jistý pořádek nařízen býti, a oni se v tom jako jiní cechové a pořádkové strany dotčených sbírek a přiznávání chovati, a mezi sebou žádných, kteří by od pánův šepmistrův a rady živnostní povolení, a na to certifikací vydané neměli, netrpěli.

Však co se lidí přespolních dotýče, kteří by sem jaké omastky a jiné viktualie na trh přinášeli, ti se v to nepotahují, kromě co by na vozích od ovoce všelijakého čerstvého neb suchého přivezeno bylo, z toho aby po 1 zl. dáti, a forman nebo kupec z každé tuny herinků zde prodaných a složených po 20 kr. vypraviti povini byli.

Co se obilí sem do města prodaného neb vezeného dotýče, z každého korce žita, pšenice, prosa, hrachu a jahel po 1 kr., ječmene a ovsa po půl kr. Však oves, co by ho k horám koupeno bylo, se vymiňuje. A tu sbírku mají braní do obzvláštních pokladnic k té potřebě zřízených vybírati, a že se v tom upřimně chovati budou, a žádných takových peněz do rukou přijímati nechtějí, do závazku přiloženo míti.

Jestliže by pak kdo co za branou koupil, což sice těžce zapověděno jest, a trpěno býti nemá, budou povini rychtářové předměstští na to pozor dávati, tu takovou sbírku vybrati, a každého takového, buď on mlynář neb kdokoliv jiný, bez ušetření osoby, k úřadu šepmisterskému oznámiti.

Co se úrokův k obci z zahrad a jiných gruntův, též platu z pronájmův míst a sklepův obecních dotýče, ráčili páni takové úroky a pronájem k té potřebě horní zvýšiti, jakož pak pánům nařízeným za dobré se vidí, zvláště pak co se pronájmu sklepův obecních, an mnozí na dosti skrovné peníze se pronajímají, a mnohem výšeji pronajaty býti mohou, toho při spravedlivém jich uvážení, jako také, měli-li by ti, kteří jaké rolí, z mandelův neb korcův prodaného obilí jakou sbírku dávati, zanechává.

Mezi podruhy a nájemníky, kteří v žádném cechu a pořádku nejsou, má také cech nebo pořádek nařízen a na jednoho každého z nich, co by dávati měl, podle povahy jeho uloženo býti, a starší nad nimi strany té sbírky tím spůsobem, jak jiní cechové a pořádkové zúplna se zachovati.

Naposledy. Poněvadž na tom nemálo záležeti bude, aby hory stříbrné valněji nežli posaváde kveldykovány byly, i do erckaufu tím víceji stříbra, an by tudy snad i z této sbírky časem sjíti mohlo, přicházelo, mají všickni obyvatelé a sousedé zdejší, kteří posavade žádných tálův nemají, anebo něco na skrovnosti k tomu opravdově a skutečně, aby podle povahy, velikosti neb skrovnosti živnosti své doly ujímali a pavovali přidržáni, a nad tím náležitá ochrana držána býti; a na budoucí časy žádnému živnost městská ani městské právo propůjčováno a udělováno nebýti, leč by předně se

ohlásil, jakou by živnost vésti chtěl, a za tím rukou dáním přislíbil, že z té živnosti své jistý počet tálův pavovati, a nic méně tomuto nařízení dosti činiti, i jiné všelijaké povinnosti vykonávati, a všecka břemena a jha nésti chce a bude. Nemá také žádný z sousedův žádného z lidí přespolních do domu svého přijímati.

Však ty svrchu psané sbírky a platy dotuď toliko, dokuď by k tomu nákladu hornímu se jich potřebovalo, trvati mají a v moci panské a obce zůstávati bude, podle potřeby je proměniti, zvýšiti, též na čas nebo do konce od nich upustiti.

Ustanovení to bylo v pátek po památce sv. Ludmily přede vší obcí předneseno, od ní přijato, a ještě téhož dne veřejně vyhlášeno, a tak všeobecně k zachování nařízeno.

Na to hnedle dne 9. září byly k povinnostem horním tyto osoby nařízeny a sice: za hormistra Matiaš Rulla, za správce a účetního Mikuláš Vodňanský z Cazarova a Jan Špís z Hartenfelsu, a ti aby sobě třetího za písaře, koho věděti budou přijali, a všecky příjmy a vydání spravovali a vůbec to vše, co úředníkům mince a účetnímu posaváde náleželo, řídili a spravovali; kteříž také po mnohém předkládání a výmluvách pouze proti zámluvě té, že páni a obec jich nechce opouštěti, nýbrž ve všech potřebách chrániti a fedrovati, to k sobě přijali; však Mikuláš Vodňanský s tou výminkou, že toliko na půl roku toho přijímá, a vyrozumí-li, že by tomu dosti učiniti nemohl, aby z toho zase propuštěn a mimo vůli svou v to potahován nebyl.*)

Byl také Vavřinec Neuman, posavádní hutmistr povolán a žádán, aby tu povinost, kterou posaváde zástával a na sobě držel, také jakožto soused obci se k tomu propůjčil, což on do roka k sobě přijal.

*) Za správce všech důchodů a statků obecních byl nejprvé Sigmund Kozel z Reizntalu volen, který však oznámil, že má pro sebe slušné a spravedlivé příčiny, pro které na se takové práce přijmouti nemůže, a z toho poznati lze, že úřad takový, který s mnoha nepříjemnostmi a velikou odpovědností spojen býti musel, nikoho nelákal.

XLIV. Seznam statků, které Kutnohorským odňaty a Jezuitům odevzdány býti mají.

Konečně se podobati zdálo, jako by Kutnohorským pokojnější časy nastati měly, a že jím k snášení takřka nemožných břemen nějaké ulevení nastane, neboť jich došel přípis z královské komory české, který o pozemských statcích jejich rozhodoval. Psáno jim:

Šepmistrům a radě na Horách Kutnách.

Římského císaře, uherského a českého krále JMCé prezident a rady zřízené komory v království českém.

Poctiví moudří dobří přátelé! My nepochybujem, že vám od římského císaře JMti našeho nejmilostivějšího pána horních a mincovních úředníků na Horách Kutnách horní a šmelcovní handl vykázány jsou, a toho úplně odevzdání a postoupení již se stalo. Aby pak nyní také vedle oddělení těch statkův, kteréž JMCá Societati Jesu na kolej tam u Hory k odevzdání milostivě povoliti ráčil, pozůstávající krajské statky se všemi jich důchody, kteréž posavád JMCé rychtář pan z Tulechova k ruce JMCé přijal, a správu nad nimi držel, vám odvedeny, a ten kontrakt k dokonalému vyvedení přiveden býti mohl, JMCé rychtáři poručili jsme, aby on vedle JMCé úředníkův horních a mincovních vám dotčené statky a důchody vedle poznamenání jich jemu odeslaného s inventářem postoupil a odevzdal. Čím se zpravíte. A na tom jest JMCé milostivá vůle a mínění.

Dán v Brandýse 16. Septembris Ao 1625.

Tím tedy dovršena byla persekuce, jížto Hora Kutná pro náboženské smýšlení obyvatelstva svého snášeti musela, což již dle onoho v měsíci únoru císařskému rychtáři odeslaného tajného nařízení a dle výroku horních komisarů při vyjednávání o převzetí hor k očekávání bylo, a čeho byl mincmistr Kutnohorským hnedle při první se zmínce o příspěvek na podporu Jezuitům předpovídal.

Krátká designace všech statkův k obci města Hory Kutné příslušících, jakou byli šepmistři a rada při odevzdávání statků těch učinili, svědčí nejlépe, jak těžko se jím bylo se statky těmi loučiti.

Předně pánům Jesuitům deputýrovaných statků:

Ves Křesetice s tvrzí a dvorem poplužním, z kteréhož obec kněžím a jiným služebníkům omastek a obilí i jiné potřeby, poněvadž pro spravení těch věcí žádného zvláštního důchodu není, vydávala. Jest vzdálí od města čtvrt míle, a s grunty městskými se stýkají.

Z rybníkův také téhož panství, kteříž sice skrovní jsou, havířstvu a jiným lidem potřebným dvakrát do roka, jmenovitě na „štědrý den" a „zelený čtvrtek" ryby vydávány bývaly. Za ten statek ještě obec do pět a dvacet tisíc dlužna zůstává.

Bude-li od obce odňat ten statek, nebude míti odkuď kněžím omastku, obilí ani jiných potřeb vypraviti, a i ti skutkové milosrdní musejí přestati, poněvadž při vesnicích obci zanechaných žádného poplužního dvoru není, ani rybníku mimo jeden skrovný při vsi Lošanech, který se však od mnoha let nenasazuje. A potřebí jest pozor dáti, kdo nadepsanou sumu jistinou a ouroky z ní platiti bude.

K témuž statku přináležejí vesnice; Chrást, Krupá, Perstejnice a Bahno, z kterých skrovničkých, jako i z Krasoňovic podaní k hutem JMCé uhlí, kyzy a rudy vozívali, načež také z komory JMCé poručení, v nichž zejména ty vesnice poznamenány bývaly, vycházela. Při Perštejnici jest také les dubový, který k obzvláštní potřebě stavení obecního chován byl.

Budou-li ty vesnice odňaty, budeme té nejplatnější pomoci strany for, na kterou jsme se nejvíce bezpečili, zbaveni, a k tomu dříví k obecním potřebám na stavení, ani sáhového pro faru, školy, rathouz a šatlavu, kteréhož se každého roku mnoho kop sáhů potřebuje, míti, ani ho zač, majíce na sobě tak velký náklad, ku kterému každého roku do mnoha tisíc přikládáno býti musí, kupovati moci nebudeme, a tudy obecní stavení se škodou města musí hynouti, a my času zimního na rathouz k opatrování lidských spravedlností se scházeti, ani dřívím jiných míst fedrovati moci nebudeme.

Ves Neškaredice jest vzdálí města půl čtvrtě míle, z níž podaní také k fůrám horním užíváni byli. A při té vsi, obzvláštně jako i Perstejnici nedaleko městu ležící, a k instancí městské grunty svými přibíhající, kteráž téměř jako ňáké pozadměstí horské jest,

nacházejí se viničky, rolí i jiné grunty, které sousedi zdejší pod obyčejný úrok zápisy pořádnými drží, o kteréžto grunty mezi předky našími a tehdejší jich vrchností veliké nesnáze a nedorozumění vznikaly, a sousedé skrze vypovídání a odnímání jich z špatných a smyšlených příčin těžká příkoří trpěli, a téměř ani z města svobodně vycházeti nesměli, takže, aby z toho sešlo, a pokoj tomu učiněn byl, touž samou příčinou týž předkové naší, když ku prodeji přišly, je k obci k té potřebě, veliké sumy peněz se vydluživše, koupili, kteréž peníze posaváde zaplaceny nejsou. A budou-li od obce odcizeny, zase takové a snad těžší nedorozumění, neláska a záští, též nátisky nebobým lidem spůsobovány a skrze zapovídání gruntův a snad vypovídání a odjímání těch viniček, zahrad a rolí skrovných veliké škody a outraty povstávati budou; čemuž slušné jest v cestu vkročiti.

Ves Předbořice celá se čtyrmi dvory kmetcími v Černinách jest za peníze od nebožtíka Jana Maslníka, někdy souseda zde na Horách Kutnách na ten spůsob, aby za ně stálý plat koupen byl odkázané, koupena, a že v kšaftu jeho, nač by takový plat, co by ho po vyměření deputátu ročního pro poručníky nad tím zřízené zbývalo, obrácen býti měl, doloženo se nenacházelo, a na vysvětlení toho na JMCou slavné a svaté paměti císaře Ferdinanda toho jména prvního podáno bylo. JMCá ráčil to na milosrdné skutky na chudé lidi obrátiti, aby to poručníci s vůlí a radou šepmistrův a rady na Horách Kutnách mezi ně rozdělovali. To pak poručenství v potomních časech na obec tuto přenešeno jest. Z lesův pak při té vesnici k stavením zádušním jako k školám, farám a chrámům Páně se užívalo.

Bude-li tedy ta vesnice od obce odcizena, musí fundace ta vedle intencí a vůle fundatora (an JMCá vždycky takové věci, aby se nic proti vůli fundatora nedálo, na milostivém pozoru míti ráčil) minouti, havíři spracovaní a jiní potřební lidé toho fedruňku a milosrdenství pro ně učiněného zbaveni budou.

Druhé vesnice po pp. Jesuitům deputýrovaných zůstávají tyto:

Lomec, vzdálí jedné míle od města, na větším díle vyplundrovaná a vypálená jest a ani polovice osedlých v ní se nevynachází.

K tomu, že lidé podanní bez gruntův JMti pána pana Václava Heralta z Kolovrat býti nemohou, a obzvláštně pastvami jich užívají, a mnohá a častá skrze to zaneprázdnění povstávají, a za užívání těch gruntů a pastev JMti některé roboty činiti musejí.

Poličany a Přítoka jsou dvě skrovné vesnice, od vojákův vyplundrované; a z Přítoky ourokové k špitálu zdejšímu a něco do kláštera Matky Boží v Sedlci se platí, a tou příčinou roku tohoto podaní mnoho příkoří vytrpěti musili.

Ves Šetějovice, čtyry míle od města vzdálí, jest od Tomáše Bikaneckého k školám zdejším odkázána, aby každého týhodne z úroku odtuď vycházejícího, jehož okolo desíti kop gr. jest, do škol po šesti groších vydáváno bylo; a páni neb osoby k tomu zřízené, přijmouce od lidí podaných platy, aby jich ničímž jiným více kromě berně nestěžovali.

Ve vsi Vilimovičkách má obec dva podané a mlýn o jednom kole, nímž se řídko mele, pod Koruticemi.

Ourok z nich vedle odkazu a dání nebožky Anny Miránkové platí se k oltáři ssv. Petra a Pavla Matky Boží u Námětí zde na Horách Kutnách. Jsou vzdáleny od města přes půl druhé míle. Více ji ničím užíváno býti nemůže. A že se s grunty páně Václava Heralta z Kolovrat stýkají, a bez gruntův páně, který v ní také podané své míti ráčí, býti nemohou, v podobné kondicí s Lomeckými zůstávají.

Ve vsi Hořanech jest jeden dvůr celý, a druhý sešlý a spálený pustý. Z těch úrok od předkův našich, jehož se osm kop a šestnácte grošův schází, jest na víno k službám božím obrácen.

Ve vsi Pečkách na gruntech JMti pána pana Viléma z Vřesovic jest také jeden dvůr kmetcí, z toho úrok platí se k záduší.

Ves Zibohlavi jest od obce na dobrou míli vzdálí, v níž čtyry dvory kmetcí jsou, a z těch ouroků větší částka do špitála a něco k obci se platí; a podaní k faře příslušící rolí děkanovi vzdělávati musejí, a za to k jiným robotám potahováni nebývali.

Ve vsi Blině na dobré dvě míle od Hory vzdálí jsou dva podaní, též něco do špitálu a něco k obci úroků se platí.

Tvrz Bikanec a při ní dvoreček poplužní nyní pustý a prázdný, v němž se ovce chovávaly.

Ves Lošany jest od města dvé míle vzdálí, a úroků z ní polovice k obci a ostatek ku špitálu zdejšímu náleží.

V Lošankách malých také jeden dvůr kmetcí.

Ves Poboř jest vzdálí od města půl třetí míle, z té ouroků k obci náleží, a za ně obyčejně sukna pro lidi chudé se kupují.

V Puchři jest také jeden dvůr kmetcí, kterého jest obec v užívání byla, ale ten jest nyní pustý.

Při těch všech vesnicích dvoru poplužního žádného není a rybníček při Lošanech jeden, který jak nadepsáno od několika let se neosadil. K tomu ani třetího dílu v nich osedlých, kteří by rolí osývali a úroky platili, se nevynachází. A tak jsouc pusté vsi, a to ještě pusté s některými lidmi beze všech důchodův by nám postoupeny byly.

V městě jest k obci dům „veliký" řečený, na rybném trhu blíž Vlašského dvora ležící, a dskami zemskými se řídící s druhým při něm k jurisdikci města náležející, zůstává dopláceti za ně 2000 kop gr. míš.

Na předměstí kolmarkském chalupa s desíti kopami záhonův od Kašpara Fifka pro chudé lidi, aby z užitkův odtuď fedrováni byli, odevzdán.

O důchodech špitála městského sv. Kříže byla pak tato zpráva podána:

Platův stálých polouletních za času pokoje přicházelo: při sv. Jiří 141 zl. 12 kr. 5 den., při sv. Havle 243 zl. 5 kr. 2 den.

Ti platové tak zcela a zúplna přítomně nevycházejí, nebo poplatníci od lidu JMCé vojenského na nejvýš zhubeni jsouc, odkuď takových platů platiti a odvozovati nemají, takže tou příčinou nyní v znamenitém velkém nedostatku a nouzi to chudé záduší postaveno jest a zůstává.

Potom ves Veletov s lesy, Labem a lukami; v té vsi předešle 18 lidí podaných usedlých k tomu záduší náležejících bývalo, nyní

jich v ní dosti málo zůstává, a ti od lidu vojanského o všecko všude přišli, takže někteří žebrati musejí.

Běžných důchodův nyní dosti na skrovnosti se schází, poněvadž dobytkův na mále jest, což vše z počtův od léta 1618 velebnému otci, bratru Janovi Baptistovi, vrchnímu nad špitáli komisaři, až do sv. Havla pominulého 1624 léta odvedených vynalézti se moci bude.

Rolí k témuž špitálu orné okolo 62 kop a některý záhon více se nachází, a ty na větším díle v místech kamenitých a štěrkovitých jsou, před dvěma léty obilí všecko po dvakráte pořád od krupobití na týchž rolích potlučeno jest.

Pominulého léta 1624 na zimu oseto žita 100 korcův 3 věrt., pšenice 47 korců 2 věrt.; na jaře tohoto přítomného léta: žita 3 korce, ječmene 13 korců, ovsa 57 korců.

Obilí nyní jak nevymláceného tak vymláceného sumou žádného se nevynachází, nebo na chleby žito od 29. Aprile, ječmen na kroupy od 1. Máje, oves pro koně od 22. Marci kupovati a to ještě na dluh se musí.

Dobytkův v témž dvoře špitálním se nachází: koní 7, z těch někteří prašiví. Hovězího dobytka 18 kusů takto: krav dojných 13, býk 1, jalovice 3, volek roční 1, k tomu také tele mladé u krávy. Ovčího dobytka 151 kusů, svinského 28 kusů.

Čeledi ve dvoře špitálském zůstává 16.

Chudých ve špitále dolejším osob 7.

Pro vychování těch všech osob nyní každého týhodne se vydává: žita na chleb 3 korce, ječmena na kroupy 1 korec, masa na celý týden 34 libry, k tomu každý pátek na žemličky 12 kr., víceji nic.

Dluhův, jimiž to chudé záduší špitálské rozdílně lidem zaplatiti povino zůstává, nyní do 900 zl se nachází, což se vše z počtův vyhledati může.

Správcové nyní toho záduší zůstávají: Sigmund Červenomlejnský inšpektor, Ondřej Cvoček písař.

Při tom stavu věcí, kde Kutnohorští svých nejlepších statků zbaveni býti měli, nebude nikomu dojista divno, když veškerých sil svých namáhali, aby zlo to od nich odvráceno bylo: protož jest to pro tehdejší zástupce obce vší chvály hodno, když vzdor utrpených příkoří a pronásledování, jakých jim po celý čas snášeti bylo, ničím se od toho odstrašiti nedali; a proto snaha jejich, vzdor tomu, že přemoci podlehnouti museli, od potomstva jen vděčně oceněna býti musí. Podobaliť se tonoucímu, který v zápasu smrti každého se mu naskytujícího předmětu se chápe, aby se smrtí ubránil; taktéž používali i zástupcové obce každého prostředku jím se naskytujícího k možné ochraně toho, čeho pro ní předkové v šťastnější době byli zaopatřili.

XLV. Prosba Kutnohorských k císaři o ponechání statků těch.

V této své převeliké tísni měli Kutnohorští předc také i svých přátel, kteří by jím byli rádi napomocni bývali, aby obec tak velice ochuzena nebyla. Takového přítele měli také v písaři při královské komoře české, Abrahamu Bunclovi, který jím listem daným v Brandýse*) dne 12. října 1625 o všem co se děje zprávu podává, a jím k tomu radí, by si přispíšili stížnost a prosbu strany odejmutí statku Křesetického přímo JMCé odeslati, jelikož odevzdání téhož statku posaváde stvrzeno není, a přiřkující listina ještě při komoře leží, kdežto od nich na komoru českou ohledně toho podaná žádost s designací statků těch nepovšímnuta ostává. Spolu jím též sděluje, že arciděkan Apian, ačkoliv se byl již z Hory Kutné do Chrudími odstěhoval, proti ním hroznou žalobu byl podal, v které toto uvádí:

1. že prýmas katolický umřel, a jiný kalvinista dosazen byl,

2. že kolatury se ujímají, a predikanty do města přijímají, kteří jím děti učí, a služby při pohřbích vykonávají, pikhardské

*) Za příčinou v Praze panujícího moru přesídlila se kr. komora česká na nějaký čas do Brandýsa.

písně zpívají; a když jim to bylo zapověděno a chrám byl zavřen, celá obec že se chtěla zdvihnouti, tak že chrám zase otevřen býti musel,

3. že žádných svátků nesvětí, prodávají a dělají jako všední den, do kostela nechodějí, nýbrž pokoutně u predikantů se scházejí, a tam své věci s velikým křikem a hřmotem vykonávají, katolické sousedy kde mohou hyndrují a pohrůžky jím činí, kde koho z nich na ulici dopadnou, je bijí, perou a „sancta Maria ora pro nobis“ za nimi volají,

4. že z jiných měst pro víru zběhlé přechovávají a je zdržují, a se s okolními městy puntují.

Žalobu takovou lze považovati co následek pomsty, že Kutnohorští jeho přílišným požadavkům vyhovovati se zpečovali; neboť když byl týž v měsíci červenci 1625 na Kutnohorské nepravou žalobu podal, že jemu dvouletého platu zadržují, ujmul se utiskované obce sám císařský rychtář, který důkladným objasněním kr. komoře české zaslaným veškeré nepravé požadavky arciděkanovy vyvrátil, tak že on se žádostí svou odmrštěn byl.*)

Rady písaře kr. komory české Abrahama Buncla uposlechli Kutnohorští, a zaslali po zvláštních vyslaných císaři tuto nejponíženější prosbu, v nižto náležitě stav obce vylíčiti se snažili.

O tom všem Mikuláš Dačický pouze toto zaznamenal: „Nenávist a nevole mezi Horníky a knězem Matoušem Apianem a některými v tom společníky (jenž od evangelického religionu k římskému přestoupili) se tak jitřily, že na sebe s obojí strany do Prahy před vrchnost nařízenou citováni byli. Mezi tím jeden praporec pěchoty vojenské Němcův s jich knechtkami do města Hory Kutné nařízen a položen jest, jež oni Horníci přijíti a vychovávati museli, a tak jedno soužení na druhé jím přicházelo. Nebo původem téhož děkana a jeho v tom společníkův dáni byli v takové domění a podezření, jako by nějaké nové pozdvížení před sebe brali a jiné po sobě potahovali, zvláště proti religionu římskému; ale toho se nenašlo a neukázalo, jakžkoliv jím těžším soužením hrozeno bylo: pročež oni Horníci se do Rakous k vlastní osobě JMCé vypravili ale ti tam nic nezjednavše, domu se navrátili.

O rač se nad námi smilovati všemohoucí Pane Bože náš!

Vesnice, statky pozemské obci města Hory Kutné pro tu rebelii odňaté jsou mnichům Jesuitům tu na Horách Kutnách u kostela Barborského osazeným dány a k užívání postoupeny; tak ta obec jest ochuzena.

„Vaši Císařské Milosti poníženě ve vší podanosti tejna nečiníme, že jsme již celý handl horní, lesní i šmelcovní, který VCMti dáleji zdržovati obtížné přicházelo, vedle kontraktu s pány komisary učiněného a od VCMti milostivě ratifikovaného a stvrzeného, nic se na to, že tato chudá a propavovaná obec u velikých dluzích do sta tisíc kop míšenských na větším díle na založení a fedruňk hor VCMti vzdělaných postavena zůstává, a po slavném VCMti vítězství na lid vojenský VCMti sem rozličnými časy položený, vydání a náklad, jehož by se přes dvakrát sto tisíc, mimo to, co jsme k milostivému VCMti zalíbení do dvaceti tisíc zapůjčili, a pod tím na hory tyto vynaložili — vyhledalo, na nejvyšší chudobu a nouzi, byvše všech statečkův a důchodův zbaveni, přivedeni jsme, nicméně všelijaké živnůstky a řemesla, jimiž samými při těchto horách stojíme, pod těmito nynějšími neřestmi a těžkostmi čím dále vždy k většímu snížení a skrácení přicházejí, pro samé dokázání k VCMti jakožto králi a pánu svému nejmilostivějšímu věrné podanosti s pomocí Pána Boha všemohoucího na sebe přijali, a v tom začátek učinili. A z týhodních koštův i také z předešlých vydání porozumíváme, že netoliko k každotýhodním koštům velikou sumu přikládati, a mimo to na spravení olova, dříví všelijakého a forot, ovsa pro koně k tomu handli každoročně okolo třiceti tisíc míti musíme, a toho nám samým zvláště že sousedův pod touto nynější ranou boží nemálo ubylo, a jiných nepřibývá, mezi sebou, kdybychom z důchodův a statkův obecních, které nám k té potřebě z milosti a lásky VCMti zase (z čehož VCMti ve vší poníženosti děkujeme) propouštěti ráčíte, pomoci neměli, shledati možno by nikterak nebylo.

Ale můžeme VCMti poníženě oznámiti, že důchodové městští těchto dnův, vedle dotčeného kontraktu od VCMti pana rychtáře nám propuštění u velikém nedostatku se nacházejí, a jich bez velikého nákladu za dosti prodloužený čas ničímž užívati moci nebudeme. Co se pak jiných statkův a vesnic dotýče, z těch se v milostivém poručení VCMti pana prezidenta a pánův rad zřízené komory v království tomto témuž VCMti panu rychtáři zde na Horách Kutnách urozenému panu Janovi z Tulechova, obojích práv

doktoru, v postoupení nám jich učiněném, některé, jako Křesetice, Krupá, Chrást, Bahno, Krasoňovice, Neškaredice, Předbořice a Černíny pro pány Patres Societatis Jesu vymíňují a jím deputýrují. Ježto, co se těch předních, jako Křesetic, Krupí, Chrástu, Bahna, Krasoňovic a Neškaredic dotýče, ty města tohoto a hor VCMti nejbližší jsou, jichž vždycky k horám VCMti v nejpilnější potřebě strany for k hutem uhlí, rud a kyzův platně užíváno bylo, a my si také při dotčeném kontraktu na ně nejvíce bezpečili. Při některých také z nich, jako Neškaredicích a Perstejnici, jichž gruntové k samému městu takměř přibíhají, někteří z nás viničky a zahrady od starodávna pořádnými zápisy pod jistý plat držíme, o nichž předkové naši s tehdejšími držiteli těch vesnic ustavičné nedorozumění a těžká zaneprázdnění pro vypovídání a odnímání jich víceji na protimyslnosti nežli z jaké slušné příčiny, takže mnohdykráte ani z města volně vyjíti, ani k horám profiantu a jiných potřeb dostávati možné nebylo, trpěti museli; a aby z toho sjíti mohlo, i jinde nadjmenované okolní statky za velikou sumu peněz, do mnoha tisíc pod obyčejný úrok vypůjčených a posavád nezaplacených a z týchž statkův nesvedených, koupiti přivedeni byli. Jiné pak, jako Předbořice se čtyřmi podanými v Černinách jsou za peníze, od nebožtíka Jana Maslníka, někdy souseda zde na ten spůsob, aby za ně stálý plat koupen byl, odkázané, koupeny; a že v kšaftu jeho, nač by takový plat, co by ho po vyměřeném deputátu ročně pro poručníky nad tím zřízené zbývalo, obrácen býti měl, doloženo se nevynacházelo, a na vysvětlení toho na JMCou slavné a svaté paměti císaře Ferdinanda toho jména prvního podáno bylo, JMCá ráčil to na milosrdné skutky a na chudé lidi obrátiti, aby to poručníci s vůlí a radou šepmistrův a rady na Horách Kutnách mezi ně rozdělovali, což se také, pokuď jsme toho v posessí zůstávali, ustavičně dálo.

Naproti pak tomu, které se nám k postoupení ponechávají, ty na větším díle od lidu vojanského vyplundrované, pusté, v rozličných místech porůznu ležící, a od sebe i města i hor těchto na dvě, tři i více mil vzdálené jsou, a těch se k týmž horám užívati nemohlo a moci nebude; při nichž také žádného dvora poplužního, ani lesův,

mimo něco na skrovnosti, a to ještě na větším díle vymýcených při Lomci, odkudž bychom ku potřebám obecním a zádušním částku obilí a omastku, též také dříví, jak dlouhého pro stavení obroční a zádušní, tak sáhového v čase zimním pro fary, školy, rathouz a jiná obecní a zádušní místa míti mohli, se nenachází, a úrokové z nich nevycházejí, na větším díle k záduším náležejí, a pro skrovnost svou ani v čas pokoje na sbírky a kontribucí z vlastního měšce postačovati nemohly, nýbrž k ním přikládáno býti musilo, jakž tomu obšírněji z přiložené designací všech statkův a vesnic a jich příležitosti VCMti šířeji více vyrozuměti ráčí.*)

I poněvadž nám bez té pomoci z tak blízkých a horám VCMti nejpříležitějších statkův a vesnic tomuto tak těžkému nákladu dosti učiniti možno nebylo, pro pány Patres Societatis Jesu také by postačiti nemohly, nicméně, kdyby nám odňaty a odcizeny býti měly, netoliko bychom nad jiná města království tohoto, kdyby VMCá z milosti a štědrosti své císařské a královské jím zase všecky důchody a statky, jakž se proslýchá, navrátiti ráčila, discterionis conditionis zůstávali, a mohla by zase ty předešlé a svrchupsané viničky, rolí, a jiné grunty některým z nich příslušející nedorozumění se obnoviti, a skrze vypovídání a odnímání jich k samému městu přibíhajících, strany dodávání k horám VCMti viktualií a jiných potřeb, a podle toho v celém nákladu a handli horním veliká překážka a hydruňk se díti, a snad (čehož milostivý Bůh uchovati račiž) město toto horní, i hory VCMti, zámek, regal a klenot na dokonalou záhubu a zkázu spolu se všemi námi VCMti věrnými podanými přivedeno býti, nicméně i ta předvedená fundací vesnice Předbořice a čtyr podaných v Černinách na oznámené skutky milosrdné pro chudé a nuzné lidi zde na Horách Kutnách učiněná, proti pobožnému mínění fundatora a slavné paměti císaře Ferdinanda I. vyměření a vysvětlení minouti, též pak lidé chudí, obzvláštně pak čeládka horní, když by se při horách spracovali a do nemoci přišli, té sobě odevzdané almužny a skutku milosrdného zbaveni býti, a nemajíce žádné další v čas takové nuzné potřeby své naděje

*) Jak z předu již uvedeno jest.

a útočiště, zvláště že již ani do špitála žádní takměř chudí se nepřijímají, nýbrž ty se spouštějí, tou samou příčinou chuť a mysl svou od hor odvrátiti, a jinám se, kdež by své lepší věděli, obraceti museli, což by však nemohlo nežli veliký hydruňk při handli horním spůsobiti, zvláště že nyní pod touto ranou boží morovou čeládky horní nemálo vymřelo, a v ní veliký nedostatek se nachází, bez ní pak ten handl státi nemůže.

Protož VCMt ve vší poníženosti poníženě prosíme, že se k nám věrným a poslušným podaným pod tímto přetěžkým nákladem úpícím svou císařskou a královskou milostí a láskou nakloniti, a naší poníženou povolnost a podanost přijíti, a toho, abychom té pomoci, kteráž by nám z těch všech statkův a vesnic, a tak přetěžkou možnost naši převyšujícímu nákladu přijíti mohla, a bez nich jiné vesnice nám k malé platnosti býti mohou, zbaveni býti a my skrze to při handli a častopsaném nákladu horním v nějaké nedorozumění přicházeti a překážku trpěti měli, nedopouštěti, nýbrž nám ty jmenované statky a vesnice, zvláště že by ani pro Patres Societatis Jesu posloužiti, a jím k žádné platnosti býti nemohly, zcela a zúplna propustiti, i v jiných potřebách hor VCMti se dotýkajících naším milostivým králem a pánem zůstávati ráčili.

Čehož my se VCMti v nejhlubší poníženosti a podanosti každého času s pronaložením hrdel i statkův svých chudých odsluhovati rádi chceme, a od VCMti milostivé odpovědi poníženě očekávajíce.

Vaší Císařské milosti
věrně poslušní podaní
šepmistři, konšelé i všecka obec na Horách Kutnách.“

XLVI. Přesvědčení se o tom, jak marné jest všechno prosení a dovolávání.

Že však druhá městu nepřátelská strana o dosažení toho, čeho si jednou byla předsevzala, co nejusilovněji se přičiňovala, a mimo toho, majíc všade mocných přátel a podpůrců, také toho

dosáhla, bylo veškeré prosení a ucházení se marné; a byť by se byli Kutnohorští již i všem podmínkám jím kladeným bezvýminečně byli podrobili, o osudu jich bylo již rozhodnuto.

Neboť dnem 17. srpna 1625 došlo úředníků horních i mincovních z kr. komory české nařízeni na to pozor dáti, by se kontraktu o hory a horní handl od obce převzatého zadosti stalo.

Za tou příčinou byli dne 24. září šepmistři, radní a starší obecní do rajtunku na Vlašský dvůr povoláni, kdež jím oznámeno, že hormistr Ludvík Kavka z Tollensteina a úřadník mince Šebastian Hölzel z Sternsteina od JMCé za komisary k vykonání postoupení horních a hutních věcí nařizeni jsou, protož aby s tím dále odkládáno nebylo, a dle obdržené o tom instrukce nařídili a ustanovili:

Předně. O viní peníz neb „weintac“ (plat z výčepu vína), aby jím výpis toho artikule vydán byl, poněvadž se to s jich vědomostí státi mělo, tak aby z kontraktu JMCé nijak vystoupeno nebylo.*)

Druhé. Oznámeno jím strany postoupení vesnic, jelikož oni podle rychtáře císařského k tomu nařízeni jsou za komisaře, a témuž již o jmenování dne k tomu psaní učinili, jak jich odpověď dojde, že pánům v známost uvedou.

Třetí. Poněvadž již inventýrování dnešního dne dokonáno a uzavřeno býti má, protož aby ten forot i dělníci šmelcovní a čeládka postupování býti mohli, na tom jsou, aby se to dnes stalo, a páni šepmistři to k ruce obce přijali, a k tomu potřebný počet osob vyslali.

Čtvrté. Na Kaňku a Turkaňku postupování díla horního, dělníkův a koní, aby den zítřejší k tomu obrán byl.

Páté. V pátek k Labi že se půjde k postupování čeládky, špalkův a špalkového dříví, uhlí forotu, též čeládky při Kolentu zůstávající.**)

---

*) Jak viděti, brojili úředníci horní a mincovní proti usnešení obecnímu ohledně poplatku z výčepu vína, který ve prospěch nákladu obecnímu placen býti měl.

**) Pro nepovědomé s místními a horními poměry třeba tu připomenouti, že pro potřebu hor vůbec dříví z lesů Trutnovských a Rychnovských po Labi

Šesté. Poněvadž jest vyrobené stříbro tento týhoden již k obci odvedeno, tím tedy placení rudy, kyzů, havířům a šmelcířům v sobotu nejprv příští nastane, protož bude zapotřebí, aby se k tomu obec penězi zaopatřila, aby čeládka své mzdy obdržeti mohla.

Sedmé. Na Rychnovskou plavbu ku postupování klauzů, hrabí, a jiné čeládky, holcknechtův bez odkladu při nejmenším ké dni pondělnímu aby osoby k vypravení nařízeny a vyslány byly.

I jsou k tomu voleni a ustanoveni: do hutí dnešního dne Jan Bader a Isaiáš Fingerman s písařem radním Ondřejem Habenstem; na čtvrtek ke Kaňku: Adam Dominik a Jan Leder; v pátek k Labi: Jan Šreiter z Šreitentalu, Karel Šmilauer ze Šmilova a Sigmund Kozel z Reizntalu; ku plavbě Rychnovské pak Karel Šmilauer ze Šmilova a Jan Spies z Hartenfelsu.

Tím byl tedy veškerý náklad na hory se všemi k tomu příslušícími závody na obec Kutnohorskou uvalen, kterýmžto těch největších ztrát utrpěla, jak dáleji pověděno bude.

Uvedena byla již z předu obžaloba, jakou byl na Kutnohorany, arciděkan Matouš Apian ku kr. komoře české odeslal, která se také s účinkem neminula, neboť v následku též psáno bylo Kutnohorským:

„Jací jsou nám hrozní proti svaté víře katolické čelicí artikulové od Jich Mtí pánův ouředníkův a sousedův zemských též místodržících v království českém, kterých vy se v provozování patrné JMCé vůli svobodného náboženství s predikanty i jiných k tomu nápodobných věcí dopouštíte — odesláni jsou, ty my vám pro další vyrozumění odesíláme. I ačkoliv vám pavuňk horní zase na jistý spůsob vedle JMCé povolení navrácen jest, však aby vám provozování svobodného náboženství vašeho též dovoleno býti mělo, toho nikterakž, jakž výš dotčeno, proti patrné JMCé vůli se nestalo. Protož vám jménem a na místě JMCé pána nás všech nejmilostivějšího poroučíme, abyste se ihned toho dostatečně vedle týchž artikulův spravili, a po dnešní

až k Starému Kolínu plaveno, a tu na nynější obci Bašta skládáno a na uhlí páleno bývalo, od čehož se místu tomu jména „Kolénd" dostalo, jehož se v horních listinách na místě Starého Kolína používalo.

den žádných takových pokoutních schůzek a puntování s predykanty a jiným s vámi v víře srovnalými osobami, též utiskování lidí katolických se nedopouštěli, a to pod skutečným netoliko na statcích a jmění vašich, nýbrž i na hrdle trestáním. Jináče nikoliv nečiníce.

Datum v Brandýse 11. dne Octobris 1625.

Císařské JMti prezident a rady zřízené komory
v království Českém.

K čemuž připojeno bylo též druhé nařízení, aby neprodleně z prostředku svého nejpřednější tři osoby radní do měst pražských k outerku nejprv příštímu na noc vyslali, a při nich to, aby následujícího dne, totiž ve středu ráno na kanceláři české se najíti dadouce, ohlásili, a tam dálším příčinám obeslání svého vyrozuměly.

I nezbývalo Kutnohorským nic jiného nežli uposlechnouti, a na rychlo ospravedlnění své proti tak hrozným arciděkanem Apianem, na ně činěným žalobám sepsati, aby tam vyslanými osobami odevzdáno bylo, v kterémžto pravějí: co se prvního artikule, že by katolický prýmas umříti a jiný kalvinista na jeho místo dosazen býti měl, dotýče, nemůžeme tomu rozuměti, kdyby se ta proměna státi měla, a také aby kdy prýmas katolický zde na Horách Kutnách v prýmaství umříti měl, toho se nenachází, mimo to samé, že v létu 1623 v pondělí po Třech králích (9. dne ledna) skrze JMt pana prezidenta jakožto nejvyššího mincmistra království českého při obnově rady za prýmasa Jindřich Šťastný Velvarský z Většína, člověk u svém náboženství, v němž se za časté podle příležitosti měnil, nestálý, dosazen, z toho zase po roce, když se to, že k spravování tak veliké obce dostatečný není, a častá na něj naříkání od lidu, že k svým spravedlnostem přicházeti nemohou, přicházela, obecní také pavuňk hor JMCé zanedbán zůstával, skutečně vyhledalo, při druhé obnově rady dne 26. Februari 1624 u přítomnosti mnohých vzácných a poctivých lidí propuštěn, a na místo jeho Radslav Hlavsa z Liboslavě volen, a k němu Jan Šreiter z Šreitentalu ku pomoci přidán byl. Ačkoliv týž Radslav Hlavsa při VMti hned toho dne na Vlašském dvoře, nebyvši při vyhlášení na rathouze přítomen, za propuštění z té povinnosti ve vší pokoře slzavě žádal,

však toho mu odepřeno jest, a on spolu s druhými přidanými sobě posavád v té povinnosti beze vší proměny zůstává, a aby jakým kalvínem býti měl, tomu odpírá. A podobně vyvrátili též další články obžaloby.

Ze zaslané vyslanými do Prahy zprávy o svém pořízení však nejlépe seznáme, v jaké nemilosti Kutnohorští posaváde byli, a že jím tedy všeliké se ohražování a prosení ničeho neprospívalo, neboť piší takto:

„Nečiníme vás tejna, že jsme vedle poručení Vašich Mti suplikací námi odeslanou hned, jak nám na hradě Pražském okolo deváté hodiny dodána byla, skrze pana sekretáře Jich Mtem přednésti neopomenuli. A byvše tou příčinou na kancelář povoláni a v tom domění, jako bychom my sami takovou suplikací sepsali, z toho se vyvěřili. Jich Mti pak ráčili to těžce nésti, že se taková žádost opět podává, a neráčí chtíti nikterakž od toho upustiti nýbrž o tom poroučeti, aby se ta komisí před sebe, dáli Pán Bůh v pátek, poněvadž kostelní toliko svátek bude, vzala, buď že potřebami svými na hotově býti ráčíte nebo né. A při tom nám oznámeno, že jsme chtěli mrtvé tělo nebožtíka kněze Jana s velikou pompou dáti pohřbíti, a že jsme klíče od sv. Barbory vzali, a jich se ujali, a ještě včerejšího dne že to pan arciděkan oznamoval, že kněze přechováváme, čemuž jsme my odepřeli, že toho není, a že jste se v nejmenším toho těla mrtvého, a o pohřeb jeho ani jediným slovem starati neráčili. O klíčích také že nic pravda není, a jak jsou vám od nejvyššího pana mincmistra odňaty, že od toho času nikdá jste se po nich ptáti, nadto pak jich nežádati ráčili. A o těch predykantech že také vědomosti míti neráčíte. Na to nám oznámeno, že autoři incubit probatio neprovedli nic, a že panu arciděkanovi na to mysleti bude. Že pak o těch predykantech neráčíte vědomost míti, že jest v tom vaše nepilnost, protož že musí lepší řád nařízen býti. Bylo to také mluveno, že jste při panu mincmistru ráčili o ty klíče vyhledávati, ale i tomu jest odepřeno.

Zatím pak bylo nám přečteno psaní JMCé v německém jazyku, a od JMCé pana hraběte kontent český oznamován, v kterém JMCá

ráčí oznamovati, žebyste nemalý počet tu na Horách Kutnách predykantův zdržovali, a lidé služeb jejich užívati, a hervitujíce tím kontraktem JMCé o hory, je zase k předešlým místům uvésti chtěli: protož že JMCá nařizovati ráčí, aby zvláštní komisí na Hory Kutné nařízena byla, a pro asistencí jich Don Martin (de Huerto) tam se dvěma kompagniemi rejtharův vyslán, a k tomu dvě stě mušketýrův, nicméně též Kolatovský regiment zase v českém království ložírován byl, kteří by takové kněze, i těch, kteří jsou služeb jejich užívali, vyhledali, radu obnovili a katolickými lidmi, byť i od jinud vzati býti měli, osadili, a lepší řád nařídili, a jednoho každého skutečně vytrestali. Za čímž nám oznámeno, že předně tato komise, která se v pátek začíti má, půjde, a potom hned ta druhá také nařízena býti má, abychom vám o tom na koni věděti dali; což my také poslušné činíme, a Vám to v známost uvozujeme. A bylo nám i to připomínáno, že jsme se o to pokusiti směli, a ten devátý artikul Jich Mtem podali, a se jím z poslušnosti vytáhnouti chtěli. Pročež jak nám jej nyní JMt vykládati ráčí, tomu že porozuměti můžeme, a rozuměti jest, že bychom se kam jinám utíkati chtěli, ale to že by nám k horšímu sloužiti chtělo, chce se tu velikých věcí dotýkati; protož potřebí jest, tu věc dobře uvážiti, a neprodleně JMCé dostatečnou úmluvu učiniti. Nicméně s odvodem k té komisi se hotoviti, a mohla-li by od pana prezidenta nějaká zpráva vyžádána býti, že jste nikdá od JMti těch klíčů žádati neráčili, a proti tomu se též opatrovati strany toho kněžstva, nebo ty artikule se vždycky vystavují. S tím pán Bůh s námi zůstávati, a sám Vám pomocníkem býti račiž. My pak Vaše Mti žádáme, poněvadž zde zůstáváme, a nemálo se nám vystáti dostalo, že jiné osoby sem vypraviti a nás domu, abychom také své věci opatřiti mohli, povolati ráčili.

Datum na Malé Straně měst Pražských v pondělí po sv. Martině (17. listopadu) léta 1625."

XLVII. Vojsko opětně co pokuta za nepřistupování k náboženství římskokatolickému do Hory vloženo.

Nebylo tedy jináče, nežli že po obdržení takovéto smutné zprávy, a také za tou příčinou, že již vojsko na exekucí do města vloženo bylo, šepmistři za nutné uznali obci celé to v známost uvésti, a s ní se o to, čeho by dále činěno býti mělo, se poraditi; ale schůzi takovou něchtěl jim císařský rychtář povoliti, k úsilovnému naléhání bylo jedině přivoleno k tomu, aby toliko šedesáte obecních starších povoláno bylo, s kterými čeho zapotřebí projednáno býti může; což když dne 11. prosince se stalo, bylo jim v známost uvedeno, kterak pánům z předních míst zpráva se činí, že JMCá na místo a konec v tom se resolvírovati ráčil, aby netoliko všecko království toto, a lidé v něm usedlí všelikého stavu a řádu, ale i také město toto horní se všemi sousedy a obyvateli v něm strany náboženství katolického se JMCé acomendirovali, za kteroužto také příčinou, mimo jiné, aby sousedé a obyvatelé zdejší nebudou-li chtíti dobrovolně, k tomu přísnějším spůsobem přivedeni byli, jest sem jistý počet lidu vojanského ložírován, a ještě korneta rejtharův Don Martina přitáhnouti chtěla, ale na veliké toho od některých vzácných pánův přátel přimlouvání, zpátkem obrácena jest. Avšak dobré zdání a persvaci se činí, nechceme-li k tomu přijíti, aby sem zase posláni byli, a lid přísným spůsobem, by i všecka obec tato na zkázu a ruinu, i hory přijíti měly, k tomu přivozováni byli, abychom v tom ten prostředek zachovali, mimo který na světě v tak těžké a na prosto nevyhnutelné potřebě lepšího býti nemůže, a při komoře se ohlásili, aby nám jistý termín k rozmýšlení propůjčen, a lid vyučován a informírován byl, k čemuž také JMCé pan rychtář s radou a dobrým zdáním JMti pana presidenta komory království českého radí, s tím při tom doložením, aby to tím dřívěji se stalo, poněvadž dokuď čas, — dotuď život, sice jinak, nestane-li se toho že k této exekuci, přistoupeno bude; protož abychom chceme-li sobě život, manželky a dítky své zachovati, nesmíme v takové nevyhnutelné potřebě dobrou radou tou

pohrdati: sice chtěli bychom teprv potom toho učiniti, bude již pozdě. A jak se takové ohlášení stane, že hned třetího dne i tito vojáci odtuď vyzdviženi a jinám obráceni býti mají, pak všech těchto obtížností zbaveni budeme, o čemž také vyslaní do měst Pražských v jednom i druhém psaní svém obšírněji piší. Protož také včerejšího dne páni s staršími obecními, osmisoudci a jistými osobami z prostředku jich jsou u přítomnosti císařského pana rychtáře promlouvali a na tom se snesli: poněvadž se taková veliká těžkost na obec tuto valí, a na to tůze nastupuje, aby se páni, chtějí-li se k JMCé akomondýrovati, neprodleně rozhodli, ano toho již dáleji odloženo býti nemůže; a kdybychom řekli, že toho učiniti nemožno, tu že by JMCá těžce uražen býti ráčil, a tu by hned k přinutkání přísnými prostředky skrze lid vojanský přikročeno býti muselo, a obec snad na mizinu a zkázu přivedena byla. Protož k tomu prostředek ten obrán, aby při komoře ohlášení se stalo co se té komisí, která sem na Hory Kutné vypravena býti má, že ji páni se vší obcí poslušně přijíti, a ji všelijakou přízeň a lásku i šetrnost prokázati chtějí. Strany pak náboženství katolického, poněvadž, kdyby skrze přinucování lidu vojanského to se díti mělo, obyvatelé, kteří na hory nakládají, jako i také lid horní pracovitý by se jinám obrátiti a rozprchnouti chtěl, a tudy hory ku pádu by přišly; protož aby se k JMCé přimluviti ráčili, aby v tom jiný mírnější spůsob zachován byl, skrze který by pomalu netoliko lid obecný a pracovitý vyzýskán, ale také i hory zachovány byly obrán a nám termín na rozmýšlení do šesti měsíců propůjčen byl.“ —

Vyslechnouce přítomní přednešení to, nechtěli se k nějakému usnešení rozhodnouti, omlouvajíce se tím, že tu nejpřednějších osob z nich přítomno není, a jím že toliko přísluší u věcech horních a obecních se raditi a pomáhati; však když na ně naleháno bylo, ohlásili, že proti tomu usnešení panskému ničeho namítati nemohou; aby tedy při tom, na čem se snesli také zůstalo: neboť věděli dobře, že odpor žádný nic by neprospíval, a zlo ještě zhoršil.

Dle usnešení toho byla tedy ještě jednou k JMCé nejponíženější prosba sepsána, v nížto všemi možnými důvody svou ne-

vinost ve všem tom, co se jím za vinu klade, dokazují, a o osvobození od vojska do města vloženého prosejí, k nížto též úředníci horní a mincovní podobnou prosbu připojili, a se žádostmi těmi byly některé přední osoby do Vídně odeslány, které však ze dne 19. prosince 1625 Kutnohorským z Vídně píší, že petice ty sice odevzdaly, ale odpovědi posaváde očekávají, však ale že jím páni sekretáři JMCé pravili, že by to žádné platnosti nemělo. Však ale předc nebylo odeslání prosby té tak zhola neplatno, neboť došel Kutnohorských tento přípis:

„Slovútným šepmistrům a konšelům na Horách Kutnách.

Jaké jste nám psaní minulých dnův v úterý po sv. Tomáši léta přítomného učinili, oznamujíce, co za obtížnost a protimyslnost od lidu vojanského u vás v městě Hoře Kutné ložírovaného snášeti a trpěti, i také jak velké outraty a náklady na týž lid vojanský každodenně se všemi spolusousedy vašími činiti musíte, nad to všecko že ještě větší počet lidu vojanského, který k vám z poručení nejvyššího pana Pregnera přitáhnouti má, očekáváte, k tomu též že i samého pana nejvyššího s padesáti osobami u vás kvartýrovaného míti budete, a čeho tu dáleji při nás vyhledáváte, tomu všemu vyrozuměli jsme. I ačkoliv bychom s vámi v těch těžkostech a obtížnostech slušně útrpnost míti měli, i také vás před větší zkázou a záhubou vaší chrániti a zastoupiti rádi chtěli, ale považujíce tak časté upřímné a právě otcovské jak ode mne JMCé komory české prezidenta nyní i před dávnými časy, tak i od jiných vzácných osob k vám činěné napomínání, abyste vedle milostivé a konečné JMCé vůle, která nikoliv změněna nebude, k pravému a jednospasitelnému katolickému náboženství přistoupili, a vědouce, že již tak nyní všecka jiná města takovou JMCé vůli naplnily, pravou katolickou víru přijaly, a vy toliko toho učiniti odporni byli a v tom sobě tak mnoho na vašich samých zatvrzelých a urputných hlavách zakládali, však jste to všecko málo sobě takových upřímných a otcovských napomínání vážíce a mnohé vám dávané výstrahy v žert obracejíce, učiniti pominuli, a k ničemu sobě raditi dáti nechtěli. A tak pro takovou neustupnost a tvrdošijnost vaši

nevíme, kterak bychom vás tu v čem nejmenším politovati, anebo se ujíti měli; nýbrž jestliže ještě dáleji v takové neposlušnosti a zatvrzelosti zůstávati, a raději se bludných učení, nežli pravého náboženství přidržovati budete, tedy i nám samým k dálšímu vás trestání a obtěžování nemalou příčinu dáte. Nicméně ještě vždy té naděje k Vám jsme, a v tom vás již na konec napomínáme, že sobě raději časně usmyslíte, boží a JMCé vůli naplníte, a k pravému jednospasitelnému náboženství katolickému s ochotností přistoupíte. Jakož pak abyste naše upřimné a právě otcovské o spasení vašich duší péčování opravdově poznali, za tou samou příčinou lidi učené a pobožné Patres Societatis Jesu, kteří vás k takovému náboženství katolickému vésti a vyučovati budou, jsme vyžádali, a je do města Hory Kutné vypravili. Protož hleďte se k ním šetrně chovati, do chrámu Páně každodenně přicházeti, slovo boží s pilností slyšeti a také lid obecný k takové pobožnosti a k přicházení k službám božím skutečně přidržeti. A když potomně poznáme, že to vše k srdci vašemu připustíte, pobožnost milovati budete, a náboženství katolické přijmete, neopomineme se vás opravdově ujíti, a vám ze všech takových nouzí a obtížností skutečně a rychle spomoci.

Datum na Brandýse dne 30. Decembris 1625.

JMCé prezident a rady zřízené komory
v království Českém.

Tím ač se ulevení žádného pro tu dobu nestalo, bylo utrpení Hory Kutné roku toho uzavřeno, ale né ukončeno, neboť jím tu poukázáno co je očekává.

1626.

XLVIII. Jezuité do Hory Kutné uvedeni.

V den novoroční roku 1626 byli Jezuité do Hory Kutné uvedeni, jak předpověděno bylo, k účeli tomu, aby Kutnohorských k náboženství římskokatolickému vedli a jich v něm vyučovali; jakž mohlo

tedy jináče býti, nežli že jich mlčky a bez reptání veřejného přijmuli, o čemž v knihách městských ničeho poznamenáno není.*).

Bylit to nejprvé tři, a sice: P. Jan Dekazat za rektora koleje do Hory Kutné ustanovený, P. Drahovský a Frater Martin.

Jaká cesta jím k pohodlnému se usazení v Hoře Kutné připravována byla, seznali jsme již z vypravovaného a vysvítá také z toho, že hrabě Václav Heralt Liebsteinský z Kolovrat již hned roku 1623 úmluvu byl učinil toho spůsobu, že když kolej jezuitská v Hoře Kutné zřízena bude, on statek svůj Žížov s vesnicemi Mitrovem a Malejovicemi k tomu postoupí. Čeho jím ze statků pozemských dříve městu Hoře Kutné náležejících pak zajmutých císařem Ferdinandem II. postoupeno a darováno bylo, o tom již bylo dříve vypravováno.**)

Po svém příchodu ujali se nejprvé chrámu sv. Barbory, který bez všelikého se dotazování aneb nějakého ujednávání podmínek z právomocnosti města Hory Kutné vzat a Jezuitům se vším co

*) Mikuláš Dačický v poslední rok žití svého ve svých „Pamětech“ o jich příchodu a dálším si počínání takto vypravuje: „Nepřestávalo se od strany římského religionu o to usilovati, aby kostel veliký Svatobarborský na Horách Kutnách Jezuity osazen byl; i konalo se to ve čtvrtek den začetí léta tohoto šestnáctistého dvatcátého šestého, a jest jím ten kostel i se školou skrze k tomu nařízené postoupen, a v jich moc a správu uveden, při čemž jeden prapor knechtův vojenských (jenž tu na Horách Kutnách položeni byli a zůstávali) nařízeni byli s bubnováním troubením a z muškétův střílením po vojensku etc. Jak to dáleji stálé a trvanlivé bude, to v moci boží! Při kterémžto uvozování těch Jezuitův mluveno jest k Horníkům přítomným, že jím to JMCá darovati ráčí léta nového, ale není z toho bezděčného daru od nich poděkováno.

Potomně tíž Jezuité v témž kostele některá epitephia na památku dobrých lidí mrtvých krásně udělaná zjinačili a znamení a imagines a titule týchž lidí zrušivše, na to místo své smysly (kousek další v rukopise zalepen) nálezy a poznamenání dali; a týmž spůsobem konalo se v kostelích evangelických na potupu téhož religionu. A imagines kněží evangelických vyvrci dali.

Ve středu po památce svatých Tří králů nařízením od vrchnosti pobrány jsou tu na Horách Kutnách některým sousedům a vyhledány knihy jich evangelického učení, jež strana odporná kacířské nazývají a naříkají.“ —

**) Viz o tom v mém spise: „Průvodce po Hoře Kutné“ a okolí str. 127.

k němu náleželo, v majetek dán byl, v jehož blízkosti se také byli usadili, a hnedle na to dne 21. ledna u přítomnosti primatora Radslava Hlavsy z Liboslavě a šepmistrův Adama Domažlického, Jana Knaura a Karla Šmilaura ze Šmilova vyzdvihli v radnici chované chrámu svatobarborskému náležející chrámové poklady.

Aby však Kutnohorští věděli, jak se nyní chovati a čeho zachovávati mají, byla dne 30. ledna na poručení císařského rychtáře obec do radního domu svolána, za příčinou přeslechnutí poručení přestoupení k náboženství katolickému; a pro dosažení většího dojmu když obec shromážděna byla o hodině šestnácté na celém orloji,*) přinesl posel komorní do plné rady poručení JMCé jehož datum v městě Vídni v sobotu po památce sv. Fabiana a Šebestiana (23. ledna) 1626 a též druhé poručení z komory české téhož dne vydaného, kteréž oboje přítomným slavnostným spůsobem přečteny byli, a sice nejprvé poručení JMCé tohoto znění:

„Poctivým šepmistrům a konšelům i vší obci na Horách Kutnách věrným naším milým!

Ferdinand druhý z boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše, uherský a český král.

Poctiví věrní naši milí! Věděti vám milostivě dáváme, že od času šťastného kralování našeho vždycky se o to horlivě starati, a na ty cesty a prostředky mysliti ráčíme, kterak bychom všecky obyvatele a podané naše v dědičném království našem českém k víře svaté římsko-katolické všeobecné přivédsti, a tudy dušem jich věčného blahoslavenství získati moci ráčili.

Jakož jsme pak za tou příčinou všecky predikanty, jakožto rozsívače všech kacířských a sektářských bludů z téhož království našeho českého, tak aby naše pobožné a Pánu Bohu milé předsevzetí tím dřívěji a snažněji v skutek uvedeno býti mohlo, vypověditi dali.

I docházejí nás toho jisté zprávy, kterak byste vy společně a rozdílně kněží a správce vám od arcibiskupa pražského vystavené

*) Dle našeho počítání času asi v devět hodin ráno.

v ničemž slyšeti a jich poslouchati se spečovali, nýbrž při svých bludech kacířských urputně trvali, a tudy jiným městům našim velmi zlý a daleko patřící příklad na sobě dávali, čehož Nám do vás přichází s podivením, že se proti takové vůli a otcovské péči naší o vás na odpor postavujete.

Pročež Vám dostatečně poroučeti ráčíme, abyste, zanechajíce všech bludův kacířských a sektářských, správce duchovní, vám od téhož arcibiskupa, jakž dotčeno, vystavené, slyšeti, od nich se vyučovati dáti, pilně na kázání a k jiným službám božím dle vyměření církve svaté katolické choditi hleděli, tak abyste spolu s námi věčného spasení duší vašich dojíti mohli. Na tom jistou a milostivou vůli Naši císařskou a královskou vyplníte.

Dán v městě Našem Vídni, v sobotu po památce svatých Fabiana a Šebestiana mučedníků božích léta 1626 a království našich římského sedmého, uherského osmého a českého devátého."

Ferdinand v/r. Ad mand. S. C. Maj. pp.
Alois Nostic.

Druhý přípis pak zněl:

JMCé rychtáři v městě Hoře Kutné Janovi z Tulechova, příteli našemu milému.

JMCé prezident a rady zřízené komory v království českém.

„I máme toho jistou zprávu, že by až posavád v městě Hoře Kutné velmi málo osob netoliko z obecního lidu, ale i z rady k náboženství katolickému přistoupiti, nýbrž vždy předce ve své urputnosti a tvrdošíjnosti takměř všickni zůstávali, a od bludův přestati nechtěli, ježto na onen čas dříveji, nežli jim lid vojenský do města položen byl, nic jiného při nás nevyhledávaly, jedině církevní správce, kteří by příkladný život vedli, mezi tím, aby na ně kvapeno nebylo, a jim nejdéle do Hromnic lhůta dána byla, tak aby se v tom čase řádům církevním vyučiti, a u věcech spasení duší jich se dotýkajících informírovati mohli. — A poněvadž ten čas a termín již před rukama jest, a při týchž Hornicích velmi špatná poslušnost a polepšení

se spatřuje, nemoha jím dáleji v tom folkovati, a milostivou JMCé a právě otcovskou intencí, ku kteréž se již mnohá jiná města, jako Chomútov, Klatovy, Hradec, Tábor, Louny, Rokycany podaně akomondýrovala, zlehčovati, a tudy jiným zlý příklad dávati, dopouštěti, musíme k jiným přísnějším a jím nepříjemným prostředkům přikročiti, a jejich nepoddanost, neposlušnost a tvrdošíjnost s připomenutím jím toho, čeho jsou se tak v čas minulé rebelie proti JMCé jakožto králi a pánu svému dočinili, pro kteréžto jejich provinění mnozí netoliko statky svými propadnouti ale i na hrdlech trestání býti měli, opravdově strestati. Pročež vám jménem a na místě JMCé krále a pána nás všech nejmilostivějšího poroučíme, abyste ihned na druhý den po dodání vám tohoto psaní, jak obec, tak i radu na rathouz obeslali, jím to psaní přečísti dali, a od jednoho každého, obzvláště kteří budou chtíti k náboženství katolickému přestoupiti neb né, vyrozuměli, žádnému dálšímu času k rozmýšlení, neb to toliko jich škodlivý foch a patrný plášť rebelského neposlušenství jest, nedávali, nýbrž je na konec jednoho každého mínění, jak buďto ano neb ne říkati budou, vyslyšeli, těm, kteří sobě náboženství katolické oblíbí, a že k němu přistoupí, ihned připovědí, lid vojanský z domů jejich vyzdvihli, a bludařům neposlušným a rebelům ještě podle zasloužení jich nepokutovaným, co jich v brzkých dnech, když toliko nejprvé od vás poznamenání jmen jejich odesláno bude, zajisto potkati má, zatím do domů kvartýrovali, a nám takové poznamenání těch bludařův a rebelův neposlušných a tvrdošijných odeslati nepominuli. A poněvadž ještě do města Hory Kutné tři praporce lidu pěšího a tři kompanie rejtharstva přitáhnouti má, pro týž lid vojanský náležité také kvartýry u týchž tvrdošijných bludařův opatřiti a vykázati nařídili. Vědouce o tom, že na tom milostivá a konečná vůle JMCé naplněna bude.

Dán na hradě Pražském 23. dne Januari 1626."

Z toho patrně vysvítá, v jak těžké obžalobě Kutnohorští ještě stáli, a jen proto tolika pronásledování, tolika útrap a svízelů snášeti museli, že u víře té, v které zrozeni a vychováni byli, pevně stáli, neboť to jediné se jím stále za vinu klade; a také z roz-

kazů a vyhrůžek těch patrno, z které strany na jich pokoření, potrestání, jakož i na víru katolickou obrácení nátlak činěn byl a jakých prostředků k tomu užíváno bylo.*)

IXL. Obrana Kutnohorských proti činěnému na ně udávání.

Nelze nám říci, jak dalece rozkaz prezidenta a rad komory české prováděn a uposlechnut byl, ze zaznamenání Dačického toliko vidíme, že se již mnozí z obyvatelův, statkův svých opouštějíce z města stěhovali, a také toho poznati můžeme ze suplikací, jižto šepmistři a rada v následku toho v tomto znění císaři odeslali:

*) Mikuláš Dačický takto o tom zaznamenal: „Roku 1626 v pátek 30. Januari všecka obec městská na rathouz jsou povoláni, a tu jím vůbec čteno a nařízeno, kdoby chtěl nebo nechtěl k náboženství římskému poznamenávati dáti, nad čímž mnozí bolest měli (dva řádky tu k nepřečtení přetrhány). A tak hned potom některé osoby z konšelův velké rady jsou do Prahy citováni, a když se postavili, jsou nařízením vrchnosti arestováni, aby z hospody, kdež vtrhli, nevycházeli do dálšího nařízení s hroznými pohrůžkami, nebudouli se vší obcí jich k římskému náboženství přistoupiti chtíti. Z těch příčin schylovalo se dokonce těch hor opuštění, a také nebylo již čím dáleji nakládati, a lid vojanský v Hoře Kutné až posavád zůstávající, nepřestávali tu obec hubiti a šacovati, a z té pastvy se jím nechtělo.

Za příčinou příze psaných těžkostí a dalších pohrůžek nebezpečenství a nařízení, co a jak se v jiných městech nad evangelickými páše a provozuje, někteří sousedé na Horách Kutnách preč od všeho s manželkami a dětmi ujížděli a se odebírali. A Mikuláš Vodňanský (z Cazarova), jenž předešle prvním konšelem městským býval, jest do vězení šatlavního na pouta dán; vinna jemu se dávala, žeby nemálo peněz k záduší kostela Barborského pozůstal, což nadepsaní mniši Jezuité míti chtěli. Tu moc a právo sobě hejtman vojenské pěchoty řečený jakýs špatný Němeček, Rakušan Vespasian z Inšpruku, jenž tu s nimi v městě Hoře Kutné zůstával, a šacováním té obce peněz nabýval, a vartu osadivše provozoval, a žádnému z města bez dovolení svého vyjížděti nedopouštěl. Šepmistři a konšelé jako ničímž byli. Tak ta obec, před lety slavná již na nejvýše zlehčena a v potupě zůstávala.“

„Nejjasnější a nejnepřemožitelnější císaři, králi a pane, pane náš nejmilostivější, od Pána Boha všemohoucího VCMti zdraví za mnohá prodloužená léta výborného, císařování a kralování šťastného, i nad nepřáteli vítězství slavného ve vší ponížené poddanosti věrně a upřímně vinšujeme.

Milostivé VCMti poručení v příčině náboženství, jak bychom se při tom chovati měli, pod datum v městě Vídni v sobotu po památce sv. Fabiana a Šebestiana mučedníků božích léta přítomného jsme 30 Januari přijali, a jemu, nač by se vztahovalo v nejponíženější poddanosti poslušně vyrozuměli. A předně VCMti králi a pánu svému nejmilostivějšímu, že nás v témž milostivém poručení za své věrné poddané poznávati, a podle toho o nás a spasení duší našich tak milostivě a otcovsky pečovati ráčíte, v nejhlubší pokoře děkujeme, nejsouce na jiném nežli do vynaložení života a statkův svých věrnou a stálou poddanost VCMti ustavičně prokazovati. Dále pak VCMt poníženě žádáme, že o nás toho, abychom v nějakých kacířských bludech zůstávati měli, a kněží a správcův nám od Jeho Milosti knížecí pana arcibiskupa pražského vystavených v ničemž slyšeti a jich poslouchati se spečovali, smýšleti a toho k srdci VCMti připustiti neráčíte. Nebo to VCMti v pravdě oznámiti můžeme, že podle VCMti i my také nejvíce o to, jak bychom skrze vyučování ze slova božího pravé známosti Pána Boha a spasení svých milých duší nabýti, a podle toho pobožně na tomto světě živi jsouce, Pánu Bohu líbezně sloužiti, a VCMti jakožto nejvyšší vrchnosti sobě předložené v pravé podanosti s vynaložením života a statečkův svých zůstávati, a z toho Pánu Bohu a VCMti před trůnem božím při posledním veřejném soudu živých i mrtvých odpovídati mohli, pečujeme; a přicházejíce do chrámu Páně, správcův církevních nám od JMti knížecí pana arcibiskupa pražského vystavených, v učení a kázání slova božího pilně posloucháme, i také v čem spasitelném nás vyučují, k sobě přijímati a zachovati se vynasnažujeme, co se teď obzvláštně, jak páni „Patres Societatis Jesu“ sem na Hory Kutné do kostela sv. panny Barbory z milostivého VCMti poručení uvedeni jsou u velikém počtu lidu obecního se děje, a na další

časy před dotčené poručení VCMti na pilném pozoru a v paměti každého času míti chceme. Pročež VCMt ve vší poníženosti prosíme, že tuto šetrnou omluvu naši a věrnou poddanost milostivě přijíti, naším milostivým králem a pánem zůstávati, a mimo povlovné slova božího vyučování dřív nabytí z daru božího poznání k nám nějakými příkrými prostředky přikročovati nedopouštěti, ten pak praporec lidu vojanského pěšího z regimentu Prenarovského, který posaváde zde již celých osm neděl zůstává, a ani díl jeho na milostivé VCMti poručení vyzdvižen není, a ten my mimo půlměsíční plat z kontribucí kraje čáslavského na něj vycházející, nicméně jídlem a pitím oupravně podle vůle jich na svůj vlastní náklad vychovávati, a k tomu na oficíry každého týhodne do 85 kusův širokých tolarův mezi sebou sbírati, a jiných mnohých těžkostí a nepříležitostí zakoušeti musíme, a skrze to při tom těžkém a velkém nákladu celého handle horního, který jsme na sebe a chudou tuto obec k milostivému VCMti zalíbení, a dokázání k VCMti věrné a pravé poddanosti vedle jistého kontraktu milostivě od VCMti ratifikovaného takměř nad možnost svou, těšíce se milostem v něm nám od VCMti milostivě povoleným, přijali, též pavuňk obecní starého Kaňku i jiných kverkův vlastním hned při počátku veliký hydruňk a překážku, nemohouce nikterakž tomu všemu zadosti činiti, a mnozí své doly a vorty tou samou příčinou opouštěti musejíce, trpíme, odsud vyzvednouti milostivě nařídití a poručiti ráčíte.

A s tím se k VCMti v milostivou a otcovskou ochranu poroučejíce VCMti se na všem dobře a štastně míti vinšujeme.

Datum na Horách Kutnách v sobotu památky obrácení sv. Pavla na víru křesťanskou (25. ledna) léta Páně 1626.

Věrní a poslušní poddaní

šepmistři a rada i celá obec na Horách Kutnách."

L. Nařízení o tom, jak se Kutnohorští při příchodu Jezuitů chovati mají.

Ač toto prohlášení co úplné odevzdání a podrobení se ohledně všeobecného přistoupení k náboženství římskokatolickému považovati by se mohlo, tak předc to co se ještě dále provádělo, nás o zcela jiném přesvědčovati musí: a tu jináče domýšleti se nedá, nežli že proti Kutnohorským z rozličných stran sočeno býti muselo, neboť žádného prostředku se neopomenulo, který by tu k převrácení jich použit nebyl býval. Nedosti bylo na tom, že veškeří dřívější kněži utraquističtí z města již vypuzeni a vypovězeni byli, že Kutnohorským i společné schůze k pospolnému se modlení v domích zakázány byly, došlo již i na knihy náboženské, neboť hnedle po novém roce došlo císařského rychtáře Jana z Tulechova toto nařízení: „Docházejí nás jisté zprávy, kterak v městě Hoře Kutné mnoho rozličných knih kacířských lidu obecnému ku poznání pravého a spasitelného náboženství katolického římského cestu zamezujících, mezi kterými jedna velice rouhavá, a jedu kacířského plná, jenž kniha o „Ancikristu“ sluje, u mnohých osob se nachází, čehož nám nikoliv přehlížeti a trpěti nesluší. Protož, aby takovému zlému časně vkročeno, a z toho následující neřád přetržen býti mohl, jménem a na místě JCMti krále a pána nám všem nejmilostivějšího vám o tom dostatečně poroučíme, abyste, přijmouc k sobě dvě anebo více osob k tomu spůsobných a katolických, k tomu kvardy soldatův, všech obyvatelův téhož města Hory Kutné, žádného ovšem nevymíňujíc, jednoho každého obzvláštně knihy všelijaké přehlédli a kterékoli kacířské, buďto bible, postily, kancionaly, pak pikhardské žalmy, aneb jaké koliv těm podobné nalezeny budou, ty všecky na rathouz nositi dali, a je Patres Socieatis Jesu, kteří v témž městě zůstávají, odvedly. — Pak-li by se který spolusoused váš, neb kdokoliv jiný v tom neupřímně zachoval, a před vámi všech a všelijakých knih svých neukázal, a vám by o tom, že víceji kněh má, povědomo, aneb něco v tom podezřelého bylo, ten každý ať obzvláštní přísahou od vás jemu vynalezenou, že jest takových kněh u sebe neměl,

nemá, a nikdež jich neskryl, ani žádnému schovati nedal, a že o nich, ani o více jich žádné vědomosti nemá, toho se osvědčil. Nicméně, pokudž by pak vždy ještě kdo i mimo to jakýmkoliv spůsobem a prostředkem postížen byl, a že více knih takových zapovězených mimo vykázané má, na něm se shledalo a vynašlo, toho a takového každého nám na kancelář JMCé českou (kdež jeho neprominutelná, jiným ku příkladu a výstraze, pokuta skutečná následovati bude) zejména poznamenaného přednésti neopominete a o vyřízení svém jistou relací nám na kancelář JMCé neprodleně učiníte. Vědouce, že na tom milostivou vůli JMCé vyplníte.

Datum na hradě Pražském 5. Januari léta 1626.

Nejvyšší úředníci a soudcové zemští JMCé, místodržící v království českém tejné i jiné rady a komorníci.*)

Nelze ani dost málo pochybovati, že rozkazu toho úplně uposlechnuto bylo; že však nedělo se vše rychle dle přání, o tom nás přesvědčuje list, jejžto byl nejvyšší mincmistr a spolu prezident komory království českého Kutnohorským byl zaslal tohoto znění:

„Slovutní páni šepmistři! Přátelé mně zvláště milí!

Zdraví od Pána Boha a jiné všecko dobré vinšuji vám věrně rád.

Schválně vám toto psaní činím a v známost uvozuji, že jsem toho celého úmyslu dá pán Bůh v tuto středu nejprv příští konečně na statek svůj Pečky přijeti. Protož že ve čtvrtek ráno všecken úřad ke mně se tam najíti dáte, a tu co vám dále ode mne jménem JMCé se přednášeti bude, budete mocí jeden každý doslejchati. A poněvadž pak, majíce sobě již nejednou, než mnohokráte, jak od osoby mé, tak i celé komory jménem JMCé přátelské psaní učiněná a otcovská napomenutí, aby jeden každý k náboženství katolickému, jsouce v tom jistá a milostivá vůle JMCé, krále a pána nás všech nejmilostivějšího, přistoupil. I že pak až posavád na tak častá a otcovská napomenutí nic dbáti nechcete, nýbrž v vaši veliké zarputilosti proti jiným mnohým městům zůstávate, a jako sobě to vše za hřbet pokládáte, což jest mi zajisté s nemalým nežli velikým

*) Téhož smyslu nařízení vydáno též ještě ze dne 21. března 1626.

podivením do osob vašich. — Proto vás ještě tímto psaním mým přátelsky a otcovsky napomínám, abyste se hleděli zdravě rozmysliti, a míníte-li dobrovolně k témuž náboženství katolickému, a né nějak jako osli k tomu donucovati, přistoupiti, v čemž že mně na konec dá pán Bůh při šťastném mém na statek můj Pečky příjezdu, odpovědí svou zpraviti nepominete; jakož pak i jiná mnohá města k témuž náboženství katolickému, jako Kolín, Nymburk a Český Brod též i v jiných městech jsou přistoupili. Sice, nestane-li se toho od vás, v tom se vám ohlašuji, že za mnou má ještě něco lidu vojanského táhnouti, a k vám do města vašeho, a zvláště tu, kde největší odpůrci náboženství katolického jsou, ložírovati. Co pak z toho vám dále následovati a čeho zakoušeti jeden každý moci bude, tehdy ať na nás žádného jiného pro jeho velikou rozpustilost, nežli sám na sebe naříká. Čehož jsem vás pro zpravení a rozmyslení v té věci, co míníte činiti a nebo né, tejna činiti nechtěl.

Datum na hradě Pražském v pátek 30. Januari léta 1626.

Vilém z Vřesovic a z Doubravské Hory,
na Bělé, Nekmíři, Podmoklí, Pečkách,
Nebovidech a Mokropsích, JMCé římského
rada, prezident komory království českého,
a nejvyšší mincmistr v království českém."

Co by bylo bývalo mezi na Pečky povolanými a nejvyšším mincmistrem rokováno a vyjednáváno bývalo, o tom se ničeho zaznamenáno nenalezá; že však přijmutí jejich ani laskavé nebylo, aniž rokování to s žádoucím výsledkem se potkalo, dá se souditi z toho, že všechny prosby a ucházení se Kutnohorských, aby té obtížné exekuce vojenské sproštěni byli, marné bylo, neboť jich brzy po jednání tom došel přípis, který o tom svědčí, že k prosbám jejich slechu dopřáno není, a že oni stále jen za tvrdošijné a vzdorovité ke všem daným rozkazům považováni byli; neboť se jím píše:

„Šepmistrům a konšelům na Horách Kutnách.

Co se vyzdvižení soldatův dotýče, daremně nás v té věci proti nejednomu jménem a na místě JMCé pána nás všech nejmilostivějšího otcovskému napomenutí, abyste sobě usmyslili, a s Jeho Mtí se

v náboženství, opustivše ty bludy, v kterýchžto až posaváde trváte srovnali, a k jedné spasitelné víře římské katolické přistoupili, zaneprázdňujete. Pročež ještě jednou tým jménem JMCé otcovsky vás napomínáme, abyste tu tvrdošijnost vaši od sebe odvrhli, a již k jmenovanému náboženství katolickému, nechajíc všech odkladův na straně, neprodleně přistoupili. Nebo, pokuď od vás učiněno nebude, žádným spůsobem lid vojanský od vás z města vyzdvižen nebude, nýbrž ještě ho v brzkých dnech víceji k vám kvartýrováno bude. A tak budete věděti čím se zpraviti.

Dán na hradě Pražském dne 16. Februari 1626.

JMCé prezident a rady zřízené komory
království Českého."

Nebylo však na tom dosti, že Kutnohorským neustále písemních rozkazů, předpisů a nařízení zasýláno bylo, byli též před úřady osobně předvoláváni. Víme, že před krátkou dobou posláni byli před nejvyššího mincmistra co presidenta kr. komory české, a již zase nařízením daným dne 20. února 1626 pro jisté důležité příčiny povoláni jsou do Prahy prýmas Jan Šreiter z Šreitentalu, prokurator Sigmund Kozel z Reizntalu a ještě dvě osoby z rady přednější s tím rozkazem, aby hned po dodání toho listu, nedadouce sobě ničím, krom moci boží, překážeti, a najisto první středu v postě raním jitrem na komoře české se postavili a tu dálšího nařízení očekávali.

S jakou bedlivostí každý krok Kutnohorských pozorován a udáván býti musel, svědčí ta okolnost, že sotva osoby do Prahy předvolány byly a se na cestu vypravily, došel již šepmistrův zase tento rozkaz:

„Máme toho jistou zprávu, kterak že jsou některé osoby z obyvatelův a spolusousedův vaších pryč od živností a statečkův svých sběhli, a k ním se zase nenavracují. Protož jménem a na místě JMCé krále a pána našeho nejmilostivějšího vám o tom poroučíme, abyste týmž všem osobám od úřadu psaní potřebné učinili a jich napomenuli, aby se v určitém čase, kterýž se jím v té příčině uložiti má, zase k živnostem a statečkům svým navrátili. Pak-li

že by se to od nich nestalo, tedy i hned po vyjítí toho času statky jich k ruce JMCé konfiskovati hleděli. Vědouce, že na tom nejmilostivější vůli JMCé vyplníte.

Dán na hradě Pražském dne 28. Februari 1626.

Nejvyšší úředníci a soudcové zemští JMCé,
místodržící v království Českém."

Jak se osobám do Prahy povolaným a také tam se dostavivším vedlo, seznali jsme již částečně ze zaznamenání Mikuláše Dačického, poznáme však ještě lépe z listu císařskému rychtáři Janu z Tulechova zaslaného, kdež se mu píše:

„Věděti vám dáváme, že ty čtyry osoby konšelské z města Hory Kutné, kteří zde na hradě Pražském, nechtíce vedle milostivé JMCé vůle k pravému náboženství přistoupiti, v arestu zůstávaly, zase z téhož arestu na jistý způsob propuštěny jsou a k vám do města Hory Kutné se navrátiti mají. Protož vám jménem a na místě JMCé pána nás všech nejmilostivějšího poroučíme, abyste při navrácení jich jím to dostatečně a skutečně předložili, pokuď oni sobě až do svátkův velikonočních neusmyslí, a k témuž svatému náboženství katolickému nepřistoupí, tedy že potom dáleji v městě a království tomto českém trpěni nebudou, statkové pak a grunty i všecka pozůstalost jejich že k prodeji přijdou, a třetí díl JMCé k ruce obrácen bude; na což vy bedlivý pozor po vyjítí téhož termínu, tak aby nic od vás na škodu JMCé přehlédnuto nebylo, dáte. Vědouce, že na tom nejmilostivější vůli JMCé vyplníte.

Dán na hradě Pražském dne 12. Marti 1626."

LI. Vůdce vojenský, Don Martin Maradas de Huerta do Hory Kutné se svým vojskem odeslán.

Z toho vidno, jakých všemožných donucovacích prostředků se u Kutnohorských používalo, aby jich k víře katolické obrátili, a pro snadnější toho docílení byl pověstný vojevůdce Don Martin de Maradas se svými rejthary do Hory Kutné odeslán, který také v sobotu před Velikonocemi do města přibyl, a tu dle libosti své si počínal.

Jakým břemenem vojsko to v Hoře Kutné ubytované pro veškeré obyvatelstvo bylo, jakých břemen opětně snášeti muselo, poznáme nejlépe z nařízení, které o vydržování vojska toho vydáno bylo na ten čas, pokuď v městě v garnisonu zůstávati bude, a sice:

Kumpanii pana hraběte don Georgi de Maradas, kteráž na Horách Kutnách leží, má vydáváno býti každého týhodne na jednoho každého díl sedm liber masa, a těch dílův jest jedno sto třidceti dva, však proti zaplacení čtyr krejcarů za každou libru. A jestli by více míti chtěli, jsou povinni to koupiti jak se v městě platí, a jak jej jiní všichni obyvatelé kupují.

Jt. Má na těchto sto třidceti a dva díly každého dne 9 liber slámy a 9 liber sena; a to vynese za týden 63 libry sena a 63 liber slámy.

Jestliže by pak befelshabr aneb soldat něco jistého obyvateli k dobrému, tak aby on sám takový raufutr kupoval, akord učinil, aneb smluvil, to aby se s vědomím vrchnosti dálo, jako pana ritmistra, aneb kdo bude v kvartýru komando míti, má to pasírováno býti.

Jt. Poněvadž s Jich Mtmi pány místodržícími také akordýrováno jest, aby za ordinární servítia, aneb služebnosti, jako svíčky, dříví a líhání půl zlatého odvozováno bylo na jednoho každého díl za týden, na místo toho všeho má jím vydáváno býti, tak aby snad befehlshaber a soldati sobě sami líhání, svíček, sůl i také jiné služebnosti, kteréž by mohli vymyšleny býti, opatřovati a spravovati nemusili, a tak v jejich kvartýru docela nic více, vyjmínic maštal a pokoj, pretendirováno aneb žádáno býti nemá.

Jestližeby pak kdo, buď on kdo buď, befehlshaber aneb soldat v nejmenším něčeho od svého hospodáře požádal aneb přijal, ihned jak to vyzvěděno bude, má hospodáři penězi hotovými zaplaceno, přestupník pak přísně ku příkladu jiným trestán býti.

Polouměsíční žold neb plat, chléb a ovsův dílové, poněvadž na Jich Mtí pánův místodržících poručení opatřováno a dáváno bude, každý soldat od své vysoké vrchnosti dostane, a jináče od nižádného toho požadováno býti nemá.

Jt. Sem se od nejvyššího štábu, který posavád v Žatči ležel, třidceti dílův přikládají, kteřížto na jednoho každého jednostejně ze služebnosti, seno, sláma, a proti zaplacení chleba a piva, jako i na jiné díly ve všem odvozovány býti mají. Přes to pak ani mě, ani žádné osobě štabu, mimo maštal a pokoj, v nejmenším nic více přidávati povinost není. Tak já také, jako jiní befehlshabrové na prázdném domě za kvartýr vždycky přestávati budeme.

A toho všeho pro spravení se v tom, tak aby jedenkaždý této kompagnie volnost zachovati věděl a hleděl.

Já jsem to svou vlastní rukou podepsal a svým sekrytem potvrdil.

Stalo se na Horách Kutnách dne 20. dne měsíce dubna
léta Páně 1626.

Maradas de Huerta v/r.*)

A hnedle na to v úterý velikonoční (14. dubna) byla obec svolána, a tu jím u přítomnosti nejvyššího rytmistra Don Martina skrze pana Václava Liebsteinského z Kolovrat ohledně vložené posádky učiněno toto napomenutí: „Tak jakož jest JMCá král a pán náš nejmilostivější skrze kníže Karla z Lichtensteina, mandaty a jiná poručení Jich Mtí pánů místodržících a soudcův zemských deklarýrováni a v úmyslu svém pobožném se jmenovati ráčil, a že po šťastném JMCé vítězství nejvíce a docela toho svatého úmyslu žádostiv býti ráčí, aby v tomto království českém a dědičném mezi stavy a obyvateli a JMti věrnými poddanými láska, svornost a

*) O čemž Mikuláš Dačický takto píše: „V sobotu řečenou bílá, 10. dne měsíce Aprilis dubna (patrně se tu Dačický v udání dne o jeden zmýlil, neboť Bílá sobota připadla roku 1626 na den 11. dubna) ta pěchota vojenská, darmochlebové, trvaje tu v městě Hoře Kutné pořád okolo téhodnův dvatceti, a dostavše se tu hladovití a odpolu nazí, a tu se šacováním obyvatelův a na cizí statky vyžravše a ošativše se, i peněz nabyvše, odešli preč s otevřeným praporem. A hned v týž den a v tu hodinu na místo jich jedna korneta rejtharstva vojenského do města jsou puštěni a po domích rozkvartýrováni, jichž hejtman jakýsi Don Martin, kdo a co Horníkům nepovědomý. Od koho pak to ordinováno bylo, tíž Horníci nevěděli, jen tak jako němí omámeni byli. Avšak ti, jenž byli k římskému náboženství přestoupili, toho vděčni byli a se usmívali s pohrůžkami.

jednota vštípena a vzdělána, a skrze srovnání a přistoupení k víře svaté křesťanské a katolické, a v tom k JMti vrchnosti jich nejvyšší věrnost, upřímnost a poddanost a pravé poslušenství dle zavázání a povinnosti jich skutečně zachována a vykonávána byla, a tak JMt s nimi milostivě spokojen býti, i oni své živnosti vésti mohli, za čímž by také pokoj svatý ve vší říši způsoben, a prolití krve zastaveno bylo, tak že podle toho až posaváde na tom jisté, milostivé a konečné vůle býti a zůstávati, a tomu v tomto království předně s boží vůlí a s JMtí se v jednotě a srovnání u víře svaté katolické srovnávali, a ta aby svůj vzrůst po všem království tomto i křesťanstvu bráti mohla. A tak i o to milostivě pečovati, aby tento JMCé klenot, hory a pavuňk zdržán a zveleben byl, pán Bůh poklady požehnati a rozhojniti, a všickni Horníci a obyvatelé zdejší pod milostivou správou JMti pavováním svým všechněm se zalíbením JCMti s manželkami a dítkami svými se živili, a tudy láska křesťanská se rozmnožovati mohla. Což také jménem JCMti skrze nejvyššího pana mincmistra jisté upomínání úřadu zdejšímu učiněno bylo, aby spravedlnosti lidské vyřizovány a lidem přespolním i domácím jich spravedlnosti udělováno bylo, též také konšelské úřadní osoby na sobě dobrý příklad jiným dávali.

Mezi tím pak že jest nedorozumění mezi nimi a panem arciděkanem vzešlo, k tomu příčina dána a toho žádáno bylo, aby sem lidé učení dáni byli, a od nich vyučování a katechysování ve víře katolické aby se dálo, čehož jsem já sám při uvozování pánů Patres Societati Jesu do kostela sv. Barbory přítomen byl, a vy jste se k tomu přiznali, že jich žádáte, abyste od nich vyučováni byli. A též jsem toho přítomen byl, když od pánův úředníkův a soudcův zemských i JMCé místodržících vám lhůta dána byla nejprvé do Hromnic a na žádost vaši potom do Velikonoci.“

K řeči této učinil ohlášení šepmistr Šreiter z Šreitentalu, že o tom šepmistři a přítomní žádné vědomosti nemají a v té příčině, aby co takového psáno býti mělo, toho že se při kanceláři ničeho nenachází; načež mu odpověděno, že se to od těch osob, které tehdáž v městech pražských byly, státi mohlo.

Načež dále mluveno, že se žádný až posavád k zpovědi nedostavil, a to že JMti velmi nelibé jest, proč se to děje, zvláště že šepmistři podle toho naučení: „Tak svítiž světlo vaše, aby lidé, vidouce dobré skutky vaše, velebili Boha Otce, který jest v nebesích“ vždy říditi mají.

Za tou příčinou jest od JMti tento nejvyšší pan hrabě Don Martin též hrabě ritmistr sem do Hory Kutné s přítomným rejtharstvem vysláni, a oni neráčí toho úmyslu býti, aby při tom, což jim od JMti poručeno a nařízeno jest, nějakou moc neb kvalt týmž lidem jízdným provozovati dopouštěti měli, ale k čemu nařízeni jsou, mírnými prostředky vykonávati a k místu vésti.

Jakož pak v oznámené příčině mne jsou se dožádáti ráčili, abych vám to předložil s napomenutím: poněvadž již obojí termín prošel, a vy, abyste mysl, vůli a rozum svůj s JMCou srovnali, v čemž Vás páni Patres budou reformírovati a ukazovati, budete se moci s nimi srovnati, a od nich naučení přijímati. A když to učení a to napomenutí k srdcím pustíte a s vůlí boží a JMCé, kteráž jednotu víry a lásky chce míti, též pány soudci zemskými také vaši srovnáte, víru katolickou přijmete, pán Bůh těmto horám i vašim živnůstkám požehnání dáti a je rozhojniti ráčí, a JMCá jakožto křesťanská vrchnost v tom milostivé zalíbení míti a nad vámi milostivou a ochrannou ruku držeti ráčí. — Nebo kdybyste jaká gravamina, proč byste toho činiti nemohli, před sebe bráti chtěli, že by tento klenot horní ku pádu přišel, město by tím k spuštění přijíti musilo, odkuď by pak to pojíti mohlo, že byste pak sami, majíce přísahu a na to povinnost v tom k JMCé zachovati nechtěli, a lid obecní na žádného jiného, jedině na vás naříkati musil. Při tom doložil, že v sousedství již od 26 let s obcí zdejší zůstává, všeho dobrého všem sousedům přeje a v čem kdy se propůjčiti může, přátelsky a sousedsky se v tom vždycky zakazuje.“

A když pánům vystoupení přáno bylo, aby se o věci poradili, dali při svém návratu za odpověď: že jsou se vedle poručení JMCé, jehož datum ve Vídni v sobotu po památce sv. Fabiana a Šebestiana přítomného léta poslušně zachovali, a je vší obci vyhlásiti dali, a i to,

aby na slovo boží a k službám božím sousedé pilně a rádi chodili, napomenuli, což se také již u velikém počtu děje.

Na kteroužto odpověď dostalo se však od hraběte Kolovrata řízné odpovědě, pravě jím, že učiněné napomenutí se netoliko k chození na kázání slova božího a k službám božím vztahuje, nýbrž k tomu, aby všickni víru svatou katolickou přijali, a tak se podle vůle JCMti poslušně zachovali.

I vyprošena k tomu ještě lhůta do slavnosti nejsvětější Trojice; k čemuž jím přivoleno bylo s tím poznamenáním, aby páni co představení obce této vše dobře spravovali, a na sobě v každém ohledu dobrý příklad dávali a okazovali: a když jím ještě ordinaci jak se k vojsku chovati a čeho jemu poskytováno býti má, odevzdána byla, byla schůze ta ukončena.

Není se čemu diviti, že takovýmto neustálým a takřka nesnesitelným, všemožně vymyšleným pronásledováním mnozí z Kutnohorských obyvatelů, někteří dobrovolně a jiní nuceně, pryč se vystěhovávali, jelikož své náboženské přesvědčení si nijak odníti dáti nechtěli. Taktéž i horlivý, o dobro města a obce, jak jsme z vypravovaného tak často příležitost měli poznati, vždy snaživý Jan Šreiter z Šreitentalu, který sotva že se byl z uvěznění pražského navrátil, již zase při schůzi dne 4. dubna odbývané o novém zamýšleném pronásledování se přesvědčil, nechtěje dále již útrap těch snášeti, dal skrze spoluradního Jana Heniocha v plné radě přednésti takto: „Jakož jest se do této obce před tři a dvaceti roky dostal, a zde jak v obecním, občanském, tak potom i v povinnostech konšelských se vždycky dobře, poctivě a šlechetně choval; nyní pak vedle jistého komory české poručení panu rychtáři císařskému Janovi z Tulechova učiněného, kteréhož datum na hradě pražském 12. března 1626 sobě termín uložený má, aby se od obce této jinam odebral: protož on na ten konec a k témuž termínu již vycházejícímu žádá, aby jemu vysvědčení o jeho dobrém a poctivém chování od práva ale v latinském jazyku vydáno bylo.“ — Což se také po přání jeho, ovšem že s litováním ztráty jeho stalo.

LII. Marné prosby, marné se dovolávání o ulevení břemen.

Dne 16. dubna podali šepmistři a konšelé nejvyššímu hofmistru království českého Adamovi z Waldsteina nejponíženější suplikací, v nižto prosejí, aby Kutnohorští placením vinního tácu, jehož dle kontraktu na převzetí veškerého horního handle město sproštěno jest, obtěžováni nebyli, o nějž JMCé služebník Antonín Binago přísně nastupuje, dokládajíce v žádosti té: „že jím toho dosti učiniti, byť třeba tu smrt měla státi, možné nikterak není, zvláště když věřitelové o své sumy jistiné, kterýchž přes devadesát tisíc na obci se nachází, též i o úroky ustavičně nastupují, a není odkuď dosti skrovničké sumy k té potřebě shledati. Sousedé pak a obyvatelé — jsouce jich již dosti na skrovnosti skrze ten lid vojanský na takovou chudobu a bídu přivedeni jsou, že tu co kde nejmilejšího měli, a od chudého nábytečku až do té nejmenší peřinky, — nemohouce tak jako předešle obchodův a řemesel svých, kterými na větším díle při těchto horách stojíme, a z nich pavujeme, tak jako jindy svobodně provozovati, ani takměř žádných odbytů není — za skrovné peníze rozprodali, a na vojáky vynaložiti museli, s manželkami a dítkami svými hlad a nouzi trpí, a čím k horám povinni jsou, vypravovati nemohou. Protož ve vší nejhlubší pokoře a poddanosti se utíkajíce, pro Boha a jeho svaté milosrdenství prosíme, že nad námi schuzenými a propavovalými Horníky JMCé věrnými a poslušnými poddanými a všemi statečky svými těžce zavázanými, též dotčenými horami v království tomto nejstarožitnějšími a nejodplatnějšími, jakožto vzáctným JMCé a království tohoto pokladem, kteréhož všichni potentátové světa tohoto sobě vysoce váží, milostivou otcovskou ochranou ruku držeti, a o tom milostivě poručiti ráčíte, aby se nám polehčení stalo, a ten lid jízdný s velikou zádavou naší a hor JMCé zde zůstávající, kteréhož bychom my — nemajíce žádných rolí, nýbrž obroky pro koně horní jinde za veliké peníze kupovati musíme — vychovávati čím neměli, odtuď zase vyzdvižen byl, jako také té sbírky a kontribucí nás

vedle jiných měst království tohoto, s kterými srovnáni býti nemůžeme, proti milosti od JMCé nám učiněné, potahování, sjíti mohlo.“

Z tohoto opravdového, citelné srdce rozrývajícího vylíčení pravého stavu, poznáváme nejlépe v jak trudných bídných poměrech obyvatelé Kutnohorští žili, a co vše přetrpěti a snášeti museli protož již jako ze zoufalství se všech možných prostředků k ulevení bídy své chápali: a za tou příčinou sepsán byl podobný stížní a pamětní spis též nejvyššímu místodržímu knížeti Karlu z Lichtensteina v kterém nejen na pronásledování a týrání lidu vojanského se stížnost vede, nýbrž i toho se uvádí, že jím důstojníci koně, jichžto jak k hospodářství tak k horám zapotřebí mají, odebírají a zabavují. S obojími spisy těmi byli některé přední osoby schválně do Prahy odeslány, kdež též ústně o vyslyšení prosby své se přičiniti měly.

Že však i tímto alespoň pro první dobu mnoho vyřízeno nebylo, seznáme z přednešení šepmistra mladšího Samuele Klatovského a písaře radního Ondřeje Habrusa, ježto dne 28. dubna u přítomnosti obecních starších a osmisoudcův učinili takto:

„Jakož nám do měst Pražských vyslaným ještě po poslu obzvláštní psaní a suplikací JMti knížeti z Lichtensteina k dodání svědčící odesláno bylo v příčině čtyr osob, kteréž předešle v arestu a hospodě v menším městě Pražském z poručení Jich Mtí pana prezidenta a pánů rad zřízené komory království českého přes dvě neděle zůstávaly, a potom z něho puštěny byly, a zatím JMCé rychtáři Janu z Tulechova jisté poručení z též komory české 12. Marti učiněno bylo, že se týmž čtyrem osobám k usmyslení a k katolickému náboženství přistoupení do svátků velikonočních lhůta a folk dává, jináče potom že v království českém trpěny býti moci nebudou, jakž přípis téhož poručení to v sobě obsahuje, o tom dobrého zdání od pana Jiřího Čímského z Kosmačova žádáno od nás bylo, o tom pak my takto zpraveni byly: Poněvadž takové poručení od JMti knížecí nevyšlo, než z komory české, protož aby do komory taková suplikací podána byla. Následkem toho byla námi suplikací v německém jazyku JMti knížecí skrze sekretáře Abrahama Guncla a též do komory české podána; načež nám ústně

skrze téhož sekretáře Abrahama Guncla a též při komoře české panem Jiřím Čímským sděleno: co se týče těch čtyr osob vypověděných, ty aby nikam neodcházely, a odtud se nehýbaly, a další resolucí od JMti prezidenta komory české aby se očekávalo."

To vše svědčí o tom jak marné bylo všechno prosení a o ulevení obtíží se ucházení.

Že však osoby, jichžto se vypovědění to týkalo v městě nejen oblíbeny byly, nýbrž i městu mnohých dobrých a prospěšných služeb prokazovaly, protož také na udržení jich v městě mnoho záleželo, podána byla místodržícímu knížeti z Lichtensteinu prosebná přímluva tohoto znění: Poněvadž někteří z našich konšelův, jako Radslav Hlavsa z Liboslavě primator, Jan Šreitr z Šreitentalu a Jan Endrle před námi o tom se ohlašují, že příčinou toho Jich Mtí poručení jím při těch konšelských povinnostech, které z milostivé JMCé vůle spolu s námi za mnoha léta až posavád na sebe vložené měli, trvati a v městě tomto zůstávati bezpečné není: pročež Vaší knížecí Mt pro Boha a jeho svaté milosrdenství prosíme, že k této naši ponížené prosbě otcovsky se nakloniti, a jménem JMCé jakožto pán křesťanský a místodržící v království tomto českém výš jmenovaným osobám, které při obci této již od mladosti své až do těchto vysokých let a šedin věrně a upřímně i platně sloužily, a spracovány jsouce, takměř nad hrobem stojíce, kdyby v tom vůle boží byla, jíž by sobě z tohoto světa vykročiti a z něho vyjíti si vinšovaly, aby spolu s námi ještě dáleji zůstávati mohly, jím tu milost a lásku křesťanskou učiniti, a k tomu milostivé povolení dáti ráčíte; nebo pokudž by tak, jakž oznámené poručení na to se vztahuje, připomenuté osoby konšelské víceji při městě tomto trpěny nebyly, VMt knížecí dobře tomu vyrozuměti ráčí, že nám, an z prostředku našeho pominulého léta přes pět spoluradních, a to předních prostředkem smrti časně vyňato, a někteří v nedostatku zdraví postaveni jsouce, od dávného času k povinostem svým se postavovati nemohou, v tak malém a skrovném počtu, a to čtyrech neb pěti osobách není věc možná a podobná tak rozšířenou obec spravovati, a spravedlnosti lidské, kteréž tak od mnoha nedělí odpočívati musejí, vyřizovati a vyko-

návati: čemuž aby tím spíšeji spomoženo bylo, a oni spolu s námi pod milostivou VMti knížecí na místě JMCé správou při obci zdejší zůstávati mohli VMt knížecí poníženě a pokorně žádámě.“ *)

Jelikož se s osobami tuto uvedenými, za něž přímluva se děla i později ještě v úřadování jich shledáváme, dá se mysliti, že z vypovězení toho sešlo, za to však dá se souditi, že vystěhování se lidu jak z Hory Kutné, tak i z jiných měst nebylo panující straně právě vhod, jelikož se o tom bližších zpráv zasýlání požadovalo. Tak psáno bylo v ohledu tom Kutnohorským: „Jakož nás dochází, že by v těchto královských městech koruny české velmi mnoho domův prázdných a bez hospodářův býti by mělo; protož poroučíme na místě a jménem JMCé pána našeho nejmilostivějšího my vám tímto listem, abyste vy nás i hned neobmeškajíce dne a hodiny, jak mnoho domův v městě Hoře Kutné nynějšího času prázdných stojí a proč hospodářové z nich ušli, také jak mnoho

*) Byltě primator města Radslav Hlavsa z Liboslavě již dřívější léta v obžalobu dán, od prokuratora v království českém Václava Viduma Obiteckého z Obitec a na Křímci, jako by byl v zbouření zemském též nápomocen býval, protož k dokázaní své neviny musel se vysvědčením úřadu horního očistiti, kteréž jemu v tomto znění vydáno bylo: „Jeho Mti římského císaře, uherského a českého krále pána pána nás všech nejmilostivějšího ouředníci horní a mincevní vyznáváme tímto listem naším tu kdež náleží. Jakož jsme v tom od urozeného pána Radslava Hlavsi z Liboslavě Horníka a primatora na Horách Kutnách vyhledáváni, abychom jemu k odvodu neviny jeho proti žalobě pana prokuratora na něho v té věci o rebelii vedle patentu od JMCé v příčině pardonu vyšlého a vůbec publikovaného položené, před Jeho Mt osvícené kníže pána pana Karla vladaře domu Lichtensteinského svědomí pod pečetmi JMCé úřadu horního a mincovního vydali, a jakého svědomí od nás žádá, to jest nám v známost uvedl. I toho jsme povědomi a v pamětech svých máme, že onen čas léta 1618, když hned při začátku té rebelie urozený pán Vilém z Vřesovic nejvyšší mincmistr z království českého ujeti ráčil, a tehdejší direktoři ujavše se správy království jisté místodržící úřadu nejvyššího mincmisterství, totiž pana Václava Chotouchovského z Nebovid a Pavla Skretu ze Závořic nařídili, k nim dvěma také tohoto pana Radslava Hlavsu a Sigmunda Kozla z Reisentalu nařídili, kterýžto Radslav Hlavsa vedle týchž místodržících a nás ouředníků horních a mincovních, jak za živobytí pana Václava Chotouchovského tak po smrti jeho, když na místo

domův před rebelií v městě bylo a kolik jich naproti tomu nyní jest, zpravili. Naplníte v dokázání toho JMCé milostivou vůli a mínění.

Datum v Praze 23. Aprilis 1626."

Všeobecný o tom tiskem vydaný patent zněl pak takto: „Jest všem vůbec vědomé, kterak JMCá král a pán náš nejmilostivější toho žádostiv býti ráčí, aby všichni JMti dědičného království českého obyvatelé, věrní poddaní, jak v městech JMti královských a Její Mti císařové, jakožto králové české věrných, tak i v jiných městech téhož království s JMCou, vrchností svou nejmilostivější v náboženství a víře svaté katolické se srovnávali, a tím způsobem k dosažení žádostivého pokoje, svornosti a dobrého řádu příčinu podali. Jakož pak k takovému JMCé milostivému a právě otcovskému mínění pán Bůh všemohoucí tak dalece požehnati jest ráčil, že již bez mála všecka města královská k poznání pravého náboženství a víry svaté katolické římské jsou přivedeni. —

---

jeho pan Albrecht Jiří starší Klusák z Kostelce od týchž direktorův zvolen a nařízen byl, pokudž v té správě zůstával, věci JMCé horní a mincovní zde na Horách Kutnách říditi, spravovati i opatrovati věrně napomahal, a jakž možné bylo v tom pilně pracoval, aby hory i mince, klenot a regalia JMCé v takovém nebezpečenství před pádem zachovány a JMCé zdrženy býti mohly, kteréžto práci jeho i jiných pánů místodržících a naším společně pán Bůh všemohoucí žehnati jest ráčil, že netoliko klenot držán a zachován, nýbrž i náležitým všech potřeb, což k dobrému a užitečnému JMCé sloužilo, opatřeno a zásobeno bylo.

Aby pak týž p. Radslav Hlavsa stoje v té správě místodržitelské aneb potom, jsa ji sproštěn, k jakým rebelům se připojovati, berně a kontribucí (kterýchž všickni Horníci zde na Horách Kutnách z statečkův svých městských byli tehdáž sproštěni) dávati, výpravy podnikati, k jakým sjezdům proti JMCé se dostavovati, lidi své na vojnu posýlati anebo také do pole vytáhnouti a v čem podobném proti JMCé zjevně a patrně neb tejně a ukrytě se stavěti měl, o tom my žádné vědomosti nemáme a jeho jsme v tom nikdy neseznali. A což tuto svědčíme, to že tak, a ne jinak v skutku jest, to přijímáme k své víře a duši.

Na potvrzení toho k svědomí tomuto našemu pečeti ouřadu JMCé horního a mincovního jsme přitiskli, jehož datum na Horách Kutnách 11. Septembris 1624.

JMCé úředníci horní a mincovní.

Že pak pod tím v skutku se to nachází, kterak mnozí tvrdošíjnější a zarputilejší v bludném učení svém, nechtíce se napraviti dáti, jak z měst královských tak i odjinud z gruntův vrchností svých všetečně a s nemalým pohoršením jiných JMCé věrných a poslušných poddaných pryč ucházejí, a i jak zde v městech pražských, tak i jinde na rozličných místech pokoutně se zdržují, a od osob nekatolických proti milostivé JMCé vůli patrnému zřízení zemskému, též nejednomu sněmovnímu snešení a zápovědi přechováváni a tu k další tvrdošíjnosti, aby k též svaté víře katolické nepřistoupili, posilňováni a nabádáni jsou: čehož nám proti témuž zřízení zemskému a sněmovnímu snešení k velikému pohoršení a zlému příkladu jiných nikterakž přehlížeti nesluší a nenáleží.

Protož pro časné takového neřádu přetržení, jménem a na místě JMCé krále a pána nás všech nejmilostivějšího všem vůbec i jednomu každému obzláštně o tom poroučíme, abyste po dnešní den nižádný, buď ten kdokoliv, žádných takových zběhlých osob na grunty své nižádným vymyšleným spůsobem nepřijímali, je nefedrovali, a jak sami nepřechovávali, tak ani žádnému jinému přechovávati nedopouštěli, nýbrž o nich i hned v městech královských JMCé rychtářům a úřadům, kterýmž přináleží, bez odkladu v známost uvedli, a jím je, jako i jiným pánům obyvatelům, vrchnostem jich, na připsání bez odporu vydávali.

Pak-li že by kdo budoucně vedle toho nařízení Našeho tak se nezachoval, a v tom postižen byl, tehdy ten každý v pokutu dvojnásobní prvé zřízením zemským a sněmovním vyměřenou, totiž sto kop grošův českých tolikrát, kolikrát by se toho na kolika koli osobách zběhlých dopustiti opovážil, bez prominutí upadnouti má; o kteroužto pokutu k takovému každému ten, kohož by se týkalo, hleděti, na nás to vznášeti, skutečného dopomožení, a přes to, jak mu takový neřád a neposlušenství od JMCé aneb od Nás na místě JMCé váženo toho očekávati a podniknouti povinen bude. Vědouce že na tom jistá a milostivá vůle JMCé se naplní.

Datum v menším městě Pražském 30. měsíce dubna l. P. 1626.

Karel z Lichtensteina atd.“

LIII. Dozvuky k odchodu arciděkana Apiana z Milesů.

K svízelům těm všem, jichžto Kutnohorští jak nakládáním na pavování hor, tak na vydržování vloženého do města vojska snášeti museli, přidružila se opětně žaloba arciděkana Apiana z Milesů, který z Hory Kutné do Chrudími přeložen byl, jižto tento kardinalu arcibiskupu pražskému Arnoštu hraběti z Harrachů podal, v nižto si stěžuje, že od Kutnohorských za ten půl čtvrta roku svého tu pobytu, toliko za první rok, to ještě ne zcela a zúplna a toliko na oné lehké minci deputat svůj obdržel, za ostatní tři roky však že jemu vše zadržují, ano i na opravu děkanského stavení učiněný náklad jemu nahraditi nechtějí: protož prosil, aby jemu ke všemu tomu dopomoženo bylo.

K žádosti té odeslán byl Kutnohorským od arcibiskupa rozkaz ze dne 13. května 1626, nímžto se jím nařizuje, aby dle učiněné úmluvy s týmž arciděkanem se vyrovnali, poněvadž s ním proměnu byl učinil; a pokudž by jej na spěch se všemi jeho požadavky uspokojiti nemohli, aby jemu na to vše, což mu ještě dlužni ostanou, pod pečetí městskou jistotu učinili.

Dle toho nařízení se také Kutnohorští zachovali, a jej jistou částkou uspokojili. Že však odchod jeho jím velmi vítán byl, vysvítá z toho že na rychlo sehnali, čeho jím dáti možno bylo, a že neprodleně dvě osoby radní do Chrudími k ustanovenému do Hory Kutné děkanovi Jiřímu Bílkovi vypravili, aby jej se všemi jeho věcmi přestěhovali.*)

*) O odchodu téhož arciděkana poznamenal Mikuláš Dačický: „Když se tak kněz Matouš Apian řečený, děkan na Horách Kutnách a Horníci spolu nesnadili a nesrovnávali, a vrchnosti na sebe žalovali, jest k tomu přivedeno, že komisí z Prahy do Hory Kutné jest nařízena, a tu týž kněz Apian odtud, ač nerad, jest vyzdvižen, a podán do Chrudímě, a z Chrudími jakýs kněz řečený Bílek podán a nařízen k témuž děkanství do Hory Kutné.

Při odbejvání z Hory Kutné toho kněze Matouše Apiana, lakomce nenasytného, jenž tu hojně peněz nabyl a vyšacoval ještě se s ním Horníci smlouvali, a nemalou sumu peněz jemu dáti se podvoliti musili, ježto o něj nestáli, a k nemalým nesnázím a škodám skrz něj přivedeni jsou.

LIV. Vojsko Huertovo z Hory Kutné vyzdviženo a zpráva o jeho řádění.

Mezi tím časem bylo stále o vyzdvižení vojska z města jednáno, až konečně to, čeho Kutnohorští tak toužebně žádali, splněno bylo. Bychom však o tom, čeho obyvatelstvo vojskem tím utrpělo, náležitě seznati mohli, uvedeno budiž o tom vše, jak o tom v knihách městských „Memorabilií" zaznamenáno jest takto:

„Dne 6. července na milostivé JMCé krále a pána našeho nejmilostivějšího a JMti knížete z Lichtenstejna, jakožto místodržícího v království českém poručení kompanie rejtharův pod velení urozeného pána hraběte Georgi de Maradas náležející, která sem po dojití do města jednoho praporce z regimentu Pregnarovského, předání, 18 celých týhodnův ležícího tu sobotu před Velikonocí přitáhla a okolo 18 hodiny dnes zase vytáhla (asi ve dvě hodiny odpoledne). A ten praporec pěchoty, též ta kumpanie znamenitou a nenabytnou škodu městu tomuto, a zvláště JMCé horám přinesla; neboť též pěchotě strava tu, kdež do domů ložirováni byli, dosti oupravná se dávala, šaty též na ně se jednali, oficírům pak každého týhodne od sousedův a obce 85 říšských tolarův, nepojímajíce v to domy přednějších sousedův, z nichž po několika říšských tolarů se vybývalo, ordinarie se shledávalo. — Nového léta kapitánovi dán pěkný kůň, paní jeho dvě stříbrné pozlacené konvičky, a co pak jiných halafancův a darův od okolních pánův. Při odjetí ven z města toho kapitána nejvyššímu Pregnarovi od pana Dobřenského čtyry klisny koupené, a aby větší škoda městu se nedála, darované. Nic to darování nespomohlo. Tu sobotu, jakž výš dotčeno, bílou, ještě ten praporec pěchoty nevytáhl, až kumpanie do města přitáhla, pěchota branou klášterskou z města táhla, a kumpanie rejtharův po domích se ložírovalo. Té podobně první týden strava a obrok koním se opatřil; a ačkoliv Don Martin de Huerta den velikonoční pondělní té kumpanii i ordonanci sepsal, vedle které se soldati chovati měli, a připověděli, však se vedlé té ordonancí nechovali; nebo nejprvé v tom se ohlašovali, že, poněvadž to ordonancí v sobě

162 porcí měla, že na každou porci 30 kr., a tak vší sumy 81 zl. od peněz, a zvláště od sena a slámy obojího po 63 libr. se dostane: však potom na nepřítomného pana hraběte ještě sobě 15 říšských tolarů přiráželi, kolikráte do rady před pány vstupovali, když se v lidských spravedlnostech řídilo, překážku činili, a sobě, že na té ordonancí přestati, sebe a koní svých vychovávati nemohou, vymýšleli, a proto, by páni jím 500 zl. rejn. pro lepší vychováni zapůjčili, že jím je zase, dostanouli platu, z kontribucí zemských zaplatí; a když nemohla obec s to býti, pohrůžky činili, že v domích hledati, a nač přijdou bráti budou. Jakož pak koně Lorecké obecní po dvakráte z vozu vypřahli, a dokuď se jím to, co pravili, od peněz a sena zadržáno, na hotových penězích nevypravilo, jich propustiti nechtěli. Časem i sousedským koním neodpustili, a nikdy ani haléře nepopustili a čekati nechtěli, leč spokojeni byli.

Na seno a slámu, že té obce nehodné jest, naříkali, a naschvále, nechtíce ho od nařizených bráti, jen aby sobě měšec nahnali. Nebylo jim potřeba sena hledati, v zahradách trávy dosti měli, nač přišli, sekali. Jest jím do mnohonácte set, nechci psáti dokuď se vše nevyhledá, tisíc peněz dáno, zvláště před týdnem, když sobě od Don Martina jakousi novou ordonancí přivezli, na domy po dvou a tří porcí ukládali, a kvartýry sobě proměnili, a vedle poznamenání toho na domích a těch porcí peníze za seno, slámu, za stravu brali, a dříve vytáhnouti nechtěli, až jím podle vůle vše vypraveno. A však milostivý pán Bůh buď z toho pochválen, že jsou JMCé hory a ten handl horní nepadl. Nebyla naděje, aby měl (jakožby pak padnouti musel) ještě v tak velikých a nesnesitelných kontribucích a obtížnostech zachován býti, zvláště že mnoho sousedův při příjezdu té kumpanie odsuď se rozběhlo, a ti posaváde se nevracejí; a za tou příčinou pro malý počet sousedův řídcí cupusové se shledávají. Zatím z toho pán Bůh pochválen býti rač, že i v tom malém počtu sousedům se na zdraví nic neublížilo. Měšec a truhlice jejich pak jsou příčinou kontribuce na ně vycházející vyprázdněny, a jeden každý nejlépe zvěděl to při výjezdu. A když se již ta kompanie na rinku do řad sjížděla, a z města s vozy a náklady

vytáhnouti měla, jeden z rejtharův z karabíny, na koni sedě, vystřelil a v domě na „Cirkani“ řečený, Daniele Knaura mládence, když vedle matky své z okna vyhledal, skrze rameno pravé škodně prostřelil. Kulka v rameně ostala, neví se, ostane-li živ. Po postřelení jeho hned se ta korneta však řádně podroušená z města vybrala, a do Oumonína, do Olšan, Souňova a Třebonína táhla. Kam a k jakému účeli, to čas ukáže. — Když pak již z města, a snad již do připomenutých kvartýrů vytáhli, pěchota ňáká v domě u „Balatých“ z ručnic střílela, a jinak divně sobě počínali; a opivše se, ňákou šarvátku mezi sebou začavši, jeden se za Heřmanem Fidlerem, kterýž z domu Balakovského vyskočil, až do síně do nového domu utekl, a chtěje na dvoře se skrýti, se honil, a jeho doskočil, a hned smrtelně nad prsem pravým ranil, a tak nešťastně z světa provodil. Vražedník ten zvěděvše, že ho zabil, jak zpráva se činí, ven z arestu Vlašského Dvora vyběhl. Někteří z těch soldatův zase raněni, a kdyby to od přednějších a pokojnějších sousedův předejíto nebylo, snad by potlučeni byli, nebo rychtář městský nikde uptán býti nemohl.“ *)

LV. Pod jakými podmínkami byl z Hory Kutné odešlým návrat povolen.

Podobá se tomu, že nyní, když Hora Kutná té obtížné vojenské posádky sproštěna byla, veškeren zřetel zástupcův města byl správě obce věnován; neboť při tom břemenu, jaké ujetím veškerého horního

*) Mikuláš Dačický má o odchodu vojska toho tuto poznámku: „V pondělí po památce Prokopii, šestého dne měsíce Julii (července) rejthaři vojenští, darmochlebové, jenž tu v městě Hoře Kutné léželi, a sousedé je vydržovati museli, jsouc odtuď vyzdviženi, a jinám (ač neradi) obráceni. — Nebylo v ty časy o ničem dobrém slyšeti, jen o lidském soužení, těžkostech, persekucí proti religionu evangelickému, na statky nastupování a odnímání. Mnozí ode všeho preč se odbírali, kde kdo mohl a se mu vidělo. Pán Bůh rač se smilovati!“

(Toť poslední ze zápisek a poznamenání, jichžto byl Mikuláš Dačický dle vlastního svého přesvědčení, co očitý svědek a spoluúčastník utrpení Hory Kutné zaznamenal, neboť týž již dne 25. září téhož roku 1626 zemřel.)

obchodu obec na se byla uvalila, požadovalo to nemalé péče a starosti, aby k tomu potřebných peněz zaopatřeno bylo, když až posaváde veškeré obecní statky zabaveny byly, a k obci z nich nijakého užitku nepřicházelo; k tomu ještě měli představení města převelkou obtíž s osobami stavu panského v Hoře Kutné domů majících, jelikož ty vzdor vydaným o tom nařízení a od nich obci daného reversu, (že když jím ukoupení nějakého domu v Hoře Kutné povoleno bude, oni se všem břemenům ostatních spoluobčanů podrobují a jak rozličné sbírky, kontribucí a horní příplatky na ně vypadající odváděti budou) horních příplatků a sbírek platiti nechtěli. Ano i jměním špitálním vládnouti a je spravovati nesměli, neboť ku správě téhož byl dle nařízení ustanoveného vrchního komisaře špitálův bratra řehole „milosrdenství blahoslaveného Jana božího" Gabriele Ferara z Medionalu za inšpektora a úředníka špitála městského soused a Horník Daniel Solčický ustanoven, jehož povinností bylo veškeré důchody špitála k sobě přijímati, ze všech příjmů a vydání dvakráte ročně účty skládati, jakož i nevyhnutelné potřeby téhož špitála náležitě spravovati a fedrovati. —

Tento utěšující stav města pohnulo mnohých z těch, kteří ze strachu před stále krutějším pronásledováním, a hlavně za tou příčinou, že víru svou změniti nechtěli, z města se byli odebrali, zase se buďto zpět navracovati aneb o povolení k návratu žádati. Že však rychtář císařský, jemuž v záležitosti té rozhodovati bylo, o tom žádného poučení ani rozkazu neměl, jak by se v tom zachovati měl, žádal ku královské komoře české o poučení, a ze dne 10. července 1626 dostalo se mu této odpovědi:

„Kdež nám toho zprávu činíte, že by mnozí z sousedův na Horách Kutnách, kteří jsou byli pryč od města odešli, zase se k příbytkům svým navrátiti mínili, a za další naučení, jak byste se k nim v té příčině chovati měli, žádáte. O tom vám jménem JMCé pána nás všech nejmilostivějšího poroučíme, abyste těm všem osobám, kteří katoličtí jsou, do jejich domů a živností zase přijíti dovolili, však tak, aby oni cokoliv berní a kontribucí i jiných sbírek zadrželi, to vše kdež náleží pořádně odvedli a zaplatili."

A hnedle na to ze dne 15. července doplněn předešlý rozkaz nařízením tímto: „Jakož jste nám zprávu o statcích a gruntech pozůstalých po mnohých sousedech od města Hory Kutné zběhlých, jak by takoví statkové dáleji opatřeni býti měli, dáváte, tomu jsme vyrozuměli, a měvše tu věc v svém považeni, vám o tom jménem a na místě JMCé poroučíme, abyste se všech těch svrchu jmenovaných gruntův k ruce JMCé ujali, svršky a nábytky, což by se jich koliv najíti mohlo, jako i také všecken užitek z polí, zahrad, luk a jiných gruntův u přítomnosti dvou osob konšelských skliditi dali, to vše pod správu a bedlivé opatrování, tak aby odtuď nic odcizováno nebylo, nýbrž vše v celosti do dálšího nařízení zůstalo, přijali, a nám toho všeho pořádné poznamenání s podpisem jak vaší, tak i těch dvou osob radních ruky vlastní na komoru JMCé českou odeslati nepomíjeli."

LVI. Zdánlivý počátek k lepšímu.

Zmíněno bylo již vícekráte toho, jak Kutnohorští jsou si často na to stěžovali, že dluhy velice stíženi jsou, jichžto však z nedostatku příjmů nijak spláceti, ba ani úroků zapravovati nemohou, a proto od věřitelů pronásledováni a sužováni bývají. Též i úředníci horní a mincovní, znajíce dobře tu tíseň obecní, počali na obec dorážeti, by do mince zaplacen byl dluh, jejžto tam obec posud dluhuje, a síce: za devadesáte dvě hřivny, dva loty a jeden kventl stříbra obci s povolením nejvyššího mincmistra r. 1621 na zhotovení stříbrného havíře králi darovaného, půjčeného; pak téhož roku 11. září na spokojení dvou kornet rejtharův se nutkajících půjčených 52 kusů grošů tehdáž po 27 krejcařích platicích; dále dne 18. ledna 1625 jedno sto a padesáti kusů dolarů širokých na vybytí z města pana Lažanského s jeho vojskem z mince zapůjčených; a konečně dne 16. listopádu 1622 za třinácte centnýřů olova na opravení jedné obecní kašny z handle horního ponechaného; omlouvajíce se tím, že nemohouce zaplacení se dočekati, toho nejen úředníci při

vrchnosti veliké odpovídání měli, jakož i také Kutnohorským, když by se JMCá z odeslaných počtů mincovních dozvěděti ráčila, že svým vlastním stříbrem obdarován byl, nehrubá pochvala pojíti mohla.

Tu ovšem nezbývalo Kutnohorským jiného nežli hlásiti se též o své spravedlivé požadavky, jakých za JMCou k požadování měli, omlouvajíce se při tom tím, jak velice věřiteli tísněni jsou. a jím proto, že statkův svých a tím veškerých důchodův zbaveni jsou, právi býti nemohou. Dalo se spíše domnívati, že při té nepřízni jaká posaváde k městu tomu zavládala, vše její se ucházení marné bude, jelikož jím i statky skonfiskované posaváde navráceny nebyly. Tenkráte nebyla prosba jich alespoň tak dalece marna, že dáno bylo z komise pro záležitosti uspořádání dluhů v zemi Jiřímu mladšímu Mitrovskému z Nemyšle, JMCé radě a purkrabí hradu Pražského nařízení ze dne 4. září 1626 tohoto znění: „Nečiníme vás tejna, že JMCá král a pán nás všech nejmilostivějšího slovutným šepmistrům, konšelům i vší obci Hory Kutné ráčí býti dlužni 21142 kop, 39 gr., 6 den vše míš., kterážto suma peněz jím od JMCé vedle jistého na to daného pojištění zaplacena býti má. I poněvadž nadepsaní Horníci do sumy těch 21142 kop, 39 gr. 6 d. míš. věřitelové JMCé jsou, dokud k svému zaplacení od JMCé slušně a spravedlivě nepřijdou, dokud příročí JMCé trvá, proti věřitelům svým, ač by se jací nacházeli, co se hlavní sumy dotýče, též příručí užíti mají. Protož vám jménem a na místě JMCé o tom poroučíme, jestli by je někdo z jakých dluhův upomínati a poháněti, neb nějaké právo proti ním vésti chtěl, abyste k tomu do nadepsané sumy žádnému nepovolovali, nýbrž je v tom příročí náležitě chránili.“

Tím byli Kutnohorští proti všelikému pronásledování od věřitelů prozatímně uchráněni.*)

*) Již v instrukcí pro komisaře k pořádání dluhů měst v království českém ze dne 5. května 1625 císařem Ferdinandem dané praví se: „Majíce My všelijakou péči o to, aby obyvatelům měst Našich v tomto království českém strany dluhův, kterýmiž nad míru obtíženi jsou spomoženo, a tu zase v předešlý dobrý řád a spůsob uvedena byla. Což aby tím snazeji státi se mohlo, ráčili

Ačkoliv Kutnohorští nepožívali posaváde toho dobrodiní a té výhody, jakých v instrukci té císařské obsaženy jsou, neboť jím statkové posaváde navráceni nebyly, nicméně však každý pozorovati musel, že všeliká dříve užívaná přísnost a kruté pronásledování mírnějšímu jednání ustupovati počínaly, což se dle všeho co se dělo a jak se s lidmi zacházelo pozorovati dalo, protož již v brzku navrácení opětné očekávati se dalo. V naději té posilňovati mohl každého z nejvyššího císařského nařízení vydaný mandát ze dne

jsme z milosti Naší císařské a královské poručiti: Statky a důchody, kteréž pro jich těžké proti Nám prohřešení v pokutě propadeny, a k ruce Naší konfiscírovány a ujaty byly, jím zase navrátiti. Však, poněvadž všem známo, že táž města, jichž důchodové na nejvýš stęnčeni, a obyvatelé k nenabytným škodám přivedeni, a téměř o všecko připraveni jsou, tak velikých dluhův pojednou naspět platiti moci nebudou, aniž není možné. Protož vidělo se Nám za dobré vás spolu společně za komisaře nařiditi, a vám vedle toho milostivě poručiti, abyste, snesouce se o jistý čas a místo dle příležitosti vaší, všech věřitelův a rukojmův města Hory Kutné, buď společně neb rozdílně, tak jakž za potřebné uznáte, před sebe povolali, a na místě Našem s těma, jichž dluhové starší a před rebelií zděláni jsou, to jednali, aby oni na ten čas nemožností jich dlužníkův svých, obzvláště toho že oni již od mnoha let a šťastného vítězství Našeho v nejmenším statků svých neužívali, velikých těžkostí od lidu válečného pocítili, a téměř o všecko přišli, z útrpnosti křesťanské netoliko od ourokův po ta všecka léta zadržalých ale i něco od sum hlavních upustiti: Sumy pak hlavní na mírné a jím Kutenským snesitelné termíny, udělíce jím dobrovolného příročí do desiti let pořád sběhlých; přestanouc na tom, když se jím ouroky od datum kontraktu neboližto smlouvy z pozůstávající sumy jdoucí platiti a odvozovati budou, od nich brali. Co se pak těch, jichž dluhové po rebelii a po šťastném vítězství Našem vzešly a vzděláni jsou, dotýče, těm a takovým abyste níže psané artikule předložili a jím oznámili, že vědouce oni o tom dobře, kterak oni Horokutenští ještě tehdáž z přetěžkého provinění osvobozeni a pardonýrováni nebyli, nýbrž zůstávájíce v nemilosti Naší, a všech statkův zbaveni jsouce, se dlužiti moci neměli, jímž bez vůle a povolení Našeho nic půjčováno býti nemělo, jako i nic méně, co jest tak koliv půjčeno, to vše na tehdejší zvýšené minci proti dobrému řádu a jisté vůli Naši se stalo; protož oni, povážíce té nepořádné půjčky své na tom přestali, co by oni jím Horokutenští dle nejvyšší možnosti za takovou prætensí jich dáti a jak je spokojiti chtějí, jak dále dle diskrecí vaši v tom procedýrovati a milostivou vůli Naši naplniti věděti budete.“

12. srpna 1626 znění tohoto: „Jakož jest JMt římský císař pán náš nejmilostivější nedávno před tím, jak vám o tom z české komory pod patum 4. Juni pominulého v známosť uvedeno bylo, se milostivě resolvírovati ráčil, že jest na tom býti neráčil, aby měšťanům kteříž z královských měst pro náboženství jinám se obracejí, jejich movité i nemovité statky de facto skutečně odňaty aneb pobrány býti měly, nýbrž ráčí milostivě tomu chtíti, aby před dotčeným měšťanům to vše, což jím odňato, jistým způsobem navráceno bylo, což jsme vám tímto psaním připomenouti, a vedle toho jiných předešlých prošlých vysvětlení poručení učiniti nepominuli. Jakým spůsobem JMCá taková milostivá otcovská intencí a mínění při všech a jednom každém městě, a potom také při tom městě k vyřízení přivedeno býti má, totiž to, že JMCá milostivě povolovati ráčí, aby ti odešlí měšťané, kteřížby v podezřelých místech, obzvláště pak v Jeho lásky kurfiřta Saského zemích se posavád zdržovali, a o tom od vrchnosti každého místa hodnověrně handfešty přinesli, bez odporu zase k svým statkům přijíti, a jich se svobodně ujíti mohli. Pokudž by pak kdo katolického náboženství ve třech měsících přijíti úmyslu nebyl, ten svůj nemovitý i movitý statek, jakž nejlépe může prodati. A když to, co na něj za pokutu rebelie uloženo vypraví, kontribucí a jiné dluhy zaplatí, aby ostatek kde chce obrátiti a odvézti, i sám od města se odebrati, a na jiných místech se osaditi mohl, jemu se povoluje. Kdyžby pak kdo, buď sám zase přijíti, aneb při městě tak dlouho zůstati nechtěl, má jemu dále povoleno býti, aby plnomocníka aneb mandatariusa, t. j. poručníka nařídil, ktery by jeho statek prodával, a po odvedení z před dotčených povinností a dluhův, to, což přebývati bude, jemu odvedl. Ti pak, kteří buď v podezřelých místech až posavád zůstávali, anebo sice žádného dostatečného handšaftu o svém odjití nemají, ti žádným spůsobem zase osobně do města přijímáni, však v zpeněžení svých statkův skrze jisté poručníky nahoře dotčeným spůsobem nehyndrováni býti. Kteříž pak vědomě a skutečně nepříteli v službu se vydali, a ještě slouží, ti nemají žádným spůsobem do města puštěni býti, nýbrž jich statek a jmění do fisku připadnouti

má; nicméně i ti, kteříž by s nepříjemnými pohrůžkami aneb žertovnými řečmi své pokojné sousedy pohoršovali, v městě dlouho nemohou a nemají trpěni býti.

A protož jménem a na místě JMCé vám přísně poroučíme, abyste tuto resolucí při městě vůbec vyhlásiti dali, a podle ní ve všech punktech poslušně se zachovali, tak aby při JMCé v těch příčinách neměl sobě žádný co stěžovati. Na tom JMCé milostivou vůli naplníte."

LVII. Zpráva o přestupování k náboženství římsko-katolickému, a jak si pán z Vřesovic při tom počínal.

Ač mnohým tu v Hoře Kutné se uvolnilo, že směli se ku svým zaměstnáním navrátiti a v statku svém potřebný pořádek učiniti mohli, tak předc nařízení to na podmínku k přestoupení k náboženství římskokatolickému se vížícího, mnohého, který u víře své pevně setrvati si byl předsevzal, dosti bolestně se dotklo.

Proto se také za to míti musí, že většina obyvatelstva, která v Hoře Kutné pozůstala, úplně k římsko-katolickému náboženství přestoupila, ano že i veškeré osoby přednější když ne z přesvědčení, tak alespoň pro ujítí všeho dálšího pronásledování a utrpení, jakých až posaváde jím snášeti bylo, tak byly učinily: neboť ze všeho vypravovaného jasně vysvítá, že vše co Hora Kutná a obyvatelstvo její snášeti muselo, jedině pro nepovolnost náboženskou se dělo.

Aby se však přesvědčení nabylo, jak daleko to s přestupováním u víře dospělo, došel Kutnohorských z kr. komory české ze dne 25. září tento rozkaz: „Věděti vám dáváme, že toho obzvláště JMCé krále a pána nás všech nejmilostivějšího potřeba ukazuje, abyste nám jistou zprávu, zdaliž již v městě Hoře Kutné i v předměstích všickni usedlí i neusedlí měšťané právo městské mající, a živnosti městské tam vedoucí obojího pohlaví, i s dětmi svými, přes deset let věku svého majícími k samospasitelné apoštolské víře svato katolické římské přivedeni a získáni jsou. A poněvadž za-

jisto zpravení jsme, že by některé osoby, které pro svou zaslepenou v bludech sektářských urputnost, nechtíce jistou vůli naplniti, a s JMCou a králem nás všech nejmilostivějším v též pravé svaté víře se srovnati, již jednou raději vlast svou opustily, a jak z téhož města, tak i z celého tohoto království českého jinám se pryč vystěhovaly, nyní se zase tam do města Hory Kntné i do předměstí e své ujmě beze všeho vědomí a dovolení navracovati, a jako do nějakého kacířského bezpečného místa utíkati měly. Obzvláště že Sigmund Kozel, kterýž hned z počátku z téhož města se pryč odebral, jakožto přední vůdce kacířův po sobě mnoho jiných potáhl, zavedl a vyloudil, ano i za dlouhý čas u nepřítele JMCé se zdržoval, tolikéž do toho města svévolně přišel, tam hned příliš svobodně spuštěn, i tam až posavád v kacířství trvající, předce trpěn jest. Protož my, nechtíce žádnému takových neřádův nikoliv přehlížeti, týmž jménem a na místě JMCé vám dostatečně poroučíme, abyste žádných takových jednou ven z téhož města a tohoto království pryč odešlých a zase se navracujících osob bez jistého JMCé aneb našeho dovolení a bezpečného glejtu psaného do téhož města více nepouštěli, mezi sebe nepřijímali, a tu nikoli netrpěli. Toho pak Sigmunda Kozla, i jiné takové všecky, kteří se koli u nich tam již nacházejí, i hned nenadále vzíti, a vězením dostatečným zjistiti dali, i také nám o nich s odesláním jich všech jmen, zprávu svou učiniti, a na to dálšího od nás (z vězení je dříve nevypouštějíce) nařízení očekávali.

Naposledy i tomu porozumíváme, kterak ještě obzvláštně ženského pohlaví hrubě málo osob k víře svaté katolické přistoupilo, a to vše s jinými nadepsanými, že nejvíce příčinou vaši JMCé rychtáři a prýmasa z veliké nerozšafnosti a nedbalosti, i v té sv. víře pravé přílišné studenosti nešťastné pochází. Protož v tom při vás takové nařízení činíme, abyste i hned beze všeho rozdělení, netoliko mužské ale i ženské osoby všecky, počnouce od nejpřednější i svých vlastních manželek a nejbližších přátel, osedlé, hospodáře, podruhy, manželky i dítky přes 10 let stáří, i čeládky jich obojího pohlaví

a sumou všecky všudy, kteří duše mající lidé na světě slují, v témž městě i předměstích bydlící, žádného ovšem nevymiňujíc skrze ctihodné správce duchovní, zvláště Patres Societatis Jesu (kterých u vás dosti spotřebu máte), z bludův jich sektářských vyrozumívati a pravé sv. katolické víře instruirovati neboližto vyučovati dáti, a k ní všelijak skutečně přivozovati hleděti, a tudy již nyní na sobě, že pravými horlivými katolíky, upřímně bližních svých duší spasení žádostivi jste, skutkem dokázali: a co tak v tom dobrého a spasitelného od vás nařízeno bude, o tom nám jistou zprávu svou neprodleně učinili. A nechceteli se již, obzvláštně vy dvá JMCé rychtáři a prýmase, pro takovou vaši nedbalost, vahavost a neposlušnost s něčím nepříjemným (čehož bychom vám sice nepřáli), konečně potkati."

Od JMCé římského císaře uherského a českého krále k reformaci v náboženství v království českém nařízení komisaři.

Z toho vidno, jak již před tím podotknuto, že se přestupování k víře římsko katolické nedělo ještě po přání těch, kteří ku všemu tomu, co se pronásledování u víře dělo, pobádali, nestalo, a že přestupování u větší části bylo toliko zdánlivé O tom přesvědčí nás nejlépe následující vypravování o tom co se dělo, když nejvyšší mincmistr Vilém z Vřesovic v pondělí den sv. Václava, t. j. 28. září 1626 obnovení úřadu šepmisterského byl vykonal:*) „Především když byl nejvyš. mincmistr ráno do chrámu Páně k sv. Jakuba na kázání jíti, napotom po vykonání služeb církevních na rathouz přijeti ráčil, a obec do radní světnice puštěna, u přítomnosti důstojných a velebných pana Jana Dekazata patera Societ. Jesu a kazatela při chrámu sv. panny Barbory, též kněze Jiřího Bílka Kouřímského arciděkana při dotčeném chrámu sv. Jakuba, též urozeného a statečného rytíře pana Ondřeje Hornateckého z Dobročovic na Dobřeni, Radboři, Zbraslavicích, JMCé rady, a jiných stavů rytířského osob mnohých domácích i přespolních od předešlého prýmasa Radslava Hlavsy z Liboslavě přivítán takto; „„Vysoce urozený pane a pane Viléme z Vřesovic P. T! Šepmistři, konšelé, starší obecní, osmi-

*) Uvádím doslovné zaznamenání to za tou příčinou, by se okázalo, jak obecní písaři doby té důležitých obecních záležitostí podrobně zaznamenávali

soudcové a všecka obec nad tím nemálo než velice potěšeni jsou, a za to pánu Bohu všemohoucímu, že VMt s Její Mtí paní paní hraběnkou paní manželkou nejmilejší sem do JMCé zámku na Hory Kutné přijeti ráčila, děkují, a upřímným srdcem pána Boha žádají, aby on sám Vaše Mtí i všecken slavný rod a dům na další časy chovati ráčil. — A jakož jsme po kolikráte skrze psaní činěná i oustní připomínání toho při VMti poníženě vyhledávali, abyste na Horách Kutnách úřad konšelský obnoviti, nás z míst našich propustiti, a na ně jiné osoby voliti a nařízditi ráčil, tak i nyní též svou žádost připomínáme, a pokorně za to, poněvadž nás konšelův, kteří by lidské spravedlnosti řídili, počet malý jest, protože loňského roku mnozí prostředkem smrti časné, když pán Bůh toto město mórem navštiviti ráčil, zemřeli, jiní v nemocích dávných pozůstaveni zůstávají, a jiní pryč odešli, abyste nás při té žádosti zůstaviti ráčili. My těch, kteří na místa naše postaveni budou, chceme v šetrnosti a náležité vážnosti míti.““

A po přivítání a vinše toho vykonání JMt pán v tento rozum promluviti ráčil:

„„Nepochybně páni šepmistři a konšelé též všecka obec o tom dobrou vědomost máte, kterak jsem na svůj statek*) dne středního, a sem do Hory dne sobotního přijel, a vám šepmistrům, poslavši pro vás, oznámil, že vedle předešlého spůsobu dnešního dne radu obnoviti mínim, a bezpochyby že jste také z obce tím dne včerejšího, že radu obnoviti a úřady některé proměňovati budu, a to skrze kázání oznámení zpraveni. A kde jste tu připomenuli, že jste toho vy konšelé, abyste propuštěni byli, vyhledávali. I já vám také to oznámiti mohu, že JMCá mne, abych sem naschvál jel, a proměnu učinil, poručiti ráčil, poněvadž, jakž sami oznamujete, pominulého roku někteří zemřeli, jiní nemocní a věkem sešlí jsou, mnozí odpuštění od JMCé pána rychtáře nevzavše, a žádného ohlášení neučinivše, od své povinnosti odešli, nad přísahou, kterou pánu Bohu, a mně nejvyššímu mincmistrovi, zdvihnouce dva prsty, vykonali, se zapomněli, a tou příčinou lidské spravedlnosti odpočívati musely.

*) Pečky Červené.

A protož, aby na místa těch zemřelých, obzvláštně pak zběhlých, jiné osoby dosazeny byly, na to jsem bedlivý pozor dal, aby se starému obyčeji za dosti stalo. A protož vás předně, kteří ještě jste se sem najíti dali a přítomni jste z konšelské povinnosti propouštím. Jak jste dobře hospodařili, to čas ukáže. Protož vystupte. —

I složil pan primator klíče a pečeť městskou.

A dřívěji, nežli jiné osoby na místě těch propuštěných vyhlášeny byly, takto se k obci promluvení stalo: „JMCá král a pán nás všech nejmilostivější s hněvem a lítostí (což sám jsem slyšel, jsa po dvakráte ve Vídni) ráčil se v tom. ohlašovati, že v tomto městě nemusejí lidé, ale hovada býti, že nechtějí jednospasitelného katolického náboženství přijíti, a ním se spravovati. Ježto tak všecka města v království českém k zalíbení JMCé náboženství katolické přijala, vy pak ve své urputnosti předce stojíte, a majíce sobě právě otcovské vyměření od JMCé odeslané, jako také ode mne, nejvyššího mincmistra a pánův rad zřízené komory v království českém učiněné poručení a nařízení, abyste v jistém čase k náboženství katolickému přistoupili, toho jste až posaváde neučinili; a protož to, jak jsem doložil, JMCá nelibě se mnou nésti ráčí. A však nicméně ještě jak jiným městům, tak vám jest vyměření, vedle kteréhož se všickni povinni budou zachovati učiněno, a já je také publikovati a po všech městech rozesýlati nařídil, kteréž já tuto netoliko připomínám, ale také jménem a na místě JMCé takto nařizuji:

Předně. Těch, kteří po svých potřebách ven z země odešli neb vyjeli, ti mají ukázati, že se při JMCé rychtaři aneb při nejmenším prýmasovi ohlásili, že od města s jeho vědomostí aneb povolením odešli, a pakli neukáží, statek jím pobrán a konfiskován býti má. Však ty osoby, kdo jsou povinnosti měly a odešly ty ukázati mají, kdy, neb na který den odsud odešly, a kam se dostaly, v kterém městě, pod kterou vrchností, zdali u kurfišta Saského byly, a jak dlouho tam trvaly, kdy odtuď vyjely a sem se zase dostaly; neukáží-li, nemohou též k statku svému připuštěny býti. Kdo jsou povinnosti neměli a ušli týmž spůsobem mají ukázati, kdy

odtuď odešli, a budou-li katoličtí, mají při svých statcích zachováni býti; nechtějí-li, mohou se při panu JMCé rychtáři a prýmasovi, že katoličtí nebudou, ohlásiti, a JMCé rychtář s panem prymátorem mají o těch nejprvé, kdo jsou oznámili, jsou-li ti „inarticulari rebelles,“ tedy co na ně in quota uloženo za pokutu k JMCé komory, bude to na rathouz složeno a k JMCé ruce obráceno. Cupusy pak a jiné sbírky neb dluhy z toho zaplaceny býti nemají.

Co se dotýče jiných obyvatelův, kteří domů svých nemají, ti, budou-li katoličtí, mají do domů těch, kteří odejdou, vpuštěni býti.

Jt. Do chrámův Páně všickni k slyšení slova božího choditi mají do týchž chrámů, kde se slovo boží káže a k dohlídce na to mají čtyry osoby nařízeny býti, z rady jedna a tři z obce. A protož mají hospodářové, manželky a jich dítky, leč by kdo nemocen byl, do chrámu Páně choditi, jak rada, obecní starší, tak všickni, a to pod pokutou 3 kop gr., a tu ty osoby radní mají ostati na radnici a jiní z obce v šatlaví na tak dlouho, pokuď pokuta složena nebude, a ta pokuta má jíti na opravu chrámův Páně, a čtvrtý díl těm, kdo poznamenali, a o jiných, že na kázání nebyli, oznamovati budou.

Jt. Při povinnostech horních někteří zůstávají, kteří paskvíly psali, ti aby polovicí statku propadli, jakož i ti, kteří za úředníky důchodův obecních z nich nařízeni jsou: protož aby se všech, jak horních tak obecních správcův přípis (seznam) podal.

Jt. Kostelníci z důchodův a příjmův zádušních počtův nedělají, věcí zádušních užívají; a proto aby do čtyr neděl se s nimi zhotovili, a u přítomnosti pánův Patres a panem děkanem je konali, a oni také o těch počtech na komoře, jak pořádné budou, zprávu učiniti mají.

Jt. Kteří se predikantům oddávati dali, mají poznamenáni býti, a ti pak jako i predikantové mají vězením opatřeni býti.

Jt. Cupusové se neupomínají, a protož nařizuji, aby jak od spoluradních, tak ode všech jiných se pod vězením do týhohne zupomínali; na stav vyšší poručení a vyměření na to vyjíti má.

Jt. V čas služby Boží ani vína, ani páleného, ani piva z domu šenkovního nemá se nalívati, nýbrž všickni do chrámu Páně se do-

staviti mají, vymínícę nemocné. Kdo by to nařízení přestoupil, 5 kop gr. dáti povinen bude.

Naposledy JMCé pan rychtář s pány, kteří voleni budou, ve svém opatrování i to největší míti, a vedle práv zřízení zemského nynějšího, pokudž jiná, an již před rukama jsou, od JMCé nevyjdou, spravovati a souditi mají, JMCá se důvěřovati ráčí, že všecko ke cti a chvále boží, v této obci řízeno a konáno bude. Jiné věci pak JMCé rychtářovi a prýmasovi oznámeny budou. Nyní, kteří na místa po propuštěných konšelův voleni budou, nechť po pořádku, žádný se ničímž nevymlouvajíce, do lavic ať vstupují a přísahu vykonají.

I jsou na to takto skrze Ludvíka Veveryna z Kranichsfeldu, písaře urburního provolávání:

Prýmas: Matiaš Černý, konšelé: Jan Endrle, Adam Dominik Mimič, Jan Skopec, Jan Manč, Michal starší Schmied, Jan Vrba, Jan Letich, Jan Klatovský, Michal Prager, Jan Kalous, David Klement zlatník, Jan Krupský, Václav Hlas, Matěj Batal, Martin Klatovský, Jindřich Skřivan, Jan Šveger apatikář, Jan Kavka z Tollensteina.

Rychtář městský: Jan Sitař.

Ač se pak někteří při vyhlašování, že sobě z povinnosti propuštěni býti žádají, ohlašovali, však když jím výmluva postačiti nemohla, přísahu vykonali.

Po vykonané přísaze stalo se všem konšelům napomenutí, aby JMCé rychtářem a prýmasem se spravovali, a s jich vůlí důchody obecní řídili, kteréžto napomenutí od JMti pána takto učiněno:

„Hleďte se při své povinnosti té věrně chovati, JMCé panu rychtáři a prýmasovi šetrnost míti, žádnému neubližovati, bohatému i chudému spravedlnosti udělovati, a máte odplatu, ne-li v tomto životě, tedy v budoucím míti a ji obdržeti.“

A když pak všem konšelům dobře se míti vinšuje a požehnání božího a hojného prospěchu jím žádaje, ráčil zase na Vlašský dvůr odjeti, a páni doprovodivše jej, zase se navrátili, a mezi tím obec domů byla rozpuštěna.“

Myslelo se, že to poslední podobný úřední výkon pána z Vřesovic co nejvyššího mincmistra, jelikož týž rozhodnutím císaře

Ferdinanda ze dne 20. listopádu 1626 z úřadu toho vyzdvižen, a na jeho místo Oldřich Popel z Lobkovic na týž úřad povýšen byl, za jakou příčinou pánům Jindřichu Volfovi Berkovi z Dubé a Lípy, JMCé radě a inšpektoru nad císařskými statky v Čechách, a Radslavu Kostomlatskému z Vřesovic, na Podbořanech a Malých Bečvárkách, hejtmanu kraje čáslavského nařízeno, aby se s tým panem Oldřichem Popelem z Lobkovic dorozuměli, a pak inštelaci jeho u přítomnosti šepmistrův, konšelův a obecních starších, jakož i úředníků horních a mincovních provedli, a o vykonání jejím zprávu podali,*) s čímž však dosti dlouho se protahovalo.

Po dlouhé době si Kutnohorští po utrpených strastech trochu odechli a volněji žili, neboť jsouce břemena vojenské posádky zbaveni, mohli se svému zaměstknání a svým živnostem oddati, čehož také již velice zapotřebí bylo, nemělo-li veškeré občanstvo i s obcí v úplnou zkázu upadnouti.

Aby se nařízení tomu, jaké byl nejvyšší mincmistr přednesl, zadosti stalo, a on toho jistotu měl, že se tak díti bude, byli šepmistři vyzváni, od sebe revers dáti, že se nejen sami tak, jak nařízeno, zachovati, chtí, nýbrž ním se i za veškeré obyvatelstvo zaručiti, jejžto také, aby všemu dálšímu pronásledování ušli, v tomto znění podali.

„My JMCé rychtář, šepmistři a rada na Horách Kutnách, maje sobě od vysoce urozeného pána pana Viléma z Vřesovic a z Doubravské Hory, JMCé rady, komorníka, prezidenta zřízené komory v království českém a nejvyššího mincmistra v témž království českém, jménem a na místě JMCé jisté a přísné poručení: poněvadž zde na Horách Kutnách veliká nedbanlivost k službám božím se nachází, tak že nebo žádná aneb zřídka kdy která osoba v chrámích Páně se spatřuje a nachází, abychom na to pilný pozor dali, kterak by čest a sláva boží mezi lidmi skrze služby boží církevní se roz-

*) Dle resoluce císaře Ferdinanda ze dne 9. října 1626 projevena byla Vilémovi Vřesovcovi z Vřesovic úplná nespokojenost nad tím, že zvolen jsa za prezidenta komory království českého, úřadu nejvyššího mincmistra se nevzdal a jej i na dále administruje; načež teprv Vřesovec úřad ten složil.

množovati měla, tyto dva následující artikule, kteréž JMt pán při obnovení rady zde na Horách Kutnách mezi jiným vydati a naříditi ráčil, z té příčiny, aby na potomní časy žádný se tím, že by o tom ničeho nvvěděl, vymlouvati nemohl, všem vůbec a jednomu každému k přečtení a k vyrozumění předstíráme a publikujeme.

Předně, že všickni Horníci, sousedé a obyvatelé tohoto města mají a povinni budou s manželkami svými, dítkami i čeládkou jejich (leč by kdo nemocný byl) do chrámu Páně ve dny nedělní i sváteční k službám božím choditi, a to pod pokutou tří kop gr. č. Jestliže by pak kdo z radních osob v takovou pokutu upadl, tedy na rathouze, z obecních pak lidí v šatlavě dotuď, dokudž předjmenované pokuty nesložil, zůstávati bude, a takové peníze na opravu a jiné potřeby chrámův Páně vycházeti budou; z kterýchžto pokut však čtvrtý díl těm, kteří nepřítomné poznamenávati budou, za jejich práci a bedlivost dáván býti má. K takovému poznamenávání čtyry osoby při každém chrámu Páně, v kterém by se služby boží konaly, jedna z rady a z obce tři nařízeny budou.

Druhé. JMt pan prezident též jménem a na místě JMCé přísně poroučeti a zapovídati ráčí, aby se v čas služeb božích ve dny Páně nedělní a sváteční od žádného z Horníkův a sousedův, jako ani z domův šenkovních vína, piva ani páleného žádnému nedávalo; a kdo by koliv toto nařízení přestoupil, pět kop gr. č. pokuty dáti povinnen bude a u vězení dotuď, dokuď by takových peněz od sebe neodvedl, zůstávati musí.

Protož jeden každý o takové milostivé vůli JMCé věda, tak a nejináče se zachovati povinen bude.

Actum na Horách Kutnách den památný sv. Barbory 4ho Decembris léta 1626."

Tu viděti, že veliký odpor náboženský pominul, a že se Kutnohorští všemu tomu podrobovali, co jím z vyšších míst nařízeno bylo. Toho všeho poznáme z dálšího vypravování událostí obecních.*)

*) „Memorabilia obecní," z nichžto hlavní část pojednání tohoto sestavena jest chybějí v archivu městském od měsíce listopádu 1626 až do 19. září 1627; protož další vypravování sestaveno ze stávajících listin.

1 6 2 7.

LVIII. Nová návštěva vojska.

Žádoucího pokoje a pokIidu, jehož si Kutnohorští tak toužebně dávno byli přáli, nýbrž i velice již zapotřebí měli, nepožívali dlouho, neboť takřka beze všeho tušení a nadání přitáhl brzy po novém roce vzdor smlouvy o přejmutí hor uzavřené, štáb se dvěma prapory od pěšího regimentu Collatovského do Hory Kutné, kdež po dlouhý čas na útraty obce a občanstva vydržován býti musel.*)

LIX. Výkaz konfiskovaného soukromého majetku.

Bylo to smutné nadělení novoroční jakého se tím Kutnohorským dostalo, a kterým skoro půl roku obtíženi byli.

Jelikož po tak hromadném konfiskování jak obecních tak soukromých statků a movitostí zapotřebí bylo zjištění majetku každého jednotlivého v Hoře Kutné zustalého usazeného měšťana, muselo nejprvé vyloučeno býti to, co z majetku obyvatelstva Kutnohorského fisku propadlo, aneb jak jinak říkali, kr. komoře přivlastněno bylo, a co vlastním majetkem jednotlivců zůstalo.

Co se statků pozemských obecních týkalo, z těch až posaváde ničeho obci navráceno nebylo.

V tom ohledu došel hnedle po novém roce šepmistrům a radě rozkaz, aby o veškerém pozůstalém movitém i nemovitém jmění někdejšího primatora Jana Šultyse z Felsdorfu úplný výkaz podán byl, s uvedením toho, kdy a skrze koho konfiskování to vykonáno

---

*) Aby později nebylo třeba se k věci té navracovati, uvedeme tuto hnedle výtah na vojsko to hotově odvedených peněz, neuváděje toho, co jedenkaždý z sousedův buď na hotově, buď na stravu a jiné vychování jich podniknouti musel, jak účet ten v archivu městském uchován takto;

8ho Januari. Dva prapory i se štábem sem přitáhli a se položili, a ty společně do 28. Januari bydlem i pitím chovány, a mnozí z sousedův i za vychování peníze hotové po mnoho stách odvozovati museli. Zatím od obce dle sbírky odvozovalo se takto:

jest, aneb se stalo, kam kteří před rukama jsoucí svrškové movití, klenotové a nábytkové obráceni byli. O čemž podán byl tento výkaz:

„Statek nemovitý na domích a rolích při a v městě Hoře Kutné vedle zápisův v knihách městských i předměstských a jinde poznamenaných skrze JMCé pana rychtáře Radslava Hlavsu z Liboslavě a Jana Švolbu, k spravování téhož statku nařízených, při přítomnosti Jana Špísa z Hartenfelsu, Jindřicha Klebsatla z Milhauzu, Jana Kosaře Píseckého a Václava Labušky mladšího, spoluradních vyhledán a sčítáno v sobotu po památce na nebevzetí panny Marie léta 1621.

Circumdederunt fer. 2. t. j. 2. Februari v pondělí po neděli Devítník před Hromnicemi antipicírováno. a na následující týden jakož i dál vždycky odvedeno hotových peněz na jeden pozůstalý praporec 859 zl.

Exsurge fer. 4 (ve středu po neděli devítník) odvedeno za týž týden 859 „

„ fer. 6 (tedy v pátek na to) Mimo tu sumu na nejvyššího pana generala za prominuté tři týhodny po 80 zl. počítajíc nyní polovice odvedena . . . . 120 „

Esto mihi. fer. 5. (ve středu po masopustní neděli) opět odvedeno 859 „

„ fer. 6. (ve čtvrtek na to) Druhá polovice na nejvyššího generala odvedena . . . . 120 „

Invocavit fer. 5. (ve čtvrtek po 1. neděli postní) Již dále na nařízení pana komisaře odvedeno toliko . . . . 700 „

Reminiscere fer. 4. (ve středu po 2. neděli postní) odvedeno . 700 „

Oculi fer. 5. (ve čtvrtek po 3. „ „ „ . 700 „

Lætare fer. 5. (ve čtvrtek po 4. „ „ „ . 700 „

Judica fer. 5. (ve čtvrtek po 5. „ „ „ . 700 „

Ne longe fer. 5. (ve čtvrtek po květné neděli) odvedeno . . 700 „

Resurrexi fer. 5. (ve čtvrtek po Hodu velikonočním) odvedeno 700 „

Quasimodogeniti (první neděle po Velikonoci) odvedeno . . . 700 „

Miserikordie (druhá neděle po Velikonoci) odvedeno . . . . 700 „

Sumárum odvedení hotových peněz od obce sebraných mimo obzvláštní sousedské vydání . . . . 9117 zl.

Víceji vydáno od neděle Jubilate (3. po Velikonoci) až do neděle Suscepimus (8. po sv. Duchu 27. června) tedy za 14 týhodnů po 700 zl. 9800 „

Pak obzvláštně za akcís . . . . 116 „

Jt. Podle jistoty . . . . 1400 „

Činí . . . 20433 zl.

Dům u „Kadeřávků" Jana Šultysa a Alžbětě nanželce jeho, dědicům a budoucím koupený za obnos	600 kop gr. č.
Dům u „Píšů" Janovi Šultysovi a Alžbětě manželce jeho koupený za	500 „ „
Dům u „Haluzů" Janu Šultysovi a Alžbětě manželce jeho koupený za	770 „ „
Dům „Jandovský" Alžbětě Šultysové od Pavla Prýmusa z Velčína kšaftem odkázaný, a potom na Jana Šultysa vedle ní Alžběty převedený, z kteréhož školám zde na Horách Kutnách 50 kop gr. č. se vypraviti má, za sumu	200 „ „
Dvůr „Lipoltovský" od Mandaleny Šetlarové Janovi Šultysovi a Alžbětě manželce jeho koupený za	200 „ „
A k témuž dvoru rolí přikoupených devět kop záhonův za	540 „ „
Při něm kovárna Janovi Šultysovi a manželce jeho knihami hospodářskými se řídicí za Kolínskou branou*) za	75 „ „
Dvůr Vokačovský s zahradou při něm, a druhou k němu připojenou, slove Markoltovská Janovi Šultysovi a Alžbětě manželce jeho za	500 „ „
Dům po Janovi Zimovi s zahradou Janovi Šulysovi a Alžbětě manželce jeho koupena za	155 „ „
Zahrada od Jiříka Šmelce Janovi Šultysovi a Alžbětě manželce jeho koupena za	165 „ „
Zahrada po Janovi Hubkovi Janovi Šultysovi a Alžbětě manželce jeho koupena za	55 „ „

*) V registrách purkrechtních nových zelených k létu Páně 1611 sub. lit. C. 51 zapešeno takto: Jan Šultys z Felsdorfu, soused, horník a spoluradní na Horách Kutnách koupil sobě, manželce, dědicům a budoucím svým kovárnu za Kolínskou branou na vršku ležící od Tomáše Kervice, kováře za cenu sedmdesáte kop gr. č. A koupil nadepsanou kovárnu za čistou, svobodnou a nezávadnou, (vyminíc ourok, kteréhož se každoročně při sv. Jiří po 30 gr. k obci do váhy dle nařízení platí) v těch mezech a práních a s tím vším příslušenstvím jako Tomáš Kervic té kovárny v užívání byl atd.

Rolí knihami klášterskými*) pod plat náležející:

První od Jana Lahvičky, v níž čtvrt lánu neb tři kopy záhonův koupená Janovi Šultysovi a Alžbětě manželce za	325	kop	gr. č.
Druhá rolí od Jana Vinklera a manželky jeho v rozličném položení (počet záhonův není položen) při ní kus pastviště u „stamprochu" (Steinbruch)**) s zahradou v jedno spojené Janu Šultysovi a Alžbětě manželce koupené za	210	„	„
Domek na předměstí Čechovském za kouřimskou branou „předhorský" řečený, spolu s zahradou Janu Šultysovi a Alžbětě manželce koupený za	30	„	„
Zahrada Freisichselbstova Janovi Šultysovi a Alžbětě manželce jeho koupena za	26	„	„
Zahrada řečená Holoubkovská Janovi Šultysovi a Alžbětě manželce jeho koupená za	60	„	„
Domek se zahradou Slaměnskou Janu Šultysovi a Alžbětě manželce koupená za	400	„	„
Rolí orných na couku Hloušeckém půl šesté kopy záhonův Janovi Šultysovi a Alžbětě manželce koupený za	288	„ 45	„
Palouk Jana Šultysovi samému koupený . . .	50	„	„
Jt. Rolí dskami zemskými se řídicí:			
První od Adama Vojáčka již jest jedna kopa 52 záhony koupena Janem Šultysem a manželkou jeho za	250	„	„
Suma všeho statku nemovitého, vyjmouc těch 5 kop 52 záhonův dskami zemskými se řídících činí .	5402 k.	45 g.	č.
Sejmouc z toho 150 kop gr. od Pavla Prýmusa z Velčína školám v Hoře Kutné kšaftem odkázaných	150	„	„
zbývá . .	5252 k.	45 g.	č.

Poznamenání toto činím proto, že někteří statek Šultysův, totiž dvůr „Lipoltovský" za Kouřimskou branou býti se domnívají, v kterémž domnění doufám že tímto překonáni jsou. Jsou to nyní čísla 4. a 5. za Kolínskou branou na předměstí Čech.

*) Totiž Sedlckými, byly tedy v okolí „Ptáku."

**) Kamený lom. Nyní tak zvaný „Sklenářův dolík."

Rolí od Jana Vinklera a manželky jeho pět kop 52 záhony od týchž manželů Šultysovských koupené, a co za ty role dáno to ve vejpisech zemských není doloženo a vysvětleno.

V listu od šepmistrův a rady se seznamem tohoto Šultysovi konfiskovaného statku ku královské komoře zaslaném mimo jiné se praví: „Také to za zprávu dáváme, že ti svrškové na větším díle v domě řečeném Kadeřávkovský spečetěné zůstávali, a lonského roku od JMCé u nás nařizeného rychtáře u přítomnosti městského rychtáře a písaře radního přehlížené byli, a jak od téhož oznámeno bylo, nimi hýbáno nebylo; po přehlednutí jich pak zase zapečetěné jsou. Teď pak před několika nedělmi něco z těch svrškův, jak od nádobí cínového tak od pláten od důstojných a velebných pánů Patres Societatis Jesu ku potřebě jich bez přítomnosti nynějšího, tehdáž ve Vídni meškajícího JMCé rychtáře a bez vědomosti naší vyzdviženo. Z těch svršků také ještě mnohé za živobytí téhož někdejšího prýmasa Alžbětě Šultysové, k nímž ona právo míti pravila a za své vlastní pokládala, na značné její suplikování od JMti knížecí poručení se vydaly, jiné pak až do nynějších časů zůstávaly.

Z těch statků nemovitých pak Janu Šultysovi a Alžbětě manželce jeho podle zápisův náležitých jsou však léta Páně 1622 ve čtvrtek den sv. Matěje apoštola Páně t. j. 24. Februari vedle milostivého poručení knížete z Lichtensteina JMti nejvyššímu panu mincmistrovi království českého, jehož datum v menším městě Pražském 11. Decembris 1621 svědčící, jsou dva dvory, jenž slovou Lipoltovský a Vokačovský se vším příslušenstvím k vládnutí a užívání urozené paní Anně Benedové z Nectín, rozené z Vřesovic a Doubravské Hory i s náležejícími svrškami postoupeny a odevzdány.“

Z toho seznati možno, jak se s konfiskovanými statky zacházelo, z nichž se dle libosti osobám v lásce a milosti postaveným co se koli líbilo rozdávalo.

Na to došlo na domy obyvatelů od města sběhlých a sem se více nevrátivších, a pak na ty, kteří obyvatelům, ježto posaváde k náboženství katolickému byli se nepřiznali.

Dělo se to jak se podobá asi budto z návodu aneb ku prosbě jezuitů, jelikož se jím o to jednalo, aby domů takto opuštěných nabyli, jichžto by si pak k svému přebývání náležitě upraviti dali.

V domínce té potvrzuje nás mandat císaře Ferdinanda daný ve Vídni dne 15. března 1627 zaslaný královské komoře české, v němžto píše: „My jsme milostivě vyrozuměli, čehož jste na Patres Societatis Jesu ponížené žádosti o darování některých, našemu fisku připadlých domů u Hory Kutné, a provekslování týchž domův s jinými k jejichmu tam předsevzatému kolejí a škol stavení příležitějšímu přebývání od nedávno minulého 24. dne měsíce Februari poslušně zpravili a připamatovali.

Když jsme se však na to milostivě resolvírovali, a jim Patribus dotčené Nám přisouzené, skrze vás specificírované domy tam u Hory k spěšnějšímu zajímání a fedrování předsevzatého jejich stavení z milosti darovati a odevzdati milostivě povolili, též proti oznámenému vyvekslování žádného rozmýšlení nesnášíme.

Tehdy s tím jest naše milostivé poručení, abyste jménem naším dáleji nařídili, aby jmenovaným Patribus strany často dotčených domův za dosti a všecko jak sluší a náleží nařízeno bylo, jakž pak dobře učiniti věděti budete.

Tím naše milostivá vůle a mínění.

Datum ve Vídni 15. Marti Ao. 1627.

Ferdinand v/r. Ad mandatum Dni imperatoris propria.

Hans Underholzer v/r.

Jakub Berchthold v/r.

Melchior Wach v/r.

Následkem téhož mandatu bylo od prezidenta a rad komory české císařskému rychtáři v Hoře Kutné Janu z Tulechova takto psáno: „Naše laskavé pozdravení a náklonná vůle napřed urozený a statečný dobrý příteli. Z zavřeného při tom vidimusu vejpisu JMCé psaní, jakým způsobem JMCé fisku tam u Hory připadených domů Patribus Societatis Jesu k stavení kolegii a školy darovati poroučeti ráčejí, obšírněji jste vyrozuměli.

Protož poroučíme jménem výš dotčené JMCé vám tímto, abyste dotčené domy jmenovaným Patribus bez prodlévání odvedli, je do nich uvozovali, též jim je slušně zapsati dali, a co by tak dáleji při tom zapotřebí bylo, všecko se vší pilností vyřídili, nebo jest tak JMCé milostivá vůle a mínění.

Datum v Praze 8. dne Aprilis Ao 1627.

JMCé prezident a rady komory
království Českého.

Domy ty, o kterých se tu jedná, byly takto sepsány:

„Na milostivé JMCé krále a pána našeho nejmilostivějšího poručení skrze psaní JMti pana prezidenta zřízené komory v království českém u přítomnosti Matiáše Černého, prymatora, pana Manče, Martina Klatovského, Jana Švegra, Michala Pragera z rady; Petra Betala, Jana Klabra zedníkův; Jana Malého a Jakuba Noska tesařův; a Jindřicha Klebsatle z Milhauzu, z obce, nížepsaní domové na Horách Kutnách na Čechu, kde na „Trávníku“ slove, proti sv. Barboře ležící, po přehlédnutí jich jednoho každého, šacováni jsou takto:

Dům Žaludovský za 300 kop míšenských.
„ Hans Adama za 300 kop míš.
„ urozené paní Juliany za 600 kop míš.
„ Jiříka Kuchaře za 80 kop míš.
„ Daniele, kožešníka za 150 kop míš.
„ Jiříka Cikule za 150 kop. míš.
Dva domy Jana Malého vedle sebe ležící za 250 kop míš.
Dům Jiříka Gencle za 150 kop míš.
„ Anny Langsimonové za 150 kop míš.
„ Jana Cikánka za 200 kop míš.
„ Jana Mírky, tkadlce za 100 kop míš.
„ Jandovský, jinak Čerstických s zahradou k sv. Barboře, jdouc za 600 kop míš.*)

*) Na seznamu tom cizou rukou připsáno takto: „Mohu vašnosti oznámiti, že to může beze vší škody býti, ano také i s větším užitkem města, nebo v městě domy prázdné nezůstávaly.“ — Z poznámky té patrně vysvítá, že se

Domy predikantské:

Dům Jiříka Nymburského za 400 kop míš.
„ Václava Cartilagi za 150 kop míš.
„ Jiříka Vorla za 200 kop míš.
„ Jana Kácovského za 150 kop míš.
„ Jana Braciusa za 50 kop míš.
„ Řehoře Čechtického za 150 kop míš.
„ Šimona Alexia za 300 kop míš.
„ Jiříka Aletofila za 200 kop míš.

Po zběhlém:

Dům Jana Tichýho, ševce za 100 kop gr. míš.

Po Janovi Šultysovi na JMCou v pokotě připadlé:

Dům Kadeřávkovský za 700 zl., dům Haluzovský za 800 zl., dům Píšovský za 400 zl.

LX. Jak se vedlo v Hoře Kutné dále.

Mezi tím časem, co takto o opuštěný majetek Kutnohoranů projednáváno bylo, vysláni byli od rady a šepmistrův poslové do Prahy s prosbou, aby Hora Kutná vložené sem vojenské posádky sproštěna byla. Ač výsledek podané prosby té s jistotou udati nelze, předc dle zprávy vyslaných, jakou šepmistrům ze dne 7. února z Prahy byli odeslali, dá se souditi, že poslání jejich se jím zdařilo, neboť piší takto: „Nečiníme Vás tejna, že k tomu, aby suplikací a stížnosti naše včerejšího dne k přednášení a uvážení přijíti mohly, přivedeno býti nemohlo, nýbrž do dnešního dne odloženo jest, a vyrozumíváme, že jest od JMCé jisté ordonancí, jakby vojáci v království tomto vychováni býti měli, přinešena, v ten rozum, že jednomu každému soldátu, jistá porcí chleba, piva a masa na den, a k tomu na měsíc široký tolar dáván býti má. Strany pak Hor-

---

tu o ujmutí neb výměnu domu těch pro stavbu koleje Jezuitské jednalo, neboť to byly domy „na Trávníčku," právě v poloze té, která se od chrámu sv. Barbory ku chrámu sv. Jiří táhla, kde až posaváde někdejší kolej jezuitská stojí.

níkův na jistou resolucí JMCá na každou hodinu se očekává, a naše suplikací dnešního dne na kanceláři české dvorské přednešeny a uváženy býti mají. Na čem bude, neopominem dnem i nocí Vaším Mtem oznámiti, a sami také neprodleně domu se navrátiti."

Ku konci listu učiněna tato poznámka: „Na příbytky naše, aby do nich vojáci kladeni nebyli, a strany ukládání na možnost a nemožnost každého z nás pozor dán byl, žádáno."

Co se toto vše dálo, došel šepmistrův a rady přípis z komory království českého ze dne 4. března 1627, nímžto se jím poroučí oznámiti, kterého času a kdo po šťastném JMCé vítězství za gubernatora v Hoře Kutné ustanoven byl, jak dlouho tu zůstával, jaký náklad na něho a odkuď vycházel, mnoholi vybral, a jaké jeho hospodářství bylo, a o tom všem, jakož i o všem jeho řízení by gruntovná a brzká zpráva podána byla: dokládajíc, „tak aby se JMCé o tom další informací učiniti mohla."

Přípis ten šepmistři, domnívajíce se, že by to nějaká jím činěná nástraha býti mohla, a obávajíce se nějakých dálších nepříjemností, posavádnímu nejvyššímu mincmistrovi p. Vřesovcovi nezatajili, který jím v následku toho ze dne 18. března takto odpověděl:

„Co mi v příčině gubernatora, kterýž jest po šťastném JMCé vítězství, a kdo nad městem Horou Kutnou vystaven byl, píšete, tomu jsem z téhož psaní vašeho vyrozuměl. I aby pak kdo mimo mne z milostivého JMCé krále a pána pána nás všech nejmilostivějšího za gubernatora jak po šťastném JMCé vítězství, tak také vedle milostivého JMti knížete z Lichtensteina poručení skrze urozeného pána pana Kašpara Melichara z Žerotína vyhlášení, vystaven býti měl, o tom žádné vědomosti nemám, nýbrž v této povinnosti až posaváde vedle milostivé vůle JMCé za gubernatora zůstávám, a po ten čas sem vždycky nad týmž městem Horou Kutnou a jedním každým, kdož se koliv v spravedlnostech svých, ano i jináče ke mne utekl, ochranou ruku zdržoval a zdržovati chci."

Po obdržení toho teprv šepmistři a rada do komory království českého takto oznámili:

„Vaších milostí poručení k nám před touto již minulou výroční památkou odeslanému a na to se vztahujícímu, poněvadž JMCá král a pán náš nejmilostivější o tom dostatečnou vědomost míti chtíti ráčí, kterého času a kdo po šťastném JMCé vítězství za gubernatora nám vystaven byl, jak dlouho u nás zůstával, jaký náklad na něho a odkuď vycházel, mnoholi vybral, a jaké jeho hospodářství bylo? jsme ve vší šetrnosti vyrozuměli. Co se předně času a osoby, kdo by po připomenutém JMCé vítězství za gubernatora nám vystaven byl, dotýče, o tom jako i o jiných v témž poručení obsažených punktích tuto sprostnou zprávu naši dáti můžeme, kterak na JMti knížecí z Lichtensteina slavné a svaté paměti poručení JMt urozený pán, pán Kašpar Melichar z Žerotína na Nových Dvořích, JMCé rada a komorník při počátku léta 1623, 9. Januari na Hory Kutné k nám se vypraviti, obec všechnu na rathouze svolati, a mezi jinším promluvením, že vedle konečné JMCé vůle a JMti knížecí poručení, jakožto nařízený komisař JMt vysoce urozeného pána pana Viléma z Vřesovic JMCé radu, komorníka a nejvyššího mincmistra v království českém, nám a obci za hejtmana a gubernatora vyhlasuje a ustanovuje, oznámiti, a za tím po tém vyhlášení JMt pan gubernator také jiné poručení, jehož datum na hradě Pražském 3. Novembris 1622 s titulem šepmistrům a radě tehdejší svědčícím ku přečtení podati ráčili, kterýmžto milostivým poručením to v sobě obsahujícím, aby od JMti pana gubernatora někdejší konšelé z těch předešlých na ně vložených konšelských povinností propuštěni a potom na místě jich zase jiné osoby k témž povinnostem dosazeny, jako i co se další správy a opatrování města dotýče, jisté nařízení se učinilo, vyrozuměno bylo. I hned se tomu, co v těch milostivých poručení nařízeno jest, ve všem v poslušné a náležité šetrnosti i vážnosti zadosti se stalo a děje. A tak pod takovým JMti pána gubernátorstvím (z něhož posavád propuštěn býti neráčí)*) jak těm tehdejším i nám konšelům a obci, když jsme se v nastalých po-

*) Srovnává se to s tím, co při r. 1626 pověděno bylo, že rozhodnutím císaře Ferdinanda ze dne 20. listopádu 1626 úřadu nejvyššího mincmistra sproštěn byl, ale gubernatorem města ostal, a viděti tu, jak správě jeho lichoceno bylo.

třebách a případnostech horních neb obecních, zvláště pak o vyzdvižení od nás lidu vojanského utíkali, vždycky otcovskou ruku držeti, nás v spravedlnostech naších in genere et in specie (vůbec i jednotlivě) dobrotivě vyslejchati a laskavým patronem naším až posaváde zůstávati ráčí. Za kteréhožto gubernatorství z statkův a důchodův někdy obecních od nás, protože ty, jakž od JMti knížecí pan gubernator komendu nad námi a městem poručenou míti ráčil, z správy a užívání našeho vyňaty, JMCé k ruce pod ochranou nynějšího JMCé pana rychtáře odevzdány byly, žádný ordinární plat nevycházel, a JMCé pan rychtář nynější takové statky a důchody, jakž dotčeno, sobě pod ochranu poručené měl, je spravoval, a z užitkův neb příjmův jich také od začátku léta 1623 počty tu, kdež náleží konal. A ačkoliv, když jsme k milostivému JMCé zalíbení handl horní nám vedle kontraktu postoupený, ujali, a zase předešlí důchodové obecní, některé vesnice s lidmi kolikasi málo podanými, na nejvýš schuzenými, pro snadnější téhož handle zdržení a zachování, obzvláště pak kyzův a uhlí do hutí vození přidanými, skrze pány komisaře nařízené odevzdal, však užitkové z nich vycházející na týž handl horní vycházejí a se obracejí, JMt pan gubernator v takové užitky a příjmy sahati a jich se ujímati neráčí. A ta jest naše šetrná a sprostná zpráva na výš připomenuté VMtí poručení učiněné.“ —

„Že se ohledně přistupování k náboženství katolickému až posaváde vše dle vydaných rozkazů a nařízení nedělo, souditi se dá z přísných přípisů, kterých jak císařskému rychtáři, tak šepmistrům a radě zasýlány byly, ježto pro poznání poměrů v plném znění uvedeny buďtež. První z nich ze dne 14. července 1627 zní: „Od Jeho Mti římského císaře, uherského a českého krále k reformaci religionu neboližto náboženství v království českém nařízení komisaři.

Poctivému JMCé rychtáři též šepmistrům a konšelům města Hory Kutné.

Máme toho jistou zprávu, že někteří obyvatelé města Hory Kutné vyrozumĕvše, že se z milostivé vůle a poručení JMCé krále a pána nás všech nejmilostivějšího reformací religie neboližto ná-

boženství zde v městech pražských i jinde v krajích děje, chtějí se tomu vyhnouti, aby také na ně strany obrácení se k víře svaté katolické nastupováno nebylo, sami po své vůli zbytečně a bezprostředně, nemaje ještě od nás ani od koho jiného žádného sobě k odstěhování se uloženého termínu ani rozkazu neb vypovědění, od města pryč, statky a jmění svá manželkám svým, anebo jiným, též nekatolickým osobám k opatrování poroučejíce, ujíždějí, a tudy svou urputnost a neposlušnost, že s Jeho MCou, vrchností svou nejmilostivější, v náboženství se srovnati a k víře svaté katolické přistoupiti nemíní, zjevně na sobě uznávati dávají. Protož týmž jménem a na místě JMCé vám o tom poroučíme, abyste po takových pryč odebraných osobách, kde se zdržují (an jejich manželky bez pochyby o nich dobře vědí) pilně ptáti dali, a uptajíce se jich (pokudž možné jest) v známost o tom uvedli, a dostatečně poručili, aby se oni neprodleně a nejdéle do dne památky na nebevzetí Panny Marie, t. j. 15. dne měsíce srpna nejprv příštího zase do města k statečkům a živnostem svým navrátily, a milostivou JMCé vůli a poručení v příčině náboženství poslušně vykonati hleděly. Jinak, pokuď by toho tak neučinili, tedy že již potom nikdy více do společnosti měšťanské aneb k jakýmkoliv živnostem a obchodům připuštěny, aniž také v celém království českém trpěny býti nemají; jakož také i manželky jejich hned po vyjítí svrchu jmenovaného termínu za nimi z města a z celého království českého se odstěhovati musejí. Načež vy, aby to vše dobře a náležitě opatřeno bylo, dobrý pozor dáti máte.“ — Kterýžto rozkaz u přítomnosti hejtmanů kraje čáslavského Heralta Václava Kolovrata Liebsteinského a Albrechta Vraždy z Kunvaldu celé obci dne 19. června prohlášen byl, k němuž přítomní komisaři ještě toto doložili: „Protož týmž jménem a na místě JMCé vám o tom poroučíme, aby jste vy vedle jiných spolukonšelův neprodleně předně ty osoby, kteréž tak přijímajíce právo městské, nebo se ženíce, že se z své domělé víry na pravou svato katolickou víru obrátiti chtějí, jsou připověděly, avšak tomu zadosti ještě neučinily, tak tolikéž i jiné všecky víře svaté katolické římské odporné obyvatelé města Hory Kutné obojího po-

hlaví, nicméně i těch zběhlých osob manželky na rathouz, v místo radní povolati dali, a tu jím o tom jménem naším dostatečně poračili, aby oni, poněvadž jsou lhůty a času, i také správcův duchovních a učitelův dobrých, rozumných a pobožných dosti měli, tak že se v tak prodloužitém čase v též víře svaté katolické dobře vynaučiti dáti mohli a ještě mohou, jistotně a konečně, ničímž se dále nezastírajíce, až do dne památky sv. Bartoloměje, t. j. 24. dne měsíce srpna z bludův svých sektářských vyvésti se dadouce, k též pravé samospasitelné svaté víře katolické římské přistoupili, jeden každý se zpovídali, velebnou svátost oltářní podle nařízení též svaté katolické církve pod jednou spůsobou přijali, a na to od zpovědníka svého hodnověrné vysvědčení, úřadu purkmistrovskému složili, těchto mírných a dobrotivých, k jejich vlastnímu časnému i věčnému prospěchu sloužících prostředků nezavrhovali, nýbrž vám ve všem, což se jím tuto od nás poroučí, poslušně a v konečnosti vykonali a příčiny k nějaké své další nepříležitosti a těžkosti, v kterouž by se pro neposlušnost (ač se to od nich nenadějem) konečně potkati museli, sami zúmyslně příčiny nedávali; jakož pak toto psaní naše jím všem pro tím hojnější jisté JMCé vůle vyrozumění zjevně v radě přečísti dáti můžete, a co tak oni, a jeden každý z nich k tomu říkati budou, to vše bedlivě poznamenati dajíc, nám co nejdříve v známost uvedete."

Takovéto přísné nastupování bylo příčinou, že přemnozí náboženství svému věrní z města houfně se stěhovali, statků svých opouštějíce, což ovšem zase u vyšších míst s nelibostí se potkávalo; protož vydáno bylo ohledně vystěhovalých se z komory české ze dne 20. září 1627 opětně nařízení toto:

„JMCé rychtáři, též slovútné poctivosti šepmistrům a radě města Hory Kutné.

Poněvadž v tom milostivá a konečná JMCé vůle a resolucí jest, aby v tomto království českém všickni JMCé podaní v starobylém římském, katolickém, apoštolském a samospasitelném náboženství jednosvorně se přiznávali, a toho pro jejich vlastní dobré jak časné, tak věčné dobrovolně a horlivě vykonávati odporni ne-

byli, ti pak, kteří by pro svou zarputilost a zuřivost vůli JMCou a boží naplniti a k pravému katolickému náboženství přistoupiti nechtěli, aby se z království českého jinám odebrali, statky pak své přátelům svým nebo jiným obyvatelům, vše katolickým toliko prodali, a z toho prodeje předně pokutu peněžitou, která tak na jednoho každého pro jeho proti JMCé v čas té minulé rebelie provinění uložena jest, anebo ještě uložena bude; po druhé zadržalé JMCé kontribucí; po třetí dluhy své vlastní partikulární spravedlivě splatiti, i také naposledy na zaplacení dluhův městských obecních jistou kvotu vedle povahy a proporcí jednoho každého statku a jmění odvédsti a složiti povinni byli. Protož vám jménem a na místě JMCé poroučíme, abyste na to se vší pilností a bedlivostí, kterak by se v tom ve všem takové milostivé JMCé vůli skutečně zadosti státi mohlo, pozorovali, a při prodávání, postupování a zapisování všelijakého jmění a statkův těch nekatotických osob takto procedýrovati hleděli, abyste jednoho každého z těch osob, které se pryč odebrati mají, před sebe do místa radního povolali a jemu to přednesli a oznámili, aby všeho statku svého movitého i nemovitého, buďto že ten na gruntech, svršcích, nábytcích, klenotech, hotových penězích, dluzích, na čemkoliv jiném záleží, pořádné poznamenání podal, a v tom se na víru a duši spravedlivě zachoval. Dostanouce vy takové poznamenání, ten všecek statek osobám přísežným katolickým věrně, upřímně pošacovati dejte; a když ten šacuňk vykonán bude, a prodej osobě katolické toliko se stane, nejprvé pokutu peněžitou, potomně zadržalé JMCé kontribucí, a to, co jiným lidem spravedlivě povinen bude, však když nejprvé, že ten dluh náležitě a beze všech fortelův a podvodův zdělán byl, i taká že to pod žádným jakýmkoliv srozumněním se nedálo, dostatečnými svědky prokáže, že trhové sumy srazili, přebíhající pak suma že se na deset dílů rovných rozdělí, a jeden díl na zaplacení dluhův městských obecních ujali, ostatních devět dílů jemu, aneb plnomocníku jeho vydali a propustili a co se z pozůstalosti jednoho každého předně pokuty JMCé náležející, potomně té z desátého dílu na zaplacení dluhův obecních sazené kvoty vybere a shromáždí, to vše pospolu v celosti, ničeho

odsud neutracujíce, v místě bezpečném zanechati a opatřiti, jak mnoho jednoho i druhého po jedné každé takové nekatolické osobě shromážděno a sebráno bude, jistou zprávu na komoru českou učinili a další v tom nařízení očekávali.

A poněvadž jsou se mnozí již pryč odebrali, tak že se od nich taková správa a poznamenání, jakž se nadpisuje dostati nemůže, a někteří před svým odchodem takové své statky rozpartýrovali, aneb pod jakýmkoli fortelem postupovali; protož abyste takové zašlé, na škodu a oklamání obce, handle a prodeje zrušili a kasírovali, všecek statek jejich, kdekoliv a na čem koliv uptati se moci budete, podobně jakž nahoře dotčeno pošacovati dali, osobám katolickým prodávati nařídili, a se vším jiným při tom procesu, jak se vám napřed poroučí zachovati hleděli.

Datum na hradě Pražském 30. dne Septembris 1627.

JMCé prezident a rady zřízené komory
v království českém."

Připomenouti tu také třeba, že po arciděkanovi Apianovi nastoupilý Jiří Bílek v měsíci září 1627 za děkana ke kolegialnímu chrámu v Boleslavi povolán, a na jeho místo za arciděkana kněz Václav Blazar (jejž mnozí také Plaucar psali) dosazen byl, pro něhož kardinál kníže arcibiskup Arnošt hrabě z Harrachů kurendou ze dne 16. října nařídil, že jemu každoročně placeno býti musí 700 kop gr. míš, na koření 10 kop, bílého piva 15 sudů, dříví k palivu spotřebu, dvě bečky soli prachatické a užívání dvoru v Zibohlavech se vším příslušenstvím. Pakliže by kaplana nebo dva držeti musel, má se jemu k oznámeným platům ještě na každého 40 kop gr. míš. a 3 sudy piva bílého přidati. Tím byla záležitost placení místního děkana vyřízena, proti kterémužto rozhodnutí kutnohorští v době tehdejší již nijakého odvolání ani činiti nesměli, nechtěli-li nepřátelství proti sobě tím více popuditi.

LXI. Bránění se Kutnohorských proti placení berně sněmem usnešené.

Ku břemenům obecním, které z neustálých a všelikých poplatků povstávaly přispělo nemálo usnešení sněmovní z roku 1627, nímžto dle učiněné sněmu proposice berně z celého království českého odváděna býti musela. Slovu berně neb kontribuce zemská se kutnohorští, spoléhajíce na své staré výsady, vždy vyhnouti hleděli, ač pro to již mnohých příkoří byli snášeti museli. Pročež byli té naděje, že když na komoře české v ohledu tom ničeho nevymohou, že se jím toho snad podáním prosby samému císaři podaří; pročež sepsavše všemi možnými omluvami a důvody opodstatněnou nejponíženější prosbu, ji v tomto znění zvláštními posly do Vídně odeslali:

„Před Vaší Císařskou Milostí mlčením pominouti nemůžeme, kterak jsme tomu z artikulův na obecním sněmě, kterýž držán na hradě pražském léta 1627 patnáctého dne měsíce listopádu a zavřen téhož léta 24. dne téhož měsíce při přítomnosti VCMti ode všech čtyr stavův království českého svolených a zavřených, že VCMt v milostivé proposici své ode všech pánův stavův království českého berní a kontribucí milostivě požadovati, a s nimi na tom se, že takových berní a sbírek žádný z měst a obyvatelův se vytahovati nemá, snésti ráčila, poslušně a poddaně vyrozuměli. I ačkoliv vedle též milostivé VCMti proposici a příčiny do ní pojatých, také bychom spolu s jinými městy a obyvateli jmenovaného království českého VMCé dědičného bez tohoto na VCMt vznášení rovnosť nésti, a jim vypravování těch uložených kontribucí nápomocni býti chtěli; ale poněvadž VCMti i všem to dobře vědomé jest a zjevné: Předně že od Jich Mtí císařův římských slavných a svatých pamětí předešlých let při obecních sněmích předkové naši, a my po nich (jsouce tehdáž daleko lepším spůsobem postavení) vedle znění milostí horních, reformací, obdarování, svobod, řádův dobrých, starobylých obyčejův a zvyklostí jím i nám udělených netoliko ušetřování, a takových daní zcela a zouplna osvobozování bývali; ale také od Jich Mtí císařův římských, králův českých a země do desíti tisíc, jako na

někdejší plavbu z lesův trutnovských po Oupě a Labi do třicíti tisíc, fedruňku a pomoci peněžité činěné mívali, jakž dotčení sněmové o takových pomocech oznamují, a puchalterie české registra to v sobě šířeji obsahují.

Druhé. Že jsme v létu Páně 1625 na bedlivé s námi pánův komisařův jménem JMCé zřízených jednání všechen ten handl horní, šmelcovní i lesní, kterýž přes pamět lidskou Jich Mti císařové římští a králové čeští na svůj náklad drželi, a mezi Jich Mtmi jinými JMCé Rudolf toho jména druhý svaté paměti na Starý Kaňk od léta 1607 až do 1613 t. j. v sedmi létech z mince tehdejší 114.656 kop 14 gr. 2 den. na míšensko počítajíc, vynaložiti ráčila, my pak jej ku poctivosti a ponížené mu zalíbení jistým kontraktem neb smlouvou JMCé pečetí i podpisem ratifikovanou na sebe k kvelďykování a pavování přejali, a do desíti let pořád sběhlých na dosti tuhý a krutý spůsob na svůj náklad, jakž toho potřeba ukazuje, držeti, a nic méně, po vyjití těch desíti let také týž handl horní v té celosti nám inventářem postoupený, zase od sebe odvésti se uvolili, zavázali a připověděli. Na proti tomu od JMCé mocí připomenutého kontraktu takového opatření a ubezpečení, že předešlými kontribucemi a sbírkami ušetřeni býti máme, dostali, jakž artikul z něho vypsaný, a tuto VMCé příležitě přednešený to v sobě plněji obsahuje a zavírá.*)

Třetí. Že my před jinými městy a obyvateli království tohoto daleko v jinším spůsobu zůstáváme, nebo netoliko doly obecné a štoly, bez kterých hory držány nikterak býti nemohou, ale také sami sobě k ruce rozdílné doly a tále pavujeme, a na takový pavuňk chudých a chatrných našich prázdných živnůstek, a nejvíceji řemesel, jiných obchodů na skrovnosti majíce, cupusy, akcizy, buď že jiná města a obyvatelé od sebe kdy sbírky odvozují, aneb z nich časem pouštěny bývají, dosti velikou sumu peněz shledati a na zaplacení správcův, dělníkův, jichž se při tom rozložitém handli horním namnoze jinde a jinde bezelstně potřebuje.

*) Viz při roce 1625 úmluvu o přejmutí hor, artikul 4.

Item na zapravení všelijakého forotu, k němu náležitého dříví a olova v to nepočítajíc, okolo jednoho tisíce zlatých rýnských, a to každého sobotního dne míti musíme.

Čtvrté. Že JMCá z takových našich obecních a partikulárních nákladů horních jistou urburu a užitek, totiž prodej všech stříber míti ráčí; a buď že mi též obecné doly, štoly a tále naše s užitkem neb se škodou pavujeme, tedy předce JMCé desátek náležitý, totiž desátou hřivnu odvozujeme, a tak víceji nežli jiní v jiných městech obyvatelé dáváme.

Protož za těmi i jinými tuto pro krátkost pominutými příčinami VMCou ve vší poníženosti jménem naším i všech spolu horních a propavovalých nákladníkův prosíme, že příkladem Jich Mtí císařův římských a králův českých vedle předešlých obecních sněmův jako i před dotčeného kontraktu nás milostivě zůstaviti, a před těmi pominulým sněmem svolených kontribucí otcovsky ušetřiti a osvoboditi nařídití ráčíte; jináče, kdybychom při této naší ponížené žádosti zůstaveni nebyli, a předc s jinými městy neb obyvately království tohoto v těch zemských kontribucích srovnáni i v ně podrobeni a zaroveň potaženi byli, tedy by to na protržení těch sněmův, milostí horních, reformací, obdarování předkům našim i nám udělených i VMCé kontraktu ujmu a protržení se vztahovati a znamenitě čeliti chtělo: zatím pak beze vší pochybnosti to následovalo, že by kverci a nákladníci, když by takového dvojího rozdílného a naprosto nesnesitelného břemena, totiž aby obecní pavuňk i doly své obzvláštní na svůj náklad držeti i kontribucí vypravovati snésti nemohli, od toho obecního povuňku i od svých nákladův mysl a chuť odvrátili, a z těch horních míst, při nichž pro šorpy, haldy, z větší části žádných rolí, a při některých dosti na málo, a i z těch za časté sotva ve třech neb čtyrech létech jednou ourod pro skalnatost a studenost jako i švub horní se očekává, se odebrali, a do jiných ourodnějších míst jinám (an sice bez toho již k tomu přišlo, že pro minulou ránu boží morovou, též soldáty, jež jsme pod VMCé kontraktem, od ujetí toho handle horního v půl druhém létě po třikráte i s štábem položené měli, a na ně od nikud

nejmenším pomoci nemajíce, mimo stravu, hotových peněz přes osmdesát tisíc kop vynaložili, ač i jiné nynější případnosti mnoho kverkův, kteří by sice na privilegia, svobody některé před jinými městy dané, zvláště pak na sněm a artikule v něm o horách a kovích v létech 1575 za kralování JMCé císaře Maxmiliana téhož jména druhého neumírající paměti zavřené, a teď v pominulém létu od JMCé novým právem a zřízením zemským království tohoto českého schválené a stvrzené, se ohlednouti a statečky svými VMCé horám svobodně vládnouti, a nám tak, jakž to prvé někdy bývalo, týmž sněmem propůjčeno, v pavování jich nápomocni býti měli), se odstěhovati a zatím dřívěji, než by kdo na to pomysliti uměl, ke konečnému pádu a spuštění — (kteréhož všemohoucí Bože uchovati račiž) — přijíti museli, čehož jím potom již nikdá, byť na ně i na sta tisícův nakládáno bylo, pomoci by se nemohlo, jakž toho patrný na někdejších horách Jílovských, Příbrami, Budějovicích, Jachymsthalu příklad před očima zůstává.

Ale vždy VMCou jakožto krále a pána našeho nejmilostivějšího v nejhlubší pokoře žádati a prositi nepřestáváme, že též hory zvlášť pak všech jiných matku Horu Kutnou, ten starožitný a vzáctný v království tomto VMCé a vší země klenot od tolik set let trvající, z něhož se každého týhodne jak mědi tak stříbra, na mince všelijaké dodává, a ty JMCé a Jich Mtem vyšším pánům stavům, a mezi lidi vůbec se dostává, až posavád ještě, ačkoliv s velkými košty a náklady, však vždy ku potřebě vydávající, i nás kverky a nákladníky, je s každodenním života našeho nebezpečenstvím, ustavičně a stále pavující, v své laskavé ochraně zdržovati, a těch všech zemských kontribucí milostivou resolucí osvoboditi, Jich Mtem pak nejvyšším pánům berníkům ji v známost, tak, aby snad, kdybychom těch zemských sbírek pro nemožnost naší termíny odesýlati nemohli na nás vedle pominulého sněmovního snešení nastupovati neráčili, otcovsky v známost uvésti poručiti. A abychom též VMCé hory snážeji k VCMti k milostivému zalíbení a Jich Mtí pánů stavův potěšení spíšeji zdržeti mohli, jistou pomocí v ponížené suplikací při šťastném VCMti příjezdu podané laskavě fedrovati poručiti rá-

číte, a my za VCMt aby Pán Bůh nade všemi nepřáteli potěšitelné a slavné vítězství dáti, a VCMti Její Mt paní manželku nejmilostivější římskou císařovnu, i Jeho Mt Ferdinanda třetího, krále uherského a již také i českého, pána našeho milostivého v dobrém spůsobu zdraví zdržovati a VCMt stále trůn císařský a královský dlouhým věkem utvrditi ráčil, skroušeným srdcem modliti se snažiti budeme.

Věrní a poslušní poddaní šepmistři, konšelé,
starší obecní, osmisoudcové, kverci a nákladníci
na místě vší obce na Horách Kutnách."

LXII. Úpěnlivá prosba k císaři o podporu na hory.

K doplnění celku třeba tu také uvésti žádost a prosbu o nějakou podporu na hory, o nížto se v předeslané suplikace o osvobození od kontribuce zmínka činí, neboť z líčení v ní uvedeného a upřímně, jak se myslelo, podaného seznati lze ten trapný, smutný, ano takřka zoufalý stav jak města, obce, tak veškerých obyvatelův, jejž nám takřka v obraze představuje. Žádosť ta zněla takto:

„Nejjasnější a nejnepřemožitelnější velikomyslný římský císaři králi a pane náš nejmilostivější.

Ačkoliv k VCMti jsme z prostředku našeho před mnoha nedělmi vyslati, a VCMti některé pilné věci VCMti hor i obce naší se dotýkající přednášeti mínili, ale o tom naslýchajíce, že VCMt do svého dědičného království českého příjezd míti chtíti ráčí, všickni jsme nad tím potěšeni byli, a VCMti skroušeným srdcem šťastného a veselého příjezdu přejeme. Nicméně k VCMti přinucené skrze tuto pokornou suplikací ve vší nejhlubší poníženosti k otcovské paměti přivozujeme a přednášíme, kterak jsme v létu Páně 1625 na mnohé pánův komisařův VCMti k milostivému VCMti nám předkládání, na dokázání povinné poddanosti obcí naší k tomu přistoupili, a všecken handl horní, kterýž před tím VCMt na svůj vlastní náklad držeti a s ním sobě postýskovati ráčila, nade všecku naši možnost přijmouti se uvolili, a milostivým VCMti kontraktem rati-

fikovaným i podepsaným mezi jinými artikuli takového opatření, poněvadž týž handl horní do desíti let držeti, a jej po vyjítí toho termínu v tom spůsobu a celosti, jak vedle inventáře ujat jest, zase od sebe odvésti povinni budeme, že všelijakých durchcukův, mustruňkův, ložírování lidu vojanského prázdni býti máme, dostali jakž VCMti z téhož vidimírovaného kontraktu milostivě plněji vyrozuměti ráčí. — Ale výš položeného léta, když jsme již ten handl horní ujali, koně do trejbů, obrok a jiný všelijaký forot ku pavuňku náležející opatřovati, a o to, aby VCMt kontraktu a našeho zavázání a uvolení ve všem dosti se dálo, se vší pilností starati počali, nejprvé lid vojanský pěší, za ním ihned jízdný položen, a ten teprva léta pominulého 6. Juli vyzdvižen.

A při začátku přítomného léta 8. Januari opět na ty VCMti hory z regimentu kolatovského štáb a s ním dva praporce s nemalým počtem lidu a velikou pakáží bez ukázání ordonancí, sám sobě bránu otevřevše, na VCMti kontrakt, když jsme se s ním zastírali, nic dáti nechtěvši, se mocně vtiskli. Kterýžto štáb a ty dva praporce na znamení tou dotčených hor zádav a škodu jich i naši přes dvě neděle podle libosti a vůle jejich s velikou obtížností stravou opatřovali, jím všeliké peníze dávati museli. A ačkoliv po dvou nedělích částkou štábu, jeden praporec jinam kvartýrovaný, ale JCMti horám a nám nemnoho polehčeno a spomoženo; nebo v několika osobách nejpřednější páni oficírové z štábu u nás v kvartýřích zůstali, na sebe a ten praporec, v němž se tři sta osob, jakoby celý byl, zouplna počítalo, nesnesitelnou, a za paměti naší neslýchanou kontribucí a to na každý týden 859 zl. uložili, nás, když jsme pojednou a tak na rychlo jich shledati nemohli, že jsme z VCMti mince zdejší je anticipírovati a předce za mnoho nedělí po těch 859 zl. a potom do vyložení jich po 700 zl. ordinarie dávali, na vychování čeládky obilí, na koně, jichž mimo obyčej pěchoty veliký počet měli, také i obrok opatřovali, přivedli a nemajíce na tom dosti, v živnosti městské vkročili, vína, piva hořká šenkovali, masa prodávali, vesnice okolní, na nichž nám pan komisař pomoc vykazoval, ač i podané VCMti kontraktem k vození uhlí a kyzův

do hutí v nedostatku formanův, jichž se v kouřímském kraji osedlých okolo 19 nacházelo, přidané, že jím i jiným, pod jiným praporem soldatům, obilnou a peněžitou kontribucí dávali, a každého týhodne po 84 zl. shledávali, přinutili, odňali a tudy JCMti hor milovníkům a nákladníkům (an jich pro tu ránu boží morovou pominulou mimo vdovy a sirotky, domy zbořené a v zříceninu obrácené, proti někdejším předešlým létům daleko menší počet jest) když dotčených nesnesitelných kontribucí kde vzíti, těch nevypravitelných těžkostí déleji snášeti, na pavuňk obecní cupusův a svolených akcizův vypravovati, dolův a vortův svých partikulárních nač kveldyfikovati neměli, že jsou od svých příbytečkův a nákladův horních pryč ušli, jinam se obrátili, příčinu dali, a in summa na VCMti hory znamenitý hydruňk ve všelijakých viktualiích a nejvíce obroku nedostatek a drahotu spůsobili. A ačkoliv, kteří jsme v těch vojanských obtížnostech trvali, na skrovný počet sousedův, na vězení jež oni pro neodvozování za časté podnikají, na vdovy sirotky osiřalé, na domy pusté a ty, které sami zbořili, a na nastávající VCMti hor pád a zkázu jsme ukazovali; ale oni ani na odešlé ani na přítomné nic dbáti nechtěli, nýbrž od nás a poddaných našich, ježto jich z téhož praporce, po vytáhnutí některých oficírův a soldatův a nás v městě okolo 60 osob zůstalo, tu uloženou obilnou i peněžitou kontribucí zcela a zúplna vybírali, a po ten čas zde zůstávali až do 29. Juli tohoto 1627 léta 18917 zl. vybrali, jakž toho z hodnověrného výpisu VCMt milostivě vyrozuměti ráčí.

Nicméně pod tím jich zde zůstáváním správcové a dělníci, jichž při tom rozložitém handli na rozdílných místech, totiž v dolích, hutích, při Labi, na lesích a jinde mnoho se potřebuje, o své zasloužilé lůny (kterýchž se obyčejně přes 1000 zl. každé soboty vynajde) na nás se, že jsme jím naráželi, tůze domlouvali, nákladníci a kverkové za rudy, kyzy a stříbro do erckaufu VCMti podle taxy odvážené, záplaty vyhledávali; dřevosekové rychnovští, na něž na samé do roka přes 11000 zl. koštu vychází, pro odeslání peněz posly vysílali, a v tom se, jestli jím pozůstávající suma na hotově dodána nebude, že se, byť i tu osáknouti měli, hejbati a dolů po

vodě k Starému Kolínu na Kolent pouštěti, na budoucí pak rok, bychom jím potom zase nové dílo pronajíti, a je k sekání špalkův pro uhlí a dříví k rychtuňkům dolovým náležitého zvětšení mzdy zjednati chtěli, potřebovati nedají, nýbrž že se k jiným daleko lehčejším pracím a k svým vrchnostem rozběhnou, ohlašovati. A my na všem rádi bychom, jakož pak slušné a spravedlivé jest, týž správce a všeliké dělníky, nákladníky horní, v lůních a naražených platech alespoň z důchodův obecních od VCMti nám k snadnějšímu toho handle zdržení propůjčených neb z cupusův spokojili: a pokudž k plavení čas příhodný a vod dešťových neb sněžných důstatek byl těm dřevosekům to co jím zadržáno, zaplatili, a bez prodlení k novému projednání přikročili. Ale ti důchodové, když se k ním přinuceně sahá a z nich ubírá, řídko pak kdy do nich forotu přibývá, tak hrubě zchuzeni a vyšumováni jsou, že na ty lůny a platy vystačiti nemohli a nemohou; nebo z pivováru obecního do hospod a krčem přespolních se piva ječná a bílá na šenk prve vystavovala, ale již hospody a krčmy od téhož pivováru jinam odňaty a odcizeny jsou, tak že místo čtyr várek sotva jedna se udělati může. Do váhy také obecní letní i zimní vlny přes několikanácte set centnýřů se přinášelo a odvozovalo, železa, ocele v holích šínech a kusech na mnoze se odbývalo, nyní již skůro to pominulo, beze vší pochybnosti proto, že páni na zámcích a tvrzích okolních, městečka, a to ta, která žádných výsadních trhů nemají, sami sobě závází zdělavše, vážiti dadí, železo, sůl prodávají, i jiné handle provozují, což vše proti přísným zápovědém JCMti mandátům, proti zřízení zemskému na nemalé zmenšení a ujmu VCMti ungeltu i také škodu dotčených důchodův našich vysoce čelí. Co se pak vín, z kterých časem pomoc k držení toho handle horního přicházela, dotýče, těch formané aneb kupci, velikých na silnicích a cestách nebezpečenství koní i hrdla jím odnímání se obávajíce, pokudž ten lid vojanský zde ležel, na skrovnosti přivezli, nýbrž bezpečnějšími cestami a silnicemi jinám se uchylovali. Sousedé dvojího rozdílného a těžkého břemena, totiž soldáty stravou vychovávati, kontribuci jím dávati, za servitia platiti, a předc na svůj vlastní náklad JCMti hory pa-

vovati a své partikulární náklady držeti, havíře chovati nemohouce, aneb na prosto žádné živnosti nevedouce, od pominulých vánoc málo cupusův a akcizův odvedli, a mnozí, vymínice málo některé osoby z stavův vyšších, kteří domy své tu u nás na Horách Kutnách, jenž šosovní jsou, a knihami našími se říditi mají, v nich přebývaji, obilí, omastky, vína skládají; na to první v létu 1617 rozkverkování, oni na ten handl horní od nás ujatý, doznávajíce se, jako bychom my toliko sami, a né oni k pavování hor zavázáni, a toho, co na ně uloženo, dosti činiti povinni nebyli, cupusův nedávají a nedali, a když je pěkně k odvedení napomínáme, příklady, že také jiné osoby z stavův, kteří jsou kde na jakých horách domy jaké měly, to co náležitého bylo, z nich, ač je svobodné, majestátem obdržené měly, vykonávaly a činívaly; předkládáme reversy jich nám dané, a zvláště pak VCMti poručení a vyměření, že v té příčině žádného, buď on kdo a jakého koliv stavu, kdož dům pod jurisdikci naší drží, a toho užívá, nic neosvobozuje, nýbrž jeden každý z něho rovné břemeno nésti, a spolu s námi, též jinými obyvateli a horníky zároveň pavovati a na hory nakládati povinnen jest připomínáme, oni na naše napomínání a předkládání nic nedávají, nýbrž nás dosti nepříjemnými slovy, jak se jim vidí, odbývají. Zatím věřitelové naší domácí i přespolní — z nichž někteří před dávnými léty peněz na skoupení statků obecních, na vyzdvižení a spravení VCMti hutí na onen čas skrze nenadálou a škodlivou povodeň po dvakráte zbořených, k milostivému Jich Mtí císařův římských, jakožto králův českých, VCMti svaté paměti předkův zalíbení, obzvláště pak zachování VCMti mince zdejší, když u velkém nedostatku zůstávala, a na mnohé nevyhnutelné potřeby pomoci poněžité potřebovala; na plavbu novou rychnovskou, na niž jsme sami od obce naši tři tisíce kop míšenských vybrali, a tu kdež náleží, odvedli, sum velikých jinde vypůjčivše, půjčovali — na nás ouprkem, abychom jim z nich ouroky spravovali, neb sumy zase navraceli, takměř každé chvíle nastupují: a ač se tím, že nám statkové obecní, vsi nejlepší, dvorové s poplužím, všecky od předkův našich draze koupené, před půl pátým rokem odňaty, a VCMti u nás rychtáři pod správu uvedeny

a před půl druhým létem pánům Patribus Societatis Jesu u nás na Horách Kutnách k vládnutí a užívání dány, nám pak zchuzené vesničky s kolikasi obranými poddanými k vození uhlí a kyzův do hutí zavázanými navráceno jest.

Jt. Že JCMt císař Matiáš svaté paměti nám drahnou sumu, kteráž mimo ouroků, přes dvaceti jeden tisíc vynese, listem sněmovním v létu Páně 1615 zjistiti, dlužen býti a platiti povinen býti ráčí.

Jt. Že VCMt věřitelům, zápisníkům a rukojmim milostivé přiročí s zastavením všech exekucí, aby podané povinnosti s VCMti do jistého času strpení měli a sčekání učinili, dáti ráčila, zastíráme, a tím se týmž věřitelům, že na tu sumu zjištěnou z VCMti komory české od kolika let žádných úroků nepřijímáme, a tak jich v úrocích odkuď spokojiti nemáme, vymlouváme; ale oni na těch omluvách našich přestati nechtíce, nás z sum hlavních napomínají, je vypovídají, pro ně pohánějí, viní, i přísudku dostávají, a do vyjítí času na přiročí daného nečekají; ježto v království českém VCMti jiná města, jsouce statkův svých, někdy obecních, zbaveni, z přirozené lásky VCMti toho požívají, v placení sum hlavních, ani úrokův se nepotahují, ale posavad, až by VCMt od koho by a jakým spůsobem ti městí dluhové budoucně se platiti měli, milostivě resolvírovati ráčila, pokojně přiročí požívají, a věřitelové jejich nad nimi outrpnost mají.

A poněvadž pak nejnepřemožitelnější císaři, králi a pane pane náš nejmilostivější, již těmi výše položenými, i jinými, tuto pro krátkost pominulými přiznáními a těžkostmi VCMti Hory Kutné, jakožto znamenitý a starožitný klenot v království českém, odkudž předešlých časův Jich Mtem císařům a králům českým slavné a svaté paměti, i také chudým nákladníkům netoliko velicí ibrlaufové a užitkové z nadělení božího vycházeli, ale i všemu království českému veliké pohodlí na minci rozličné se dálo (ač ne skrze nás); ale lid vojanský na VCMti hory pod VCMti kontraktem a obecním pavuňkem po třikráte v velikém počtu položený, k velikému ztenčení a škodě přišli, a ovšem, jestli od VCMti týmž horám a tomu

handli hornímu časného spomožení a opatření se nedostane, že k dokonalému zavedení a spuštění přiveden bude: nebo před VCMtí tajiti nemůžeme, kterak opět naslýcháme, že VCMti lid válečný, který z VCMti hor sotva před šesti nedělmi vytáhl, zase z nynějších kvartýrův svých vyzdvižen býti, a do království českého, a také též VCMti Hory Kutné kvartýrován býti má. My pak a spolu s námi chudí havíři též nákladníci sotva toho jejich kvartýrování a přitažení, aby s nimi předešlých neslýchaných a nesnesitelných těžkostí nepocítili, o všecko své chudé jměníčko dokonale připraveni nebyli, se obávajíce, v tom se, že raději příbytečky své i náklady horní opustí, nežli jich dočkají, ohlašují, a nás, abychom to VCMti skrze tuto poníženou suplikací naší přednesli, s pláčem nastupují. Pročež již na tento čas sobě v tom jaké rady dáti nevědouce, a kudy těm zavedeným a velice stíženým horám spomáhati nevědouce, k VCMti se utíkáme, a za to ve vší poníženosti prosíme, že nás a obec zdejší v své milostivé a laskavé paměti míti, nad VCMti hory starožitné, jakožto regalia a ne zadní klenot komory VCMti a obzvláštní království českého, z něhož na tisíce lidu chudého horního vyživení své má, ruku milostivou držeti ráčíte.“ —

Šepmistři, radda atd.

Z toho vidno, jak úsilovně, spolu však již co nejponíženěji, těžce zkoušení předkové kutnohorští ochrany před stálým pronásledováním a ulehčení v snášených přeukrutných obtížích, jakož i o možné uchování svých výsad a svobod městských podnikali, a k tomu cíli všemožných cest vyhledávali: a ze všeho co se dálo, nabýváme, přesvědčení, že všechna tato snaha byla nucena, a příčina všeho toho vždy stejna, nedělo se toho nijak tak, pro nějaké se sprotivování neb zpouzení proti panující a vládnoucí straně, nýbrž jedině z náboženského fanatismu, který vše pokatoličtiti se přičiňoval. — Nechtíce však k průběhu událostí dalších ničeho sami snad přidávati, aniž o příhodilých událostech nějakého vlastního úsudku pronášeti, ponechávajíce toho všeho soudnosti čtenářstvu.

1628.

LXIII. Příjezd duchovní komise do Hory Kutné oznámen.

Jest to poslední rok kruté persekuce Hory Kutné, který počal obdrženým přípisem znějícím:

„Poctivým JMCé rychtáři, šepmistrům a konšelům na Horách Kutnách.

Nečiníme vás tejna, že vedle jisté milostivé a konečné vůle JMCé a resolucí po všem království českém „comissio reformatione" v náboženství, tak aby všecky bludné a kacířské učení s gruntem vykořeněné, a zase pravá a samospasitelná katolická víra od jednoho každého přijata a zachována byla, konati a říditi se bude, ku kterémužto také konci jistý počet duchovních JMt knížecí pan kardinál z Harrachů arcibiskup pražský do jednoho každého města vysýlati a vypravovati ráčí.

I poněvadž ti lidé duchovní, kteří k vám od JMti knížecí pana arcibiskupa pražského vypraveni budou, a na to od téhož pana arcibiskupa psaní s podpisem vlastní ruky, jak mnoho jich a kolik k vám zejména přijíti má, ukáži, náležité své vychování, a dokud taková komissí vyřízena nebude, z důchodův obecních míti mají. Protož vám jménem a na místě JMCé krále a pána, pána nás všech nejmilostivějšího o tom dostatečně poroučíme, abyste týmž lidem duchovním čistotný příbytek vykázali, a jednomu každému, na které se psaní pana arcibiskupa vztahovati bude, anebo po 30 kr. na den odvozovali, anebo, jestliže u některého z vás se stravovati budou, je za tý toliko peníze, na každou osobu nařízené, vychovati hleděli, jináče nikoliv nečiníce. Na tom milostivá vůle JMCé naplněna bude.

Dán na hradě Pražském 7. Januari Ao 1628.

JMCé prezident a rady zřízené komory
v království českém.

V. z Vřesovic v/r. z Herdel v/r.

LXIV. Obnovení úřadu šepmisterského, a co se při tom dálo a nařizovalo.

Brzy na to přijel za příčinou obnovení rady městské sám posavadní nejvyšší mincmistr Vilém z Vřesovic do Hory Kutné, a dav dne 24. ledna svolati celou obec do radní síně, vyřídil tu i jiných záležitostí, o nichž v Memorabiliích podrobně zaznamenáno takto. Vysoce urozený pán, pan Vilém z Vřesovic a z Doubravské Hory, JMCé římského rada, komorník, president komory království českého a nejvyšší mincmistr v království českém, jakožto od JMCé k tomu nařízený komisař na místě JMCé komory české do radní světnice, přijíti, a u přítomnosti důstojných pánův paterův Societatis Jesu, pana arciděkana zdejšího, JMti pana hraběte z Salmů, též úředníků horních a mincovních, též vší obce toto nařídíti ráčil.

Předně Jeho Mti pánu od primatora Matyáše Černýho poděkování, — že jest Jeho Mt od Jeho císařské stolice k obnovení úřadu konšelského zde na Horách Kutnách přijíti, a že Pán Bůh všemohoucí JMCou a Její Mt císařovnu římskou, paní naší nejmilostivější s JMtí Ferdinandem třetím, králem uherským a již také českým, i s Jich Mtmi arcikněžnami svou milostí chrániti a uchovati, ano také samého Jeho Mt pána s paní hraběnkou v dobrém spůsobu zdraví každého času chovati ráčil — učiněno. A zatím doloženo bylo, kterak sobě konšelé i všecka obec to ku paměti přivozují, že JMt pán léta 1612 za šťastného JMCé Matyáše kralování na úřad nejvyššího mincmisterství volen a netoliko v té povinnosti posavad zůstávati, ale tak, vysoce poctěn, že také prezidentem komory české, a tak dvojí rozdílný a velice vzácný úřad na osobě své nésti ráčí. Aby pak všemohoucí Pán Bůh toho obojího důstojenství a vyvýšenosti požehnati ráčil, že za to pokorně a skroušeně žádají. A poněvadž za tou a jinými příčinami, aby úřad konšelský obnoven byl JMt přijedsti ráčil, protož že on od osoby své i na místě jiných žádá, aby se taková proměna obnovení stala. A jestliže jsou spolu s ním v povinnosti zůstávající ve všem zadosti povolání

svému učiniti nemohli, že u Jeho Mti omluveni býti žádají, aby to k jejich mdlobě a nedostatečnosti přičteno bylo. Nicméně, kteří kolivěk na jich místa postavení budou, že jim všelikou volnost, šetrnosť i náležitou poslušnost prokazovati chtějí.

Po vyslyšení a vykonání toho vinše od Jeho Mti promlouváno:

Dříve než se odpověď dá vedle předešlého spůsobu neb zvyklosti, nejprvé se oustně oznámí, a potom se na spisu podá, proč se od JMCé krále a pána našeho nejmilostivějšího komise na Hory Kutný stala. JMCá ráčil bedlivým svým uvážením všelikterak o to péčovati a království toto české, kteréž skrze pominutou ohavnou rebelii jako „in predam" dáno bylo, zase k svému prvnějšímu termínu přišlo, a jest od JMCé dobyto. Jaká se k JMCé neposlušnost stala, všichni se nad Pánem Bohem a JMCou svými povinnostmi a závazky zapoměli, jiné osoby a vrchnost volili, a tak i čest, hrdlo a statek propadli. Chtěli vyvrátiti slavné a starožitné rody, ale takové, i jiné jim podobné, JMCá mohl všecky spravedlivě trestati, věrné pak své poddané ozdobovati. — Ale JMCá není toho úmyslu, nýbrž k tomu směřovati ráčí, aby poddaní JMti pokojně chleb jedli, a JCMt nad nimi panoval, ráčil vyhledávati prostředky, aby mezi všemi dobré a jednomyslné srozumnění a jednota byla, a aby nad těmi ruka ochraná držána byla. I ačkoliv jsou nyní veliká zaneprázdnění, však JMCá ráčil mne vyslati, a za obvzláštního komisaře ustanoviti, proto že vy nechcete od bludařství a sektářství upustiti. — Předkové vaši, kteří se dávno starali, a dávno zemřeli, nebyli toho, kterého jste vy náboženství. Ukazují to chrámové a stavení nákladná kostelův na nichž katolická znamení, a ti předkové byli lidé katoličtí. Nechcete slyšet o svatých! Napomínám vás, aby jste odstoupili od té své urputnosti a zatvrzelosti, a raději s JMCou v náboženství a víře se srovnávali. JMCá raději by chtěl od desíti království než od své pretensí odstoupiti. JMCá ráčí všecka privilegia a obdarování, kterých jste před jinými městy užívali vám potvrditi, milostivě rozhojniti, vzdor té lehkomyslné viny; a to potvrzení a navrácení milosti má býti na věčnou památku. Těch, kteří sobě raditi dají, při JMCé dobrým přítelem budu, kteří pak neposlechnou, nepřítelem.

A daleji, co se nařídí, a jací další artikulové budou, to se na spisu podává. — A jsou ti artikulové čteni taktó:

1. Že JMCá ráčí velmi zle spokojen býti s touto obcí, že na tak mnohá milostivá napomínání a otcovské milostivé nařízení toto samé město tak se protiviti, JMCé poručení málo vážiti, a proti tolik vyměření JMCé až posavad v svém zlém a urputilém kacířství netoliko zůstávati, nýbrž i, nedbajíc na Pána Boha, na JMCou, ani na tolik mnohých urozených lidí napomenutí, kteří netoliko jím pravdu na kazatelnici pravili, je vyučovali, nýbrž i obvzláštně k nim „in partikulari“ chodili, a přes to ani v svém bez fundamentu navyklém kacířství setrvati smějí. Protož i nyní ještě tentokrát JMCá, jakožto milostivá vrchnost, kteráž neráčí žádati na svých věrných poddaných ni jiného, než jejich duši spasení, ráčí je ještě napomínati, aby sobě rozmyslili, kterak Pán Bůh všemohoucí JMCou ráčil po tyto všecky časy proti všem JMCé nepřátelům tak chrániti a jej zvelebiti, že již tak slavný jest učiněn, že jeho panování od jednoho moře do druhého se extendiruje. Protož nemoha jak JMCá tak i ten slavný dům rakouský větší vděčnost a poníženost Bohu a jeho blahoslavené matce učiniti, jako lidské duše získati; pročež ráčí v tom determinate poroučeti, po tolika jak do duchovních tak i od světských napomenutí, aby všickni obyvatelé, jak mužského tak ženského pohlaví se pravému vyučování náboženství katolického accomodirovati, pravdu tak dávno zde vyhlášenou ujali, a k srdci připustili. Kteříby pak po tak milostivém napomenutí ani k tomu přistoupiti, ani se vyučovati dáti nechtěli, těm se dává termín od dneška dvě neděle pořad počítajíc, však na ten spůsob jako v Praze, aby šestý díl všeho jmění svého, majíc je zde, anebo jinde, na zaplacení dluhův obecních při obci zanechali, a aby dřívěji jím dáno k odvezení nebylo, až kvotu na hotově složí. Majíli potom jaké domy anebo grunty, ty skrze katolické mandatory mohou dáti prodati; též budou povinni kvotu jistou, kteráž každému dle jeho provinění pro lehkomyslnou rebelii oznámena bude, in patribus složiti, a potom s ostatkem jmění svého ven ze všech království a zemí JMCé se vypraviti. Kteří by pak chtěli dáti se vyučovati, ti aby se dneška

den při páních Patres (Jesuitech) aneb při panu děkanovi ohlásili; těm a takovým se dává lhůta k vyučování šest neděl, však aby od sebe ruku svou dali, že se chtějí dát vyučit, kteréby pak se tak neposlušně zachovali, těm se nedává delší, než jako prve jmenovaný termín, a budou za buřiče vyhlášeni.

2. Poněvadž vědomo, že mezi tehdejšími šepmistry, totiž léta 1618 a 19 až do jistého dílu 20ho mnoho svatokrádežníků bylo, kteří netoliko kostely zdejší lehkomyslně obloupili, nýbrž i tak daleko se nad Pánem Bohem a jeho věrnými křesťany, kteří takové kostelní klenoty darovali, zapoměli, jich se zmocnili, prodali, neb zmincovati dali, ti takoví aby i hned od šepmistrů jmenováni byli, aby dokonalou zprávu o tom učinili, kdo a kdy s čím poručením je vyzdvihl, kam odnesl, na čí poručení; a jestli by se k tomu nechtěli přiznati, buď zde aneb v Praze aby se k tomu vězením přidrželi.

3. Císařský rychtář, prýmas a šepmistr aby na to bedlivý pozor dali, kdo se odtud strojí, a co vyvozuje, jestli jest svůj šestý díl všeho jmění též i pardonu díl složil, a koho by tak dopadli, hned do vězení dali, a komoře i hned o tom oznámili. Však se to nemíní na nic jiného, nežli na ty dvě věci, ostatek může dáti odvézti.

4. Kteřížkoli z sousedův jak v nedělní den tak i v sváteční do kostela by nešel, (leč by nemocen byl,) ten každý má po každé 2 kopy gr. pokuty dáti, a ta má býti na vosk k tomu kostelu. A aby v tom řád byl, a žádnému se křivda nestala, mají kostelníci těch kostelův, kde se káže, u dveří na to pozor dáti, a kdo tam jde z hospodářův, žen jejich a dětí, poznamenati, k večeru je JMCé rychtáři, prýmasu a šepmistru poznamenané přednésti. Tak se vyrozumí, byli-li jsou všickni sousedé buďto v tom anebo v druhém kostele. A kolikrát koli toho kostelníci zanedbají, mají 1 kopu pokuty dáti, a tři dni u vězení o chlebě a vodě zůstávati. Nad tím má prýmas a šepmistr pod touž pokutou silnou ruku držeti.

5. Mládež má všechna v poznamenání uvedena býti a to do Prahy komoře se odeslati, a kdyby otec děti svých do školy nechtěl pánům Páterům Jesuitům k vyučování posýlati, ten má po-

kutu 50 kop dáti, ta se má ihned vyupomínati, a na vychování jiných chudých studentů dáti. Nebo, poněvadž páni Patres darmo učí, nemůže se žádný ničímž vymlouvati.

6. Kteříby pak tak bohaprázdni byli, a na takové tolikráte učiněné milostivé napomenutí ani se pohnouti nedali, a sirotky měli, ti je sebou vzíti, ani jejich statků utratiti ani prodati moc nemají; nýbrž poroučí se JMCé rychtáři, prýmasu a šepmistrům, aby na to poctivý pozor měli, jestli který z těch odbíhajících, co sirotkům anebo jinému náležejícího sebou beře, aby to bráti nedali, nýbrž se toho ujali, a počet pořádný z toho, nařídíc k tomu jisté osoby, těm sirotkům, anebo komu náleží, učinili.

7. Jestli jest kdo z neposlušných komu dlužen, jeho věci aby dříve, nežli zaplatí anebo smluví, nepropouštěli. Na tom naplní jistou JMCé dokonalou vůli.

Mezi čtením těch artikulův bylo JMti od pana primátora od JMCé presidenta a rad zřízené komory v království českém JMCé rychtáři, moudrým a opatrným purkmistru a konšelům města Hory Kutné k společnému otevření došlé psaní dodáno tohoto znění:

„Nečiníme vás tajna, že JMCá král a pán náš všech nejmilostivější zajisté, a to neprodleně věděti chtíti ráčí, jaké statky, grunty, svržky, nábytky, klenoty, hotové peníze, jistoty, šuldbrify od šťastného JMCé vítěztví až do nynějšího času u vás v městě a blíž města na JMCou buďto právem, odúmrtím, neb právem odběžným anebo v pokutě jsou připadly, a co ještě z té případnosti na správě a opatrování vašem k ruce JMCé máte, a co z nich kterého času a z čího poručení jiným lidem dáno a postoupeno jest, jaké se na těch statcích a gruntech, které ještě pod správou vaši k JMCé ruce máte, dluhy a závazky zůstávají, a začby to vše, co ještě před rukama jest, spravedlivě stálo a prodáno býti mohlo.

Protož vám jménem a na místě JMCé krále a pána pána nás všech nejmilostivějšího o tom dostatečně poroučíme, abyste se vedle takové milostivé a konečné JMCé vůle věrně, upřímně a poslušně zachovali, a na všecky nadepsaná punkta, však na jeden

každý punkt obvzláštně, jináče nikoliv nečiníce, jestli se chcete pro nečisté toho všeho vyřízení hněvu a nemilosti JMCé uvarovati. Neb na tom milostivá JMCé vůle naplněna bude.

Dán na hradě Pražském 15. Januari léta Páně 1628.

JMCé prezident a rady komory
v království českém.

Po přečtení toho JMt oznámiti ráčil, že se budou páni šepmistři s panem rychtářem věděti jak zachovati, a pak dále takto oznámil: „Co jest obcí jménem JMCé jakožto nařízený komisař přednesl, že jsou všickni vyrozuměli; a protož že všem poroučí, aby se vedle toho chovali, a budoucí prýmas a šepmistři, aby nad tím ochranou ruku drželi, nynější pak konšelé aby vystoupili, že se z povinnosti propouštějí.“ I vystoupili. Zatím také toto promluveno: „Poněvadž také za tou příčinou obce zdejší svolání se stalo, aby mezi ouředními osobami proměna a obnova se hned této chvíle vykonala, protož že jsou jisté osoby k takovým povinnostem voleny a sepsány a take spečetěny, a ty že se vyhlásí. — I jsou do rukou jednoho z písařův radních dány, a tu jak v následujícím listu (od pana mincmistra samého sepsané) poznamenáno vyhlášeni;*) a sice: Matěj Černý prymator, Jan Skopec, Adam Dominik, Jan Krupský, Martin Klatovský, David Klemens, Jan Šveger, Jan Klatovský, Jiří Vykročil, Jan Nygrin, Sigmund Hlas, Jan Slánský, Isaiaš Ninger, Jindřich Skřivan, Míchal Prager, Jan Vrba, Jan Lahvička, Jan Suchánek. — Rychtář městský Martín Ludvík.

Po vyhlášení všech osob závazek od přítomných vykonán, načež obec propuštěna byla, a noví páni pana mincmistra na Vlašský Dvůr doprovodili.

---

*) Jak libovolně si tu již nejvyšší mincmistr počínal vysvítá z toho, že opovrhl starodávným zachovávaným obyčejem při obnovování konšelův, kde odstupující každý na místo své dvě jiné osoby napsal, z kterých pak radu obnovující komisař, jemuž seznam ten dříve dodán byl, dle svého náhledu vybral a prohlásil; tak však si mincmistr osob těch sám vybral a ustanovil.

LXV. Sliby k ulehčení v utrpení, když Kutnohorští k náboženství římskokatolickému přistoupějí.

Viděti z toho jak velice již druhdy hrdá a na přednostech svých si zakládající mysl Kutnohoranů byla klesla, když se již u příležitosti té nikdo proti tomu ozvati neodvážil, že se starobylý spůsob při obnovování konšelův nezachovává, a proto se z toho souditi dá, že si tu nejvyšší mincmistr vybral osob takových, které záměrům jeho takřka slepě následovati, a vůli jeho ve všem plniti budou. To vše vysvítá z přípisu, jejž byli nově zvolení šepmistři v málo dnech po obnovení svém z kr. komory české obdrželi v tomto znění:

Slovútné poctivosti páni přátelé nám milí!

Nečiníme vás tajna, kterak jest JMCá král a pán, pán náš všech nejmilostivější to předsevzetí vaše, kdež jste minulých dnův mně prezidentu JMCé komory české při obnovení u vás rady za jisto připověděli, že k náboženství katolickému přistoupiti, a v něm až do smrti vaší stále a pobožně setrvati chcete, s obzvláštním potěšením doslejchati, i také že sám takovou vaši chvalitebnou horlivost vší milosti spomínatí chtíti ráčí, opravdově zakázati ráčil.

Protož, abyste se takové JMCé milosti a dobrotivosti tím dřívěji oučastna učiniti, a netoliko k potvrzení privilegií všech, co by v nich proti náboženství katolickému nebylo, přijíti, ale i jiných nových nadání a milosti dojíti mohli, hleďte beze všech odkladův přípovědi vaši zadosti učiniti, a jak vy sami k zpovědi svaté a přijímání velebné svátosti oltářní pod jednou spůsobou přistoupiti, tak i jiný lid obecný, aby oni tolikéž, vezmouce sobé v tom od vás dobrý příklad, k náboženství katolickému jednomyslně přistoupili, a v tom milostivou JMCé vůli poslušně a poddaně naplnili, k tomu přivédsti nemeškejte a nezanedbávejte. Což vše když vykonáte, nám o tom časně věděti dáti nepomíjejte, tak abychom takovou vaši pobožnost JMCé přednésti, a skrze to vám při JMCé milost spůsobiti mohli.

Dán na hradě Pražském 31. Januari léta 1628.

Přípis ten byl co příprava a předchůdce toho, co v málo dnech na to následovalo. — Za příčinou reformace náboženství vysláni byli do všech krajů duchovní komisaři, kteří o to péčovati měli, by veškeří obyvatelé v Čechách k náboženství římskokatolickému přivedeni byli úplně splnomocněni všemi možnými prostředky k tomu působiti, aby účel ten dosažen byl. Jak ti práva svého používali seznati lze z výhlášky všeobecné, jaká též šepmistrům zaslána byla a zněla takto:

„Jakož jest z nejmilostivějšího JMCé a Jich Mtí nad reformací náboženství v království českém nařízených nejvyšších pánův komisařův milostivého poručení mně k nadpověděné reformací kraj čáslavský odevzdán, a já, přijedouce do téhož kraje, i také majíce v známost uvedený všelijaký spůsob v příčině jmenované reformace, za důležitou potřebu jsem uznal, abych v nepřítomnosti mé (kterou mne mnohá jiná k takové reformaci náležející místa a krajové působí) na místě svém k spravování, vyřizování a k exequirování dotčeného spasitelného skutku některou přední duchovní osobu, vedle dané potřebné instrukcí nařídil, jmenoval, a ji tuž plnou moc, kteráž mně, „cum potestate suldelegendi“ dána jest, k vykonání toho všeho což v instrukci obsaženo se nachází dal a postoupil. Protož tímto listem to vše činím, a jménem a na místě JMCé pána, pána nás všech nejmilostivějšího velebnému knězi Janovi Dekazatovi, nejvyššímu správci koleje Societatis Jesu v městě Hoře Kutné ten úřad, který sobě od JMCé a Jich Mtí nejvyšších pánův komisařův nad reformací náboženství království českého v nadpověděném kraji čáslavském svěřené mám, dokonale postupuji, a jemu takové plnomocenství dávám, aby to vše, cobych já v napověděné reformaci ustanoviti, vyřiditi, a exequirovati mohl, on v dotčeném celém kraji vedle dané instrukci v nepřítomnosti mé ustanovil, řídil, vykonal, a k místu exekucí přivedl, bez překážky každého člověka. Pro lepší toho jistotu plnomocenství toto pečetí svou jsem upevnil, a je vlastní rukou podepsal, jehož datum v městě Chrudími 3. Februari Ao 1628.

(L. S.) Kněz Jan Arnošt Plateis z Plattensteina.

Plnomocenstvím takovým nadaný rektor koleje jesuitské neopomenul dojista veškerých prostředků použíti, aby se v ohledu tom o přestoupení všech Kutnohorských k náboženství římsko-katolickému postaral. Neboť že velmi mnozí tak byli učinili, jest jisté, jak z vypravovaného již dosti patrně viděti bylo: aby však ještě i ti, kteří posavade toho veřejně osvědčiti se zdráhali, k tomu donuceni byli, podal hnedle po obdržení plnomocenství toho šepmistrům a radě seznam těch osob, které až posavade s přestoupením váhali s doloženou v něm výhrůžkou následků v pádu neuposlechnutí. Tu se nařízovalo a s určitostí udávalo takto:

„Jakož jest po mnohém a spasitelném napomenutí a častém vyučování k vyjádření se přistoupení k víře katolické pro (tu uvedena jména všech těch, kteří až posavad přistoupení své nebyli oznámili neb tak učiniti se spečovali) termín dvou neděl k dalšímu pravému poznání uložen byl, a ta otcovská JMCé pána, pána nás všech nejmilostivějšího péče, láska a milost, i lidí duchovních častokráte vynaložená práce od nich za hřbet kladena byla, a oni v své zvyklé sektářské a kacířské urputnosti až posavade zůstati směli, zůstávají, a žádné naděje, aby od své slepoty a tvrdošíjnosti odstoupiti chtěli, nedávají: z těch a takových příčin mocí nám od JMti pana komisaře strany reformací náboženství v tomto čáslavském kraji nařízeného dané, svrchu jmenovaným osobám tímto dekretem poslední a peremtorní termín k obrácení na samospasitelnou víru katolickou jmenujeme, dáváme, a jím jménem svrchu jmenované JMCé poroučíme (pokudž k dotčenému pravému katolickému náboženství skrz svatou zpověď při katolících obyčejnou, a přijímání velebné svátosti oltářní pod jednou spůsobou ve dvou nedělích od publicírování tohoto dekretu nepřistoupí, a toho vysvědčení od svých správcův duchovních neukáží) aby poslední den napověděných dvou neděl, t. j. do západu slunce, z království českého se odsbrali, do něho nikdá více, lečby dřívěji opravdově upřimní katolíci učiněni byli, žádným vymyšleným spůsobem se nenavracovali, to co povinni jsou, vedle nařízení JMCé v tom čase, tu kdež náleží, totiž pardon i kvotu na

zaplacení dluhův městských odvedli, věřitele spokojili, z poručnictví (majíli jaké na sobě) počet úřadům neb jiným katolickým poručníkům učinili, sirotčí zboží jím odevzdali, sirotkův sobě svěřených sebou z města neb království odvézti se neopovážili, ale jich při městě k opatření radě zanechali, statečky pak své ihned prodali, anebo, nepostačujíc času k takovému prodaji, je zatím osobám městským katolickým k opatření a k nadpověděnému prodaji, který z milosti JMCé jím ode dne odjiti jich z království českého do roka pořád zběhlého, a nic dále, trvati má, poručili, peněz za ně v těch krajinách, do kterých se odeberou, od týchž svých splnomocněných očekávajíce. Copak se manželek v uloženém čase z království českého vyjíti majících osob dotýče, ty podobným spůsobem ihned s manželi svými anebo nejdéle ve dvou nedělích po nich (pokudby v tom čase k katolickému náboženství se neobrátili) z téhož království českého se odebrati povinny budou. Vědouce, že na tom vůle JMCé naplněna bude."

Jak viděti bylo nařízení to tak rozhodně přísné, že proti němu nejen nijakého odvolání činiti možno nebylo, že nezbývalo ničeho jiného, nežli budto se podrobiti aneb vystěhovati; protož nachází se také, že většina těch, kteří v seznamu tom uvedeni byli před panem prezidentem připověděli k náboženství katolickému se navrátiti. Mezi těmito nachází se též Matyáš Dačický z Heslova, strýc Mikuláše Dačického, který v rukopise jeho „Pamětí" byl úmrtí jeho takto zaznamenal: „Léta 1626 dne 25. září v pátek na sobotu v 7 a 8 hodin život svůj dokonal Mikuláš Dačický z Heslova s čistou pamětí a vyznáním stálým u víře Krista Pána spasitele našeho."

LXVI. Seznam osob pro své náboženské přesvědčení z Hory Kutné odešlých.

Dále pak se nachází seznam osob těch, které z Hory Kutné pryč se odebraly i s počtem domů jím přináležicích, jichž tu byly zanechaly, a sice: Martin Vaněk ručnikář 1 dům, Jan Horský 1.,

Dorota Křikavová 1., Jan Tyslar 2., Dorota Ujcova 1., Jiří Čermák 1., Sigmund Karel z Reizentalu 1., Pavel Retal 1., Kateřina Čáslavská 1., Václav Mařík 1., Mikuláš Čermák 1., Jiří Lamirovský 1., Magdalena Cvrčková 1., Martin Nožička 1., Jan Labuška 1., Václav Grünvald 1., Ludvík Veverýn z Kranichsfeldu 2., Anna Roučníce 1., Jan Sojka 1., Simeon Louka 1., Jan Malý tesař 2., Judyta Vacková 1., Justýna Knaurová 2., Matěj Rulle 1., Jan Badr 1., Václav Schmied 3., Benigna Hartmanová 1., Martin Wagner 1., Daniel Tomíček 1., Dorota Cihlářka 1., Dorota Zigelová 1., Jindřich Landa 1., Alžběta Písecká 1., Matouž Hunetický 1., Jiří Groš 1., Sigmund Příska 1., Jan Index 1., Řehoř Skála 2., Jiří Žabka 2., Dorota Foldová 1., Matouš Smutný 2., Jan Agaton I., Dorota Hofmanová 1., Voršila Himlsteinová 1., Jan Šreiter 1., Jiří Wenger bradýř 1., Adam Pilc 1., Jan Ledr 1., Václav Červenomlejnský 2., Václav Hlas 1., Matouž Pokorný 1., Mikuláš Nymburský 1., Jiří Kučera 1., Havel Dvořák 1., Pavel Ryšánek 1., Judita Šmilaurová 2., Václav Hodovníček 1., Martin Menšík 1., Jan Koníček 1., Matěj Bukovský 1., Matěj Žalud 1., Augustin Stefanides 1., Dorota Pešíková 1., Viktorin Veselský 1., Pavel Kopřiva 2., Anna Vilimovská 1., Sigmuud Červenomlejnský 1., Martin Porada 1., Jan Hus 1., Vojtěch Svoboda kovář 2., Vavřinec Roudnický 1., Václav Jirásek 1., Jan Vorel Čáslavský 1., Jan Vočadlo 1., Matouš Vodička 1., Maruška Neupaurová 1., Anna Květenská 1., Jan Kazda 1., Vít Klanice 1., Matěj Drábek 1., Martin Boleslavský 1., Pavel Mezholeský 1., Jakub Kafrle 1., Mikuláš Kocourovský 1., Jan Opat 1., Salomena Křenková 1., Alexandr Špetle 1., Jan Kratochvíl 1., Daniel Stefanides 1., Jan Ticháček 1., Matěj Lacina 1., Jakub Pretr 1., Ana Mládková 3., Matěj Kablík 1., Václav Dítě 1., Jakub Vodička 1. — Suma 96 osob a domův 111.

LXVII. Výkaz domů osob stavu vyššího.

Pod tím pak uveden seznam domů šosovních vyšších stavů, kteří z nich cupusův na hory, ani kontribucí, ani sbírek zvláštních na lid vojenský vypravovati se spečují; a sice: Kašpar Melichar

z Žerotína 1., Eliška Žerotínská z Waldsteina 1., Sabína Střelová ze Wchynic a Tetova 1., Bořek starší Dohalský z Dohalic 1., Jiří Robenhap z Suché 1., Beneš Břeský z Ploskovic 3., Jan Henich Rosenhagen z Janovic 1., Štěpán Mírek z Solopisk 1., Jiří Dobřenský z Dobřenic a na Bračicích 1., Bohuslav a Jindřich Dobromil bratří Mírkové z Solopisk 1., Petr Bračický z Chořov 1., Jan Balbín z Vorlíčné 1., Markéta Hrabčická z Řičan a na Záběhlicích 1., Juliana Vostrovcová z Vostrova 1., Venina Šlechtínová a Kačenka Dobřenská z Dobřenic z domu nebož. Sigmunda Materny z Květnice 1., Anna Skalská rozená Salavová z Lípy 1., Kristina Radkovcová z Mirovic 1., Kunka Straková z Šeratic 1., Mariana Jiršicová z Malovic 1., Anna Kamberská z Dobročovic 2., Voršila Karlovská z Rad 1., Venina Kaneochlumská z Vorlíčné 1., Jiří starší Talacko z Ještětic 1. Summa 28.

Konečně následují jména osob, které velebným Patribus Societatis Jesu na vystavení koleje r. 1627 domy postoupili, a z těch jak předešle bývalo od toho postoupení ani cupusové ani jiné sbírky se nevypravují, a sice: Maria Magdalena Trčková z Lobkovic 1., Václav Geisl z Geislov 1., Adam Mírek z Solopisk 1., Juliana Vostrovcová z Vostrova 1., Matěj a Jan bratří Žaludové 2., Jan Adam Stricelius 1., Jiří Kuchař 1., Jan Cikánek 1., Jiří Gecl 1., Jan Malý 2. Jiří Cikule 1., Anna Langsimonová 1., Daniel Bílek 1., Dorota Tvarožnice 1., Anna Votýpková 1., Salomena Žalanská 1., Anna Německobrodská 1., Pavel Primus 1., Jan Heniochus 1., Pavel Nicefor 1. — Úhrnem 22.

A dodatkem udáno: Domův bez hospodářův prázdných, zavřených, pustých, zbořených a spálených 146.

Na předměstí čtverém jest mnoho domův skrovných, chatrných i laciných v nichž toliko havíři à lid horní s manželkami a dítkami svá obydlí mají, ale z těch již mnozí odešli a posavade ucházejí.

Z toho si představiti možno, jaká veliká část obyvatelstva kutnohorského se byla v osudné době té vystěhovala a v jak smutném stavu se obec, nemajíc důchodů obecních, a nemohouc z tak mnoha

domů vybírati ani příplatků na hory (cupusy) ani poplatků jiných nacházeti musela, jelikož veškerá břemena, která na obec vložena byla, nésti muselo toliko zbylé obyvatelstvo ze skrovných majetků a živností svých; k tomu usilovali ještě věřitelové na zaplacení peněz obci dříve zapůjčených, o něžto že se strachovati museli k pochybování není, jelikož se vědělo, že obci veškeré statky sebrány byly, aniž by na dluhy jejich jaký zřetel brán byl.

LXVIII. Opětná prosba k císaři s výkazem statků a vesnic Hoře Kutné odňatých a Jesuitům k užívání odevzdaných.

V této tak veliké tísni nevěděli šepmistři a obecní starší již rady jiné, nežli aby se k samému císaři prosebně obrátili, o u něho pomoci a příspění žádali, což také dne 11. března 1628 touto poníženou žádostí učinili:

Nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný římský císaři, uherský a český králi, pane pane náš nejmilostivější!

Z nevyhnutelné potřeby k VCMti se utíkajíce ve vší poníženosti oznamujeme, že od věřitelův našich z dluhů od obce naši povinných netoliko velmi těžce napomínání a viněni jsme, nýbrž těm věřitelům našim proti nám i k exekucí povolání jsouce, a listy zatýkacími zatýkání, tudy k velikým a nenabytným škodám outratám, pojezdům přivozování býváme, a tak obec naše den ode dne k zkáze a dokonalé záhubě přichází. I ačkoliv jsme od slavné paměti knížete z Lichtensteina v létu 1626 takového opatření dosáhli, poněvadž za VMCou pravého a spravedlivého dluhu 21142 kop. 39 gr. 6 den. vše miš. máme, že slušně a spravedlivě máme přířočí VMC užíti, a kdyby nás někdo upomínati, poháněti, aneb z jakých dluhů viniti, aneb jaké právo proti nám vedsti chtěl, že k tomu žádnému povolováno býti nemá, jak též psaní JMCé panu purkrabímu hradu pražského učiněné, ano i do deposicí ouřadu soudu

nejvyššího purkrabství pražského vložené plněji osvědčí.*) — Však nedbajíc na takové psaní jménem a na místé VMCé učiněné, věřitelové naši vždy předce na nás nastupují, a opět několika zatykači zatčeni jsme. Abychom pak po zatčení aspoň příročím VMCé a všem věřitelům VCMti daným se hájiti a brániti, a v tom se dle vyměření v příročí VCMtí daném zachovati mohli, VCMt za to pokorně žádáme, předně: že panu presidentu a pánům radám VCMti komory české o tom poručiti ráčíte, aby nám toho od nich kundšaft a vy měření dáno bylo, že do svrch jmenované sumy 21142 kop 39 gr. 6 den míš. pořádní věřitelové VCMti jsme.**) Druhé: pokuďby kdo dáleji proti nám pod exekucí právní kráčeti chtěli, aby mu k tomu při žádném úřadě povolováno nebylo milostivým psaním svým to nařiditi ráčíte, tak aby ubohá obec víceji k dávaným nákladům přivozována, a takovými nesnesitelnými těžkostmi obtěžována nebyla, ale raději hory, jakožto regale a klenot VCMti tím snažeji pavováni býti mohly."

V čemž se VCMti ve vší pokoře k milostivému a rychlému opatření poroučíme,

---

*) Vztahuje se to na dopis jejžto byli šepmistři na podobnou stížnost z komory královské obdrželi, a jemuž jak se podobá úplně věřiti nechtěli neboť byl tohoto pro ně překvapujícího obsahu:

„Jaké nám psaní v příčině dluhu Janu Ludvíkovi Pagegovi též manželce jeho povinovaného, jakož i některých dluhův od obce vaší v minulé rebelii vzdělaných činíte, a jakého dalšího nařízení v příčině placení takových dluhův, kterak byste v té věci se zachovati měli, přináš vyhledáváte, z přečtení téhož jsme šířeji vyrozuměli. I poněvadž JMCá a pán pán náš nejmilostivější ráčil jest se o tom milostivě resolvírovati, aby žádní takoví dluhové od měst v rebelii vzdělaní, nikterakž placeni, nýbrž ty všecky jako proti JMCé stalé k svému kasírování přišli: protož i vy se takovou milostivou JMCé resolucí v příčině takových dluhů stalou spraviti, a vaším věřitelům tolikéž v známost uvésti moci budete, neb na tom jistá milostivá vůle JMCé naplněna bude.

Dán na hradě Pražském 4. Marti léta 1628.

**) Mělať však obec Hory Kutné dle účtu zemského duchodenského úřadu ještě větší častku k požadování než tuto uvedená jest, neboť účet ten zněl takto:

Bylať žádost tato jaksi přípravou k očekávaným lepším časům, neboť v té tak veliké tísni zavítala brzy po zaslání žádosti té po tak drahných létech velikého utrpení první jitřenka naděje na zlepšení a ulehčení, jelikož šepmistrův z kanceláře dvorské došel potěšující přípis daný dne 13. března 1628 nímžto se všeobecně v známost uvozuje, že JMCá král a pán nás všech nejmilostivější, aby dluhové všelijací, kterýmiž města v království JMCé tomto obtížena jsouc, zaplaceni, a dotčená města zase v předešlý dobrý řád a spůsob uvedena býti mohla, na to přemýšleti ráčí, pro kterouž také příčinu v tom se také milostivě resolvírovati ráčil, aby všickni statkové týchž měst, kteříž až dosavád pod správou JMCé rychtářův zůstávali (mimo ty, kteří již dokonce odprodáni aneb zastaveni jsou) městům zase navráceni a postoupeni, a všickni JMCé rychtářové do měst Pražských neprodleně obesláni, a tu od nich počty a vladařství od osob k tomu zřízených přijaty byly. Protož dotčená komora česká bude věděti jak to opatřiti, a v tom milostivou vůli JMCé tím dřívěji skutečně naplniti. —

Seznali čtenáři posud z vypravovaného také, jak po celou dobu krutého pronásledování šepmistři a rada nepřestávali stále na vše-

---

U JMCé mají šepmistři, rada a obec města
Hory Kutné na dluhách ze třech půjček úhrnem . . 24642 kop 29 gr. míš.
Na to bylo následovně splaceno:

R. 1616 při sv. Havle dle snešení sněmovního z r: 1615	574 k.	3 gr,	3 d.
1617 při sv. Jiří	574 „	3 „	3 „
1617 při sv. Havle	1086 „		
1618 při sv. Jiří	1086 „		
	3320 k.	6 gr.	6 d.

Ostává ještě na splacení hlavní sumy. . . . . 21322 k. 23 gr.

Pakliže se též úroky 6% z této dluhující částky od času sv. Havla 1618 (poněvadž do té doby se řádně zaplatily) až k času sv. Havla minulého 1627 roku připočtou, obnášejí za dobu 9½ roku 12153 k. 31 gr. 6. den míš.

Úhrn povinované jistiny i s úroky činí tedy 33475 kop 54 gr. 6 d. totiž tři a třidcet tisíc čtyry sta pět a sedmdesáte kop, čtyry a padesát grošů, šest denárů míš.

Český starý zemský důchodenský úřad dne 15 března 1628.

liké cesty pomýšleti, jimiž by nějaké úlevy docíliti se dalo; jelikož jím však hlavně na tom záleženo bylo, aby k svým starým právům města dospěti mohli, k čemuž jím nevyhnutelně navrácení privilegií potřebí bylo, za jakou příčinou se vícekráte ku královské komoře české byli prosebně obrátili; že však pan Vilém z Vřesovic tu hlavně rozhodoval, nedocházela jich v ohledu tom nijaká odpověď: protož když se jim nyní příhodnější doba nastávati zdála, odhodlali se šepmistři v záležitosti té k samému mocnáři se obrátiti, a jej netoliko o navrácení privilegií města prositi, nýbrž jemu i jiných svých těžkostí přednésti, což také touto suplikací učinili: „Vaší císařské a královské milosti sprostým tímto memorialem v nejhlubší pokoře prosebně přednášíme, a o obnovení a potvrzení starých i nových privilegií a milostí nám z štědroty VCMti udělení pro zachování, vyzdvižení a užitečné Hor Kuten, VCMti regalií, klenotu zemského, též k milostivému zalíbení, urbury a mincschlagu rozšíření, VCMti v suplikací naši obsažené pokorně prosíme, a připomínáme. Jakož některé vesnice na onen čas od předkův našich za drahé peníze koupené, skrze což se na obec na tisíce naražení stalo, z milostivé VCMti vůle důstojným a velebným pánům Patribus Societatis Jesu u nás na Horách Kutnách odevzdány jsou, a ty nikdy k záduším nepřináležely, pokudžby se toho, aby k též obci dotčené vesnice zase s povolením VCMti odezdány byly, státi nemohlo, VCMt k tomu aby se milostivě nakloniti, a nám na místo oznámených vesnic, jinší odměnu od statkův pozemských, totiž Malešov anebo Libenice milostivě postoupiti, a nám odevzdati poručiti ráčila.*)

---

*) Budiž zde ještě jednou přehlodně poznamenáno, kteří statkové Kutnohorským konfiskováni a Jezuitům k užívání dáni byli; a sice: Tvrz Křesetice, při ni dvůr poplužní s poplužím a ves Křesetice.

Ves Peršteinice s zámkem rozbořeným.

Vesnice Chrást celá; Krupá celá; tvrz Bikanec, při ni dvůr poplužní s poplužím ve vsi Tiništích Zemanovský řečený.

(Ten statek Křesetický s nadepsanými vesnicemi, též tvrze a dvory poplužní k němu náležející s jich příslušenstvím koupila obec Kutnohorská

Druhé. Co se dluhův na obec Hor Kuten naražených dotýče, poněvadž ty v čas té hrozné a ohavné rebelie na obec uvaleny jsou, věřitelům pak některých našich statkové do konfiskací VCMti pojati jsou, jíž pak milostivou VCMti resolucí k zdvižení, kasírování a neplacení přijíti mají. V té příčině tolikéž při VCMti, aby to nám novou milostí opatřeno, a do privilegium in specie pojato a obsaženo bylo, ve vší pokorné poníženosti prosíme. — Že pak věřitelové naši na nás mimo oznámení pod rebelií zašlé sumy ji, stinné, pro ty, kteréž již dávno vzešly, i po rebelii následovaly přísně skrze obsýlání, práva vedení i zatýkači nastupují, a tak nás i obec naši přes možnost ke škodám, outratám i nákladům při nejvyšším purkrabství pražském obtěžují a přivozují; abychom milostivým VCMti toho skrze privilegium opatřením před nastupováním jich právném do desíti let pořád zběhlých asekurýrováni a exekucí

---

v létu 1595 od Sigmnnda Kozla z Reizentalu za 26.500 kop míš. jakž trhová smlouva a zápis v deskách zemských na to učiněný v kvaternu památném cipřišovém léta 1599 v pátek po sv. Míchalu pod literou M 20 zapsaný plněji svědčí).

Ves Krasoňovičky celá a díl vesnice Černín.

(Tyto vesnice obec Kutnohorská koupila v létu 1568 od pana staršího Salavy z Lípy za 1450 kop gr. č.)

Ves Neškaredice. (Byla koupena r. 1555 od paní Doroty Prenarové, poručnice sirotka po někdy Jindřichovi z Prachňan za sumu 2750 kop gr. č jakž smlouva trhová v deskách zemských v kvaternu památném lvovém léta 1566 na listu B 25 zapsaná ukazuje). Krčma u ní koupena za 100 kop gr. č.

Ves Předbořice celá a dvory kmetcí s platy.

V Černínách čtyry dvory kmetcí s platy a příslušenstvím jejich (Byly koupeny od poručníkův Jana Maslníka, někdy horníka a souseda na Horách Kutnách vedle kšaftu téhož Máslníka za 500 kop gr. č.)

Ve vsi Puchři dvůr kmetcí s jedním člověkem a platem odsud ke špitálu sv. Kříže a sv. Lazara na Horách Kutnách patřícím koupen byl za 96 kop gr. č.

Po mnohonásobném o té věci dopisování a doprošování bylo konečně k nalehání samé komory české resolucí císaře Ferdinanda danou ve Vídni

zůstaveni byli VCMt v nejhlubší poníženosti prosíme; a jakož od VCMti jistý prostředek obrán jest, aby skrze VCMti komisaře se všemi věřiteli, (kteříž v nemilosti VCMti zůstávali, a pardonýrováni, též statkův svých páni a držitelové nebyli, a na to jak od VCMti tak ani od JMti místodržícího žádného povolení neměli, a tak takových sum půjčovati nemohli) traktýrováno a jednáno bylo, kterakby oni o sumy hlavní jistiné, též i úroky spokojeni býti, a z toho obého ulevení se státi mohlo, že i nás také při témž prostředku potěšitelném VCMt milostivě zůstaviti, a jisté pány komisaře k nám na Hory Kutné, aneb kdež náležeti bude nařídíti ráčí, pokorně ve vší poslušné poddanosti prosíme, a pod milostivou a spravedlivou VCMti protekcí a ochranu sebe i obec naši poručena činíme.

Actum na Horách Kutnách dne 10. Aprilis léta Páně 1628.

Šepmistři a rada i všecka obec na Horách Kutnách.

---

dne 9. ledna 1630 v tom rozhodnuto, aby obci Hoře Kutné v náhradu za statky ty, jakož i za dluh JMCou k požadování mající a na 18348 zl. rejn. zúčtovaný puštěny a přenechány byly dva dvory a dědiny na předměstí u Hory Kutné ležící, které skrze provinění Jana Šultyse královskému fisku připadly, s tím však výslovným ku kr. komoře české učiněným dodatkem: „abyste jménem Naším vy o tom další vyměření a nařízení učinili, aby městu Hoře Kutné z před dotčené dvory a dědiny, proti kasírování předřečených jejich pretenzí skutečně postoupeny byly, a za tou příčinou všeliká náležitá správnost učiněna a vykonána byla.“ —

Tím byli konečně Kutnohorští se všemi svými nároky a požadavky odbyti.

Ten dvůr zmíněný Šultysovský náležel někdy Leopoldovi Šetlerovi (dle znění zápisu kněh městských lib IV. seu flav. hæred. ad Ano 1610 fol C — 20, který prodán jest od Magdaleny Šetlerové potom provdané Winklerové Janu Šultisovi z Felsdorfu s devíti kopy záhonův rolí ve třech kusích:

Jeden „u Ptáku“ neb u „šteinbrochu“ (kameného lomu) pod 6 kop záhonův;

Druhý jdoucí k Přítoce od Hory vedle cesty po pravé ruce ležící 2 kopy záhonův;

LXIX. Příčina toho, proč se vyřizování proseb Kutnohorských zdržovalo.

Že prosby Kutnohorských po přání k rychlému vyřizování nepřicházely dělo se asi proto, že v obyvatelstvu ještě mnohých býti muselo, kteří vzdor tak častému napomínání a vyhrožování ještě ve své staré víře setrvali, a vzdorování své veřejně na odiv stavěti museli; a jelikož tu byl ustanovený komisař, který reformaci náboženskou provedsti měl, dá se snadno domýšleti, že týž, když se mu hned vše po vůli nedálo, nepřestával udávati a žalovati, čímž Kutnohorským nejen nové pronásledování spůsobiti, nýbrž i k dosažení žádoucího ulehčení a bývalých práv a majetku nabytí překaziti se přičinoval. Toho poznáváme z přípisu, který císařskému rychtáři společně se šepmistry a konšely, od komisarů k reformací v království českém v Praze ustanovených dne 27. dubna 1628 daného, odeslán byl; v němžto píší: „Dochází nás zpráva, že se v městě Hoře Kutné ještě někteří obývatelé nacházeti mají, kteřížto k potupě a zlehčení milostivé vůle a poručení JMCé krále a pána nás všech nejmilostivějšího s velikým jiných sousedův pohoršením všelijaké

Třetí na Kukliku při roli Matěje Bubáka z Přítoky po pravé ruce ležící 1 kopa záhonův;

Po tom Šultisovi dostala obec mimo toho dvora ještě tyto pozemky:

1. Tabulárních 7 kop 44 záhonů ve třech kusech, jeden: 1 kopa 52 záhony, druhý 3 kopy 33 záhony; třetí dvě kopy 19 záhonův.

2. Emphiteftických poplatných po rozdílnu 12 kop aneb 72 korců úhrné míry i s tím kouskem po 1 kopu u celny Malínské, což na vrchovatou míru reducírujíc činí bez té u celny 68 korců 2 věrt. aneb 11 kop 25 záhonů.

3. Knihami městskými se řídících a dílem obci poplatných totiž:

Vedle silnice, kteráž k Novému Kolínu po pravé straně běží až ke kavně Hloušecké dobíhajících obcí poplatných a od obce 1620 pod plat koupených 3 a půl kopy.

Zahrady: „Provaznice“ blíž sv. Martina a „Slaměnec“ nyní orna 3 kopy.

Kamená zahrada toliko travná u „šteinbrochu“. Úhrnem 33 kop 39 záhonů. —

již od dávného času a začasté, jakož i až posavád ustavičně od správcův duchovních jím činěné pravé a samospasitelné víry svaté katolické učení i jiné rozličné napomínání všetečně opovrhujíc, aniž také na každodenní příklady, kterak se při této slavné a spasitelné reformací jiným nápodobně urputným a neposlušným, kteříž se s JMCou králem a pánem svým v náboženství srovnávati spečují, vede, se neohlídajíc, vždy ještě jako zaslepeni a rozumu zbaveni v své navyklé spouře a tvrdošijnosti trvají, a bludův svých sektářských k své vlastní jak časné tak i věčné škodě a záhubě opustiti nechtějí. Pročež jménem a na místě JMCé krále a pána nás všech nejmilostivějšího vám v tom poroučíme, abyste všecky sousedy vaše nekatolické, kterýchž byste se kóliv uptati mohli, i hned v místo radní povolati, a tu jím takovou jejich urputnost a neposlušnost dostatečně stížili, a při tom jim o tom přísně a na konec poručiti aby oni na své hlavě tak hrubě neukládali, spoury a tvrdošijnosti své zanechali, dobré a spasitelné rady a učení víry svaté katolické uposlechli, a nejdéle v témdni pořád sběhlém od toho dne, kteréhož jím o tom oznámeno a poručeno bude, skrze skroušenou zpověď hříchův svých, a uctivé velebné svátosti oltářní pod jednou spůsobou přijetí, k církvi svaté katolické římské poslušně se připojili, jináče nečiníce pod uvarováním svých vlastních těžkostí a nepříležitostí, kteréž by je pro neposlušnost potkati mohly. — A aby to, což se tuto vám poroučí, tím spěšněji a podstatněji vykonáno býti mohlo jest z poručení JMCé totikéž k tomu nařízen urozený a statečný rytíř pan Štěpán Beník z Petrsdorfu na Čerpovicích a Jezeře, nejvyšší JMCé rada a úřadu nejvyššího mincmisterství v království českém místodržící, aby on, jakožto člověk k pobožnosti náchylný, a v svatém náboženství katolickém horlivý, vám radou a skutkem nápomocen byl, s nímž vy v té příčině dobré srozumění mějte, a zprávu vyřízení vašeho, uvedouc všeho, co jedenkaždý z nich tomu říkati bude, v pořádný spis nám neprodleně odešlete, vědouc, že se na tom jistá a milostivá vůle JMCé naplní.“

V následku veřejného oznámení nařízení toho byli dojista ještě mnozí, kteří raději město opustili, nežliby víru svou byl

zapřeli. Potvrzuje nás v tom zanešení v „Memorabilii“ k roku 1628, kdež zaznamenáno dne 17. května: „Jakub Onešovský ohlášení při právě učinil: poněvadž to před sebou má, aby vedle vyměření JMCé pro náboženství odtuď z obce této jinam se hnul, on se pánům za lásku a fedruňk jemu činěný služebně děkuje, a pánům se toho dobrodiní obsluhovati, a všecko dobré k vzdělání a dobrému obce zdejší vinšovati a žádati bude, kde se koli dostane. A poněvadž jemu jeden díl spravedlnosti na domě Lexovském po předešlé manželce jeho náleží, a k tomu jiným po Tomášovi Šplilákovi, po Dorotě Vodníkové do měst Pražských, též sirotkům po nebožtíkovi Šebestianovi Diunisovi zůstalým šestý díl knihami zapsán jest, aby o túž spravedlnost svou, též i k prodeji domu svého vlastního za brankou klášterskou plnomocníka nařiditi mohl, k tomu povolení žádá.“ — K čemuž také svoleno bylo. — —

LXX. Nastalá příznivější doba.

Že pro Horu Kutnou příznivější doba nastávala, seznati lze již z toho, že prosba Kutnohorských k císaři o spomožení v těžkostech, jakýchž jim ohledně nemožnosti placení dluhů a úroků z nich od věřitelů snášeti bylo, příznivého došla vyslyšení; neboť za tou příčinou ku komoře české vydán byl, tento všeobecný mandát:

Ferdinand! a t. d.

Urození stateční věrní Naši milí! Nečiníme vás tejna, že majíce My všelijakou péči o to, aby obyvatelům měst Našich v tomto království českém strany dluhův, kterýmiž nad míru obtíženi jsou, spomoženo, a to zase v předešlý řád a spůsob uvedeno bylo. Což aby se tím snažeji státi mohlo, ráčili Jsme z milosti Naší císařské a královské poručiti, jelikož statky a důchody, kteréž pro jich těžká proti Nám prohřešení, v pokutě propadeny, a k ruce Naší konfiscírovány a ujaty byly, čímž obyvatelé k nenabytným škodám přivedení a téměř o všecko připraveni jsou, že tak velikých dluhův pojednou nazpět platiti moci nebudou, aniž možné není; protož vidělo se nám za dobré, vás k tomu společně za komisaře nařiditi, a vám vedle toho milostivě poručiti, abyste snesouce se o jistý čas a místo

dle příležitosti vaší, všech věřitelův a rukojmův města Hory Kutné, buď společně neb rozdílně, tak jakž za potřebu uznáte, před sebe povolati, a na místě Našem s těma, jichž dluhové staří, a před rebelií vzděláni jsou, o to jednali, aby oni na ten čas nemožnosti jich dlužníkův svých, a obzvláště toho, že oni již od mnoha let a šťastného vítězství Našeho v nejmenším statkův svých neužívali, velikých těžkostí od lidu válečného pocítili, a téměř o všecko přišli, z útrpnosti křesťanské netoliko od úrokův po ta všecka léta zadržalých, ale i něco od sum hlavních upustili, sumy pak hlavní na mírné, a jím Hor Kutenských snesitelné termíny, udělíce jím dobrovolného přiročí do 10 let pořád sběhlých, přestana na tom, když se jím ouroky ode dne kontraktu neboližto smlouvy z pozůstávající sumy jdoucí platiti a odvozovati budou, od nich brali, tudy lásky křesťanské pro budoucí jím to zase od Nás všelijakou milostí Naší císařskou a královskou každého času spomínání, skutečně dokázali. — Co se pak těch dluhův, jichž po rebelii a po šťastném vítězství Našem vzešly a vzdělány jsou dotýče, těm a takovým abyste nížepsané artikule předložili, a jím oznámili, že vědouce oni o tom dobře, kterak oni Horo Kutenští ještě tehdáž z přetěžkého provinění osvobozeni a pardonýrováni nebyli, nýbrž zůstávajíce v nemilosti Naší, a všech statkův zbaveni jsouce, se dlužiti moci neměli, jímž bez vůle a povolení Našeho nic půjčováno býti nemělo, jako i nic méně, což jest takkoli půjčeno, to vše na tehdejší zvýšené minci, proti dobrému řadu a jisté vůli Naši se stalo. Protož oni, považíce té nepořádné půjčky své, aby na tom přestali, coby oni jím Horokutenští dle nejvyšší možnosti za takovou pretensí jich dáti, a jak je pokojiti chtějí, jakž dále dle diskrecí vaší o tom procedýrovati, a milostivou Naši vůli tudy naplniti věděti budete; a co takkoliv nařídíte, o tom jistou relací na kancelář Naši českou dvorskou učiniti nepomíjejte. Vědouce že na tom jistá a milostivá vůle naše císařská a královská naplněna bude.

„Dáno na hradě Našem pražském, v pátek po sv. Filipu a Jakubu jinák 5. máje léta 1628, a království Našich římského 9 uherského 10 a českého 11 roku.“

LXXI. Pamětní spis k dosažení další úlevy.

Jiná věc však jestě velice tížila obec kutnohorskou, takže pod břemenem tím všickni takřka klesali, neboť jedině v té naději, že se jim v požadavcích na obci a obyvatelstvu činěných nějaké úlevy dostane, aneb že k nějakému jistému užitku se dopracují, převzali veškerý horní podnik na sebe: a v tom obém velice se sklamali, neboť výtěžek horní k činěnému na hory nákladu nijak nedostačoval; a obec chtíc aneb vlastně musíc závazku převzatému dostáti stále přidávati, a nemajíc s dostatek vlástních peněz, neustále se dlužiti musela, čímž i hory nemálo zanedbávány býti musely neboť se jím všude potřebného nákladu dostati nemohlo. — Děly se za tou příčínou všeliké kroky, aby nesnesitelné břímě to z obce kutnohorské šňato bylo, a na komoru českou v ohledu tom prosba za prosbou, deputace za deputací vysýlány byly. Konečně po dlouhém a všestraném se doprošování podobalo se, že snad v ohledu tom nějakého ulevení se stane, neboť na den 23. května 1628 svolána byla celá obec, a tu ji nařizenými k tomu úředníky mince pánů Ludvíka Kavky z Tollensteina a Šebestiana Hölzle z Sternsteina oznameno, že jím od prezidenta kr. komory české nařízeno, aby od obce určité odpovědě a se pronešení požádali, mohlaliby obec a všickni horníci Kaňk a Turkaňk dále držeti, aneb by od toho opustiti chtěli, při čemž však zřejmě doloženo bylo, aby se nijak na JMCou nebezpečovali, ta že k tomu ani grošem nijaké pomoci, činiti, aniž k zdlužení se na komoru českou povoliti neráčí. — A jelikož věc ta tak důležitá delší porady požadovati bude, že jím k tomu času dvou dnů popřáno jest, a toho, na čem se usnesou aby po třech dnech zvláštními vyslanými kr. komoře české odesláno bylo. —

Po mnohém té věci uvažování a pojednávání sepsán a na komoru českou odeslán tento pamětní spis:

„Jakož jest nám šepmistrům a radě zde na Horách Kutnách jménem a na místě JMCé skrze pana prezidenta zřízené komory v království českém v tom milostivě poručeno, abychom se o tom pokudž bysme vedle milostivého a s JMCou učiněného kontraktu,

všech hor zdržeti pro velikost nákladu nemohli, eobychom a jak dále hory ty kveldykovati a pavovati mohli, se tak poslušně zachovali. A davše všecku obec, kverky i nákladníky svolati, jím to všecko v známost uvedli.

Podle čehož netajíce, že se všemi spolusousedy našimi, kverky a nákladníky všech coukův, na tom jsme se jednomyslně snesli: poněvadž staročeský Kaňk, i také hořejší a dolejší Turkaňk, tak jakž to předešle při nejedné komisi na Hory Kutné vyslané sprubováno a na jistotě vyhledáno jest, ode sta let žádného užitku Jich Mtem císařům římským jakožto králům českým jsou nevynášely, nýbrž Jich Mti každého roku mnoho tisíc k tomu přikládati museti ráčili. Jakož pak i my až posavád, chtějíce vždy k milostivému JMCé zalíbení, všecky ty výš jmenované hory a doly zdržeti, každého téhodne k ním do čtyr i pěti set kop míšenských přikládati!, a z našich potřebných živnůstek a z vlastního svého měšce sbírati musíme, takže jsouce již na nejvýš obráni a schuzeni, déleji nám toho zdržovati a z sebe sbírati možno není. Protož abychom milostivému tomu; jménem JMCé a Vašich Mtí nám učiněnému poručení dosti učinili, v tom se před Vašimi Mtmi dle usnešení se všemi spolusousedy našimi a vší obci, i také kverky a nákladníky, že od pavuňku a nákladu na starožitný Kaňk i také hořejší a dolejší Turkaňk, poněvadž náklad vynášeti nemohou, a my se zmenšení a jinám obrácení většího počtu sousedův, sami z svého vlastního, jsouce také na nejvýše schuzeni, na tak veliké náklady dostačiti bezelstně nemůžeme, upustiti musíme, abychom toho kverkům a nákladníkům ku pavuňku na svobodě ponechati mohli, že se k JMCé, aby nám k tomu milostivě povoliti ráčil, přimluviti ráčíte, služebně žádáme, tak aby již ne za lénšaft, ale za hory stříbrné slouly, a jím za jich stříbro spůsobem rudním se platilo: nad čímž také my budoucně pozor dáti, aby se tomu dosti dálo, chceme.' — Ale že nicméně šmelcování hutní nám k zdržení přináležeti bude, a my na to nemalý náklad na uhlí, olovo, a jiné k šmelcování přináležející věci vždy každého týhodne činiti musíme a povinni budeme, a na takové náklady nemalé potřeby rozličné ustavičně jdou, jsouce prve nanejvejš schuzeni, vše toho odtuď spra-

vovati, a zvláště dluhův, které jsme se chtěj neb nechtěj vydlužiti museli, odkuď začíti odbývati nevíme, a čím platiti nemáme. — Protož Vašich Mtí pokorně a šetrně prosíme, že k JMCé králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu se za nás dobrotivě přimluviti, i také z úřadu Vašich Mtí k tomu od osob svých povoliti ráčíte, by JMCá nám tu milost a lásku otcovskou prokázati ráčila:

Jedno: Poněvadž ještě holcknechtům (dřevařům) na sekání a plavení špalkův a tryft přes 2000 dlužni zůstáváme, potom olova k šmelcování hutnímu nemáme, aby nám to olovo, kteréž při minci JMCé do 500 centýřů se nachází, a také lůj ten, za kteréhož dva sudy dlužni zůstáváme, pasírován, a k němu jeden sud v též minci zůstávající přidán, nicméně také ta suma, která z panství Chocenského pana Manšingera 1600 zl. na kontribucí restýrovaných přídáno a odevzdáno bylo, k té sumě na holcknechty povinné, tak abychom, my majíce od JMCé ještě takovou otcovskou lásku prokázanou, hory stříbrné všecky i štolami, jako i šmelcování hutní k milostivému JMCé zalíbení zdržeti, a to vše pro urburu JMCé a zachování mincšlagu, pro pochvalu tohoto království českého zachovati, poslušně, poddaně a ve vší poníženosti mohli; a podle toho, abychom z milosti JMCé jakožto věrní poddaní při všech těch artikulích v milostivém kontraktu obsažených zůstaveni, kontribucí, sbírek zemských, ložírování lidu vojanského i všelijakých durchcukův a mustrplacův sproštěni, i také při posudném a viném penízi, jejž propuštěni a osvobozeni jsme, zůstaveni zachováni byli.

A což tak JMCá i také Vaše Mti z lásky otcovské a milostivé učiniti ráčíte, Pán Bůh požehnáním svým božským při horách to štědře vynahraditi ráčí, začež i my ustavičně prositi, aby to nákladům horním JMCé mnohem hojněji vynahraženo bylo, nepřestáváme.

Na žádost tu bylo teprv nejvyšším rozhodnutím daným ve Vídni, dne 1. října 1628 odpověděno v ten rozum, že držení hor i na dále ještě trvati má což až do roku 1635 ostalo.

Jakých obětí převzetí hor jen město Horu Kutnou stálo seznati lze z následujícího přehledu:

Při desítiletém pavunku poměla obec škody . .	148.765 zl.	17 kr.
Při dražeji placení rud	26.188 „	8 „
Při tavení rud od nepovědomého hutmistra škod spůsobeno	100.000 „	— „
Za zásoby hutní obec dluhův zaplatila	4.589 „	20 „
Placením kontribucí cupusův a akcísův utpěla	42,462 „	49 „
Odnětím statkův a dáním jich Societatis Jesu za	41,540 „	— „
JMCé do mince desátku z hor odvedla	34.979 „	8 „
Při vystoupení z hor pánům komisarům vynaložila	3.000 „	— „
Na vyzdvižení nové Nasavarchské plavby . . .	2.333 „	20 „
Při tom postoupení na 100 cent. olova dáno .	900 „	— „
Cupusův za vyšším stavem nezaplaceno . . .	2.119 „	— „
Cupusův od měšťanův nezaplaceno	4.054 „	32 „
což činí	41.0930 zl.	54 kr.

Z toho lze nejlépe posouditi, jaká ukrutná břemena Horu Kutnou tížila do jakých dluhů zavedena býti musela, a při tom všem nebylo ještě naděje na nějaké zlepšení stavu toho.

LXXII. Jak se zacházelo s těmi, kteří dobrovolně k náboženství římsko-katolickému přestoupiti nechtěli.

A těmi všemi svízely a obtížemi jakých Hora Kutná snášeti a přestáti musela, a ježto jí jen to nejkrutější pronásledování chystati mohlo, bylo hlavně tolik, k tomu směřováno, aby všichni obyvatelé bez výminky k víře římsko-katolické přestupovali, což se vzdor všem až posud užitým krutým prostředkům, a za tou příčinou i do Hory vyslaným jezuitům, kteří se o to dojista všemožně přičiniti vynasnažovali, nedělo předc dle vůle a přání tak rychle jak se myslelo; za tou příčinou docházelo šepmistrův stále ještě nařízování jak se s osobami těmi, kteří se vydaným rozkazům protiví zacházeti má. Důkaz toho nařízení prezidenta a radů kr. komory české ze dne 3. června 1628, jež šepmistrům a radě zasláno bylo a zní: Nepochybujeme, že vám vědomé jest, kterak nyní Jan Špís, Lorenc

hutmistr, Karel Šmilaur a Jan Prunc za příčinou náboženství u vás v arestu zůstávají, z něhož až posaváde propuštěni nejsou. I ačkoliv se oni prohlašuji, žeby již k pravému náboženství katolickému přistoupiti, a vůli JMCé zadosti učiniti chtěli. Ale, poněvadž předešle nejednou, že tak učiniti chtějí připovídali, však připovědi své až posaváde zadosti nečinili: protož k tomu na místě JMCé na ten a takový spůsob povolujeme, když oni ihned bez dálšího jich v tom rozpakování a prodlévání katoličtí zůstanou, abyste je ihned z takového arestu propustili, a jich dáleji v tom nezdržovali.“ — —

LXXIII. Odstoupení pána z Vřesovic z úřadu kr. komory české.

Tou dobou proslýchalo se že president kr. komory české a posavádní nejvyšší mincmistr Vilém z Vřesovic, (jemuž jak ze všeho, co o persekuci Hory Kutné pověděno bylo, viděti jest, všecko to, co Hora Kutná přetrpěti musela, hlavně přičítati se muselo) úřadu svého sproštěn býti má. Kutnohorští ač si jistým potěšením zprávu tu přijali, nicméně nechtěli si pána toho ani na sklonku jeho působení rozhněvati, by jím snad horší ještě památky po sobě nezanechal, nýbrž spíše přízně jeho získati se snažili: protož ustanovila se radda na tom, že k němu do Prahy deputaci vyšle, která by slušným spůsobem se s ním rozloučila, a do jeho další přízně město doporučila. — K tomu za vyslance zvoleni byli primator Matias Nigrin (Černý) z Liboslavě a spoluradní Jiří Vykročil, kteří o svém vyslání dne 23. října v plné radě oznámili jak blahoskloně od prezidenta přijati byli, kdež jím i oznámil, že co se veliké pečetě obecní — co největšího klenotu obce — dotýče, ta že se šepmistrům k chvalitebnému vší obce dobrému navracuje, a jím také do rukou odevzdána byla. A poněvadž již od JMCé z úřadu prezidentského propuštěn jest, tedy že se omlouval jak často v nastalých některých ještě potřebách a případnostech dle přání obce a jeho náklonosti působiti jest nemohl, a to za tou příčinou, že se to zájmů JMCé dotýkalo: že však doufá času následujícího pro-

spěšněji, nežli předešle činiti mohl, působiti, čímž se jím také zámluvna činil. —

Zpráva ta přijata byla s uspokojením, jelikož zdála se býti naděje, že snášené posud pronásledování pomine, a také již řízení záležitostí obecních pohybovalo se svobodněji, neboť navrácením pečeti obecní byla jím takřka též samospráva obce ponechána, a obec již i užitky z ponechaných ji skrovných několika vesnic ve svůj prospěch používati mohla.

LXXIV. Přísné nařízení od komisařův k reformací v náboženství nařízených.

Na to pak dne 20. listopadu 1628 po více létech obnoven byl opětně úřad šepmisterský a konšelský skrze Štěpána Beníka z Petrsdorfu JMCé radu a místodržitele nejvyššího mincmistrovství, čímž obci samospráva obecní skutečně odevzdána byla, neboť byl v řeči své před volbou připomenul, „že on ničeho měniti a odnímati nechce, co jest od starodávna při obnovení úřadu šepmisterského a konšelského právem bývalo, to aby vše na další čas při té starožitnosti zůstávalo“: a zvoleni byli: JMCé rychtář: Jiří Stredonius.

1. Prýmas: Karel Šmilaur ze Šmilova, 2. Sigmund Kozel z Reizntalu, 3. Matiaš Nigrinus (Černý) z Liboslavě, 4. Jan Endrle, 5. Ondřej Brtnický, 6. Samuel Tříška Klatovský, 7. Jiří Vykročil, 8. Jan Švagr, apatykář, 9. Martin Klatovský, 10. Jan Krupský, 11. Jan Geller, 12. Jan Kavka z Tollensteina, 13. Sigmund Knaur, 14. Matiaš Dačický z Heslova, 15. Jindřich Skřivan, 16. Matias Fingermann, 17. Jan Manič, 18. Štěpán Děkanovský. — Od zvolených osob pak za rychtáře městského zvolen byl Martin Ludvík, jakož i další počet obecních starších a osmisoudců. — —

Ačkoliv takto samospráva obce opětně upravena byla, nicméně nepřestáváno posavád přísné domlouvání k přestupování k náboženství katolickému, neboť došel šepmistrův ohledně toho od ko-

misařův k reformací náboženství v království českém nařízených ze dne 25. listopadu 1628 opět tento přípis:

Věděti Vám dáváme, že toho obzvláštní JMCé krále a pána nás všech nejmilostivějšího, potřeba ukazuje, abyste nám jistou zprávu, zdali již v městě Hoře Kutné i v předměstích všickni usedlí i neusedlí měšťané, právo městské mající, a živnost tam vedoucí obojího pohlaví, s dětmi svými přes deset let věku svého majícími k pravé, samospasitelné apoštolské víře svatokatolické římské přivedeni a získáni jsou nebo né, brzy učinili. — A poněvadž na jisto zpraveni jsme, že by některé osoby, které pro svou zaslepenou v bludech sektářských urputnost nechtíce jistou vůli božskou naplniti, a s JMCou králem a pánem nás všech nejmilostivějším v též pravé svaté víře se srovnati, již jednou raději vlast svou opustili, a jak z téhož města tak i z celého tohoto království českého jinám se pryč odstěhovali, nyní se zase tam do města Hory Kutné i do předměstí o své ujmě, beze všeho vědomí a dovolení JMCé navracovati, a jako do nějakého kacířského bezpečného místa utíkati měli. Obzvláštně že Sigmund Kozel, který hned z počátku z téhož města se pryč odebral, jakožto přední vůdce kacířův po sobě mnoho jiných potáhl, zavedl a vyloudil, ano i za dlouhý čas u nepřítele JMCé se zdržoval, tolikéž do téhož města zase jak svévolně přišel, tak ihned příliš svobodně vpuštěn, i tam až posavád v kacířství trvajíc předce trpěn jest. Protož nechtíce my žádnému takových neřadův nikoli přehlídati, tímž jménem a na místě JMCé vám dostatečně poroučíme, abyste žádných takových, jednou ven z téhož města a království tohoto pryč odešlých a zase se navracujících osob, bez jistého JMCé aneb našeho dovolení a bezpečného gleitu psaného do téhož města nikdá více nepouštěli, mezi sebe nepřijímali a tu nikoli netrpěli. Toho pak Sigmunda Kozla, i jiné takové všecky, kteří se koli z nich tam již nacházejí, ihned nenadále vzíti, a vězením dostatečně zjistiti dali, i také nám o nich s odesláním jich všech jmen zprávu svou učinili, a na to dálšího od nás (z vězení je dříve nevypouštějíce) nařízení očekávali.

Naposledy i tomu porozumíváme, kterak ještě obzvláštně ženského pohlaví hrubě málo osob k víře katolické přistoupilo, a to vše s jinými nadepsanými neřády, že nejvíce příčinou vaší MCé rychtáři a prýmase veliké nerozšafnosti a nedbalosti, i v té pravé víře přílišné studenosti nešťastně pochází. Protož v tom při vás takové nařízení činíme abyste i hned beze všeho rozdílu netoliko mužské ale i ženské osoby všecky, počnouce od nejpřednějších i svých vlastních manželek a nejbližších přátel, osedlí, a sumou všecky všudy kteří duše mající lidé na světě slují, i v témž městě i předměstích bydlící, žádného ovšem nevymiňujíc, skrze ctihodné správce duchovní zvláště Patres Societatis Jesu (kterýchž u vás spotřebu máte) z bluduv jich sektařských vyvozovati, a pravé sv. katolické víře instruirovati neboližto vyučovati dáti, a k ní všelikterak skutečně přivozovati hleděli, a tudy, již nyní aspoň na sobě že praví a horliví katolíci upřimně blížních svých duší spasení žádostivi jste, skutkem dokázali. A co tak v tom dobrého a spasitelného od vás vyřízeno bude, o tom nám jistou zprávu svou neprodleně učinili, nechcete se již obzvláště vy dva JMCé rychtáři a prýmase, pro takovou vaši nedbalost, a vahavost a neposlušnost s něčím nepříjemným (což bychme vám více nepřáli) konečně potkati.

LXXV. Konečné navrácení výsad, odevzdání samosprávy a zrušení všech dluhů, jichžto Hora Kutná povinována byla.

Nedá se již ani dost málo pochybovati, že se nařízení tomu alespoň v tom, co se napomínání k přistoupení k náboženství katolickému dotýče, úplně zadosti stalo, neboť nedostává se již dálších o tom zpráv, žeby se bylo později ještě nějakých přísnějších prostředků používalo, Co se však nařízení ohledně uvěznění navrátivších se osob dotýče, i to muselo nějak obejíto aneb vymluveno býti, jelikož o tom ničeho zaznamenáno se nenalezá, a z předu jsme viděli, že v nařízení tom naznačený Sigmund Kozel při obnovení

šepmistrův mezi ně vřaděn byl, v kteréžto hodnosti jej ještě i v dálších létech shledáváme: protož se za to míti musí, že se v ohledu tom vše po vůli a přání dělo, sice by se Hoře Kutné nebylo toho dostalo, že úplně na milost byla přijata, jak to mandatem císaře Ferdinanda učiněno, který koncem roku toho v tomto znění obce došel:

„My Ferdinand druhý z boží milosti volený římský císař, po všecky časy rozmnožitel říše a uherský, český, dalmatský, charvátský král, arcikníže rakouské, markrabě moravské, lucenburgské a slezské kníže, a lužické markrabě, oznamujem tímto listem všem vůbec, že jsme od poctivých šepmistrův, konšelův, starších obecních osmisoudcův, kverkův a nákladníkův i na místě vší obce na Horách Kutnách věrných Našich milých ve vší poníženosti prošeni, abychom jim všech a všelikých milostí, majestátův, privilegií, obdarování, výsad, chvalitebných dobrých zvyklostí a práv, kteréž sobě od slavné paměti předkův Našich, císařův římských a králův českých, obzvláštně pak tři listy císaře Ferdinanda toho jména prvního, pana děda Našeho nejmilostivějšího, jichžto všech jest datum na hradě Pražském a to prvnímu v neděli před svatým Tomášem apoštolem božím tisícího pětistého; druhému (v kterémž se o jiných devatenácti listech zmíňka činí) v středu den sv. Diviše léta božího tisícího pětistého čtyřicátého devátého; item dva listy císaře Maxmiliána toho jména druhého, jíchžto obou jest datum a to prvnímu na zámku Prešburgu ve čtvrtek po sv. Janu Křtíteli léta Páně tisícího pětistého šedesátého sedmého a druhému v městě Vídni šestého dne měsíce srpna, léta Páně tisícího pětistého šedesátého osmého. A naposledy list císaře Rudolfa toho jména druhého pana strejce Našeho nejmilejšího, jehož datum na témž hradě Pražském ve středu po svatém Jiří léta Páně tisícího pětistého sedmdesátého sedmého dané a propůjčené mají, milostivě schváliti, obnoviti a potvrditi ráčili. K jichžto Horo Kutenských pokorné prosbě nakloněni jsouce s dobrým rozmyslem, Naším jistým vědomím, mocí královskou v Čechách, nadepsané listy, majestáty, privilegia, obdarování, výsady, chvalitebné dobré zvyklosti a práva jsme tolikéž milostivě schváliti, obnoviti a potvrditi ráčili, a tímto listem Naším, však s výminkou konfirmací téhož

císaře Ferdinanda prvního, jíž jest datum na hradě Pražském ve středu den svatého Diviše léta božího tisícího pětistého čtyřicátého devátého doloženými, též na nížepsaný spůsob schvalovati, obnovovati a potvrzovati ráčíme, aby se dotčená privilegia, svobody, majestáty, obdarování, chvalitebné dobré zvyklosti a práva na samé toliko měšťany pro oznámeného města Hory Kutné, katolického římského náboženství, vztahovali, a žádný měšťan aneb obyvatel, kterýžby již jmenovaného náboženství nebyl, je nyní neb potom užíti ne mohl.

A pokudžby se co v týchž privilegiích, obdarováních a listech proti církvi svaté římské katolické nacházelo a obsahovalo, to vše jako také všecky a všeliké dluhy aneb listy dlužní od předešlých šepmistrův, konšelův, starších obecních, osmisoudcův, kverkův a nákladníkův i celé obce v čas rebelie nedávných let pominulé a slavnému domu Našemu rakouskému zdělané a na obec uvedené vyzdvihujeme, kazíme, maříme a v nic obracujeme a je za věci jako již zrušené a mrtvé vyhlašujeme, takže oni Horokutenští takových dluhův platiti povinni nejsou a nebudou nyní i na časy budoucí.

Při tom také je Horokutenské tímto listem Naším opatřujeme, aby žádný více, buď on kdokoliv, ani v městě ani na předměstí moci neměl a nemohl domy kupovati, ani je najímati, nad to pak v nich jakou koliv živnost vésti, kdožby se pravé samospasitelné, katolické, římské víry nepřidržel, též za měšťana a spolusouseda přijat, a ve všem všudy s městem trpícím nebyl.

Nadto výše měšťany neb měštěnínky, i podruhyně též víře římské katolické odporné, nyní i budoucně víceji mezi sebou v městě neb na předměstí netrpěli, a jím tu bytu nepřáli.

Chtíce tomu konečně, aby oni Horokutenští při tom při všem, což tento list Náš v sobě obsahuje a zavírá jmíni, držáni a neporušitelně zachováni byli, bez Naší, dědicův Našich a budoucích králův českých i jiných všech lidí všelijaké překážky a odpornosti. A protož

přikazujeme všem poddaným a obyvatelům Naším ze všech čtyr stavů království Našeho dědičného českého, nynějším i budoucím, věrným Naším milým, abyste výše psané Horokutenské, nynější i budoucí při tomto schválení, obnovení a potvrzení též opatření Našem bez všelijakých zmatkův a odporností, nyní i v budoucích věčných časech měli, drželi, a neporušitelně zachovali, žádných jím v tom příkoří nečiníce, ani komu jinému činiti nedopouštějíce, a to pod uvarováním hněvu a nemilosti Naší císařské, dědicův Našich a budoucích králův českých.

Tomu na svědomí pečeť Naši císařskou a královskou k listu tomuto přivěsiti jsme rozkázati ráčili.

Dán v městě Našem Vídni v pátek po sv. Tomáši apoštolu Páně jinak dvatcátého druhého dne měsíce prosince léta Páně tisícího šestistého dvatcátého osmého, a království Našich římského desáteho, uherského jedenáctého a českého dvanáctého."

Ferdinand v/r

(L. S.)

Ad mandatum Sacæ Cæsæ Majestatis propriam

Jan Kašper v/r.

Tím ukončeno bylo všechno další pronásledování Hory Kutné i obyvatelstva jejího, jelikož nepochybně již všichni ti, kteří v městě byli ostali, k náboženství římskokatolickému byli přistoupili, a tak po přání a vydaného nařízení se zachovali, majíce o tom s dostatek nabytého přesvědčení, žeby všeliký další odpor marným byl, a jen pouze k novým nesnázím by vedl: zdali ale u všech přestoupení to z přesvědčení se dělo, o tom rozhodovati není ulohou naší: chtěl jsem toliko poukázati k tomu, čeho pro své náboženské přesvědčení snášeti museli. Děloli se to co tu o tom pověděno bylo, po právu nechť si trpělivý čtenář, který nelíčené a jen na základě místních pramenů sestavené vypravování mé až ku konci sledoval, sám rozhodne; mně nezbývá již více, nežli připomenonti, že nastalého pokojného vývinu obecních a občanských záležitostí jak město, tak obyvatelstvo dlouho nepožívalo, neboť brzy na to nastala švédská neb tak zvaná třidcetiletá válka, která i Hory Kutné velmi citelně se dotkla, čímž v letech minulých přestálé utrpení dovršeno bylo, a jedno i druhé k úplnému zaniknutí druhdy tak skvělého hornictví hlavně přispělo.

Obsah:

Strana

Strana